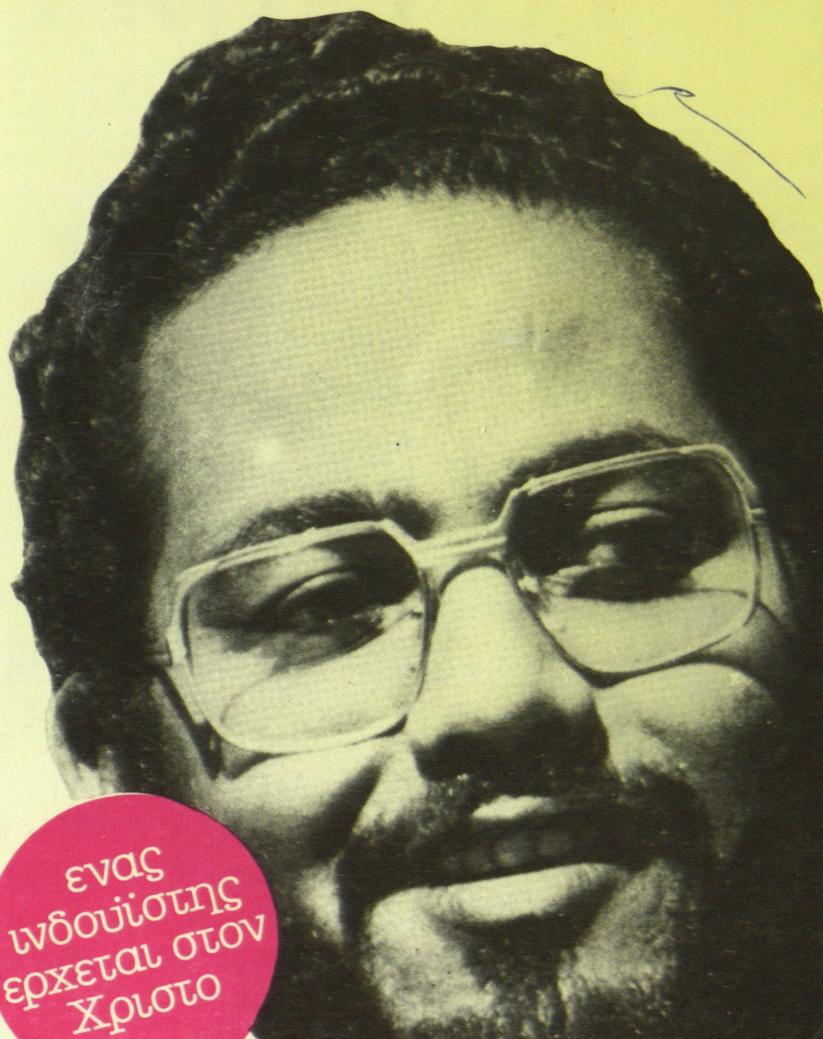

Rabindranath R. Maharaj

ο θάνατος ενός **ΓΚΟΥΡΟΥ**

ενας
ινδουίστης
έρχεται στον
Χριστο

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ

ΓΚΟΥΡΟΥ

Rabindranath R. Maharaj

**Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ
ΓΚΟΥΡΟΥ**

ΕΝΑΣ ΙΝΔΟΥΪΣΤΗΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ

Μετάφραση: Θ. Μπακατσάς

2η Έκδοση

ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ 3, 104 39 ΑΘΗΝΑ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ: ΑΘΗΝΑ 1990

© Copyright: Rabindranath R. Maharaj

© Copyright: Για την Ελληνική γλώσσα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΡΓΑΜΟΣ, Αλκιθιάδου 3, 104 39 Αθήνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Πρόλογος	7
1 Αβατάρ	11
2 Στάχτες στο Γάγγη	33
3 Κάρμα και προορισμός	49
4 Παντίτ Τζι	61
5 Νεαρός Γκουρού	74
6 Ο Σίβα κι εγώ	81
7 Η ιερή αγελάδα	92
8 Ο πλούσιος και ο φτωχός	98
9 Ο άγνωστος Θεός	108
10 «Και αυτό είσαι»	112
11 Η πούτζια του Γκουρού	119
12 Κάρμα και Χάρη	130
13 Φώτιση!	137
14 Ο θάνατος ενός Γκουρού	142
15 Ένα καινούργιο ξεκίνημα	158
16 Αντάμωση και αποχαιρετισμός	174
17 Εκεί που η Ανατολή συναντάει τη Δύση	183
18 Πεθαίνοντας ζούμε	195
19 Νέα Ζωή	208
Επίλογος	226
Γλωσσάριο	235

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δύσκολα θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η σύλληψή μου εκείνο το θορυβώδες πρωινό του Νοέμβρη 1975, καθώς προσπαθούσα να περάσω τα σύνορα από το Πακιστάν προς την Ινδία, ήρθε σαν τέλεια έκπληξη. Ο κίνδυνος ήταν καλά υπολογισμένος, αλλά η αποστολή μου ήταν τόσο σπουδαία ώστε κάθε δισταγμός ήταν αδιανόητος. Και, τώρα, δεν θα κέρδιζα τίποτα να ανησυχώ για κάτι που θα μπορούσε να είναι μια μικρή καθυστέρηση... ή το αναπόφευκτο που μισοφοβόμουν.

Μου είχαν πει να περιμένω έξω, εξέταζαν τα χαρτιά μου. Στα δέκα λεπτά, καθώς περπατούσα αργά μπρος και πίσω, μπροστά από τον απλό συνοριακό σταθμό, κάτω από το ψυχρό βλέμμα των φρουρών, άρχισα να υποπτεύομαι τι θα ακολουθούσε. Όσο περισσότερο περίμενα τόσο πιο σίγουρος γινόμουν.

Απασχολημένος με τις σκέψεις μου, σχεδόν δεν αντιλήφθηκα τον αξιωματικό να με πλησιάζει. «Είσαι ο Ραμπιντρανάθ Μαχαράτζ;» με ρώτησε, συγκρίνοντας τη φωτογραφία στο διαβατήριό με τα παγωνοφόρα χαρακτηριστικά μου. Γιατί, το μούσι; φαινόταν να σκέπτεται. Ή, ίσως, ήταν, φυσικά μόνο το μούσι!

«Ναι, είμαι». Χαμογέλασα ευχάριστα. Ήταν μια φυσική αντίδραση, την οποία οι φίλοι μου περίμεναν και συχνά σχολίαζαν. Ναι, ο Ράμπι ήταν ένας τόσο αξιαγάπητος άνθρωπος. *Ακόμα και σε ώρα σαν κι αυτή*, σκέφθηκα. Αλλά, μέσα μου δεν χαμογελούσα.

«Έλα μαζί μου!» Γύρισε απότομα και μου έγνεψε να τον ακολουθήσω.

Μέσα στο φτηνής κατασκευής κτίριο διατάχτηκα να μπω σε ένα δωμάτιο, στο πίσω μέρος του οποίου αρκετοί άλλοι αξιωματικοί με στολή και βλοσυρές εκφράσεις με περίμεναν. Ήταν εκεί, μακριά από τα μάτια των λίγων τουριστών που περνούσαν τα σύνορα, με λίγη καθυστέρηση, και προς τις δυο κατευθύνσεις, που άκουσα τις παγωμένες παρόλο που τις περίμενα λέξεις «ΣΥΛΛΑΜΒΑΝΕΣΑΙ». Πρώτη φορά αντιλήφθηκα πόσο κρύα και σκληρά φαίνονταν τα περίστροφα, που καθένα, από τους ανθρώπους που με περικύκλωναν, φορούσε.

«Γιατί κατασκοπεύεις για την Ινδική κυβέρνηση;» Η ερώτηση ήλθε από τον ανώτερο αξιωματικό, που καθόταν πίσω από το γραφείο.

«Αλλά δεν κατασκοπεύω!» διαμαρτυρήθηκα.

«Και νομίζεις ότι θα το πιστέψουμε, έτσι δεν είναι;» είπε με ένα σαρκαστικό γέλιο. «Νόμισες, αλήθεια, ότι θα σε αφήναμε να φύγεις από τη χώρα;»

Φυσικά, ήμουν Ινδός, και οι Ινδοί δεν ταξιδεύουν στο Πακιστάν – τουλάχιστον συνήθως όχι. Εκατομμύρια από αυτούς έχουν φύγει από αυτή την εχθρική χώρα, μετά από τη Μουσουλμανική κυριαρχία, που ήταν το αποτέλεσμα του Διαμελισμού, και χιλιάδες είχαν σφαγιασθεί κτηνωδώς, καθώς προσπαθούσαν να φύγουν. Από την άλλη πλευρά των συνόρων, οι Ινδουϊστές είχαν σφαγιάσει χιλιάδες Μουσουλμάνους καθώς εκατομμύρια έφευγαν από την Ινδία, γι' αυτό το λιμάνι, που είχε γίνει γι' αυτούς από τους Βρεταννούς, σαν τελευταία πράξη, πριν παραδώσουν την εξουσία αυτού του μεγάλου κομματιού της σμικρυνόμενης Αυτοκρατορίας τους. Από το Διαμελισμό και μετά είχαν γίνει αναρίθμητες συνοριακές συρράξεις μεταξύ Ινδών και Πακιστανών στρατιωτών και, η πρόσφατη ανάμιξη της Ινδίας στον πόλεμο μεταξύ Ανατολικού και Δυτικού Πακιστάν, η οποία και κατέληξε στην ανεξαρτησία του Μπαγκλαντές, δεν μπορούσε ούτε να συγχωρεθεί ούτε να ξεχαστεί. Κανένας Ινδός, που ήταν στα λογικά του, δεν θα έμπαινε σε μια τόσο εχθρική περιοχή, εκτός κι αν είχε μια πολύ ειδική αποστολή. Αυτό ήταν που οι ανακριτές μου σκεπτόντουσαν – και, πραγματικά, είχαν δίκιο.

Υπήρχαν ενοχοποιητικά στοιχεία εναντίον μου, όπως άφηναν να εννοηθεί, αλλά δεν μου το έλεγαν. Ήταν μέρος του παιχνιδιού – και ήξερα πολύ καλά ότι δεν θα υπήρχε άμυνα εναντίον οποιασδήποτε κατηγορίας εναντίον μου. Το επώνυμό μου τους έλεγε ότι ήμουν μέλος της ανώτατης Ινδουϊστικής τάξης και, με τέτοια εχθρότητα μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν, αυτό το γεγονός και μόνο ήταν ικανό να στηρίξει την κατηγορία. Σε τελευταία ανάλυση, τι άλλο θα μπορούσε ένας Ινδός – και μάλιστα Βραχμάνος – να κάνει στο Πακιστάν, εκτός από κατασκοπεία;

Είχα ακούσει αρκετές περιπτώσεις, ώστε να γνωρίζω καλά πως δεν θάπρεπε να περιμένω δίκη, ούτε κανονική εφαρμογή του νόμου. Στην πραγματικότητα δεν ήμουν κατάσκοπος· παρόλο που η απόστολή μου στο Πακιστάν ήταν τελείως επιτυχής, αναμφίβολα, αν γινόταν γνωστή, θα εθεωρείτο τόσο εχθρική όσο και η κατασκοπεία. Κοιτάζοντας τότε το ένα βλοσυρό πρόσωπο τότε το άλλο, και βλέποντας να απωθούν όσα τους έλεγα, αισθάνθηκα ξαφνικά ένα κύμα απελπισίας. Αυτή θα ήταν ασφαλώς η τελευταία μέρα της ζωής μου... και, ήταν τόσο πολύ έργο ακόμα που δεν είχε γίνει.

Δεν θα υπήρχε σχόλιο στα νέα ούτε επίσημη ανακοίνωση της εκτέλεσής μου. Απλώς, θα εξαφανιζόμουν χωρίς ίχνος, και, η μητέρα μου, που με περίμενε κοντά στη Βομβάη, και την οποία δεν είχα δει για πολλά χρόνια, ποτέ δεν θα μάθαινε τι συνέβηκε και γιατί. Μετά από μερικές επίσημες έρευνες από την κυβέρνηση μου, και τις εξίσου τυπικές αρνήσεις από τους Πακιστανούς, σύντομα θα ξεχνιόμουν, ένα δηλαδή, ακόμα θύμα του μυστικού πολέμου που ποτέ δεν αναφερόταν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Καθώς περίμενα μόνος, και κάτω από αυστηρή φρουρηση, για την άφιξη από τη Λαχώρη του ανθρώπου, που αποκαλούσαν «ο Αρχηγός» – και που ήθελε να με ανακρίνει προσωπικά – σκέφθηκα μια μικρή πιθανότητα να αποκτήσω την ελευθερία μου. Θα έπρεπε να πείσω αυτούς τους σκληροτράχηλους αστυνομικούς για κάτι που θα το εύρισκαν τελείως απίθανο να πιστέψουν. Θα έπρεπε, τουλάχιστον, να προσπαθήσω. Ίσως η παραδοξότητα της ιστορίας θα ήταν προς όφε-

λός μου. Ίσως ο αρχηγός θα έβλεπε ότι όλα αυτά ήσαν πολύ απίστευτα για να είναι ψέματα.

Για να γίνει αντιληπτή, η απίστευτη ιστορία θα πρέπει να εξιστορηθεί από την αρχή, πηγαίνοντας πίσω, στην πρώτη παιδική μου ηλικία στο Τρινιδάδ.

ΑΒΑΤΑΡ*

Όσο ικανοποιητική κι αν γίνει η ζωή, υπάρχουν πάντα ορισμένες λύπες καθώς κοιτάζεις πίσω. Η πιο βαθιά μου αίσθηση απώλειας αφορούσε τον πατέρα μου Σαντραμπάν Ραγκμπίρ Σαρμά Μααμπίρ Μαχαράτζ. Πόσο εύχομαι να ζούσε ακόμα. Ούτε το γεγονός, ότι ο υπέροχος αυτός άνθρωπος πέθανε τόσο νέος και κάτω από τόσο μυστηριώδεις συνθήκες, εξηγεί τη λύπη μου τελείως. Τόσα πολλά, που είναι ακόμα πιο αξιοσημείωτα, έχουν συμβεί από τότε, που συχνά αναρωτιέμαι, πώς θα ήταν να τα μοιραστώ μαζί του και ποια θα ήταν η αντίδρασή του.

Να τα μοιραστώ μαζί του ! Ποτέ δεν μοιραστήκαμε τίποτα στη ζωή μου. Εξαιτίας των όρκων που είχε κάνει πριν εγώ γεννηθώ, ούτε μια φορά δεν μου μίλησε ούτε μου έδωσε την παραμικρή προσοχή. Μόνο δυο λέξεις από κείνον θα με είχαν κάνει τόσο ευτυχισμένο. Περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο στον κόσμο, ήθελα να τον ακούσω να λέει, «Ράμπι, Γιέ μου». Έστω μόνο μια φορά! Αλλά, ποτέ δεν το είπε.

Για οκτώ ολόκληρα χρόνια δεν μурμουούρισε ούτε μια λέξη ούτε καν ένα ψίθυρο κουράγιου στη μητέρα μου. Η εκστατική κατάσταση στην οποία είχε φθάσει, λέγεται στην Ανατολή κατάσταση ανώτερης συναίσθησης και μπορεί να απο-

* Αβατάρ = Προσωποποίηση – ενσάρκωση του Θεού. Περισσότερες λεπτομέρειες καθώς και για κάθε άλλο Ινδουϊστικό όρο που δίνεται στο βιβλίο αυτό, βλέπε το Γλωσσάριο στο τέλος του βιβλίου

κτηθεί μόνο με βαθιά αυτοσυγκέντρωση* – ή με τη χρήση ορισμένων ναρκωτικών ουσιών όπως L.S.D. Τέτοια συμπεριφορά ίσως φαίνεται παράξενα ακραία γι αυτούς που δεν γνωρίζουν τον Ανατολικό μυστικισμό. Η Δυτική κοινωνία, βασισμένη όπως είναι στον επιστημονικό υλισμό, από παράδοση, θεωρούσε τις μυστικιστικές εμπειρίες σαν κάποια μορφή παραισθήσης, που προκαλείται από δεισιδαιμονία και άγνοια. Πρόσφατες επιστημονικές αποδείξεις ψυχικών φαινομένων σιγά - σιγά αλλάζουν αυτή τη νοοτροπία, φέρνοντας ένα αυξανόμενο ανοιχτό πνεύμα στην απόκρυφη γνώση. Εμείς, οι Ινδοί, όμως, γνωρίζουμε από χιλιάδες χρόνια, ότι υπάρχει πραγματική δύναμη στη Γιόγκα. Ο πατέρας μου το απέδειξε. Ήταν το τέλει πρόσωπο στην πραγματική ζωή, αυτού που διδάσκουν οι Γιόγκι και οι Γκουρού, τώρα γνωστοί και στην Ευρώπη και την Αμερική. Έζησε αυτό, που εκείνοι μόνο συζητούν, όσο λίγοι άνθρωποι ποτέ.

«Γιατί είναι ο πατέρας έτσι;» Ρωτούσα τη μητέρα μου όταν ακόμα ήμουν πολύ μικρός για να καταλάβω.

«Είναι ένας πολύ σπάνιος άνθρωπος – ο πιο μεγάλος άνθρωπος που θα μπορούσες να έχεις για πατέρα», μου απαντούσε πάντοτε υπομονετικά παρά τις συνεχείς μου ερωτήσεις και την απορημένη έκφραση. «Αναζητάει τον αληθινό εαυτό του που βρίσκεται μέσα σε όλους μας, το Ένα Ον, από το οποίο δεν υπάρχει δεύτερο. Και το ίδιο είσαι και συ, Ράμπι».

Χωρίς να πολυκαταλαβαίνω στην αρχή, όμως, σύντομα ήρθα να πιστέψω ότι είχε κάνει την πιο ευγενή εκλογή. Η μητέρα συχνά με βεβαίωνε γι αυτό, και, το ίδιο έκαναν και οι άλλοι. Έλεγαν ότι, η Μεγαλύτερη Απάρνηση του Βούδδα δύσκολα συγκρινόταν μ' αυτή του πατέρα μου. Όταν μεγάλωσα αρκετά για να ερευνήσω τα ιερά γράμματα, συμφώνησα. Η απάρνηση του πατέρα μου ήταν τέλεια – και, απότομα, μέρες μετά το γάμο του. Εάν συνέβαινε λίγο νωρίτερα, δεν θα είχα γεννηθεί.

Παρόλο που αποδέχτηκα την ιδέα ότι μια ανώτερη εκλογή έκανε τον πατέρα μου να μη μιλήσει ποτέ, στο μοναδικό

παιδί του, δεν μπορούσα να αρνηθώ το κενό που με περιτριγύριζε, την έντονη επιθυμία, την παράξενα στενόχωρη πείνα που συνήθισα να ζω, ακόμα και να αγνοώ, αλλά, που ποτέ δεν υπερνίκησα. Μνησικακία, πάντως, θα ήταν αδιανόητη. Για έναν Ινδουίστη το *Βαγκαθάντι* - Γκιτά είναι το βιβλίο των βιβλίων, και, ο πατέρας μου θαρραλέα διάλεξε να ζήσει σύμφωνα μ' αυτό. Πώς μπορούσα εγώ, με τη θρησκευτική εκπαίδευση που η μητέρα μου είχε δώσει, να το αντιπαθώ; Αλλά, παρόλ' αυτά, αισθανόμουν την επιθυμία της συντροφιάς του.

Κανένas, ούτε ακόμα κι η μητέρα μου, γνώρισε ποτέ τι ακριβώς όρκους είχε κάνει· μπορούσαν μόνο να υποτεθούν από τον ασυνήθιστο τρόπο ζωής που ξαφνικά διάλεξε. Καθισμένος σε στάση λωτού – τα μεγάλα δάχτυλα και των δυο ποδιών γυρισμένα προς το επάνω μέρος των γονάτων – πάνω στην τάβλα, που χρησιμοποιούσε για κρεβάτι, περνούσε τις μέρες του με περισυλλογή και διαβάζοντας τις ιερές γραφές – τίποτε άλλο. Οι «μάντρας» είναι απαραίτητες για την αυτοσυγκέντρωση· οι παλμικές δονήσεις που δημιουργούν είναι ο κύριος δρόμος που προσελκύει τις θεότητες, και χωρίς τη βοήθεια αυτών των πνευματικών όντων δεν υπάρχει πραγματικό όφελος για τον αυτοσυγκεντρούμενο. Αλλά ο πατέρας μου δεν χρειαζόταν πλέον τις «μάντρας». Όλοι τον θεωρούσαμε ότι είχε κατευθείαν επικοινωνία με το Βράχμαν. Τόσο ολοκληρωτικά είχε στραφεί προς τα βάθη του, για να εννοήσει τον αληθινό Εαυτό του, ώστε ποτέ δεν αναγνώρισε καμιά ανθρώπινη παρουσία, παρ' όλο που θαυμαστές έρχονταν από μίλια γύρω για να τον λατρέψουν και να του φέρουν προσφορές από φρούτα και λουλούδια, βαμβακερά υφάσματα και χρήματα. Κανένas ποτέ δεν είδε μια δική του αντίδραση. Φαινόταν να βρίσκεται σ' έναν άλλο κόσμο. Χρόνια αργότερα κι εγώ ο ίδιος θα έφθανα μέσω της αυτοσυγκέντρωσης να προχωρήσω αρκετά βαθιά, μέχρι του να επισκέπτομαι το μυστικό σύμπαν των παράξενων πλανητών και Ανερχομένων Δασκάλων μεταξύ των οποίων ο πατέρας μου, προφανώς περνούσε τον καιρό του. Προς απογοήτευσή μου ποτέ δεν τον βρήκα εκεί.

Αλλά τρέχω μπροστά από την ιστορία. Τέτοιες καταστάσεις δεν έρχονται εύκολα ούτε μπορούν να εξηγηθούν, σ' αυ-

τούς που έχουν πειραματισθεί το σύμπαν μόνο μέσα από τα περιορισμένα φίλτρα των πέντε αισθήσεων. Πρέπει να αρχίσουμε το ταξίδι μας αργά. Το πρώτο βήμα είναι να αφήσουμε στην άκρη την προκατάληψη πολλών ετών, ειδικά την παράλογη επιμονή, πως, ο,τιδήποτε δεν μπορούμε να καταλάβουμε ή να αποκαλύψουμε με τα ατελή μέσα της σημερινής Τεχνολογίας, δεν μπορεί να είναι και πραγματικό. Ακόμα, αυτό που νομίζουμε ότι ξέρουμε βρίσκεται έξω από αυτά τα όρια· γιατί, ποιος μπορεί να εξηγήσει τι είναι ζωή ή ενέργεια ή ακόμα και φως; Και, ποιο μηχάνημα μπορεί να μετρήσει την αγάπη;

Σαν μικρό παιδί, μάλιστα, μια φλογερή υπερηφάνεια ανέβαινε μέσα μου όσες φορές άκουγα να επαινούν τον πατέρα μου, κι αυτό γινόταν πραγματικά συχνά. Με θαυμασμό κι εκτίμηση οι θρησκευόμενοι Ινδουίστες μιλούσαν γι' αυτόν σαν κάποιο που είχε το κουράγιο και την αφιέρωση να βαδίζει ανώτερα και μυστηριώδη μονοπάτια. Κατά τη γνώμη πολλών, ακόμα και του μεγαλύτερου Παντίτ που γνώρισα ποτέ, ο πατέρας μου ήταν ένας ΑΒΑΤΑΡ. Άκουγα αυτή τη λέξη για χρόνια πριν καταλάβω τι πραγματικά σήμαινε. Πόσο ωραία ηχούσε – και γι' αυτό ξεχώριζε πολύ! Ήξερα ότι κι εγώ ήμουν, επίσης, κάτι το ξεχωριστό, γιατί αυτός ήταν πατέρας μου. Κάποια μέρα θα γινόμεουν κι εγώ ένας μεγάλος Γιόγκι. Αρχικά, σαν μια ελάχιστη καταληπτή προαίσθηση, αυτή η πεποίθηση δάθαινε με το πέρασμα των ετών.

Ποτέ, ούτε στα τολμηρότερα όνειρά μου, όμως, δεν θα μπορούσα να φανταστώ τις εκπλήξεις που με περίμεναν. Είναι τόσα πολλά τώρα που εύχομαι να μπορούσα να μοιραστώ με τον πατέρα μου – αλλά, έχει φύγει.

Πόσο συχνά στεκόμουν μπροστά σ' αυτόν τον ασυνήθιστο άνθρωπο, ατενίζοντας τα μάτια του μέχρις ότου χανόμεουν στα απύθμενα βάθη τους. Ήταν σα να έπεφτα στο χάος, προσπαθούσα να αρπαχτώ από κάτι, φωνάζοντας κάποιον, αλλά, συναντούσα μόνο τη σιωπή και το κενό. Ήξερα τότε ότι είχε βρει τη Μακαριότητα, που 'ο Κύριος Κρίσνα πρόσφερε στον Αργιούνα. Φαινόταν τόσο ειρηνικός, καθισμένος ακίνητος, η αναπνοή του να βγαίνει μέσα κι έξω αργά, ρυθμικά, μαλλιά και γένεια, χωρίς να κόβονται όλα αυτά τα χρό-

νια, που είχαν φτάσει μέχρι τη μέση του. Σε τέτοιες στιγμές αισθανόμουν να είμαι στην παρουσία ενός Θεού.

Συνηθίζαμε να μεταφέρουμε τα αγάλματα των θεών πάνω στον οικογενειακό θωμό με τρυφερότητα και σεβασμό, ξετυλίγοντάς τα από το μαλακό πανί, τα πλέναμε και τα ντύναμε μετά πάλι, τα σκεπάζαμε με μεγάλη προσοχή και σεβασμό. Το ίδιο κάναμε και με τον πατέρα μου. Όπως κι οι θεοί στο δωμάτιο προσευχής, δεν έκανε τίποτα από τις φυσικές λειτουργίες για τον εαυτό του. Ήταν ένας θεός που έπρεπε να τον φροντίζουν, να τον πλένουν, να τον ταΐζουν και να τον αλλάζουν. Για οκτώ ολόκληρα χρόνια. Ο πατέρας μου είχε ακολουθήσει τις οδηγίες του Κρίσνα στο πώς να εγκαταλείψει κάθε επαφή και δεσμό με τη θέση, τις επιθυμίες και το φυσικό βασίλειο. Γι' αυτό, δεν ήταν παράξενο ότι οι άνθρωποι τον θαύμαζαν κι έρχονταν από μακριά κι από κοντά για να τον λατρεύουν. Συχνά είχε ακουστεί με ιεροπρεπείς κι ευλαβικούς τόνους ότι θέβαια είχε φτάσει ήδη τη *μόκσα*, ξεφεύγοντας τον τροχό των μετενσαρκώσεων. Δεν θα υπήρχαν πλέον γεννήσεις μέσα σ' αυτό τον κόσμο του θανάτου γι' αυτόν, αλλά, μόνο η Μακαριότητα της Νιρβάνα. Είχε μπει κιόλας στο Ανώτατο Μονοπάτι, και ήξερα πως ποτέ δεν θα συναντιώμαστε ξανά, ακόμα πριν ο μυστηριώδης θάνατός του θα μας άφηνε όλους έκπληκτους.

«Βισνού λέει καλέσει νοσοκομειακό πάρει αυτόν νοσοκομείο!»

Στεκόμουν απέξω τρώγοντας ένα φρέσκο φρούτο μάνγκο, που μόλις είχα κόψει, όταν οι λέξεις έφτασαν σε μένα παρυσυρμένες από τον ήσυχο πρωινό αέρα, μέσα από ένα παράθυρο. Η φωνή ήταν της Φούουα Μοχάνη, της μεγαλύτερης αδελφής του πατέρα μου και πιο φανατικής ακολούθου του. Βρισκόταν κιόλας μέσα βοηθώντας τη μητέρα μου να πλύνει τον πατέρα, τον οποίο αγαπούσε και λάτρευε με πάθος. Ο Βισνού ήταν ένας στενός συγγενής, ένας επιτυχημένος έμπορος ο οποίος δεν είχε χρόνο για τη θρησκεία και είχε μόνο τραχιές κουβέντες για τον πατέρα μου. Ξεχασμένος, άφησα το φρούτο και γλίστρησε από τα δάχτυλά μου. Πλησίασα πιο κοντά στο παράθυρο, κρατώντας την αναπνοή μου, για ν' ακούσω καλύτερα.

Η συζήτηση, όμως, έγινε σιγανή και δυσδιάκριτη, καθώς τον έτριβαν και τον πιτσίλιζαν με νερό. Ακουγόταν και κάτι από τον Βισνού, που επέμενε ότι ο πατέρας μου «θα συνερχόταν αρκετά γρήγορα, αν οι άνθρωποι σταματούσαν να τον μεταχειρίζονται ως θεό». Ακατανόητες λέξεις, για την παιδική μου νοημοσύνη, όπως το «ηλεκτροσόκ» και ο «Ψυχίατρος» διαπερνούσαν το παράθυρο, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της συζήτησης ήταν για γιατρούς και φάρμακα. Η συζήτηση με άφησε ζαλισμένο και φοβισμένο, ιδιαίτερα όταν άκουσα τη φωνή της μητέρας μου να γίνεται σχεδόν τόσο υστερική όσο εκείνη της Μοχάνη. Ήταν πάντα ήρεμη. Μόνο κάτι πολύ σοβαρό θα την στενοχωρούσε τόσο.

Κάτω από τις σκόρπιες φοινικίες, πήρα τρέχοντας το γνωστό μονοπάτι προς την καλύβα με τους λασπότοιχους και σκληροδεμένη ακαθαρσία, αλλά και το πάτωμα σκεπασμένο με κοπριά αγελάδας, τη ραβδωτή τσίγκινη στέγη, όπου ο πατέρας της μητέρας μου Λούτσαν Σινγκ, είχε επιτρέψει σε ένα παλιό οικογενειακό φίλο, τον Γκοσίν, να χτίσει, σ' ένα μέρος του μεγάλου κτήματός του, όχι μακριά από το σπίτι που είχε δώσει στους γονείς μου για γαμήλιο δώρο. Ο λεπτός, αδύνατος γέρος, με δέρμα ρυτιδιασμένο και ανεμοδαρμένο, σαν αρχαίος πάπυρος, ήταν στη συνηθισμένη του θέση, καθισμένος σταυροπόδι στους γλουτούς του, πάνω στο γυμνό χώμα, και κάτω από την αδύνατη σκιά ενός δέντρου, μπροστά από τη χαμηλή καλύβα, με το πουκάμισό του μαζεμένο ανάμεσα στα πόδια του, τους αγκώνες πάνω στα γόνατα και κρατώντας το πηγούνι με τα δυο χέρια.

«Γιατί συ τόσο λυπημένο, γιε Μεγάλου Γιόγκι;» Ρώτησε ο Γκοσίν κοιτάζοντας με τη σοφή έκφρασή του, που με έκανε εύκολα να πιστεύω ότι ήταν ένας αρχαίος σοφός, που μετενσαρκώθηκε και ξαναγέρασε.

«Γιατί νομίζεις εγώ τόσο λυπημένο;» Απάντησα αμυνόμενος, πέφτοντας εύκολα στα χωριάτικα Αγγλικά του Τρινιδάδ που μιλούσε ο Γκοσίν. Μου είχε γίνει δεύτερη φύση, παρόλες τις προσπάθειες της μητέρας μου να επιμένει για τη σωστή γραμματική. Ήταν χωρίς ελπίδα να προσπαθεί να με καθάρσει από το ιδίωμα της γλώσσας, που μιλούσαν όλοι οι φίλοι μου στο χωριό μας. «Συ φαίνεσαι όχι καλά ο ίδιος».

Πρόσθεσα για να του πάρω τον αέρα.

«Εγώ κοιμήθηκα όχι καλά χτες βράδυ. Αισθάνομαι σαν ξεραμένη παλιά πατσαβούρα», είπε ο Γκοσίν σοβαρά, ενώ το πυκνό γκρίζο μουστάκι του κουνιόταν πάνω κάτω καθώς μιλούσε.

Δεν ήμουν σίγουρος τι με γοήτευε περισσότερο, εκείνο το ταλαντευόμενο μουστάκι, ή οι μακριές τούφες από τρίχες που μεγάλωναν μεσ' από τα αυτιά του. Μαζεύτηκα δίπλα του ήσυχα. Ήμασταν καλοί φίλοι, τόσο καλοί που δεν ήταν ανάγκη να μιλάμε κι εύρισκε ανάπαυση μόνο με το να είμαι κοντά του. Πέρασαν αρκετά λεπτά της ώρας, πριν βρω το κουράγιο να ανακουφισθώ. «Ξέρεις τι είναι ο σικάτρις ή η χρησιμοποίηση ηλεκτροσόκ;»

Τρίβοντας το πηγούνι του σκεφτικά ο γέρος, σουφρώσε τα φρύδια του σ'ε βαθιά σκέψη για κάμποσο, πριν απαντήσει. «Πρωτευουσιάνικα, δεν σημαίνει τίποτα εδώ. Πού ακούς αυτά; Στο ράδιο πρέπει».

«Ήταν ο Βισνού, δεν άκουσα αυτόν ακριβώς –».

«Βισνού όχι κακός – μόνο απρόσεχτος. Μοχάνη μιλάει όχι δυνατά αρκετά. Πατέρας σου κανονίζει καλά. Αυτές ήσαν οι μέρες...».

Κάθησα πάλι ήσυχα, αλλά απογοητευμένος. Ο Γκοσίν φαινόταν πάντοτε τόσο αλάνθαστα σοφός. Ίσως ήταν πρωτευουσιάνικα – αλλά, έπρεπε να σημαίνει κάτι.

«Εγώ ποτέ δεν ξεχάσω αυτό γάμο», είπε απότομα, σα να ήταν να μου πει κάτι για πρώτη φορά. Στην πραγματικότητα, είχα ακούσει την ιστορία από αυτόν τουλάχιστον είκοσι φορές, λέξη προς λέξη.

«Α! Πατέρα σου πολύ έξυπνο άνθρωπο. Και συ αληθινά γιος του πατέρα σου. Έπρεπε νάβλεπες το στέμμα που φορούσε στο γάμο. Ηλεκτρικά φώτα αναβόσθηκαν πάνω σ' αυτό, συνδεμένα με μπαταρία στην τσέπη του. Τάφτιαζε μόνος του. Έπρεπε ν' ακούς κόσμο όταν βγήκε από το αυτοκίνητο μπροστά παππού σου μαγαζί!»

«Ήσουν εκεί;» ρώτησα αθώα σα να μη ήξερα.

«Α, παιδί λέω τι είδα μόνο μου – αυτό όχι ιστορία άλλου. Αυτός ήταν μεγαλύτερος γάμος έχω δει, και πιο ακριβός. Αν ήμουν εκεί! Νομίζεις θα έχανα αυτό; Μουσική και χορός και

πολύ φαγητό και πιστό. Φαγητό τόσο, αρκετό σε γεμίσει για ένα μήνα. Και, η προίκα! Έπρεπε να τη δεις! Αν πάρεις όσα κι ο πατέρας σου... χμ!»

Σταμάτησε σ' αυτό το σημείο, όπως έκανε πάντα, και συνέχισε, αλλά με νέο τόνο θαυμασμού στη φωνή του. «Και τα άφησε όλα! ΟΛΑ! Ξέρεις κάτι; Είναι ένας ΑΒΑΤΑΡ».

Ο Γκοσίν έπεσε σε σιγή για να δραματοποιήσει αυτά που μόλις είχε πει, και σηκώθηκα να φύγω. Συνήθως θα έμενα ν' ακούσω. Θα προχωρούσε μετά το γάμο και, ίσως, άρχιζε να μου λέει ιστορίες από το Μαχαβαράτα ή Ραμαγιάνα για τις περιπέτειες των θεών. Γνώριζε την Ινδουϊστική θρησκεία και τους γνωστούς μύθους τόσο καλά όσο κανένας και είχα μάθει πολλά απ' αυτόν. Αλλά, δεν ήθελα ν' ακούσω περισσότερα για τον πατέρα μου, ειδικά για το πόσο υπέροχος ήταν. Αισθανόμουν ότι κάτι τρομερό θα συνέβαινε κι αυτό με έκανε να φοβούμαι περισσότερο ν' ακούω τον Γκοσίν να τον επαινεί.

Αρκετές μέρες πέρασαν χωρίς ασυνήθιστα γεγονότα, κι είχα αρχίσει να ξεχνώ τις απειλές του Βισνού. Δεν ήταν ξεκάθαρα για μένα έτσι κι αλλιώς, και φοβόμουν να ρωτήσω τη μητέρα μου γι αυτά. Η ζωή είναι γεμάτη από μυστήρια, πολλά από αυτά είναι πολύ τρομερά και να τα συζητάς.

Η μητέρα μου ήταν ωραία γυναίκα, με λεπτά χαρακτηριστικά, πολύ ευφυής και κατείχε μια ασυνήθιστη εσωτερική δύναμη. Ο γάμος της με τον πατέρα μου είχε κανονισθεί από τους γονείς τους, φυσικά, κατά τον πατροπαράδοτο Ινδικό τρόπο. Μόνο δέκα πέντε τότε, και κορυφαία στην τάξη της στο σχολείο, περίμενε με προσδοκία να συνεχίσει την εκπαίδευσή της, θρέθηκε όμως μπροστά σε έκπληξη όταν ο πατέρας της την πάντρεψε. Τέρμα τα όνειρα για πανεπιστήμιο στην Αγγλία. Αρρώστησε από την ταραχή της, αλλά υποτάχτηκε στη θέληση του πατέρα της. Δυο από τους πιο επιφανείς Παντίτ της περιοχής διάβασαν τις παλάμες του ζεύγους, συμβουλευτήκαν τα αστέρια κι ένα βιβλίο της γνώσης για τέτοια θέματα, και δήλωσαν ότι η ένωση θα είχε την ευλογία των θεών. Ίσως, η μητέρα μου αισθανόταν διαφορετικά, αλλά, ποιος θα τολμούσε ν' αμφισβητήσει τι είχαν διατάξει τα αστέρια και τι είχαν δηλώσει οι Παντίτ; Ούτε θα μπορούσε

να απογοητέψει τους γονείς της δείχνοντας κάποιο σημείο δυστυχίας. Μεταξύ των Ινδουϊστών, το καθήκον προς την οικογένεια και την κοινωνική τάξη ήταν ιερό.

Αυτή η υπακοή αμείφθηκε σχεδόν αμέσως με μια ακόμη μεγαλύτερη ταραχή, όταν ο άντρας της, χωρίς καμιά προειδοποίηση, και εντελώς ξαφνικά, κλείστηκε σ' ένα κόσμο βουθής αυτοσυγκέντρωσης. Ακόμα και τα μάτια του δεν επικοινωνούσαν με τους γύρω του. Μπορώ μόνο αμυδρά να φανταστώ τον τρόπο που θα προκάλεσε στη μητέρα μου, νεαρή δεκαπεντάχρονη νύφη κι έγκυο, ν' αντιμετωπίσει τις υποχρεώσεις της, οι οποίες τώρα περιλάμβαναν και το να φροντίζει για το σύζυγό της, όπως ακριβώς θα φρόντιζε για ένα παιδί γεννημένο κουφό, βουβό, και τυφλό. Αλλά, ποτέ δεν παραπονέθηκε, και, καθώς μεγάλωνα, έβλεπα την τρυφερή φροντίδα και τη σταθερή υποταγή της στον πατέρα μου. Έμοιαζε να έχει ευλογηθεί με μια συμπαθητική κατανόηση για το δρόμο που αυτός είχε διαλέξει.

Ήσυχη, γεμάτη περισυλλογή και βαθιά θρησκευόμενη, ήταν για μένα όχι μόνο μάνα και πατέρας, αλλά κι ο πρώτος δάσκαλός μου στον Ινδουισμό. Πόσο καλά θυμάμαι αυτά τα πρώτα μαθήματα που έμαθα μικρός, καθισμένος κοντά της στο δωμάτιο προσευχής της οικογένειας, μπροστά από το βωμό με τους αμέτρητους θεούς! Η βαριά μυρωδιά από την πάστα του σανταλόξυλου, φρεσκοτοποθετημένη πάνω στις θεότητες, η τρεμοσβήνουσα φλόγα της ντέγια, που τραβούσε το μάτι μου σαν μαγνήτης, και, ο ιεροπρεπής ήχος απαλά επαναλαμβανόμενων μάντρας δημιουργούσε μια ατμόσφαιρα μυστηρίου, που με άφηνε άφωνο και μαγεμένο. Από τα πολλά εκατομμύρια των Ινδουϊστικών θεών, η οικογένειά μας είχε εκλέξει τις ευνοούμενες θεότητες· και ως μικρό παιδί, πριν ακόμα καταλάβω τι αντιπροσώπευαν, αισθανόμουν και φοβόμουν τη δύναμη από τα μικρά αυτά είδωλα που στέκονταν πάνω στο βωμό, και τις εικόνες πάνω στον τοίχο, γύρω από τα οποία κρεμούσαμε ιερές χάντρες. Αυτά τα ανέκφραστα μάτια από πηλό και ξύλο και χαλκό και πέτρα και ζωγραφισμένο χαρτί, φαίνονταν να με παρακολουθούν, όταν εγώ δεν πρόσεχα. Μ' ένα παράξενο τρόπο αυτές οι ακίνητες μορφές, φαίνονταν πιο ζωντανές από μένα και κατείχαν θαυμα-

τουργικές δυνάμεις που μας κρατούσαν σε φόβο. Οι προσφορές μας και η λατρεία αναγνώριζαν αυτή τη φοβερή ανωτερότητα.

Όταν η πρωινή και η βραδυνή *πούτζια* τέλειωνε, η μητέρα κι εγώ θα μέναμε μαζί, ενώ οι θείες, οι θείοι και τα ξαδέλφια θα επέστρεφαν στις γήινες ασχολίες και καθήκοντα. Θα με δίδασκε με επιμέλεια, πώς να γίνω, πρώτα απ' όλα, ένας Ινδουϊστής, σταθερός σε αφοσίωση στους Θεούς και προσεχτικός στα θρησκευτικά μου καθήκοντα. Ο,τιδήποτε άλλο ερχόταν δεύτερο. Ήταν από τα χείλη της που πρωτοάκουσα και κατάλαβα ότι, εγώ, εξαιτίας προηγούμενης κάρμα, είχα γεννηθεί στην ανώτατη κοινωνική τάξη. Ήμουν Βραχμάνος, αντιπρόσωπος του Βράχμαν στη γη, της Μιάς Αληθινής Πραγματικότητας. Στ' αλήθεια, ήμουν το Βράχμαν, το μόνο που έλειπε ήταν για μένα να το εννοήσω, δηλαδή, να εννοήσω τον αληθινό εαυτό μου.

Σαν εκείνα τα είκοσι χρόνια που πέρασαν από τότε να ήσαν είκοσι μέρες μόνο, ακούω ακόμα την απαλή, καθαρή φωνή της να επαναλαμβάνει τα λόγια του Κρίσνα, από γνωστά μέρη του Βαγκαβάντ – Γκιτά.

Ο Γιόγκι, ας απασχολείται συνεχώς με τη Γιόγκα, παραμένοντας σε ένα μυστικό μέρος μόνος του έχοντας σε υποταγή τη σκέψη του και τον εαυτό του, ελεύθερος από κάθε ελπίδα και πλεονεξία. Με τις σκέψεις και τις αισθήσεις υποταγμένες, σταθερά στο κάθισμά του, θα πρέπει ν' ασκείται στη Γιόγκα για τον εξαγνισμό του. Κρατώντας το σώμα, το κεφάλι και το λαιμό όρθια, ακίνητα, σταθερά, κοιτάζοντας συνεχώς στην άκρη της μύτης... ακλόνητος στην υπόσχεση της Βραχμαχαρίγια, ο νους ελεγχόμενος στο να σκέφτεται Εμένα... Ο Γιόγκι ενωμένος έτσι πάντοτε με το Εγώ... φτάνει στην ειρήνη, στην απόλυτη Μακαριότητα, που βρίσκεται σε ΜΕΝΑ.

Ο Κρίσνα ήταν ο Δάσκαλος κι ο Υποκινητής της αληθινής Γιόγκα, όπως λέει η Γκιτά, και, ο πατέρας μου, ήταν ο πιο αληθινός ακόλουθός του. Με το πέρασμα των ετών αυτή η γνώση βάθαινε μέσα μου μέχρι που έγινα κι εγώ ένας Γιόγκι.

Ακολουθώντας τέτοιες οδηγίες από τα χείλη της μητέρας μου, κι οδηγημένος από το τέλειο παράδειγμα του πατέρα μου, από πέντε ετών άρχισα να ασκούμαι καθημερινά στην αυτοσυγκέντρωση. Καθισμένος σε στάση λωτού, με τη μέση μου όρθια, και με τα μάτια μου ατενίζοντας, χωρίς να βλέπω

τίποτα, έκανα μίμηση εκείνου, που τότε φαινόταν σε μένα περισσότερο θεός παρά πατέρας.

«Μοιάζεις τόσο πολύ με τον πατέρα σου, όταν αυτοσυγκεντρώνεσαι!» Θα μου έλεγε η μητέρα μου μερικές φορές, ήρεμα, με φανερή υπερηφάνεια στη φωνή της. «Και συ θα γίνεις μεγάλος Γιόγκι κάποια μέρα!» Οι τρυφερές λέξεις βάθαιναν την αποφασιστικότητά μου ώστε να μη την απογοητεύσω.

Παρόλο που ήταν τόσο πολύ νέα, η μητέρα μου είχε φορτωθεί τις βαριές ευθύνες μόνη της. Δεν ήθελε ο πλούσιος πατέρας της να ξέρει ότι μερικές φορές έπρεπε να ζητιανέψει από τις γειτόνισσες το ζουμί που μαγειρεύαν το ρύζι τους για να με ταΐσει, όταν ακόμα ήμουν μωρό. Ο παππούς Σινγκ, τον οποίο αποκαλούσαμε Νάνα, τελικά το ανακάλυψε και επέμεινε στη μητέρα να μετακομίσει πάλι στο πατρικό της. Η αδελφή της η Ρεβάτη τον παρακαλούσε πάντοτε να ζήσει εκεί. Ερχόταν κατά διαστήματα, με το όλο και αυξανόμενο τσούρμιο μικρών παιδιών, με κλάματα, ζητώντας στέγη, δείχνοντας τους φρικτούς μώλωπες από τον τελευταίο ξυλοδαρμό από τον άντρα της που ήταν ένας μεθύστακας. Ο ξυλοδαρμός είναι αρκετά συνηθισμένος στα ζευγάρια κι έτσι, αφού άφηνε τη Ρεβάτη να αναρρώσει για λίγες εβδομάδες, ο παππούς πάντοτε την έστελνε πίσω. Στο κάτω - κάτω, αυτός είχε κανονίσει το γάμο μ' αυτόν τον άνθρωπο και, είχε τη φήμη ότι κρατούσε το λόγο του. Η θεία Ρεβάτη θα ξαναεμφανιζόταν, οπωσδήποτε, μωλωπισμένη και δαρμένη, τα παιδιά από κοντά, και φυσικά έγκυος! Όταν γεννούσε το παιδί, ο παππούς την έστελνε πίσω στον άντρα της. Μετά το πέμπτο παιδί, και το θάνατο του παππού η θεία Ρεβάτη έμεινε μαζί μας στο μεγάλο πατρικό σπίτι. Ευχαριστιόμουν να έχω τα ξαδέλφια μου εκεί. Τυπικό τούτο για Ινδουϊστικές οικογένειες, δεκαπέντε ή είκοσι απόγονοι του Νάνα θα ζούσαν εκεί συνήθως μαζί - θείες, θείοι, ξαδέλφια και η Νάνα, η χήρα του, την οποία όλοι αποκαλούσαμε χαϊδευτικά Μα.

Ο Νάνα πέθανε όταν εγώ ήμουν πολύ μικρός. Δική του ήταν η κρεβατοκάμαρα που είχαμε με τη μητέρα. Το κατάστημα ποτών κι υφασμάτων, κάτω, και τα μεγάλα διαμερίσματα επάνω αντηχούσαν ακόμα από τα βαριά θυμωμένα πατήματα

του Νάνα, για πολύ καιρό μετά το θάνατό του. Σε στιγμές τέτοιες το πνεύμα του μπορούσε να γίνει αντιληπτό μέσα στο, σε σχήμα φρούριου, σπίτι που είχε χτίσει από συμπαγές τσιμέντο. Αυτοί που δεν πιστεύουν ότι το σύμπαν υπόκειται σε υπερφυσικές δυνάμεις θα θεωρούν αυτό υπερβολική δεισιδαιμονία ή υστερία. Όμως, εμείς ακούγαμε τα βήματά του βαριά μπρος και πίσω να περπατάει στο υπερών, και συχνά ακόμα κι έξω από τις πόρτες της κρεβατοκάμαρας, όταν είχαμε αποσυρθεί για τη νύχτα. Ακόμα και επισκέπτες είχαν πειραματισθεί αυτά τα φαινόμενα. Ήταν σπάνιες οι περιπτώσεις που κάποιος φιλοξενούμενος να πέρασε τη νύχτα μαζί μας και να μη είχε δεχθεί σωματική επίθεση από αόρατα χέρια ή δεν είχε δει ξαφνικά φαντάσματα. Μερικοί συγγενείς δεν έμεναν ποτέ ξανά να κοιμηθούν, μετά από μια τέτοια πείρα. Αλλά, για όσους από μας αποκαλούσαμε αυτό το κτίριο σπίτι μας δεν είχαμε άλλη εκλογή, παρά να παραμένουμε εκεί.

Ο Νάνα ήταν βαθιά μπλεγμένος στον Ινδουϊστικό αποκρυφισμό κι ήταν επικριτικός για κείνους που μόνο φιλοσοφούσαν για τη θρησκεία τους, χωρίς να μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τις υπερφυσικές δυνάμεις. Καθώς μεγάλωσα έμαθα ότι είχε σκοτώσει τον πρώτο του γιο, και πρόσφερε το μικρό παιδί θυσία στους θεούς. Αυτό δεν ήταν ασυνήθιστη πρακτική, αλλά, ποτέ δεν λεγόταν ανοιχτά. Η πιο αγαπητή θεότητα του Νάνα ήταν η Λακσμί, σύζυγος του Βισνού, του διατηρητή. Θεά του πλούτου και της αφθονίας, έδειξε τις μεγάλες δυνάμεις της όταν ο Νάνα ξαφνικά με ένα πήδημα έγινε ένας από τους πιο δυναμικούς και πλούσιους ανθρώπους στο Τρινιτάδ. Όταν το μικρό ταπεινό καλύθι, που ο Νάνα είχε χτίσει για την οικογένειά του και την εργασία του, κήκε κατά μυστηριώδη τρόπο, το αντικατάστησε με ένα πελώριο σπίτι που έγινε οροθέσιο στο δρόμο από το Πορτ ο Σπαίην μέχρι το Σαν Φερνάντο. Κανείς δεν μπορούσε να υποθέσει από πού ήρθαν ξαφνικά τα χρήματα – ή, πού μάζεψε το χρυσάφι, που είχε στοιβαγμένο στο χρηματοκιβώτιο, που είχε χτίσει μέσα στον παχύ τσιμεντένιο τοίχο στο νέο σπίτι. Δεν ήταν πολλοί εκείνοι από τις εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες από την Ινδία – που τόσο οι ίδιοι όσο κι οι απόγονοί τους κα-

τάφεραν να μαζέψουν πλούτο, τόσο εύκολα και τόσο ξαφνικά. Όλοι ξέραμε ότι οι παντοδύναμοι θεοί τον είχαν βοηθήσει. Σε αντάλλαγμα τους είχε δώσει την ψυχή του.

Το σταυροδρόμι Λούτςμαν Σινγκ όπου ζούσα είχε ονομαστεί έτσι από το Νάνα. Βρίσκεται πάνω στον κεντρικό δρόμο τριάντα περίπου μίλια από το Πορτ ο Σπαίην. Μεταξύ του μεγάλου Ινδικού πληθυσμού του Τρινιδάδ, ο Νάνα θεωρείτο σαν ένας από τους Ινδουϊστές ηγέτες, ένας άνθρωπος που κατείχε μυστηριακές υπερφυσικές δυνάμεις, τις οποίες κανείς δεν αμφισβητούσε ή ήθελε να ανακατευτεί μ' αυτές. Ήταν κοινό μυστικό ότι πνεύματα φύλαγαν τα περισσότερα από ένα εκατομμύριο δολλάρια σε χρυσά νομίσματα, τα οποία ο Νάνα είχε θάψει σε μια από τις πολλές ιδιοκτησίες του – κανείς δεν ήξερε πού ακριβώς – στην αρχή του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου. Πολλοί λίγοι θα τολμούσαν να αψηφήσουν τα πνεύματα αναζητώντας τον κρυμμένο θησαυρό, και δεν υπήρχε ούτε μάγος ικανός, για να μπορέσει να μάθει τη μυστική θέση χρησιμοποιώντας ακόμα και τις πιο δυνατές μαγείες. Αυτά τα πολύτιμα χρυσά νομίσματα, που σήμερα η αξία τους θα ήταν πολλές φορές περισσότερο, παραμένουν ακόμα κρυμμένα.

Ο Νάνα εκτιμούσε την υπερφυσική δύναμη περισσότερο από τα χρήματα. Το δυνατό σιδερένιο χρηματοκιβώτιό του περιείχε ένα αντικείμενο, που δεν θα πουλούσε με καμιά τιμή – μια μικρή άσπρη πέτρα από την Ινδία, που κατείχε πνευματική δύναμη για να γιατρεύει ή να καταριέται. Μπορούσε να βγάλει έξω το δηλητήριο που είχε στο σώμα του κάποιος από δάγκωμα φιδιού, όπως έλεγαν αξιόπιστοι μάρτυρες, παρ' ότι εγώ ποτέ δεν είχα δει κάτι τέτοιο ο ίδιος. Ένας από τους θείους μου, μου είπε πως, από περιέργεια, είχε κάποτε ανοίξει προσεκτικά την πόρτα του ιδιαίτερου δωμάτιου που βρισκόταν το χρηματοκιβώτιο του Νάνα... για να τον υποδεχθεί ένα γιγαντιαίο φίδι που φύλαγε όχι μόνο τα χρήματα και τα χαρτιά, αλλά κι άλλα μυστικά εκείνου του δωμάτιου, που μπορούσαν μόνο να υποτεθούν από ψιθυρισμούς. Είτε το φίδι ήταν πραγματικό ή μια μορφή που έπαιρναν τα πνεύματα, όπως μερικοί υποθέτουν, εγώ ο ίδιος είδα αυτό το τεράστιο ερπετό, και που είχε ζωηρά χρώματα, να κρύβεται κάτω από

το σπίτι πολύν καιρό μετά τον πρόωρο θάνατο του Νάνα από καρδιακή προσβολή, σε ηλικία πενήντα ετών.

Για του Ινδουϊστές, τα φίδια είναι θεοί. Εγώ, προσωπικά, κρατούσα ένα ζωντανό – ένα υπέροχο ραβδωτό φίδι – στο δωμάτιό μου και το λάτρευα, όπως λάτρευα το θεό Πίθηκο και το θεό Ελέφαντα και πάνω απ' όλα το θεό Αγελάδα. Για μένα, θεός ήταν το κάθε τι, και κάθε τι ήταν θεός, εκτός, φυσικά, από τα άτυχα πλάσματα που δεν είχαν κοινωνική τάξη. Ο κόσμος μου ήταν γεμάτος με πνεύματα και θεούς κι υπερφυσικές δυνάμεις, και, υποχρέωσή μου από παιδί, ήταν να δίνω στον καθένα εκείνο που του όφειλα.

Αυτός ήταν ο πολιτισμός που ανάθρεψε τον πατέρα μου. Είχε ακολουθήσει τέλεια τα βήματα του Κρίσνα και των άλλων μεγάλων Γιόγκι, που είχαν περάσει πριν, και η μητέρα μου με δίδασκε ότι έπρεπε να κάνω το ίδιο. Αυτό ήταν κάτι που ποτέ δεν αμφισβήτησα. Ο πατέρας είχε δώσει ένα παράδειγμα, έφτασε σε πλατιά αναγνώριση, και κέρδισε τη λατρεία πολλών, ήταν δε αναπόφευκτο ότι μετά το θάνατό του ο μανδύας του θα έπεφτε πάνω μου. Ποτέ όμως δεν φαντάστηκα, ότι θα ήμουν τόσο μικρός όταν αυτή η μοιραία μέρα – διορισμένη από τους θεούς – θα έφτανε κιόλας.

«Σε παρακαλούμε, Ράμπι, έλα μαζί μας!» Φώναζαν τα ξαδέλφια μου. Ο θεός Κουμάρ τους πήγαινε σε μια κοντινή ακτή στο Μόνκυ-Πόιντ για μπάνιο! Ήταν πάντα μεγάλη τιμή να έχουν ένα Βραχμάνο στην παρέα, μια σχεδόν σίγουρη εγγύηση καλής τύχης. Με μεταχειρίζονταν σαν πρίγκηπα κι αισθανόμουν σαν τέτοιος.

«Όχι σήμερα», είπα, κουνώντας το κεφάλι μου. Είχα αποφασίσει να τελειώσω μια περίπλοκη εικόνα που ζωγράφιζα.

«Σε παρακαλούμε!» είπαν η Σάντρα και η Σάντη μαζί.

«Δεν μπορώ!» Άλλη εξήγηση δεν χρειαζόταν. Όλοι στο σπίτι ήξεραν ότι για μένα το θρησκευτικό καθήκον κι η αφοσίωση είχαν την πρώτη θέση. Μπορούσα να κάθομαι με τις ώρες να ζωγραφίζω εικόνες αγαπητών μου θεών, του Χανουμάν, του Σίβα, του Κρίσνα, της Γκανέσα, κι άλλων. Ήμουν ήδη ένας μυστικιστής, αισθανόμουν την ενότητα με τις θεότητες, πρόθυμος να θυσιάσω και την πρόσκληση να πάω στην ακτή για μπάνιο ή να παίζω στην αυλή και τα κοντινά

χωράφια με τους φίλους μου. Αντίθετα διάλεγα να αφιερώνω τον εαυτό μου στο να κατασκευάζω τους θεούς μου. Χρωματίζοντας αυτούς σπάταλα, θα τους κρεμούσα στους τοίχους του δωματίου μου, για να τους έχω κοντά μου, λατρεύοντάς τους, κι αποφασισμένος να αφιερώσω τη ζωή μου στον Ινδουισμό, τον οποίο η μητέρα μου με είχε διδάξει ότι ήταν η αρχαιότερη και μεγαλύτερη, αλλά και η μόνη αληθινή θρησκεία.

Η μητέρα, που πάντα με έπαιρνε μαζί της όταν πήγαινε να υπηρετήσει τον πατέρα μου – αυτός τώρα ζούσε με την αδελφή του Μοχάνη – είχε πάει να τον δει χωρίς εμένα. Με είχε απογοητεύσει και με είχε κάνει να είμαι κατηφής. Η μελέτη των θεών που είχα σχεδιάσει, όμως, μου έδινε χαρά. Σφίγγοντας τα μολύβια με τα μικρά μου μελαμψά δάχτυλα, χρωμάτιζα προσεκτικά το σκίτσο του Βισνού. Πόσο ευχαριστημένη θα ήταν η μητέρα επιστρέφοντας να δει το Ναραγιάνα, με τα τέσσερα χέρια, καθισμένο πάνω στο κουλουριασμένο ερπετό τον Ανάντα, κι ακολουθούμενος από τη Λακσμί και το Βράχμα, ο τελευταίος καθισμένος πάνω σ' ένα λωτό καθώς έβγαινε από τον αφαλό του Βισνού... καθώς όλοι τους ήσαν καθάλα πάνω σε μια χελώνα, που κολυμπούσε στην Αρχαϊκή θάλασσα.

Βάζοντας μια πινελιά εδώ, ή σθήνοντας μια μουντζαλιά εκεί, ευχαριστημένος όμως από την εργασία μου, έψαλλα απαλά: «ΟΜ, Σίβα· ΟΜ, Σίβα· ΟΜ, Σίβα», όταν ξαφνικά, άκουσα τα γνώριμα θήματα της μητέρας μου, που ανέβαινε διαστικά την εξωτερική σκάλα. Η πόρτα της κουζίνας άνοιξε με θόρυβο, κι αμέσως ακολούθησε φλυαρία και ταραγμένες φωνές. Ξεκίνησα να βγω από το δωμάτιο, αλλά σταμάτησα στην πόρτα μ' αυτό που άκουσα.

«Πέθανε! Ο Σαντραμπάν πέθανε!» Στάθηκα ριζωμένος στο σημείο εκείνο. Όλοι άρχισαν να μιλάνε μαζί κι έχασα τη συνέχεια.

«Είχα κακό προαίσθημα όταν σηκώθηκα το πρωί». Η φωνή της μητέρας μου ήταν βαριά από τη λύπη, αλλά καθαρή και δυνατή. «Βιάστηκα να πάω εκεί. Μόλις έφτασα, η νοσοκόμα άρχισε να του κόβει τα μαλλιά. Το είχε διατάξει ο γιατρός».

«Αλλά, γιατί ήταν στο νοσοκομείο;» ρώτησε η θεία Ρεβά-τη. «Μα, δεν ήταν άρρωστος».

«Ο Βισνού το έκανε. Ο Σαντραμπάν φαινόταν όπως πάντα δυνατός και γαλήνιος».

Έγινε μια μεγάλη διακοπή, κι ύστερα η μητέρα ξαναβρήκε τη φωνή της, και συνέχισε. «Του έκοψαν τα μαλλιά – ο γιατρός είπε ήταν πολύ μακριά για να κρατηθούν καθαρά στο νοσοκομείο. Και όταν του τα έκοψαν ... αυτός ... αυτός έπεσε προς τα πίσω. Έτρεξα κοντά του. Προσπαθήσαμε να του δώσουμε λίγο νερό – αλλά, ο γιατρός είπε ότι ήταν νεκρός. Μπορείς να το πιστέψεις; Τόσο ξαφνικά!»

Έτρεξα κι έπεσα στο κρεβάτι μου και, χώνοντας το πρόσωπό μου στο μαξιλάρι, προσπαθούσα να σιγάσω τους λυγμούς και τους θρήνους που φούσκωναν το στήθος μου και ξεσπούσαν από το λάρυγγά μου. Αισθανόμουν σα να είχα χάσει τα πάντα. Παρ' ότι πολύ λίγο τον είχα γνωρίσει σαν πατέρα, ήταν ο καθοδηγητής μου, ένας θεός – ένας Αβατάρ – και τώρα ήταν νεκρός. Το ήξερα ότι θα συνέβαινε, το αισθάνθηκα μέσα μου, όταν ο Γκοσίν, μίλησε πάλι για το γάμο εκείνη την ημέρα. Τώρα, είχε συμβεί, και ποτέ πια δεν θα τον άκουγα να μιλάει. Ήσαν τόσα τα ερωτήματα που ήθελα να του κάνω, τόσα που αυτός ήξερε, και που έλπιζα κάποια μέρα να μάθω από τα χείλη του. Περισσότερο απ' όλα ήθελα να τον ακούσω να με φωνάζει με τ' όνομά μου, να μου πει ότι ήμουν ο γιος του. Τώρα, αυτό το όνειρο έσβησε για πάντα.

Από καθαρή εξάντληση οι λυγμοί έπαψαν τελικά. Έμεινα ξαπλωμένος για πολύ, προσπαθώντας, χωρίς πολλή επιτυχία, να καταλάβω τα λόγια του Κρίсна προς τον Αρτζούνα, όταν τον έστελνε στη μάχη. Η μητέρα μου τα είχε επαναλάβει τόσο συχνά, ώστε τα ήξερα απέξω. «Ο σοφός δεν λυπάται ούτε για τους ζωντανούς ούτε για τους πεθαμένους... ούτε αληθινά σταματάμε ποτέ να υπάρχουμε. Αυτό που κατοικεί στο σώμα... περνάει σε άλλο σώμα· για τούτο ο πιστός δεν θρηνεί».

Με τα αργά κι ασταθή βήματα του ανθρώπου που κουβαλάει ένα βαρύ φορτίο, ο θείος Κουμάρ ήρθε στο δωμάτιο να μου αναγγείλει το θάνατο του πατέρα μου, μη γνωρίζοντας ότι εγώ το ήξερα κιόλας. Η μητέρα μου ήταν πολύ εξαντλη-

μένη για να μου το πει. Ο θεός νόμισε ότι υπέφερα τα νέα με γενναιότητα χωρίς να γνωρίζει ότι ήμουν πλέον κι εγώ πολύ εξαντλημένος, για να φανερώσω τη λύπη μου.

Ο ξαφνικός και μυστηριώδης θάνατος του πατέρα μου ήταν φυσικά μεγάλο ξάφνιασμα, όχι μόνο στην οικογένεια, αλλά και σε όλους που τον ήξεραν. Οι γιατροί δεν μπορούσαν να βρουν επιστημονική εξήγηση. Είχε τέλεια υγεία. Είχε φτάσει στην Αυτογνωσία και το πνεύμα του έφυγε, ξεφεύγοντας τον τροχό της μετενσάρκωσης; Ήθελα να το πιστεώω. Αλλά, μερικοί σκέφτονταν ότι τα πνεύματα του πήραν τη ζωή, γιατί πρόδωσε τους όρκους του. Αυτό μου φαινόταν άδικο. Δεν ήταν δικές του ενέργειες, αλλά άλλων – του Βισνού, που τον έστειλε στο νοσοκομείο και των γιατρών, που δεν ήταν Ινδουϊστές και δεν ήξεραν τη δύναμη του υπερφυσικού ή τους όρκους της Βραχμαχαρίγια. Ο πατέρας μου ακολουθούσε ειλικρινά τις οδηγίες του Κρίσνα από τη Βαγκαβάντ – Γκিতά. Ο Βισνού έπρεπε να το ήξερε, είχε μεγαλώσει σε Ινδουϊστική οικογένεια κι είχε διδαχθεί πάνω σ' αυτά, αλλά, νόμιζε ότι η ζωή ενός Γιόγκι ήταν κωμωδία, ότι οι θεοί και τα πνεύματα ήταν μόνο προϊόν της φαντασίας των Παντίτ και μερικά έξυπνα τεχνάσματα. Δεν θα έκανα το ίδιο σφάλμα. Η πίστη μου στον Ινδουισμό ποτέ δεν θα ταλαντευόταν. Είχαμε όλοι μάθει να μη περιφρονούμε ό,τι δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε, αλλά, μας είχε στοιχίσει πολύ.

Όταν φτάσαμε στο σπίτι της Φούουα – Μοχάνη τα μάτια μου προσεχτικά απέφυγαν το πρόχειρο ξύλινο φέρετρο, που ήταν τοποθετημένο, πάνω σ' ένα τραπέζι στο σαλόνι. Στην παρουσία του θανάτου κάθε τελετουργικό πρέπει να τηρηθεί προσεχτικά και φωτιά δεν μπορούσε να ανάψει στο σπίτι ούτε φαγητό να μαγειρευτεί, ενόσω ο νεκρός θρискόταν ακόμα εκεί, πριν ξεκινήσει για το ταξίδι του σε άλλους κόσμους. Κι ενώ ο Παντίτ έκανε μια μακρόσυρτη λατρευτική προσευχή (Πούτζια) φίλοι και συγγενείς θρηνούσαν, κι η Φούουα, η πιο πιστή ακόλουθος του πατέρα μου, ξεπερνούσε όλους τους άλλους στο ξεχείλισμα της λύπης της. Τραβήχτηκα κοντά στη μητέρα μου, μαζεμένος κι εσωτερικά, σε παιδική άμυνα, ενάντια στο ρόλο μου ως ένα από τα κεντρικά πρόσωπα σ' ένα δράμα που ξετυλιγόταν πιο πάνω από την

αντίληψή μου. Μετά από την τελετουργία μια καλή γειτόνισσα με πήρε ευγενικά από το πλάι της μητέρας μου και με οδήγησε προς το φέρετρο.

«Να, ο πατέρας σου», είπε, σα να μη το ήξερα. Πόσο ήθελα ν' αποφύγω να μου το υπενθυμίζουν.

Παράξενα, αυτός ο θεός, αυτός ο Αθατάρ, μπροστά στον οποίο είχα σταθεί ατενίζοντας με τόσο μεγάλη προσμονή, δεν φαινόταν απομακρυσμένος στο θάνατο. Η έκφραση σχεδόν η ίδια, αλλά, το πρόσωπο τόσο πολύ ωχρο. Οι Βραχμάνοι, που είναι απόγονοι των πρώτων Αρίων, είναι γενικά πιο άσπροι από τις άλλες Ινδικές τάξεις, και, ο πατέρας μου, ήταν εξαιρετικά άσπρος, ακόμα και σε σύγκριση με τους άλλους Βραχμάνους. Τώρα, έμοιαζε άσπρος σαν Εγγλέζος, και τα κλειστά βλέφαρα ήσαν σαν το κερί. Γύρισα και ξέφυγα από το χέρι της.

Η νεκρική πομπή ήταν μακριά, γιατί ο πατέρας μου ήταν πολύ αγαπητός και σεβαστός στους θρήσκους Ινδουϊστές, σε απόσταση μιλίων από τους ολόγυρα τόπους. Αυτοκίνητα και ποδήλατα και κάρρα που κουβαλούσαν θρηνωδούς ήσαν στη σειρά, κατά μήκος του στενού δρόμου, που έφερνε στην ακτή, μόλις δυο μίλια δυτικά. Ήμουν πολύ ζαλισμένος και φοβισμένος για να ρωτήσω τη Μητέρα, γιατί δεν πηγαίναμε στο νεκροταφείο, όπου οι δυο παππούδες μου είχαν ταφεί τελευταία. Γιατί πηγαίναμε προς το Μόνκυ-Πόιντ, όπου πάντα κολυμπούσαμε; Η ερώτηση μόνο πρόσθετε περισσότερο στην αίσθηση του μυστηρίου, που σκέπαζε το θάνατο του πατέρα μου, όμως την κράτησα μέσα μου κι έπιασα ξανά το χέρι της μητέρας μου πιο σφιχτά.

Προσεκτικά, κι αποφεύγοντας το φέρετρο που ήταν τοποθετημένο λοξά μπροστά στην άμαξα, έστρεψα την προσοχή μου στα ψηλά ζαχαροκάλαμα και στις δυο πλευρές του δρόμου, προσέχοντας πως τα προσπερνούσαμε αργά κι έμεναν πίσω μας, ακίνητα και σοβαρά, με τα μακριά κιτρινισμένα τους φύλλα, που κρεμόντουσαν προς τα κάτω σα να ήσαν κι αυτά λυπημένα κι έτσι έπρεπε να είναι, εφόσον όλα τα πράγματα στο σύμπαν – άνθρωποι, ζώα, πράγματα – είχαν κοινή ύπαρξη. Μου φαινόταν ότι όλη η φύση έκλεγε το θάνατο ενός Αθατάρ. Πότε θα παρουσιαζόταν ξανά μια τέτοια θεία

προσωπικότητα σε ανθρώπινη μορφή; Ακόμα και οι Παντίτ – αυτοί οι Βραχμάνοι με την τεράστια νόηση – δεν ήξεραν.

Ο αέρας βαρύς και ζεστός φαινόταν πειστικά ακίνητος για ένα μέρος σαν κι αυτό, όπου συνήθως, σαρώνεται από τα ασταμάτητα ρεύματα των μελτεμιών. Πέρα στον ορίζοντα, πίσω από τον κόλπο του Παρία, μπορούσα να δω μαύρα σύννεφα να κρέμονται πάνω από το γνωστό Στόμα του Δράκου, όπου το βόρειο άκρο του Τρινιδάδ, προεξέχει προς τα δυτικά, σα να θέλει με το άπλωμά του ν' αγγίξει την κοντινή ακτή της Βενεζουέλας. Πόσο συχνά είχα τρέξει και πηδήξει σ' αυτό το γνωστό στενό δρόμο, γελώντας με τα ξαδέλφια μου και τους νεαρούς φίλους μας πηγαίνοντας για μπάνιο, οι κρόταφοί μου να πάλλονται από τη ζεστασιά της ζωής, με περίσσια νεανική χαρά, νιώθοντας ως τμήμα κάθε γνωστού αντικειμένου κατά μήκος του δρόμου. Τώρα αισθανόμουν ένα τρομακτικό μούδιασμα μέσα μου κι ένα τρομερό αποχωρισμό από τους εργάτες, οι οποίοι κοίταζαν περίεργα από τα χωράφια, καθώς η μακριά πομπή περνούσε αργά-αργά. Ήταν ένα μέρος ενός άλλου κόσμου, στον οποίο κάποτε ανήκα κι εγώ.

Αφήνοντας πίσω τα χωράφια των ζαχαροκάλαμων, η πομπή ακολούθησε το δρόμο κατά μήκος των εκτεταμένων ελών, που είναι γεμάτα με τροπικά δένδρα, και που διατρέχει ανώμαλα τη Δυτική πλευρά του νησιού. Σταματήσαμε στο μέρος εκείνο που ήταν γεμάτο χαλίκι, και λίγο ψηλότερα από την άκρη του νερού του μικρού κόλπου, ο οποίος προστατεύεται από θύελλες, από ένα χαμηλό προστατευτικό τοίχο. Σε γιορτές, και μετά το σχολείο, τα μεγαλύτερα παιδιά θα πηδούσαν από τον τοίχο στα ρηχά νερά για να κολυμπήσουν στα βαθιά. Ήμουν πολύ μικρός ακόμα για τέτοια και βουτούσα με τους νεαρούς μου φίλους πίσω από το χώρο στάθμευσης, σε μια ρηχή δεξαμενή, κοντά στα έλη. Πόσο μη πραγματικές φαινότουσαν τώρα αυτές οι ευτυχισμένες αναμνήσεις, που είχαν σχέση μ' αυτό το γνωστό και αγαπητό μέρος. Ανατρίχιασα καθώς κατεθήκαμε από το αυτοκίνητο, παρόλο που ο ήλιος ήταν καυτός.

Το απλό φέρετρο τραβήχτηκε από τη νεκροφόρα και φέρθηκε προς την άκρη της θάλασσας, όπου κολυμπούσα. Ο Παντίτ της Φούουα πήγε μπροστά ψέλλοντας σε Σανσκριτι-

κά τη Βεδική μάντρα, για να διώξει τα κακά πνεύματα. Εγώ ακολουθούσα από πολύ κοντά το φέρετρο, κρατώντας σφικτά το χέρι της μητέρας μου, όταν για πρώτη φορά αντιλήφθηκα ένα μεγάλο σωρό από καυσόξυλα, σωριασμένα κομπά πάνω στο χαλίκι δίπλα στο νερό. Ο γνωστός θρήνος των θρηνωδών γέμισε για μια ακόμα φορά τον αέρα, μ' ένα κρύο ρυθμό που αυξομειωνόταν. Παρακολουθούσα με φρίκη, καθώς το αλύγιστο σώμα του πατέρα μου σηκώθηκε από το φέρετρο και τοποθετήθηκε πάνω στο σωρό με τα ξύλα. Περισσότερα καυσόξυλα μπήκαν γρήγορα γύρω-γύρω, μέχρις ότου μόνο το πρόσωπο φαινόταν στραμμένο προς τον ουρανό. Με πάστα από σανταλόξυλο ο Παντίτ έκανε προσεκτικά το τελευταίο σημάδι της κάστας πάνω στο ασκέπαστο μέτωπο. Ήταν αυτό δυνατόν; Οι τελετουργικές καύσεις ήσαν συνηθισμένες στην Ινδία, κατά μήκος του Γάγγη, στο Μπενάρες και σε άλλα σημεία καύσης, αλλά, εγώ ποτέ δεν είχα δει αυτή την πράξη ανάμεσα στους Ινδουϊστές του Τρινιδάδ. Η σκέψη ότι το σώμα του πατέρα μου δινόταν θυσία στον Άγκνι, το θεό της φωτιάς, πρόσθετε μια νέα διάσταση στο μυστήριο, την έκπληξη και τη βαθιά αίσθηση απώλειας, που με είχε ήδη κυριεύσει.

Ρύζι ετοιμαζόταν εκεί κοντά για να προσφερθεί στο νεκρό. Ο ιερέας συνέχιζε να ελευθερώνει την περιοχή από τα κακά πνεύματα, που εθεωρείτο αναγκαία προφύλαξη, πριν ο θεός της φωτιάς ελευθέρωνε το πνεύμα από το σώμα και το συνόδευε στις περιοχές του υπερέραν. Ατένιζα απολιθωμένα, χωρίς να βλέπω, τη μεθοδική ιεροτελεστία που λάβαινε μέρος μπροστά μου.

«Έλα, Ράμπι!» Η φωνή του Παντίτ μου υπενθύμισε ότι είχα κι εγώ κάποιο ρόλο να παίξω.

Προκατειλημμένος από λύπη και φόβο, δεν είχα σχεδόν ακούσει τις «μάντρας» και δεν τον είχα δει να με πλησιάζει με την ιερή φλόγα, που έκαιγε πάνω σ' ένα μεγάλο χάλκινο πιάτο ισορροπημένο στο ένα χέρι. Με το άλλο χέρι άπλωσε κι έπιασε το δικό μου. Λοξοκοίταξα φοβισμένος τη μητέρα μου. Έγνεψε και με χτύπησε στον ώμο. Σκύβοντας ψιθύρισε στο αυτί μου. «Είναι δικό σου καθήκον. Κάνε το γενναία».

Τα μάτια μου απέφευγαν το πρόσωπο του πατέρα μου, κα-

θώς ο Παντίτ με οδήγησε στη φωτιά της αποτέφρωσης. Τρεις φορές με οδήγησε γύρω από το πτώμα, επαναλαμβάνοντας για μένα στα Σανσκριτικά τις κατάλληλες προσευχές γιατί ήμουν ακόμα τόσο νέος· «Βάζω φωτιά σε όλα τα μέλη αυτού του προσώπου, ο οποίος, με τη θέλησή του ή όχι, ίσως έχει διαπράξει σφάλματα και είναι τώρα κάτω από τις αρπάγες του θανάτου... Είθε να φτάσει σε φωτεινά μέρη». Τώρα μπορούσα να δω τους κύβους της καμφοράς τοποθετημένους στρατηγικά εδώ κι εκεί ανάμεσα στα κούτσουρα. Η βαριά οσμή τους γέμισε τα ρουθούνια μου. Ένας ψηλός άνθρωπος με τουρμπάνι και λινό πουκάμισο άρχισε να ραντίζει το Γκι και πετρέλαιο πάνω στα κούτσουρα και στο σώμα. Ακολουθώντας τις οδηγίες του Παντίτ, άναψα μηχανικά ένα δαυλό στην ιερή φλόγα που κρατούσε, και μετά τον ακούμπησα στην πιο κοντινή καμφορά. Η φωτιά φούντωσε απότομα, μετά μεγάλωσε και σύρθηκε γρήγορα στα αυλάκια του πετρελαίου από τον ένα κύβο καμφοράς στον άλλον. Φλογερά φαντάσματα κόκκινα και κίτρινα άρχισαν γρήγορα να χορεύουν τελετουργικά γύρω από το σώμα. Στεκόμουν εκεί ζαλισμένος, καθώς οι φλόγες πήδαγαν ψηλότερα, μέχρις ότου ο Παντίτ με τράβηξε μακριά.

Σαν τρελός έσαχνα μέσα στη λαοθάλασσα που είχε περιτριγυρίσει τις φλόγες και προσπαθούσα να καταπιώ τους λυγμούς. Η μητέρα δεν φαινόταν πουθενά. Ήταν αδύνατο να συγκρατήσω την αγωνία που αισθάνθηκα. Εξωτερικεύτηκε με παιδική μίμηση του θρήνου που άκουγα γύρω μου. Ήμουν σχεδόν σε υστερία, όταν τελικά την είδα να στέκεται κοντά στο καίόμενο σώμα, τόσο κοντά που φαινόταν σχεδόν μέρος της φωτιάς, το άσπρο μεταξωτό σαρί σκιαγραφημένο απέναντι στις πορτοκαλί φλόγες που ξεπηδούσαν. Είχα ακούσει για χήρες που σε τέτοιες περιπτώσεις ρίχνονταν κι αυτές στη φωτιά. Άραγε, να επρόκειτο να χάσω και τη μητέρα μου, μαζί με τον πατέρα;

«MAMA!» Ξεφώνησα. «MAMA!»

Αν με άκουσε, όμως, πάνω από το θόρυβο των σπινθήρων και της φωτιάς και τον εκκωφαντικό θόρυβο του θρήνου, δεν το έδειξε. Ακίνητη, στεκόταν στην άκρη της κόλασης, με τα χέρια της υψωμένα, λατρεύοντας το καίόμενο σώμα και τον

Άγκνι, τον θεό της φωτιάς, που κατατρώνει τα πάντα. Σκύβοντας χαμηλά, έριχνε προσφορές από το μαγειρευμένο φρέσκο ρύζι στη φωτιά, μετά υποχώρησε από την αφόρητη ζέστη κι ήρθε να σταθεί πλάι μου. Με το κεφάλι ψηλά, δεν συμμετείχε στον πένθιμο θρήνο. Μια αληθινή Ινδουίστρια βρήκε τη δύναμη ν' ακολουθήσει τη διδασκαλία του Κρίσνα· δεν θα πενθούσε ούτε τους ζωντανούς ούτε τους πεθαμένους. Ούτε μια φορά δεν έκλαψε κατά τις ώρες που σταθήκαμε εκεί παρακολουθώντας τις φλόγες να σβήνουν. Αισθανόμουν μόνο ότι προσευχόταν ήσυχα, καθώς απελπισμένα κολλούσα επάνω της.

Κρατήσαμε τη θέση μας άγρυπνοι μέχρι το ηλιοβασίλεμα. Τότε, επτά απομεινάδια ξύλου ρίχτηκαν μέσα στη στάχτη κι ολόκληρη η παρέα των πενθούντων θάδισε ολόγυρα, χύνοντας προσφορές νερού στα κάρβουνα. Τέλος, οι στάχτες κρύωσαν αρκετά για τον Παντίτ, ώστε να μαζέψει λίγα από τα υπολείμματα του πατέρα μου και να τα δώσει στη μητέρα, η οποία θα τα μετέφερε στην Ινδία, ώστε να τα σκορπίσει στα ιερά νερά του Γάγγη. Πότε και πώς αυτό θα γινόταν, δεν το γνώριζα. Ήμουν πλέον πολύ ζαλισμένος και λυπημένος, ώστε να σκεφτώ γι' αυτό τούτη τη νύχτα.

Είχα γνωρίσει έναν Αβατάρ – έναν από τους θεούς, με ανθρώπινη μορφή – και τώρα, είχε φύγει. Είχε έρθει να δείξει στους ανθρώπους το δρόμο που πρέπει ν' ακολουθήσουν, το δρόμο της αληθινής Γιόγκα, που ενώνει τον άνθρωπο με το Βράχμαν. Δεν θα ξεχνούσα το παράδειγμά του. Δεν θα μπορούσα. Ο μανδύας του είχε πέσει πάνω μου, και θα ακολουθούσα τα βήματά του.

ΣΤΑΧΤΕΣ ΣΤΟ ΓΑΓΓΗ

Σαν φλογερό βέλος εκτοξευμένο από το τόξο του Άγκνι, ο ήλιος, τον οποίο μόλις είχα λατρεύσει για μια ώρα, έκανε την καμάρα του ψηλότερα στον ουρανό πίσω μου, ρίχνοντας αχνές σκιές και φως στη γη και τη θλάστηση κάτω από τις φοινικιές. Αφήνοντας τη θεράντα, περπάτησα κάτω στην εξωτερική σκάλα κι έξω στο υπόστεγο όπου φυλάγαμε την αγελάδα που μας έδινε το γάλα της ημέρας. Ανοίγοντας την ξύλινη καγκελόπορτα, άρπαξα το σχοινί που σερνόταν, καθώς το χαρούμενο πλάσμα άρχισε να τρέχει αδέξια προς τη βοσκή. Περίμενε την πρωινή της τροφή με τόση λαχτάρα σχεδόν όση κι εγώ. Μισοσυρόμενος στην άκρη του σχοινογιού, κάπως κατάφερα να οδηγήσω το δύσκολο ζώο σε μια όαση από φρέσκο γρασίδι. Πάνω από το κεφάλι μου, τα πλατιά φύλλα της φοινικιάς τραγουδούσαν το γνωστό σκοπό τους, καθώς το ένα φύλλο έτριβε ευγενικά το άλλο στο πρωινό αεράκι που ερχόταν από τη θάλασσα. Με το κεφάλι σκυμμένο, η αγελάδα έτρωγε αμέριμνα, καθώς εγώ την παρακολουθούσα ευλαβικά.

Κανένα πλάσμα δεν σέβονται τόσο πολύ οι Ινδουϊστές όσο την αγελάδα. Η ιερή αγελάδα. Η άγια αγελάδα. Με τη μύτη χωμένη στο ψηλό γρασίδι, χωρίς να την απασχολεί τίποτε άλλο, αυτή η θεότητα με τα μαύρα κι άσπρα στίγματα, τα μεγάλα ανήσυχα αυτιά και την συνεχώς κινούμενη ουρά της, έκοβε μεγάλες μπουκιές από το ζουμερό πράσινο γρασίδι, που μασούσε ικανοποιημένη. Το ξύσιμο της αγελάδας ήταν

η αγαπημένη μου απασχόληση, και με ευχαρίστηση χρησιμοποιούσα το πλεονέκτημα της καθημερινής μου αγγαρείας για να λατρεύσω αυτή τη μεγάλη και ιερή θεά. Από την αφθονία των ιβίσκων* γύρω μου, έκοψα ένα πορτοκαλί άνθος και το έβαλα στο κεφάλι της αγελάδας, ανάμεσα στα γυριστά κέρατα. Με κοίταζε με το καστανό μάτι της και συνέχισε να μασάει το γρασίδι. Ενοχλημένη από μια μύγα που τρύπωνε στο ρουθούνι της, τίναξε το κεφάλι και φταρνίστηκε. Το λουλούδι που της είχα προσφέρει, και που με τόση προσοχή το είχα τοποθετήσει, γλίστρησε προς τη μύτη της κι έπεσε στο έδαφος. Πριν προφτάσω να το μαζέψω, το ζωηρόχρωμο άνθος εξαφανίστηκε μέσα σε μια καινούργια μπουκιά από γρασίδι. Κάθησα στο έδαφος μ' έναν αναστεναγμό, και προσπάθησα να φανταστώ, πώς θα αισθανόταν κάποιος να είναι αγελάδα. Ίσως να είχα ήδη γίνει αγελάδα σε κάποια περασμένη ζωή μου. Δεν μπορούσα να θυμηθώ. Συχνά είχα αναρωτηθεί γιατί δεν είχα αναμνήσεις από προηγούμενες ζωές μου.

Ο Γκοσίν συχνά μου είχε πει πως ένας αρχαίος σοφός στη μακρινή Ινδία ήταν ο πρώτος που είχε δει το πιο φανταστικό θέαμα στο νυχτερινό ουρανό, είχε δει το σχήμα μιας αγελάδας σκιαγραφημένο από ένα πλήθος αστεριών. Σύμφωνα με τον Γκοσίν, μ' αυτό τον τρόπο εμείς οι Ινδουϊστές πρωτομάθαμε ότι η αγελάδα ήταν θεός. Είχα ακούσει κι άλλες εξηγήσεις που ανακάτευαν Αιγύπτιους κι Άριους, αλλά η εξήγηση του Γκοσίν μου άρεσε περισσότερο. Κάθε τι στον ουρανό είναι ιερό και, φυσικά, όλες οι αγελάδες στη γη, επειδή έχουν την καταγωγή τους από εκείνη που υπάρχει στον ουρανό, είναι άξιες να λατρεύονται. Η λατρεία της αγελάδας είχε έκτοτε πολύ αναπτυχθεί. Ο Γκοσίν μιλούσε για τη «Μητέρα Αγελάδα» και συχνά είχα ακούσει μερικούς Παντίτ να λένε ότι αυτή ήταν η μητέρα όλων μας, ακριβώς όπως ήταν η Κάλι, η σύζυγος του Σίβα. Κατά κάποιον τρόπο ήξερα ότι αυτές οι δυο πρέπει να είναι ένα και το αυτό, μόνο σε διαφορετική μορφή. Η Κάλι, η ευνοούμενη θεότητα της θείας μου Ρεβάτης, προξενούσε τον τρόπο, πίνοντας ζεστό αίμα από

μια κούπα, έχοντας στεφάνια από φρεσκοκομμένα κεφάλια και χέρια κρεμασμένα στο λαιμό της, ενώ στεκόταν πάνω από το ξαπλωμένο σώμα του συζύγου της, του Σίβα. Προτιμούσα να λατρεύω τη Μια πραγματικότητα στην πιο ευγενική μορφή της αγελάδας. Και επί πλέον, έχτιζα μια καλή Κάρμα για την επόμενη ζωή μου, με το να ξοδεύω τόσο χρόνο με τη συντροφιά της αγελάδας. Να ήξερε άραγε η ίδια ότι είναι θεά; Την παρακολουθούσα προσεχτικά, αλλά δεν ανακάλυψα κανένα ίχνος που να δείχνει κάτι τέτοιο. Τελικά απορροφήθηκα μέσα στο θαυμασμό και την ευλάβεια που αισθάνθηκα γι' αυτό το ιερότερο από όλα τα πλάσματα.

Η λατρεία μου προς την αγελάδα διακόπηκε από ένα αδύνατο βόμβο που σιγά-σιγά γινόταν όλο και πιο δυνατός. Με έξαψη, ανασηκώθηκα απότομα έτρεξα στο ξέφωτο να δω καλύτερα. Βλέπαμε πολύ λίγα αεροπλάνα εκείνη την εποχή. Καθώς έβλεπα ένα τέτοιο να περνάει μου θύμιζε τι σκεπτόμουν όταν ήμουν λίγο πιο μικρός, κάθε φορά που έβλεπα αεροπλάνο στον ουρανό! Έχοντας σκεφθεί σοβαρά το μυστήριο της καταγωγής μου, είχα τελικά ρωτήσει τη μητέρα μου από πού είχα έρθει. Με πολλή σοβαρότητα εκείνη μου είχε πει: «Έπεσες από τον ουρανό, από ένα αεροπλάνο, κάποια μέρα, Ράμπι, και σ' έπιασα».

«Ήμουν προορισμένος για σένα;» είχα ρωτήσει επειδή είχα αισθανθεί ξαφνικά ανασφάλεια με τη σκέψη ότι μπορούσα να είχα προσγειωθεί στην αυλή κάποιου άλλου.

Η μητέρα με είχε βεβαιώσει ότι ήμουν προορισμένος γι' αυτή και τον πατέρα. Για μήνες μετά είχα ελπίσει ότι ένα αδελφάκι θα έπεφτε στα χέρια μου από κάποιο διερχόμενο αεροπλάνο. Χρόνια αργότερα τα μωρά ήσαν ακόμα μυστήριο για μένα, αλλά ήμουν σίγουρος ότι δεν ερχόντουσαν από αεροπλάνα, και χωρίς να ξέρω το γιατί, ήμουν βέβαιος ότι ποτέ πια δεν θα είχα αδελφό ή αδελφή τώρα που ο πατέρας είχε πεθάνει.

Με επισημότητα και πιστότητα, λάτρευα καθημερινά το πνεύμα του από τότε που είχε φύγει. Κάθε πρωί πρόσφερα νερό στο ειδικό γρασίδι που είχαμε φυτέψει όταν πέθανε, μετρώντας τις ημέρες προσεκτικά καθώς το έβλεπα να μεγαλώνει. Σήμερα ήταν η 40ή μέρα, – αλλιώς θα έχανα τα μακριά,

μαύρα και κατσαρά μαλλιά μου, που χρόνια έμεναν χωρίς κόψιμο και που όλοι έλεγαν ότι με έκαναν να μοιάζω τόσο πολύ του πατέρα μου. Για ημέρες ήμουν ανήσυχος γι' αυτό το κούρεμα. Τι θα γινόταν αν τα πνεύματα μου έπαιρναν τη ζωή, όπως είχαν πάρει του πατέρα μου όταν του έκοψαν τα μαλλιά;

Η μητέρα μου έγενεσε από τη βεράντα. Ήταν η ώρα για την τελετή. Άρχισα να τραβάω το σχοινί, προσπαθώντας να οδηγήσω την απρόθυμη αγελάδα πίσω στο υπόστεγο. Το φτωχό πλάσμα έσκαβε με τις οπλές του και διαμαρτυρόταν σε όλο το δρόμο. Χρειαζόταν αποφασιστικότητα, αλλά ποτέ δεν θα την κεντούσα με ένα μυτερό ραβδί ή θα την χτυπούσα με μια θέργα όπως είχα δει μερικούς από τους φίλους μου να κάνουν. «Είναι αυτός τρόπος να μεταχειρίζεσαι ένα θεό;» Τους είχα μαλώσει πολλές φορές. Και, έτσι είχαν μάθει να είναι πιο ευλαβείς – τουλάχιστον όταν ήμουν εγώ μπροστά.

Ήταν μια πολύ πιο μικρή πομπή που ακολουθούσε το στενό ασφαλτοστρωμένο δρόμο μέσα από τα ψηλά ζαχαροκάλαμα, μετά από τα έλη, στο Μόνκυ-Πόιντ, την 40ή μέρα από το θάνατο του πατέρα μου. Όλα τα υπολείμματα της καύσης είχαν παρασυρθεί από τις παλίρροιας που σάρωναν το χαμηλό τσιμεντένιο τοίχο δυο φορές την ημέρα. Μόνο η μνήμη δεν μπορούσε να σθηστεί. Είδα πάλι τις φλόγες να χορεύουν με τελετουργικό τρόπο γύρω από το σώμα, μυρίστηκα την καμένη σάρκα, και ρίγησα καθώς στάθηκα στο ίδιο σημείο όπου ο πατέρας μου είχε γίνει στάχτη. Σήμερα, εγώ ήμουν το κέντρο της προσοχής.

Οι φίλοι και οι συγγενείς μαζεύτηκαν γύρω μου σε ένα μικρό ημικύκλιο, καθώς ο Παντίτ στάθηκε απέναντί μου με το κουρευτικό ψαλίδι στο ένα χέρι. Η σύντομη Πούτζια πέρασε σχεδόν χωρίς να την καταλάβω. Η παρούσα πραγματικότητα είχε αντικατασταθεί με την ξαφνική ενθύμηση μιας τρομαχτικής εμπειρίας. Περίπου τρία χρόνια πριν, με είχαν σηκώσει από ένα βαθύ ύπνο τα σκληρά, δυνατά κι αποφασιστικά τραθήγματα που ένιωσα στα μαλλιά μου. Κι ενώ είχα ξυπνήσει, βρισκόμουν αβυσσώδεις σε μια γωνιά και ξεφώνιζα από τον πόνο. Ψηλαφώντας απελπισμένα, δεν μπόρεσα ν' αγγίξω χέρια ή ώμους, όμως τα μαλλιά μου είχαν τραβηχτεί τόσο δυνατά, ώστε είχα συρθεί βίαια από το κρεβάτι

μου. Οι κραυγές μου γεμάτες τρόμο έφεραν τη μητέρα μου κοντά μου. Με λίγες λέξεις και ένα χάιδεμα στην πλάτη, με είχε βεβαιώσει ότι ήταν μόνο ένας κακός εφιάλτης, τίποτε άλλο. Εγώ όμως ήξερα ότι δεν ήταν. Ήμουνά τέλεια ξάγρυπνος, δεν ονειρευόμουν, κι ο δυνατός πόνος εκεί όπου τα μαλλιά μου είχαν τραθηχτεί σχεδόν από τις ρίζες τους είχε διαρκέσει μέχρι το πρωί.

Αυτή η ανάμνηση, μαζί με την πιο πρόσφατη, αυτή του μυστηριώδους θανάτου του πατέρα μου, με είχαν τρομοκρατήσει, καθώς περίμενα τούτη την τελετή. Όμως, πέρασε χωρίς να συμβεί τίποτε. Σχεδόν πριν το συνειδητοποιήσω, τα μαλλιά μου είχαν πέσει στη γη όπου κι οι στάχτες του πατέρα μου είχαν πέσει. Η επόμενη παλίρροια θα έπαιρνε αυτές τις τρίχες έξω στη θάλασσα να ενωθούν με τα υπολείμματά του.

Λίγη από τη στάχτη του, όμως, είχε κρατηθεί για μια άλλη ειδική τελετή. Ο Γκοσίν κι εγώ είχαμε συζητήσει γι' αυτό με αρκετή έξαψη κι αρκετές φορές μετά το θάνατο του πατέρα μου.

«Ήταν ένας Αθατάρ – σίγουρα», με είχε βεβαιώσει ο γέρος. «Καμιά συζήτηση για Μόκσα. Όχι με κείνον!»

«Τι εννοείς;» τον ρώτησα. «Δεν νομίζεις ότι έφτασε τη Μόκσα;»

«Την έχει φτάσει πολύ καιρό – σε κάποια άλλη ζωή. Αυτή τη φορά ήρθε μόνο για να δείξει το δρόμο... σαν το Βούδδα ή τον Ιησού».

«Εννοείς ότι είναι ένας από τους Κυρίους;» Η σκέψη και μόνο με είχε καταβάλει.

Ο Γκοσίν κούνησε το κεφάλι με έμφαση. «Θα το δεις την 40ή ημέρα. Δεν θα έχει αφήσει ίχνη στις στάχτες. Σίγουρα όχι. Το πνεύμα του έφυγε πίσω στο Βράχμαν. Ήταν ένας θεός, αδελφέ – αυτός ήταν ο πατέρας σου!» Κοιτάζοντάς με με σεβασμό, είχε επαναλάβει αυτές τις λέξεις με βαθύ ταπεινό τόνο. «Αυτός ήταν ο πατέρας σου!»

Το είχα γνωρίσει κι εγώ ο ίδιος, όταν στεκόμουν μπροστά του τότε που ζούσε, και τον κοιτούσα μέσα στα βαθιά του μάτια. Αλλά, δεν το είχα εννοήσει όπως το είχε καταλάβει ο Γκοσίν. Ήξερε τις Βέδες, παρόλο ότι ήταν αγράμματος. Ο Γκοσίν ήταν, κατά την κρίση μου, ένας πολύ έξυπνος άνθρω-

πος, κι ένας Ινδουϊστής με πολλές γνώσεις.

Γυρίζοντας στο σπίτι, αισθανόμουν το πολύ κοντοκουρεμένο κεφάλι μου. Με δυσκολία είχα την υπομονή να περιμένω την επιθεβαίωση αυτών που ο Γκοσίν είχε πει. Ο Παντίτ πήγε μπροστά προς το άδειο δωμάτιο, το οποίο είχε μείνει κλειστό όλη τη νύχτα. Στο κέντρο του δωματίου, ένας πλατύς λείος δίσκος ήταν γεμάτος από τη στάχτη του πατέρα μου, που είχε τοποθετηθεί εκεί ευλαβικά από το προηγούμενο βράδυ. Με ανυπομονησία η οικογένεια μαζεύτηκε όσο πιο μπροστά μπορούσε για να εξετάσει την επιφάνεια με τα ίχνη που θα αποκάλυπταν την τελευταία ενσάρκωση του πατέρα μου! Ήταν μια τελετή που είχα δει πολλές φορές πριν, αλλά δεν έβλεπα το λόγο να την παρακολουθήσω και τώρα. Ο πατέρας μου δεν ήταν πια στον τροχό της μετενσάρκωσης: Είχε επιστρέψει στο Βράχμαν... επομένως, γιατί να κάνουμε τον κόπο γι' αυτή την τελετή; Θυμόμουν τα λόγια του Γκοσίν: «Δεν θα έχει αφήσει ίχνη στις στάχτες. Σίγουρα όχι!»

Άκουσα τη μητέρα μου να ξεφυσάει. Μετά ο Παντίτ ξεφώνησε, «Ε! Κοιτάχτε! έχει ένα πόδι από πουλί! Ακριθώς εκεί!»

Λέξεις δεν θα μπορούσαν να περιγράψουν την κατάπληξη που ένιωσα. Στριμώχθηκα ανάμεσα στη μητέρα μου και τη θεία μου για να δω και μόνος μου. Ήταν αλήθεια! Εκεί στη μέση της κατά τα άλλα ατάραχης επιφάνειας της στάχτης ήταν το ολοφάνερο ίχνος από το πόδι ενός μικρού πουλιού! Όλοι το εξετάσαμε προσεκτικά. Το συμπέρασμα ήταν το μοναδικό: Ο πατέρας μου είχε μεταμψυχωθεί σε πουλί.

Ο μικρός μου κόσμος είχε συντριθεί. Τι θα μπορούσε να πει τώρα ο Γκοσίν; Αλλά, ο πρώτος Παντίτ του νησιού είχε κι αυτός αποκαλέσει τον πατέρα μου έναν Αθατάρ. Εάν εκείνος δεν είχε φτάσει σε ένωση με το Βράχμαν τότε ποια ελπίδα υπήρχε για μένα ή οποιονδήποτε άλλον; Αισθάνθηκα άρρωστος, ανίκανος να συμμετάσχω στη συζήτηση καθώς περπατούσαμε όλοι μαζί στην αυλή για το επόμενο μέρος αυτής της σπουδαίας τελετής.

Πολύ μουδιασμένος να σκεφθώ, δεν άκουσα τίποτα σχεδόν από τη μακριά Πούτζια. Δεν είχα όρεξη για το μεγάλο φαγοπότι που θ' ακολουθούσε. Για μέρες μας τυραννούσαν

οι δελεαστικές μυρωδιές που έβγαιναν από την κουζίνα, όπου οι θείες κι η μητέρα μου ετοίμαζαν αμέτρητες νόστιμιές, καρκεύματα και γλυκά. Πριν, όμως, δοκιμάσει οποιοσδήποτε από μας, ένα δείγμα από το κάθε είδος φαγητού έπρεπε να προσφερθεί στο νεκρό. Η προσφορά στο πνεύμα του πατέρα μου, ένα μεγάλο πιάτο φτιαγμένο από το ιερό φύλλο Κόα, γεμάτο απ' όλων των ειδών τα φαγητά, τοποθετήθηκε από τον Παντίτ στη ρίζα ενός ψηλού μπανανόδεντρου. Μετά, όλοι γυρίσαμε στο σπίτι.

«Αδέλφια, κανένας δεν πρέπει τώρα να κοιτάξει πίσω, ε!» Ο Παντίτ μας προειδοποίησε σοβαρά. «Αν κοιτάξετε πίσω, το πνεύμα μπορεί να σας επιτεθεί. Η προσφορά είναι μόνο για κείνον».

Ποτέ δεν θα μπορούσα να φανταστώ τον εαυτό μου να παραβαίνει αυτό τον κανόνα. Αλλά, τώρα δεν μπορούσα να αντισταθώ στον πειρασμό. Βραδύνοντας το βηματισμό μου, άφησα τους άλλους να περάσουν. Ήταν ο πατέρας μου. Έπρεπε να τον ξαναδώ έστω και για μια μόνο φορά. Μόνο μια ματιά. Στη μέση του δρόμου για το σπίτι, τρέμοντας από το φόβο, όμως ανίκανος να αντισταθώ στον πειρασμό, κοίταξα κρυφά πάνω από τον ώμο μου. Το πιάτο ήταν ακόμα εκεί, και μπορούσα να δω καθαρά το φαγητό μέσα σ' αυτό. Δεν υπήρχε κανένα σημάδι παρουσίας του πνεύματος του πατέρα μου. Γρήγορα γύρισα το βλέμμα μου. Είχα κάνει την απαγορευμένη πράξη! Τώρα ήμουν ασίγουρος ότι κάθε βήμα που έκανα θα ήταν το τελευταίο μου. Αλλά, τίποτα δεν έγινε. Μήπως οι θεοί ήσαν ευσπλαχνικοί σε μένα; Αυτό το ερωτηματικό προστέθηκε μέσα στην ταραχή που είχε ξεσηκωθεί μέσα μου.

Τρέχοντας βιαστικά στην πίσω βεράντα, στάθηκα τολμηρά στις μύτες των ποδιών μου να παρακολουθήσω το πιάτο που μόλις διακρινόταν. Είχα δει τον Γιόγκι, το σκυλί του γείτονα δίπλα μας, να τρώει την προσφορά στο πνεύμα του Νάνα, και ήθελα να βεβαιωθώ ότι αυτό δεν θα γινόταν ξανά! Όταν πέρασε σχεδόν μισή ώρα χωρίς να συμβεί κάτι το ασυνήθιστο, δεν μπορούσα να κρατηθώ άλλο. Ακόμα φοβισμένος από το τι τα πνεύματα μπορούσαν να κάνουν, αλλά, κάπως πιο τολμηρός τώρα, επέστρεψα στην αυλή και προσεχτι-

κά πλησίασα το μπανανόδεντρο. Για έκπληξή μου ανακάλυψα ότι η τροφή έλειπε! Ούτε ένα μικρό υπόλειμμα απ' αυτό δεν είχε μείνει. Κι όμως, δεν είχα δει τίποτα το ορατό να έρχεται κοντά στο πιάτο! Όστε ήταν αλήθεια – το πνεύμα του πατέρα μου το είχε φάει! Ήταν αυτό απόδειξη ότι δεν είχε φτάσει τη νιρβάνα τελικά; Ήταν ένα πουλί πάνω σε κάποιο δέντρο, και με παρακολουθούσε;

Απελπισμένος και ζαλισμένος, θημάτιζα ανήσυχος μπρος και πίσω μέσα στην αυλή, ψάχνοντας προσεκτικά τους θάμνους και τα δέντρα για ένα πουλί, μικρό ή μεγάλο, που να έμοιαζε έστω και λίγο του πατέρα μου. Εάν εγώ δεν μπορούσα να τον αναγνωρίσω, εκείνος τουλάχιστον θα με ήξερε. Αλλά, περίμενα μάταια για κάποιο από τα πλάσματα, που αμέριμνα φτερούγιζαν και τιτίβιζαν, καθαρίζοντας τα φτερά τους με τα ράμφη τους, ώστε να σταματήσει κάποιο και να με κοιτάξει αναγνωρίζοντάς με. Κανένα απ' αυτά δεν μου έδωσε την παραμικρή προσοχή, εκτός αν διακινδύνευα να πάω πολύ κοντά τους, οπότε έφευγαν μακριά μου, φοβισμένα. Φυσικά, ο πατέρας μου ποτέ δεν με είχε προσέξει πριν πεθάνει, γιατί, λοιπόν, να με πρόσεχε τώρα;

Αργότερα, πήρα το γνωστό μονοπάτι για την καλύβα του Γκοσίν. Ήταν αδύνατο να μιλήσουμε οι δυο μας αυτές τις ώρες, όταν τόσοι άλλοι ήσαν παρόντες. Ο γιος του, που ήταν περίπου σαράντα χρόνων, ήταν έξω κι επισκεύαζε μια ρόδα από το ποδήλάτό του, με το οποίο γύριζε στην πόλη, όταν πουλούσε μαγειρευμένο κρέας, με καρυκεύματα από κόκκινες καυτερές πιπεριές. Είχε τελευταία παντρευτεί μια γυναίκα με δυο παιδιά, και είχαν όλοι τους μετακομίσει στην καλύβα του Γκοσίν με τα δυο δωμάτια. Βλέποντάς με να πλησιάζω, σηκώθηκε κουρασμένα από το ξεφούσκωτο λάστιχο, ένωσε τις παλάμες μπροστά από το σαγόνι του, και υποκλίθηκε.

«Σίτα - ραμ», είπε ευχάριστα. «Ψάχνεις για το γέρο; Αυτός μέσα. Αισθάνεται γεράματα».

«Αυτό όχι αλήθεια!» αποκρίθηκε η φωνή του Γκοσίν από μέσα. «Αισθάνομαι όχι γεράματα. Μόνο κρυωμένος». Για να αποδείξει αυτά που είπε, ο υπερήφανος γέρος αν και ψηλός για έναν Ινδό, κι ελαφρά στραβοπόδης, ήρθε κουτσαίνοντας

να καθήσει στη συνηθισμένη του θέση στην προστατευτική σκιά της καλύβας. Κάθησα χωρίς να μιλήσω. Μόνο το ότι θρισκόμουνα δίπλα του μου έδινε μια ανακούφιση και αίσθηση ασφάλειας, που δεν μπορούσα να εξηγήσω.

«Τα ωραία σου μαλλιά μεγαλώσουν πίσω γρήγορα», είπε κουνώντας το κεφάλι του αργά πέρα - δώθε σαν αναποδογυρισμένο εκκρεμές.

«Τα μαλλιά μου δεν με απασχολούν», απάντησα, μη μπορώντας να εκφράσω την εσωτερική μου ταραχή και τις αμφιβολίες.

«Ξέρεις κάτι, αδελφέ, ποτέ δεν θα ξεχάσω πώς έζησε ο πατέρας σου. Ο πιο άγιος άνθρωπος που γνώρισα στη ζωή μου... ο τρόπος που τα άφησε όλα!» Το κεφάλι του Γκοσίν συνέχισε να πηγαίνει πέρα - δώθε από κατάπληξη.

Τέτοιος έπαινος πάντα με έκανε να φουσκώνω από υπερηφάνεια - ήταν ο πατέρας μου - αλλά, τώρα, μου έδινε μικρή παρηγοριά, παρόλο που αισθάνθηκα ότι ο Γκοσίν είχε πλέον μεταφέρει σε μένα το θαυμασμό που είχε για τον πατέρα μου. Δεν μπορούσαμε να αρνηθούμε τα ίχνη του μικρού πουλιού, που ξεχώριζαν καθαρά πάνω στις στάχτες. Καθένας, ακόμα κι ο Παντίτ, το είχαν αποδεχθεί, προφανώς χωρίς την ταραχή και την απογοήτευση που εγώ αισθάνθηκα. Αυτό έκανε την σύγχυσή μου πιο οδυνηρή.

«Πώς μπορεί αυτός νάναι τόσο μικρός τώρα;» Ρώτησα. Θα ήταν πιο εύκολο να το χωνέσω αν γινόταν ένα μεγάλο πουλί, αλλά ένα τόσο μικρό, μου προξενούσε μόνο μεγαλύτερη απορία.

«Κοίτα, αδελφέ, δεν είναι μικρός!» Μου απάντησε με έμφαση ο Γκοσίν. Σώπασε, τρίβοντας το πηγούνι του σκεπτικός, μετά άφησε ένα μακρύ, δυνατό αναστεναγμό. «Άκου τι σου λέω, ε! Κανένα πουλί, με τόσο μικρό πόδι, δεν μπορεί να φάει τόσο πολύ φαγητό, τόσο γρήγορα».

Φυσικά! Πηδώντας στα πόδια μου, έτρεξα πίσω στο δωμάτιο όπου οι στάχτες είχαν κλειστεί. Είχαμε φροντίσει να κλείσουμε το παράθυρο καλά; Δεν μπορούσα να θυμηθώ. Βγαίνοντας έξω κοίταξα κάτω από την άκρη της στέγης και είδα τη φωλιά ενός μικρού πουλιού. Υπήρχε μια σειρά από ημικυκλικές τρύπες, η μια μετά την άλλη όπου η κυματιστή

μεταλλική οροφή στηριζόταν στον τοίχο· αρκετά μεγάλες, υπολόγισα με χαρά, για ένα μικρό πουλί να μπει στο δωμάτιο. Αλλά, ήταν η φωλιά εκεί πριν το θάνατο του πατέρα μου; Δεν ήμουν εντελώς σίγουρος, αλλά, μου φαινόταν ότι υπήρχε.

Μα, τότε, ο πατέρας μου δεν άφησε ίχνη στις στάχτες! Τι ανακούφιση! Όμως τι έγινε το φαγητό – ποιος ή τι το έφαγε; Ίσως κάποιος από τους Ασούρας ή Ρακσάσας, τους δαίμονες, για τους οποίους μιλούσαν οι Βέδες να είχε επέμβει, προσπαθώντας να μας προκαλέσει σύγχυση. Αυτό ήταν! Εξάλλου, ο πατέρας μου θα με προστάτευε από όλες αυτές τις δυνάμεις του κακού – εκείνος και οι άλλοι Ανεβασμένοι Δάσκαλοι. Θα πίστευα στον πατέρα μου και σε ό,τι είχε κάνει. Και θα ακολουθούσα τα βήματά του.

«Ράμπι! Πού είσαι; Ο Μπάμπα είναι εδώ!» Η φωνή της Νανή με καλούσε.

«Έρχομαι, Μα!» Ανέβηκα βιαστικά τις σκάλες και μπήκα στο σπίτι, όπου όλοι χαιρετούσαν με ενθουσιασμό τον καλό μας φίλο.

«Ράμπι!» αναφώνησε ο μεγάλος Παντίτ, σφίγγοντάς με σε ένα θερμό αγκάλιασμα. Ο Τζάνχι Πρασάντ Σαρμά Μαχαράτζ, γεννημένος στην Ινδία, ήταν ο Πρώτος Παντίτ στο νησί μας. Δεν υπήρχε μεγαλύτερη τιμή από το να τον έχεις επισκέπτη. Στενός φίλος και θαυμαστής του πατέρα μου, ο Μπάμπα σταματούσε για λίγο στο σπίτι μας, κάθε φορά που ο δρόμος του τον έφερνε από κει στα συχνά ταξίδια του, καθώς επισκεπτόταν το Τρινιδάδ κατά μήκος και πλάτος. Μιλούσε μόνο Ινδικά – πολύ λίγα Αγγλικά – και αρκετά καλά Σανσκριτικά. Ψηλός, με δέρμα ανοιχτόχρωμο και μάλλον σωματώδης, με πυκνή γενειάδα, που άρχιζε ν' ασπρίζει. Θα τον περνούσε κανείς για τον Αη Βασίλη, αν ήταν λίγο πιο παχύς. Μια μορφή που ενέπνεε το φόβο σε μερικούς, μαζί μου ήταν τόσο εύθυμος και φιλικός όσο θα μπορούσε να είναι κι ο Αη Βασίλης, κι αγαπούσε ο ένας τον άλλο.

«Ράμπι!» αναφώνησε πάλι, κρατώντας με από το χέρι. «Βλέπω τον πατέρα σου σε σένα κάθε μέρα και περισσότερο. Ο Μπαγκβάν έχει το μάτι του επάνω σου. Μια μέρα θα γίνεις ένας μεγάλος Γιόγκι! Έχεις τα μάτια του πατέρα σου – και

σύντομα θα έχεις και τα μαλλιά του», συμπλήρωσε με ένα γέλιο, βάζοντας τρυφερά τα δάχτυλά του μέσα στα κοντά μαλλιά μου, που έμοιαζαν να μεγαλώνουν τόσο αργά.

Γύρισε στη μητέρα μου, που ακτινοβολούσε από υπερηφάνεια δίπλα μου. «Είναι πολύ έκτακτος. Πολύ έκτακτος!» επανέλαβε, κουνώντας το κεφάλι του με έμφαση. «Κάποια μέρα θα γίνει ένας μεγάλος Γιόγκι, σαν τον πατέρα του». Το στήθος μου φούσκωσε και τα μάτια μου υγράθηκαν. Ναι, θα γινόμουν! Ύψωσα το ανάστημά μου όσο μπορούσα.

Η επίσκεψή του ήταν σύντομη. Πήγαινε να εκτελέσει μια ειδική Πούτζια για ένα πολύ πλούσιο Ινδουϊστή στο Πόρτ ο Σπαϊν που είχε καρκίνο και ήθελε να προετοιμάσει το δρόμο – με μεγάλη αμοιβή – για την είσοδό του στην επόμενη ζωή. Μερικοί Παντίτ, με σωστή πληρωμή, υπόσχονται ακόμα και τη Νιρβάνα. Ο Παντίτ Τζάνχι δεν έδινε τέτοιες εγγυήσεις, αλλά, χιλιάδες Ινδουϊστές είχαν μεγάλη πίστη στην αποτελεσματικότητα της μεσιτείας του με τις θεότητες και ήσαν πρόθυμοι να πληρώσουν καλά για να την πάρουν.

Αφού μας έδωσε την ευλογία του, ο μεγάλος Παντίτ μάζεψε το Ντότι πιο σφιχτά γύρω του και δρασκέλισε το πάτωμα προς την πόρτα, όπου σταμάτησε να υποκλιθεί. Με τα χέρια κάτω από το πηγούνι, οι παλάμες ενωμένες, όλοι μας υποκλιθήκαμε προς εκείνον σε αναγνώριση της θεότητας μέσα σε όλους μας. Την άλλη στιγμή διαστικά κατέβηκε τις σκάλες. Έτρεξα έξω στη βεράντα και του κούνησα το χέρι καθώς έμπαινε στο αυτοκίνητο που τον περίμενε. Τα λόγια του ηχούσαν ακόμα στα αυτιά μου όταν το αυτοκίνητο εξαφανίστηκε στην πρώτη στροφή. Ήταν αδύνατο για μένα να ξεχάσω ότι ήμουν έκτακτος. Όλοι μου το υπενθύμιζαν. Θα γινόμουν ένας μεγάλος Παντίτ· περισσότερο ακόμα, ένας Γιόγκι, ένας άγιος, όπως ο πατέρας μου.

Η μητέρα είχε σταθεί πλάι μου καθώς κι αυτή τον αποχαιρετούσε. Τώρα έβαλε το χέρι της γύρω μου και με χάιδεψε στον ώμο. Νόμιζα ότι ήξερα τι σκεφτόταν. Θα συνέχιζα για τον πατέρα μου· ο μανδύας του είχε πέσει επάνω μου. Εκείνη και εγώ θα ακολουθούσαμε τα βήματά του μαζί.

Αλλά, είχα κάνει λάθος. Εκείνη σκεφτόταν κάτι άλλο και προσπαθούσε να θρει λέξεις να μαλακώσει το χτύπημα.

«Οι στάχτες του πατέρα σου πρέπει να μεταφερθούν στο Γάγγη, Ράμπι», είπε τελικά, «και να σκορπιστούν στον ιερότερο από όλους τους ποταμούς, για να μεταφερθούν στη θάλασσα. Θα ήθελα να κάνεις το ίδιο και για μένα όταν πεθάνω».

Ο Γάγγης! Τι πέπλος μυστηρίου κάλυπτε αυτό το όνομα. 'Αγια Μητέρα των ποταμών – όπως η αγελάδα, η Μητέρα όλων μας, τρέχει καθαρός πάνω από τις ψηλότερες κορυφές των Ιμαλαΐων, κάτω και μέσα από τις στέπες και κοιλάδες στον κόλπο της Βεγγάλης. Στο Μπεναρές, την πιο ιερή πόλη, οι στάχτες πρέπει να σκορπιστούν πάνω στα νερά. Θα ήταν η τελική πράξη για την υπόθεση της ψυχής του πατέρα μου στα χέρια του Κρίσνα.

«Θα με πάρεις μαζί σου, έτσι δεν είναι, Μαμά;» Παρακάλεσα. «Σε παρακαλώ, Μαμά! Πρέπει να έρθω μαζί σου! Πρέπει να με πάρεις!»

«Θα το ήθελα, Ράμπι, αλλά είναι πολύ μακριά για σένα. Θα κουραστείς. Και, φυσικά, δεν μπορείς να χάσεις το σχολείο...»

«Δεν θα κουραστώ, το υπόσχομαι! Και θα μπορούσα να πάω σχολείο στην Ινδία».

Κούνησε το κεφάλι της αργά και λυπημένα. «Λυπάμαι... αλλά, μη ανησυχείς, θα γυρίσω σύντομα. Το υπόσχομαι».

«Σε παρακαλώ, μη με αφήσεις!» ικέτευσα. «Δεν θέλω να μείνω εδώ μόνος, χωρίς εσένα!»

«Δε θα είσαι μόνος. Είναι η Μα και η θεία Ρεβάτη κι όλα τα ξαδέλφια σου και ο θείος Κουμάρ κι ο Λάρν...» Έβαλε το μπράτσο της γύρω μου και με χάιδεψε στον ώμο. «Θα γυρίσω γρήγορα, Ράμπι. Είναι υπόσχεση. Τι θα ήθελες να σου φέρω από την Ινδία;»

«Έναν Ελέφαντα!» είπα με λαχτάρα. «Ένα σαν κι αυτόν στις φωτογραφίες!»

Η μητέρα με είχε διδάξει ότι το να δέχομαι ο,τιδήποτε η μοίρα μου έφερνε, χωρίς παράπονο, ήταν το καθήκον μου σαν Ινδουϊστή. Αλλά, αυτό το καθήκον της στωικής αποδοχής της μοίρας μου, επιβεβλημένο από τον Κύριο Κρίσνα, έγινε ένα βάρος πολύ μεγάλο για ένα μικρό παιδί να υποφέρει, όταν ήρθε η μέρα για την αναχώρηση της μητέρας μου.

Γεμάτος λύπη μπήκα στο αυτοκίνητο δίπλα της για τη διαδρομή μέχρι την προβλήτα στο Πορτ ο Σπαίην απ' όπου θα έπαιρνε το πλοίο, που θα την πήγαινε στην Αγγλία, και μετά στην Ινδία. Η Μα, που δεν μπορούσε να έρθει μαζί μας, χαιρετούσε από το παράθυρο και η μητέρα μου της κούνησε το χέρι, αποχαιρετώντας την καθώς φεύγαμε. Αυτή ήταν η πιο άσχημη ημέρα της ζωής μου. Χαιρέτησα και εγώ με το χέρι μου για καλή αντάμωση, αποφασισμένος να πάω στην Ινδία μαζί της. Στη δυνατή αύρα, η τελευταία σημαία του Χανουμάν κυμάτιζε στην κορυφή του στύλου μπροστά από το μαγαζί ποτών κι υφασμάτων. Κομμένη από άσπρο πανί και ραμμένη με αγάπη από τη Μα σε κόκκινο θαμβακερό φόντο, η μορφή του αγαπημένου μου ήρωα, του θεού πίθηκου Χανουμάν, φαινόταν να μου λέει αντίο. Καλό σημάδι!

Περίπου μια ντουζίνα αυτοκίνητα γεμάτα από συγγενείς και φίλους ήρθαν μαζί μας να πουν το «αντίο» στη μητέρα μου. Ήταν λιγότερο από ένα χρόνο που πολλοί από εμάς ήμασταν στην ίδια αυτή αποβάθρα ν' αποχαιρετήσουμε το θείο Διοναρίν, ο οποίος έφευγε για την Αγγλία. Ήταν ο μεγαλύτερος αδελφός της μητέρας μου κι είχε φύγει να σπουδάσει στο πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Ο Διοναρίν ήταν σαν πατέρας για μένα. Είχαμε σταθεί στην προκυμαία και κλαίγαμε καθώς το πλοίο έβγαινε αργά έξω από το λιμάνι. Είχα αισθανθεί τότε ότι η καρδιά μου θα έσπαζε. Και, τώρα, έφευγε κι η μητέρα μου. Βιαστικά σκούπισα τα μάτια μου με το μανίκι μου. Ήθελα να είμαι γενναίος, αλλά, η συχνή επανάληψη των συγγενών και φίλων, που έλεγαν κάθε τόσο, πόσο προνομιούχα ήταν η μητέρα μου να κάνει αυτό το ιερό προσκύνημα εμένα μ' έκανε κομμάτια. «Η μητέρα σου πάει στην Ινδία, Ράμπι, στο Γάγγη! Πόσο τυχερή είναι!» έλεγαν συνέχεια. «Μη είσαι τόσο λυπημένος. Θα γυρίσει γρήγορα». Πώς μπορούσα να πω σ' αυτούς ή σε κείνη ότι η καρδιά μου είχε σπάσει;

Ανεβήκαμε όλοι στο καράβι. Σα ναρκωμένος άκουγα τα ενθουσιώδη σχόλια· πόσο μεγάλο και πολυτελές ήταν το καράβι, πόσο αναπαυτικές οι καμπίνες, και το φαγητό – πόσο εξωτική ήταν η ξένη κουζίνα αυτού του Ολλανδικού πλοίου. Ήσαν όλα τόσο ανόητα. Τι την έμελλε τη μητέρα μου για

πολυτέλεια; Και, όσο για το φαγητό, έστειλε έναν από τους θεούς μου κάτω στην αποβάθρα να της αγοράσει μια μεγάλη ποσότητα από φρούτα και λαχανικά για το ταξίδι. Εντελώς θεληματικά, και σε ηλικία μόλις τεσσάρων χρόνων, είχα δώσει τη δική μου σοβαρή υπόσχεση ν' ακολουθήσω την Αρχίμσα, το δόγμα της μη – βίας, σεβόμουνα κάθε είδους ζωή – κι έγινα ένας αυστηρός χορτοφάγος σαν τη μητέρα μου. Πώς τολμούσαν οι φίλοι και συγγενείς να φανταστούν ότι θα καθόταν έστω στην ίδια τραπεζαρία όπου το κρέας της ιερής αγελάδας καταβροχιζόταν από τους απίστευτους!

Ο θρησκευτικός μου ζήλος ήταν όχι μόνο να ευχαριστήσω τους θεούς και ν' ακολουθήσω τ' αχνάρια του πατέρα μου, αλλά, επίσης, να ευχαριστήσω τη μητέρα μου, που με δίδαξε τον Ινδουισμό. Είμαστε τόσο ενωμένοι και την αγαπούσα τόσο πολύ. Δεν ήταν σωστό να χωριστώ από εκείνη, εγώ που ακολουθούσα το Ινδουϊστικό ιδεώδες πιο πολύ από όλους αυτούς τους ευχόμενους φωνακλάδες, που τόσο ανόητα ξεφώνιζαν γι' αυτό το ταξίδι το οποίο σε μένα έφερνε τόσο μεγάλο πόνο.

Η ατμοσειρήνα του πλοίου έδωσε ένα μακρύ, παρατεταμένο σφύριγμα. «Γειά σου... καλό ταξίδι... γράψε μας σύντομα... θα σε ξαναδούμε... θα μας λείψεις!» Καθένας προσπαθούσε να πει την τελευταία λέξη.

«Δώσε στη μαμά σου ένα φιλί, Ράμπι!» Η θεία Ρεβάτη με έσπρωχνε μπροστά. Η πραγματικότητα της μοναξιάς που αντιμετώπιζα με σύντριψε.

«Θα πάω και γω στην Ινδία!» Φώναξα, αρπάζοντας με τα δυο μου χέρια το πόμολο της πόρτας από την καμπίνα της μητέρας μου και το κρατούσα μ' ένα πιάσιμο απόφασης θανάτου.

Ο Κάκα Νάκι, ο οποίος ήταν σωφέρ του Νάνα κι οδηγούσε την ξεσκέπαστη κίτρινη Σεβρολέτα, άπλωσε μια σακούλα με φρέσκα φυστίκια. Τα αγαπούσα. «Έλα, Ράμπι,» είπε για να με μαλακώσει. «Πάρτα!» Αλλά, δεν θα ξεγελιόμουνα. Δεν υπήρχε τρόπος να με κάνουν ν' αφήσω αυτή την πόρτα.

Η μητέρα άρχισε να με παρακαλάει. «Ράμπι, σε παρακαλώ! Τι σ' έπιασε. Άφησε την πόρτα τώρα. Πήγαινε με τη θεία Ρεβάτη. Μπορείς να μου κουνάς το χέρι από την αποβάθρα».

Έσφιξα τη λαβή μου. «Θα έρθω μαζί σου, μαμά! Σε παρακαλώ! Πάρε με μαζί σου!»

«Έλα, έλα. Πρέπει να φύγουμε!» είπε η θεία Ρεβάτη, με τα μάτια της γεμάτα δάκρυα στη σκέψη ότι χάνει την αδελφή της. «Το πλοίο θα φύγει τώρα». Προσπάθησε ευγενικά να πάρει το χέρι μου από το πόμολο, αλλά το πιάσιμο ήταν δυνατό όσο ο φόβος μπορούσε να το κάνει. Είδα την αμηχανία στο πρόσωπο της μητέρας μου. Ήταν αδιανόητο να μ' εξαναγκάσουν ή να με πληγώσουν. Ήμουν ένα παιδί – άγιος, ένας Βραχμάνος, γιος ενός μεγάλου Γιόγκι. Αλλά, η ατμοσφαιρήνα του πλοίου άφησε ένα ακόμα προειδοποιητικό σφύριγμα.

«Πρέπει να φύγουμε – *τώρα αμέσως!*» Ήταν ο θείος Κουμάρ, που υψωνόταν από πάνω μου, προσπαθώντας να είναι ευγενικός, αλλά σταθερός. Νομικός σύμβουλος της επαρχίας μας, η φωνή του είχε πάντα ένα τόνο εξουσίας. Εγώ, όμως, ήμουν αποφασισμένος κι άρχισα να ξεφωνίζω, κρατώντας την πόρτα απελπισμένα. Ο Κάκα Νάκι βοήθησε τον Κουμάρ στην προσπάθεια να πάρει τα χέρια μου ευγενικά από το πόμολο. Ένα χέρι τραβήχτηκε. Πήγε πίσω πάλι στο πόμολο όταν το άλλο με μεγάλη προσπάθεια το ελευθέρωσα από τη λαβή. Τα ξεφωνητά μου πρόσθεταν περισσότερη ταραχή «Θα πάω με τη Μαμά! Θα πάω με τη Μαμά!»

Ποτέ πριν δεν είχα φερθεί με τέτοιο τρόπο. Αυτό το μικρό παιδί-άγιος προξενούσε πρωτάκουστη ταραχή μπροστά στους κεραυνοβολημένους συγγενείς. Αλλά δεν υπήρχε άλλος χρόνος για χάσιμο. Ο Λάρι και ο Νάκι μαζί με απόσπασαν από την πόρτα και με έβγαλαν έξω από την καμπίνα της μητέρας μου. Κλωτσώντας και ξεφωνίζοντας, μεταφέρθηκα έξω από το πλοίο και κάτω στην αποβάθρα.

Τι αποχαιρετισμός! Όλη η μαχητική διάθεση είχε ξεθυμάνει τώρα. Στάθηκα κλαίοντας με λυγμούς, χωρίς να μπορώ μέσα από τα δάκρυα να διακρίνω τη μορφή της μητέρας μου, που μας αποχαιρετούσε, καθώς το πλοίο απομακρυνόταν από την αποβάθρα. Σ' όλη τη διαδρομή για το σπίτι έκλαιγα με λυγμούς απαρηγόρητος. Τη νύχτα κοιμήθηκα μέσα σε κλάματα. Την άλλη μέρα αρνήθηκα να φάω, κλαίγοντας υστερικά, παρά τις προσπάθειες που έκαναν να με παρηγορήσουν. Ήξερα ότι έπρεπε να υποταχθώ σ' αυτό που η

Κάρμα μου είχε φέρει, αλλά ήμουν ένα μικρό παιδί, ένα πολύ αδύναμο ανθρώπινο πλάσμα, που χρειαζόταν αγάπη, την οποία μόνο η μητέρα μπορεί να δώσει.

Ποτέ δεν θα την έβλεπα ξανά. Ήταν μια τρομερή βεβαιότητα, που μεγάλωνε σε κάθε σπασμωδικό λυγμό.

ΚΑΡΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

«Πρέπει να μάθεις υπομονή, Ράμπι. Υπάρχουν πολύ λίγα πράγματα πιο σπουδαία... ή πιο δύσκολα».

«Αλλά, Μα, πως η μητέρα λέει θα έρθει πίσω σύντομα; Δυο χρόνια λείπει κιόλας, και τώρα στο γράμμα της λέει πάλι πως θάρθει του χρόνου. Κάθε φορά γίνεται *του χρόνου!*» Εξακολουθούσα να λέω στους φίλους μου που ρωτούσαν, ότι θα γύριζε «του χρόνου». Αλλά, ούτε κι εγώ το πίστευα πλέον.

Η Νανή καθόταν στη συνηθισμένη της θέση, δίπλα στο παράθυρο, όπου την επισκεπτόμουν κάθε πρωί. Με μια βαθιά υπόκλιση για χαιρετισμό, με τις παλάμες ενωμένες, θα καθόμουν έπειτα σταυροπόδι στο πάτωμα μπροστά της. Παρακολουθούσα τα δάχτυλά της να πετούν σβέλτα καθώς άρχιζε το περίπλοκο κέντημά της, που θα της έπαιρνε τον περισσότερο χρόνο της ημέρας. Τα περισσότερα κεντήματα τα χάριζε σε άλλους. Παράλυτη από τη μέση και κάτω, από πολιομυελίτιδα που της μεταδόθηκε μετά τη γέννα - και από τις πολλές νύχτες που αναγκάστηκε να κοιμηθεί έξω στη βροχή, κάτω από ένα φοινικόδεντρο, εξαιτίας της σκληρότητας του Νάνα - υπέφερε τον πόνο και την ατυχία της χωρίς να παραπονιέται. Στην πραγματικότητα, ήταν η πιο χαρούμενη μέσα στο σπιτικό, η μόνη που όλοι αναζητούσαμε, όταν χρειαζόμασταν παρηγοριά ή συμβουλή.

«Έχε υπομονή, Ράμπι», είπε πάλι. «Υπομονή! Η μητέρα σου λείπει σ' όλους μας. Πήρε υποτροφία να σπουδάσει στο πανεπιστήμιο του Μπεναρές. Δεν το ξέρεις, αλλά το είχε στην καρδιά της για να σπουδάσει στο πανεπιστήμιο πριν ακόμα από το γάμο της. Είναι η Κάρμα της τώρα – κανείς δεν μπορεί να το σταματήσει αυτό».

«Νομίζεις ότι η μητέρα θα γυρίσει του χρόνου αληθινά;» Ρώτησα.

«Ποτέ μη χάνεις την πίστη σου στη μητέρα σου, Ράμπι – ή σε κάποιον άλλο», απάντησε η Μα, ήρεμα. «Σήμερα έχει την πρόθεση να έρθει του χρόνου. Αλλά, αν αυτό δεν γίνει, τότε να ξέρεις ότι υπάρχει κάποια αιτία και να τη δεχθείς με υπομονή». Αυτή ήταν για μένα μια δύσκολη συμβουλή για ν' ακολουθήσω.

Η Μα είχε ένα τόσο ευγενικό τρόπο. Ποτέ δεν έλεγε μια κακιά κουβέντα, ποτέ δεν είδα ίχνος από το θυμό, που χαρακτηρίζει τόσους πολλούς από τα άλλα μέλη του σπιτικού. Ήταν ο ειρηνοποιός στις οικογενειακές φιλονικίες, που μερικές φορές ήταν βίαιες, δίνοντάς μας το έντονο αίσθημα ότι το θυμωμένο πνεύμα του Νάνα υποκινούσε τις φιλονικίες αυτές μεταξύ των απογόνων του. Η γλυκιά διάθεση της Μα ήταν σαν βάλσαμο πάνω σ' ένα τραύμα.

Όχι ότι ο Νάνα ήταν πάντα φιλόνικος άνθρωπος. Μερικές φορές φαινόταν η ενσάρκωση της καλοσύνης και της γενναιοδωρίας, δανείζοντας χρήματα στους φτωχούς, ακόμα και σε μερικούς από τους μαύρους, οι οποίοι περιφρονούνταν από τους περισσότερους Ινδουϊστές. Ο Νάνα είχε γίνει ο φίλος τους, και τον θαύμαζαν ήταν ο ευεργέτης τους. Όρθιος στη θεράντα, θα πέταγε μερικές φορές χούφτες από ασημένια νομίσματα μπροστά από το μαγαζί, προς μεγάλη χαρά των παιδιών και των εργατών από τα κοντινά χωράφια οι οποίοι αγωνιζόντουσαν ν' αρπάξουν τα χρήματα που τάβλεπαν σαν να έπεφταν από τον ουρανό. Ο Νάνα ήταν ο πρώτος στα μέρη μας που απόκτησε ραδιόφωνο – ένα μεγάλο ακριβό μοντέλο που το έφερε από την Αμερική – και συχνά γενναιοδωρα μοιραζόταν αυτό το μαγικό κουτί. Καρέκλες θα έμπαιναν στη σειρά στο μεγάλο σαλόνι, πελάτες, γείτονες, φίλοι και συγγενείς θα προσκαλούνταν, και η ένταση του ή-

χου θα μεγάλωνε – σαν κινηματογράφος χωρίς πανί. Αυτή τη μεγάλη τιμή τη μοίραζε χωρίς προσωποληψία σε πλούσιους και φτωχούς, και όλοι τους θαύμαζαν το θαυματικό μηχανήμα.

Η κακή πλευρά του Νάνα, όμως, φαινόταν να βρίσκεται μόλις κάτω από την επιφανειακή ηρεμία του και μπορούσε να εκραγεί ξαφνικά χωρίς προειδοποίηση. Ενώ σερβίριζε κάποιον πελάτη κάτω, στο ποτοπωλείο, μπορούσε να φύγει ξαφνικά, την ώρα που έκανε λογαριασμό σ' έναν πελάτη να ανέβει τις σκάλες επάνω στο σπίτι όπου μέναμε, να πάρει μια βαριά δερμάτινη λουρίδα, και, με φοβερή μανία, να αρχίσει να τους δέρνει όλους – εκτός από μένα – χωρίς να υπάρχει κάποια λογική αιτία γι' αυτό.

Το είχαμε αποδεχτεί σαν την Κάρμα του, κάτι που του είχε μείνει από την «προηγούμενη» ζωή. Η Ινδουϊστική μυθολογία είναι γεμάτη από ιστορίες περί δαιμόνων που μεταδίδουν κακή Κάρμα. Κάποιες φορές φαινόταν ότι μερικοί από αυτούς τους δαίμονες του χειρότερου είδους – είχαν μπει μέσα στον Νάνα, και τον μεταμόρφωναν στη στιγμή. Ψιθυριζόταν ότι ίσως τα πνεύματα, που φύλαγαν το θυσασυρό του, είχαν καταλάβει την ψυχή του, γιατί υπήρχε κάτι το υπερφυσικό στις κρίσεις του θυμού του και στη δύναμη και την πανουργία που έδειχνε αυτές τις στιγμές. Εντούτοις ήταν θρησκευόμενος άνθρωπος, και κάθε πρωί και βράδυ έκανε τις Ινδουϊστικές προσευχές του και τη λατρεία του, συγκεντρώνοντας όλα τα παιδιά να ψάλλουν τους Ινδουϊστικούς ύμνους και να μουρμουρίζουν τις μάντρας.

Παρόλο που ο Νάνα είχε πάρει άλλη γυναίκα αφότου η Νανή είχε μείνει παράλυτη, ήταν στιγμές που μεταχειριζόταν τη Μα με μεγάλη καλοσύνη. Πρόθυμος να ξοδέψει μια περιουσία για να την κάνει καλά, ο Νάνα είχε πληρώσει μεγάλα ποσά σε Παντίτ που είχαν θεραπευτικές ικανότητες. Την πήγε επίσης σε πρακτικούς γιατρούς και σε διάφορους μάγους, καθώς και σε ένα μεγάλο Νοσοκομείο στο Πορτ ο Σπαίην, και ακόμα, σε ένα φημισμένο Καθολικό Τέμενος. Αλλά, ούτε τα χρήματα ούτε τα πνεύματα στα οποία εκείνος εμπιστευόταν μπόρεσαν να φέρουν την παραμικρή βελτίωση. Η Μα παρέμενε παράλυτη από τη μέση και κάτω, και

μόνο με μεγάλη προσπάθεια μπορούσε να μπουσουλάει στο πάτωμα.

Με πολλή τρυφερότητα τα παιδιά της θα την μετέφεραν μέσα στο σπίτι – στην καρέκλα της, κοντά στο παράθυρο, ή στην τραπεζαρία για φαγητό ή στο σαλόνι, όταν φίλοι και συγγενείς έρχονταν για επίσκεψη ή όταν ο Παντίτ ερχόταν για κάποια ειδική πούτζια. Τις περισσότερες ώρες της η Μα τις περνούσε στην αγαπημένη της θέση – όπου μεταφερόταν κάθε πρωί μετά το μπάνιο της – από όπου μπορούσε να βλέπει πέρα από τις φοινικιές κι απέναντι από τις φυτείες ζαχαροκάλαμου και τα έλη, μακριά κάτω στον κόλπο. Σηκώνοντας το βλέμμα από το λεπτό κέντημά της για να ξεκουράσει τα μάτια της, της άρεσε να παρακολουθεί τις πεταλούδες με τα ζωηρά χρώματα και τα πολλά είδη πουλιών να τιτιβίζουν από δέντρο σε δέντρο ή να πετούν σε σχηματισμούς ψηλά στον ουρανό· διάφορα είδη τροπικών πουλιών, παπαγαλάκια, μαυροκίτρινα πουλιά του καλαμποκιού κι άλλα, καθώς και ένα μικρό μπλε πουλί, που το λέγαμε *μπλου-τζην* και το οποίο ήμουν σίγουρος ότι είχε αφήσει τα ίχνη του πάνω στις στάχτες του πατέρα μου.

Όταν η Μα ήταν στο νοσοκομείο στο Πορτ ο Σπαίην κάποιος της είχε δώσει μια Βίβλο, την οποία έφερε στο σπίτι μαζί της. Είχε αγαπήσει αυτό το απαγορευμένο βιβλίο, ειδικά τους Ψαλμούς. Όταν ο Νάνα την ανακάλυψε να το διαβάζει μυστικά στα παιδιά της, είχε εκραγεί, με μανιακή οργή.

«Θα σε μάθω ποτέ να μη φέρνεις χριστιανικά ψέματα μέσα στο σπίτι μου!» είπε με ύφος βρυχηθμού στα Ινδικά. Τραβώντας το βαρύ δερμάτινο ζωστήρα του, την είχε χτυπήσει με όλη του τη δύναμη, σημαδεύοντας την πλάτη και τους ώμους της. Μετά, αρπάζοντας τη Μα στα δυνατά του μπράτσα, ο Νάνα την τράβηξε έξω στη βεράντα και την πέταξε κάτω από τη σκάλα. Ενώ εκείνη ήταν ξαπλωμένη βογγώντας από τους πόνους, έσκισε το μισητό βιβλίο σε μικρά κομμάτια και το πέταξε στα σκουπίδια. Με κάποιο τρόπο, κατάφερε η Μα να αποκτήσει μια άλλη Βίβλο, αλλά, και πάλι, την χτύπησε θάρβα και την πέταξε από τις σκάλες. Χωρίς να περνάει καλύτερα, αλλά για διαφορετικούς λόγους, η δεύτερη γυναίκα του Νάνα είχε φύγει από το σπίτι. Η Νανή δεν μπορούσε

να φύγει, γιατί δυστυχώς, ήταν παράλυτη κι υπομονετικά υπέφερε την κακοπέραση, που τη δεχόταν ως Κάρμα.

Το ότι μπορούσε να διαβάσει αυτό το μισητό Χριστιανικό βιβλίο ήταν ένα αίνιγμα για μένα. Όταν ένας Παντίτ, τον οποίο γνώριζα, μερικές φορές ανέφερε αποσπάσματα από τη Βίβλο, ο θυμός μου δεν είχε όρια. Αυτός ήταν θαυμαστής του Ραμακρίσνα, του φημισμένου λάτρη της θεάς Κάλι και δάσκαλου του Βιβεκενάντα, του ιδρυτή της Εταιρίας Βεντάντα. Όπως και η Μα, πίστευε ότι όλες οι θρησκείες έχουν κάποια στοιχεία αλήθειας και τελικά θα οδηγήσουν τους οπαδούς τους στο Βράχμαν. Ήμουν ήδη ένας πολύ φανατικός Ινδουϊστής για να συμφωνήσω μ' αυτό. Όταν διάβαζα στην *Μπαγκαβάτ-Γκιτά* ότι ο Κύριος ο Κρίσνα είχε πει ότι όλοι οι δρόμοι οδηγούν σ' αυτόν, ήμουν πολύ δυσαρεστημένος. Ήμουν υποχρεωμένος να το δεχτώ, γιατί το έλεγε η *Γκιτά*, αλλά παρηγορούσα τον εαυτό μου με τη σκέψη ότι η θρησκεία μου ήταν ο καλύτερος δρόμος. Η επιθυμία της Μα να αναμιγνύει τη θρησκεία της με το Χριστιανισμό ήταν το μοναδικό σημείο διαφωνίας που είχαμε, αλλά ποτέ δεν το συζητούσαμε.

Η θεία μου Ρεβάτη ήταν μια πολύ αυστηρή Ινδουίστρια. Αυτή δεν διάβαζε τη Βίβλο. «Διάβαζε τη *Μπαγκαβάτ-Γκιτά*, Ράμπι, ξανά και ξανά», με παρακινούσε συχνά. Την εκτιμούσα για τη θρησκευτική ζωή που ζούσε. Προσπάθησε να υποκαταστήσει τη μητέρα μου και με δίδασκε πολλά από τις Βέδες, ιδιαίτερα από τη *Βεδάντα*, που την αγαπούσε πολύ.

Αποδεχόμουν κάθε τι που τα ιερά βιβλία έλεγαν, αν και πολλά απ' αυτά ήσαν δύσκολα να τα καταλάβω και φαίνονταν αντικρουόμενα. Πάντα είχα την επίγνωση ότι ο Θεός υπήρχε αδιάλειπτα και ότι δημιούργησε τα πάντα. Εντούτοις, οι Βέδες λένε ότι υπήρξε χρόνος κατά τον οποίο τίποτα δεν υπήρχε – και το Βράχμαν βγήκε από το μηδέν. Ακόμα κι ο Γκοσίν δεν μπορούσε να συμβιβάσει αυτό με το ρητό του Κρίσνα στην *Γκιτά*: «Εκείνο που δεν υπάρχει, δεν μπορεί ποτέ και να υπάρξει». Αυτό παρέμενε για μένα ένα αίνιγμα.

Η ιδέα ενός Θεού όπως τον διδάχτηκα στον Ινδουισμό – ότι ένα φύλλο, ένα ζωύφιο, ένα αστέρι ήταν θεός, ότι Βράχμαν είναι το κάθε τι και τα πάντα είναι Βράχμαν – δεν συμφωνούσε

με τη γνώση που είχα για τον Θεό, ότι δεν είναι απλά ένα μέρος του σύμπαντος, αλλά ο δημιουργός του, διαφορετικός και πολύ πιο μεγάλος από εμένα, όχι κάτι μέσα μου, όπως είχα διδαχτεί. Η θεία Ρεβάτη κι ο Γκοσίν μου είχαν εξηγήσει ότι εγώ, όπως όλοι οι άνθρωποι, ήμουν θύμα του πεπρωμένου (Μάγια), μια παρανόηση της πραγματικότητας, που πλανά όλους εκείνους που δεν έχουν ακόμα φωτιστεί. Αποφάσισα να απαλλαγώ από αυτή την άγνοια. Ο πατέρας μου είχε πολεμήσει και κυριεύσει την ψευδαίσθηση του αποχωρισμού από το Βράχμαν, και θα έκανα κι εγώ το ίδιο.

Μετά το μυστηριώδη θάνατο του πατέρα μου, έγινα το προσφιλές θέμα για τους παλμολόγους*, αστρολόγους, και μελλοντολόγους, που συχνά σταματούσαν στο σπίτι μας. Η οικογένειά μας δεν έπαιρνε καμιά σπουδαία απόφαση χωρίς να συμβουλευτεί έναν αστρολόγο. Το μέλλον μου έπρεπε να βεβαιωθεί κατά τον ίδιο τρόπο. Δεν θα μπορούσα ποτέ να έχω φιλοδοξία για κάτι που τα άστρα δεν είχαν προσδιορίσει. Επομένως, ήταν πολύ ενθαρρυντικό να ξέρω ότι οι γραμμές στις παλάμες μου κι οι πλανήτες αλλά και τα άστρα, σύμφωνα μ' αυτούς που τα διάβαζαν, όλα συμφωνούσαν ότι θα γινόμεουν ένας μεγάλος Ινδουϊστής αρχηγός. Γιόγκι, Γκουρού, Παντίτ, Σαννάσι, Αρχιερέας σε κάποιο ναό – οι διάφορες προβλέψεις άρχισαν να ζαλίζουν το μικρό μυαλό μου.

Μια εξαιρετικά προικισμένη παλμολόγος ζούσε στο μικρό χωριό Μάγια, επτά μίλια περίπου από μας. Πολλοί άνθρωποι έρχονταν από όλο το νησί να πάρουν συμβουλή για το μέλλον τους απ' αυτή την ελκυστική κόρη ενός Βραχμάνου ιερέα. Ήταν ιδιαίτερα αγαπητή στους Παντίτ, που κι αυτοί την συμβουλευόνταν συχνά. Σε κάποια επίσκεψη στο σπίτι μας μια μέρα, διάβασε την παλάμη μου και δήλωσε με το φτωχό της λεξιλόγιο: «Εσύ γίνεις φημισμένο Ινδουϊστή Γιόγκι, παντρευτείς ωραίο κορίτσι, πριν γίνεις είκοσι-πέντε, έχεις τέσσερα παιδιά, γίνεις πολύ, πολύ πλούσιος, και ζήσεις πολλά χρόνια, μετά από θαριά αρρώστια στα είκοσι». Ποιος θα μπορούσε να ζητήσει περισσότερα; Αληθινά οι θεοί μου

* Σημ. τ. μετ.: Αυτός που διαβάσει την παλάμη του ανθρώπου για να βρει το πεπρωμένο του.

χαμογελούσαν!

Ένας άλλος από τους γνωστούς ψυχοπνευματικούς στο νησί, ένας νεαρός Βραχμάνος, ο οποίος έβλεπε κόμπρες να κάθονται δίπλα του όταν έπεφτε σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση, συχνά επισκεφτόταν το σπίτι μας. Αγαπούσε τη θεία Ρεβάτη και έλπιζε να την παντρευτεί. Οι προβλέψεις του για το δικό μου μέλλον, απ' αυτόν τον φημισμένο και πλούσιο Παντίτ, ήσαν το ίδιο λαμπρές. Άνθρωπος με μαγικές δυνάμεις, που είχε γιατρέψει πολλούς ανθρώπους από σοβαρές ασθένειες – παρόλο που δεν μπορούσε να γιατρέψει τη Μα – οι προβλέψεις του θεωρούνταν ότι ήσαν αλάνθαστες. Με βεβαιώσεις λοιπόν από τόσους που έβλεπαν το μέλλον μου ποιος μπορούσε να αμφιβάλλει για τον προορισμό μου ή ότι ήμουν πολύ σπουδαίος όπως έλεγε τόσο συχνά ο Μπαμπά Τζάνκι;

Κάθε φορά που μου έλεγαν τη μοίρα μου, η πεποίθησή μου μεγάλωνε ότι πραγματικά ήμουν σηματοδεδεμένος με ένα ανώτερο Ινδουϊστικό κάλεσμα. Δεν ήταν τυχαίο ότι γεννήθηκα ως γιος ενός μεγάλου Γιόγκι θεωρούμενου από πολλούς ως Αθατάρ. Ήταν ο προορισμός μου. Καθώς η Κάρμα άρχισε να γίνεται κατανοητή σε μένα όλο και περισσότερο, γινόταν ένας παράγοντας που επηρέαζε την απόφαση, που τελικά πήρα. Βέβαια, το σύνολο των πράξεων από τις «προηγούμενες» ζωές μου είχαν κάνει αναπόφευκτο ότι στην παρούσα ενσάρκωσή μου θα έπρεπε πολύ σύντομα ν' αρχίσω σοβαρές σπουδές για το Ινδουϊστικό ιερατείο.

Όταν δήλωσα ότι ήθελα να περάσω τις διακοπές του καλοκαιριού σπουδάζοντας σε κάποιο ναό, κανείς δεν ήταν πιο χαρούμενος από τη μισο-αδελφή του πατέρα μου, τη Φούα Μοχανή. Βαθιά θρησκευόμενη, συχνά έβγαζε λόγους σε μεγάλες τελετές – και πάντα στα Ινδικά. Σεβόμουν τη σοφία της κι άκουγα προσεκτικά τις συμβουλές της. Μετά το θάνατο του πατέρα μου, είχε μεταφέρει την αφοσίωση που είχε για εκείνον σε μένα. Στις συχνές επισκέψεις της πάντοτε μου έφερνε δώρα: Γλυκίσματα, ρούχα ή χρήματα. Τέτοια δώρα σ' έναν Βραχμάνο ευχαριστούσαν τους θεούς κι επισώρευαν καλή Κάρμα για τον δότη. Όταν έμαθε για την απόφασή μου, η Φούα δεν έχασε καιρό να έρθει να με συγχαρεί.

«Ράμπι!» αναφώνησε, αγκαλιάζοντάς με. «Ο πατέρας σου

θα είναι τόσο περήφανος για σένα! Σε ποιο ναό θα πας;»

«Σε κάποιο που να έχει έναν Σουάμι από την Ινδία», απάντησα.

«Τότε ο ναός στο Φελίσιτυ είναι αυτό που χρειάζεσαι!» αναφώνησε η Ατζή, η μητέρα του πατέρα μου, την οποία η Μοχανή είχε φέρει μαζί της. Η Ατζή είχε τυφλωθεί από τη συνταγή ενός Παντίτ, κι ο πατέρας του πατέρα μου, ο Ατζά, είχε πάρει άλλη γυναίκα. Όπως πολλές από τις πλούσιες γυναίκες που είχαν έρθει από την Ινδία, η Ατζή ήταν ένα κινητό χρυσοχοείο. Και τα δυο χέρια της από τον καρπό μέχρι τον αγκώνα, ήταν γεμάτα από χρυσά κι αργυρά βραχιόλια. Γύρω από το λαιμό της φορούσε ένα λαιμοδέτη από καθαρό χρυσάφι γαρνιρισμένο με χρυσά νομίσματα, και στη μια πλευρά της τρυπημένης μύτης της κρεμόταν ένα χρυσό άνθος. Άλλα χρυσά κι αργυρά βραχιόλια φορούσε στους αστραγάλους, πάνω στα γυμνά μέρη των ποδιών της. Ήταν τέλεια η αντίθεση που παρουσίαζε με την αγαπημένη μου Νανή, που φορούσε μόνο ένα φτωχό βραχιόλι.

«Έχεις δίκιο. Φυσικά!» συμφώνησε η Φούα. «Ναι, ο Σουάμι που άρχισε το ναό πολύ καλός». Τα μάτια της γυάλιζαν από ενθουσιασμό. «Όταν ήσουν μικρός, αυτός ήρθε από Ινδία, μαμά σου και Ρεθάτη τον ακολουθούν όπου πάει, και παίρνουν μέρος σε όλες τις Πούτζια. Έκανε καλή δουλειά στο ναό. Και κείνος που είναι τώρα, πολύ καλός. Δεν κάνει καθόλου αστεία».

Έβαλε το χέρι της στο κεφάλι μου και με κοίταξε στο πρόσωπο. Υπήρχε μια βαθιά υπερηφάνεια στα μάτια της, αλλά και κάτι περισσότερο από υπερηφάνεια στη φωνή της – μια προφητική εξουσία που ένιωσα ότι έστειλε μια δύναμη σαν ρίγος να με διαπεράσει. «Θα γίνεις ένας μεγάλος Γιόγκι, μεγαλύτερος από ό,τι καθένας νομίζει», ανήγγειλε σοβαρά. Με όλη μου την καρδιά την πίστεψα. Ήταν η μοίρα μου, χωρίς αμφιβολία.

Ήταν μεγάλη τιμή το να γίνει κανείς δεκτός για σπουδές στο Φελίσιτυ κάτω από τον φημισμένο Βραχμαχαρία, που ήταν υπεύθυνος του ναού, κι εγώ ήμουν μόλις δώδεκα. Ήδη η υπόληψή μου είχε απλώσει κιόλας σε όλη την περιοχή μας. Οι περισσότεροι από τους Παντίτ για μίλια, ολόγυρα στην

περιοχή είχαν γνωρίσει κι εκτιμούσαν τον πατέρα μου, είχαν μάλιστα προφητεύσει ένα λαμπρό μέλλον για μένα, όχι μόνο γιατί ο πατέρας μου ήταν ένας μεγάλος Ινδουϊστής, αλλά γιατί κι εγώ, επίσης, το είχα ήδη αποδείξει, με την ασκητική θρησκευτική ζωή που ζούσα. Ο καθένας θυμόταν ότι δώδεκα μέρες μετά τη γέννησή μου οι Παντίτ είχαν κανονίσει ένα μεγάλο Μπαράχι.

Σε πλήρη υποταγή στις Βέδες και τους νόμους του Μανού, τηρούσα αυστηρά τα πέντε καθημερινά καθήκοντα του ανθρώπου, που έχει γεννηθεί δυο φορές: Τις προσφορές στους θεούς, στους προφήτες, στους προγόνους, στα κατώτερα όντα, και στην ανθρωπότητα, ενσωματωμένα στην καθημερινή θρησκευτική άσκηση την οποία άρχιζα την αυγή και τελείωνα μετά το ηλιοβασίλεμα. Μολονότι μερικοί θρησκευόμενοι Ινδουϊστές φορούσαν δερμάτινες ζώνες ή παπούτσια, εγώ ανατρίχιαζα στη σκέψη ότι θα φορούσα το δέρμα κάποιου πλάσματος, ιδιαίτερα της αγελάδας. Μπορούσε να είναι ένας πρόγονος ή ακόμα κάποιος στενός συγγενής! Δεν έκανα συμβιβασμούς με τη θρησκεία μου, και η φήμη μου ως νεαρού μελλοντικού Παντίτ απλωνόταν πολύ μακρύτερα από την πόλη μου.

Με το ξύπνημα κάθε πρωί, θα έλεγα αμέσως την κατάλληλη Μάντρα στο Βισνού και θα υποκλινόμουν νοερά στον οικογενειακό μας Γκουρού. Επανελάμβανα την πρωινή προσευχή της ενθύμησης με θέρμη, αποφασισμένος στο εξής να κάνω την εργασία της ημέρας κάτω από την οδηγία του Κυρίου μου Βισνού, βεβαιώνοντας ότι ήμουν ένα με το Βράχμαν: «Είμαι ο Κύριος, καθόλου διαφορετικός από Εκείνον, το Βράχμαν, χωρίς να υποφέρω από καμιά ανικανότητα όπως θλίψη κι αγωνία. Είμαι ύπαρξη – γνώση – μακαριότητα, πάντα ελεύθερος. Ω, Κύριε του κόσμου, πλήρης νοημοσύνης, υπέρτατη θεότητα, ο σύζυγος της Λακσμί, ω, Βισνού, ξυπνώντας το πρωινό θα συμμορφωθώ με τις υποχρεώσεις της εγκόσμιας ύπαρξής μου... ω, Κύριε Χρυσικέσα, κυριαρχώντας στην αισθητική μου οντότητα, με Σένα να γεμίζεις την καρδιά μου, όπως έχω εντολή, έτσι θα κάνω».

Μετά, ερχόταν το τελετουργικό μπάνιο, που έκανα πριν την αυγή, μια πράξη καθαρισμού που με προετοιμάζε για τη

λατρεία που ακολουθούσε. Θα επανελάμβανα τότε την Μάντρα Γκαϊάτρι, αρχίζοντας με τα ονόματα από τους τρεις κόσμους: «ΟΜ, Μπου, Μπουβά, Σουβά – Αυτοσυγκεντρωνόμαστε πάνω στη λατρευτή έκλαμψη του περίλαμπρου ζωοδότη, Σαθιτάρ· είτε να διεγείρει τη διάνοιά μας». Επειδή θεωρείτο ότι είναι η κορυφαία Μάντρα, η ουσία της πνευματικής δύναμης που κερδίζει ένας Βραχμάνος, θα επανελάμβανα αυτή την ωδή προς τον ήλιο παρμένη από τη *Ριγβέδα* εκατοντάδες φορές την ημέρα, πάντα σε Σανσκριτικά, στη γλώσσα των θεών! Η αξία ήταν στην επανάληψη, όσες περισσότερες φορές τόσο καλύτερα, και την επανελάμβανα γρήγορα ως μικρό παιδί χιλιάδες φορές, πριν ακόμα μάθω τι σήμαινε. Πιο σπουδαίο από το να καταλαβαίνεις τη σημασία ήταν να αρθρώσεις σωστά τους Σανσκριτικούς ήχους. Αυτό μόνον ήταν η βάση για την αποτελεσματικότητα της Μάντρα. Πίστευα με βεβαιότητα, όπως όλοι οι Ορθόδοξοι Ινδουϊστές, ότι η Μάντρα περιείχε τη θεότητα, δημιουργούσε αυτό που είχε εκφράσει, και ότι με τη σωστή επανάληψη της Μάντρα Γκαϊάτρι και την καθημερινή λατρεία, ο ήλιος κρατιόταν στη σωστή του θέση.

Έπειτα ερχόταν η πρωινή μου λατρεία στο δωμάτιο της προσευχής. Με ιεροπρέπεια, συγκεντρωμένος, με αίσθηση φόβου, θα έπαιρνα ένα σπύρτο για ν' ανάψω το θαμβακερό φυτίλι της *Ντέγια*, που ήταν βουτηγμένο στο Γκι, στρέφοντας όλη την προσοχή μου πάνω στην τρεμάμενη φλόγα - θεό. Με ευλάβεια, κι όμως έχοντας αίσθηση της δικής μου αγιότητας, για το ότι είχα τέτοια τιμή, θα έπαιρνα την πάστα του κοκκινόξυλου και θα έκανα φρέσκα σημάδια *Σανάν* στο μέτωπο κάθε θεού και στο σύμβολο του Σίβα. Η οσμή από το κοκκινόξυλο, που γέμιζε το δωμάτιο, θα έστελνε ένα κύμα ευχαρίστησης μέσα μου – μια σχεδόν διεγερτική ευχαρίστηση στη σκέψη της τόσης οικειότητας που είχα με τους πολλούς θεούς μου.

Καθισμένος σε στάση λωτού, κοιτάζοντας προς την Ανατολή, θα σιγόπινα νερό, θα το ράντιζα επάνω μου και γύρω, για τελετουργικό καθαρισμό, θα έκανα εξάσκηση στη Γιόγκα του ελέγχου της αναπνοής, μετά θα ζητούσα νάρθει η θεότητα που λάτρευα, με τη *Νυάσα*, το άγγιγμα του εαυτού

μου στο μέτωπο, στία μπράτσα, στο στήθος, και στα πόδια, και με αυτό έβαζα συμβολικά τη θεότητα μέσα στο σώμα μου. Αισθανόμουν μια μυστική ένωση με κάθε θεό που λάτρευα. Καθισμένος μπροστά από το βωμό θα περνούσα μια ώρα σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση, συγκεντρώνοντας όλη την προσοχή στην άκρη της μύτης μου, μέχρις ότου έχανα την επαφή με τον γύρω κόσμο κι άρχιζα να εννοώ την ουσιαστική μου ενότητα με τη Μία Πραγματικότητα που περικλείει το σύμπαν. Αφήνοντας τη θεότητα με μια μικρή προσφορά νερού, και μια υπόκλιση, θα πήγαινα έξω, όπου θα λάτρευα τον ήλιο, για μια ακόμα ώρα, συχνά κοιτάζοντάς τον για πολύ ώρα και με τα δυο μάτια ανοιχτά, επαναλαμβάνοντας τη Μάντρα Γκαϊάτρι, εκατοντάδες φορές, πιστεύοντας όπως είχα διδαχτεί, ότι είχε τη δύναμη να σώσει την ψυχή που είναι τέλεια αφιερωμένη σ' αυτή. Αγαπούσα τη θρησκεία μου. Και καθώς λάτρευα τη μνήμη του πατέρα μου, ήξερα ότι πρέπει να είναι ευχαριστημένος.

Παρόλο που μέσα μου ήμουν γεμάτος έξαψη από την αναμονή, υπήρχε επίσης κάποια λύπη στην καρδιά μου, εκείνο το πρωινό όταν ο θεός Κουμάρ ήρθε για να μεταφέρει εμένα και τη μικρή μου βαλίτσα με το μεγάλο κίτρινο ξεσκεπαστο αυτοκίνητο – το μοναδικό στο νησί – στο ναό στο Φελίστιν. Θα μου έλειπε ο καλός μου φίλος ο Γκοσίν, που φαινόταν ότι γερνούσε μέρα με την ημέρα. Ακολουθώντας το γνωστό μονοπάτι για την καλύβα του, τον βρήκα να κάθεται στον ήλιο επαναλαμβάνοντας σιγά την πρωινή Μάντρα. Ακούγοντας να πλησιάζω, διέκοψε τη λατρεία για να με χαιρετήσει.

«Ωστε, φεύγεις σήμερα», είπε αφού υποκλιθήκαμε ο ένας στον άλλο. «Σε σκεπτόμουν νωρίς που σηκώθηκα, και μετά το μυαλό μου πήγε στον Ατζά. Αυτό καλό, καλό σημάδι. Δεν πειράζει που μεθούσε στις τελευταίες μέρες του, αλλά ήταν μεγάλος Παντίτ. Καλό σημάδι, δεν τον έχω σκεφτεί για πολύ καιρό».

«Εύχομαι να ζούσε ακόμα», είπα σκεπτικά. «Λένε ότι ήταν υψηλής ποιότητας Ινδός». Τον θυμόμουνά τόσο καλά – ψηλός, ανοιχτόχρωμο δέρμα, γκριζα μάτια, σχεδόν σαν λευκός, αλλά πολύ-πολύ Βραχμάνος.

«Δώσε στον άνθρωπο την τιμή που του ανήκει» είπε ο Γκο-

σίν σοβαρά, σαν να ήταν δικαστής που προσεχτικά εξέταζε τις αποδείξεις. «Δεν ήταν υποχρεωμένος να αφήσει την Ινδία και να έρθει εδώ... όταν δεν υπήρχε σχεδόν κανένας Παντίτ. Το θυμάμαι. Αλλά ήρθε και έκανε μεγάλη δουλειά, και βοηθήσε πολύ εμάς τους Ινδούς. Οι Ινδοί της γενιάς μου τον είχαν ανάγκη. Κι έκανε καλή χρήση της *Ντακσίν*», πρόσθεσε με ένα πονηρό κλείσιμο του ματιού.

«Τον ήξερες τότε;» Φυσικά ήξερα την απάντηση στην ερώτηση, αλλά δεν θα ήταν ευγενικό να μη ρωτήσω.

«Αν τὸν ξέρω; Ρωτάς το γέρο Γκοσίν αυτό; Είχε σωρούς από Γκι και βούτυρο, ρύζι και αλεύρι. Και μάζευε Ντότι ένα σωρό. Αλλά, σίγουρα θα έκανε περισσότερα στην Ινδία.

Χαμηλώνοντας τη φωνή του, πήρε ένα εμπιστευτικό, σχεδόν μυστικοπαθή τόνο κι έγειρε πιο κοντά μου.

Ήμασταν πολύ - πολύ φίλοι. Ήταν πλούσιος, όχι όπως στα τελευταία του, όταν το πιστό τον κατάντησε. Εγώ πάντα φτωχός. Αυτή είναι η Κάρμα μου. Αλλά, εκείνος καλός φίλος με Γκοσίν. Καλός Ινδουϊστής, μεγάλος Παντίτ. Έκανε πραγματική *Πούτζια*, χωρίς να τις κόβει. Είναι πραγματικό μυστήριο, γιατί έγινε τόσο δυστυχισμένος, γιατί άρχισε να πίνει τόσο πολύ. Και, φαντάσου, σήμερα τον θυμήθηκα - ήρθε ξαφνικά στο μυαλό μου. Καλό-καλό σημάδι!» Με χτύπησε στον ώμο. «Πολύ ευνοϊκό καιρό πηγαίνεις στο *Μαντίρ Φελίσιτν*. Θα γίνεις μεγάλος Παντίτ, μεγάλος Γιόγκι. Αδελφέ, σου λέω, είσαι ο αληθινός γιος του πατέρα σου».

Τα μάτια μου έλαμπαν από τα δάκρυα καθώς τον χαιρετούσα από το αυτοκίνητο, όταν βγήκε στο δημόσιο δρόμο. η Μα είχε μεταφερθεί στο μπροστινό παράθυρο και κουνούσε το χέρι της γι' αποχαιρετισμό. Τα ξαδέλφια μου πηδούσαν πάνω-κάτω μπροστά από το μαγαζί φωνάζοντας τους αποχαιρετισμούς τους. Δεν ήταν εύκολο να τους αφήσω όλους πίσω, αλλά ήξερα ότι η απόφασή μου ήταν η σωστή. Αν μονάχα ζούσε ο πατέρας μου, σκέφτηκα. Θα ήταν ευχαριστημένος. Η θεία Ρεβάτη θα έγραφε στη μητέρα μου τα νέα. Αισθάνθηκα καλά μέσα μου, υπερήφανος που ακολουθούσα στα βήματα του πατέρα μου. Τα λόγια του Γκοσίν αντηχούσαν στα αυτιά μου κι αισθάνθηκα τη χαρά μου να μεγαλώνει. Η Κάρμα μου ήταν καλή κι η μοίρα με καλούσε.

ΠΑΝΤΙΤ ΤΖΙ

Το *Μαντίρ* στο Φελίσιτυ, αφιερωμένο στο Βισνού, το σύζυγο της Λακσμί, στην πρώτη ματιά έμοιαζε όπως και κάθε άλλος ναός μιας μικρής πόλης του Τρινιδάδ. Η εμφάνισή του, με άσχημα βουρτσισμένους άσπρους τοίχους, βρώμικο πάτωμα, και γαλθανισμένη τσίγκινη οροφή, με σημαίες και βωμούς στη μικρή αυλή, ήταν λιγότερο επιδεικτικός από τους ναούς στις μεγάλες πόλεις. Του έλειπαν ακόμα οι ψηλοί τοίχοι κι η υπερυψωμένη και καλλιτεχνικά σκαλισμένη είσοδος των παλιότερων οικοδομών της Ινδίας. Τέτοιοι εξωτερικοί στολισμοί είναι σπουδαίοι για τη λατρεία του Ινδουϊστή. Αλλά, το εσωτερικό μέρος του ιερού είναι πραγματικά η καρδιά του ναού, αντιπροσωπευτική εικόνα της καρδιάς του ανθρώπου, όπου κατοικεί η θεότητα, εκπροσωπούμενη από το είδωλο. Η μικρή αυλή κυριαρχείτο από ένα μεγάλο άγαλμα του Βισνού, που στεκόταν φρουρός μπροστά στην κυρίως είσοδο, μέσω της οποίας μπορούσε κανείς να δει, στο τέλος του λαϊκού μέρους του ναού, το ιερό, χωρισμένο από ένα χαμηλό κιγκλίδωμα.

Όταν έφτασα στην αυλή, ένας έμπορος, με τα παπούτσια αφημένα στην εξωτερική πόρτα, το χαρτοφύλακα στο πάτωμα – δίπλα του – ήταν ξαπλωμένος σε στάση λατρείας μπροστά στο μεγάλο Λίγκαμ του Σίβα. Αρκετοί άλλοι προσκυνητές περιόδευαν βιαστικά γύρω από το θωμό που περιείχε αγαπητές θεότητες στον εσωτερικό τοίχο που περιέκλειε την αυλή. Τέτοιες προσπάθειες κέρδιζαν την εύνοια των θεοτήτων.

Παρά την απλοϊκή εμφάνιση, ο ναός στο Φελίσιτυ είχε τη φήμη ότι ήταν ένας από τους καλύτερους στο νησί, επειδή ο επικεφαλής ιερέας ήταν ένας λαμπρός και με μεγάλη εκτίμηση νεαρός Βραχμάνος, που είχε μεγάλες γνώσεις γύρω από τον Ινδουισμό. Ήταν γύρω στα είκοσι πέντε, πολύ ευπαρουσίαστος, με αθλητικό παράστημα και μαγνητίζουσα προσωπικότητα, αυτός ο νεαρός Σουάμι ήταν ο ιδεώδης τύπος του Βραχμάνου. Ήταν ένας Βραχμαχαρία, έχοντας δώσει τους όρκους του μοναχισμού. Το θεωρούσα μεγάλο προνόμιο να μπορέσω να σπουδάσω κάτω από έναν τόσο άξιο Ινδουίστη. Κι εκείνος φαινόταν ευχαριστημένος να με έχει κοντά του.

Το δωμάτιο, που μοιραζόμουν με ένα νέο γύρω στα δέκα οχτώ, ήταν πολύ απλό. Ήταν με γυμνούς τοίχους και δάπεδο και μια ανοιχτή είσοδο χωρίς πόρτα· δεν επέτρεπε απομόνωση. Καθένας είχε ένα παλιό, πολύ στενό, χαμηλό κρεβάτι από γυμνές σανίδες. Μολονότι ήταν εξαιρετικά θρησκευόμενος για την ηλικία του, ο συγγάτοικός μου δεν ήταν Βραχμάνος, κι έτσι δεν έπαιρνε μέρος στην εκπαίδευση που εγώ λάβαινα.

Η μέρα μας άρχιζε πολύ νωρίς. Κατά το τελευταίο όγδοο της νύχτας, η τελετή της λάμπας θα εκτελείτο για να ξυπνήσει το Βισνού, τη θεότητα του ναού. Αφού θα είχαμε μπανιάρει και λατρέψει το είδωλο, θα μαζευόμαστε όλοι στις πέντε και μισή για να ακούσουμε να διαβάζουν τις Βέδες στα Ινδικά. Μετά θα ξοδεύαμε δυο ή τρεις ώρες σε αυτοσυγκέντρωση. Η πρώτη Μάντρα που μου ανέθεσαν ήταν *Χάρι OM Tat Sat*. Ο Βραχμαχαρία πάντα θα άρχιζε την αυτοσυγκέντρωση με την επανάληψη της απλής λέξης, OM. Η Μάντρα με την πιο ψηλή δόνηση και την πιο δύσκολη προφορά, η Μάντρα OM, όπως όλες οι Μάντρα, πρέπει να διδαχτεί από έναν Γκουρού. Στις Βέδες λέγεται ότι:

Πάνω στο λωτό... Ο Βράχμα άρχισε να σκέφτεται:

«Με ποιά μοναδική συλλαβή θα μπορέσω να απολαύσω όλες τις επιθυμίες, όλους τους κόσμους... θεούς ... Βέδες ... ανταμοιβές...;» Είδε αυτό το ΟΜ... διαχυμένο παντού, πανταχού παρόν... η συμβολική συλλαβή του ίδιου του Βράχμαν... Με αυτό απόλαυσε όλες τις επιθυμίες από όλους τους κόσμους, όλους τους θεούς, όλες τις Βέδες... όλες τις ανταμοιβές, όλα τα όντα... Επομένως, ο Βραχμάνος που θα επιθυμήσει ο,τιδήποτε θελήσει, νηστεύει τρεις νύχτες, κάθεται πάνω σε ιερό γρασίδι, στραμμένος προς ανατολάς, κι επαναλαμβάνει αυτό το άφθαρτο ΟΜ. Για κείνον όλοι οι σκοποί έχουν πραγματοποιηθεί και όλες οι πράξεις είναι επιτυχείς.

Τίποτα δεν ήταν πιο σπουδαίο από την καθημερινή υπερβατική αυτοσυγκέντρωση, την καρδιά της Γιόγκα, την οποία ο Κρίσνα υποστήριζε σαν τον πιο ασφαλή δρόμο προς την αιώνια μακαριότητα. Αλλά μπορούσε επίσης να γίνει κι επικίνδυνη. Φοβερές ψυχικές εμπειρίες περίμεναν τον απρόσεκτο αυτοσυγκεντρούμενο, όμοιες με ένα άσχημο ταξίδι στα ναρκωτικά. Δαίμονες που περιγράφονται στις Βέδες έχει γίνει γνωστό ότι έχουν καταλάβει μερικούς Γιόγκι. Η δύναμη της *Κουνταλίνι* η οποία λέγεται ότι είναι συσπειρωμένη σαν φίδι στη βάση της σπονδυλικής στήλης, μπορεί να προκαλέσει εκστασιακές εμπειρίες, όταν αποδεσμευτεί σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση – ή, εάν δεν ελεγχθεί κατάλληλα, μπορεί να προκαλέσει μεγάλη διανοητική ή ακόμα και σωματική ζημιά. Η γραμμή μεταξύ έκστασης και φρίκης είναι πολύ λεπτή. Γι' αυτό το λόγο εμείς που είχαμε αρχίσει τη μύηση είμαστε κάτω από τη στενή παρακολούθηση του Βραχμαχαρία και των βοηθών του.

Κατά τη διάρκεια των καθημερινών αυτοσυγκεντρώσεων άρχισα να έχω οράματα από ψυχεδελικά χρώματα, άκουγα εξωγήινη μουσική, και ακόμα, επισκέφθηκα εξωτικούς πλανήτες όπου οι θεοί συζητούσαν μαζί μου, προτρέποντάς με να κατακτήσω ακόμα ψηλότερες καταστάσεις συνείδησης. Μερικές φορές στην κατάσταση ύπνωσής μου, συνάντησα τα ίδια φοβερά δαιμονικά πλάσματα που απεικονίζονται με τα αγάλματα σε Ινδουϊστικούς, Βουδδιστικούς, Σιντοϊκούς, κι άλλους θρησκευτικούς ναούς. Ήταν μια φρικιαστική εμπειρία, αλλά ο Βραχμαχαρία μου εξηγούσε ότι ήταν φυσιολογικό και με παρακινούσε να επιμείνω στην κατάκτηση της

Αυτογνωσίας. Κάποιες στιγμές πειραματιζόμουν μια αίσθηση μυστικής ενότητας με το Σύμπαν. Εγώ ήμουν το σύμπαν, Κύριος πάντων, παντοδύναμος, πανταχού παρών. Οι δάσκαλοί μου ήσαν πολύ χαρούμενοι γι' αυτό. Ήμουν φανερά ένα εκλεκτό σκεύος, προορισμένος για πρώιμη επιτυχία στην αναζήτηση της ενότητας με το Βράχμαν. Οι δυνάμεις που οδηγούσαν τον πατέρα μου οδηγούσαν τώρα εμένα.

Πολύ λιγόφαγος ήδη, έμαθα ακόμα περισσότερα για την άρνηση του εγώ κατά τους τρεις μήνες της εκπαίδευσης στο ναό. Το μοναδικό μου γεύμα της ημέρας το έπαιρνα μαζί με μια πλούσια Ινδουϊστική οικογένεια που είχε ένα γαλακτοπωλείο εκεί κοντά. Ήσαν ευτυχείς να έχουν έναν Βραχμάνο στο σπίτι τους για φαγητό το μεσημέρι. Ταϊζοντας έναν Βραχμάνο είναι εγγυημένο ότι πρόσθεταν καλή Κάρμα. Σε αντάλλαγμα είχα ένα ολόκληρο κοπάδι αγελάδες να λατρεύω.

Με κατάπληξη, ανακάλυψα ότι αυτοί που μαθαίνουν να απαρνούνται το «εγώ» σε μερικές περιοχές της ζωής μπορούν την ίδια ώρα να διασκεδάζουν με άλλους τρόπους. Ένας νεαρός άντρας, τριάντα χρόνων περίπου, που εκπαιδευόταν να γίνει άγιος, μου φαινόταν ότι πρόσεχε πάρα πολλή ώρα για να περιποιείται τα μακριά μαύρα μαλλιά του και να συγυρίζει τα ρούχα του. Το μόνο που δεν πρόσεχε ήταν η κοιλιά του, που μεγάλωνε σταθερά από το πολύ φαγητό. Ταράχτηκα όταν έμαθα ότι είχε σχέσεις με διάφορα κορίτσια, από αυτά που σύχναζαν στο ναό.

«Ε! νεαρέ, πώς σου φαίνεται η Σάμα; ωραία ε!;» μου είπε μια μέρα. Η Σάμα ήταν περίπου δώδεκα χρόνων, με ωραίο πρόσωπο και μακριά κυματιστά μαλλιά – ένα από τα κορίτσια που γύριζαν συνεχώς στο ναό, αλλά δεν έδιναν πολύ προσοχή στη λατρεία. «Σε έχει ερωτευτεί! Να, πάρε αυτό το κέικ που έφτιαξε για σένα».

Αισθάνθηκα να κοκκινίζω. «Δεν έχω ερωτευτεί εκείνη – ή κάποια από τις άλλες;» Αποκρίθηκα ενάρετα και αγανακτισμένα.

Ατάραχος, μου έκλεισε το μάτι και χαμογέλασε πονηρά. «Ξέρω ένα καλό μέρος να μείνεις μόνος μαζί της – και κανείς δεν θα το μάθει!»

Τα μάγουλά μου είχαν τώρα ανάψει. «Σταμάτα! Δεν θα μιλήσω για τέτοια πράγματα».

«Δεν μπορείς να με γελάσεις. Σε είδα να κοιτάς τα κορίτσια».

«Δεν είναι αλήθεια! Ποτέ δεν θα παντρευτώ. Θα γίνω σαν τον Βραχμαχαρία!»

Έριξε το κεφάλι πίσω και γέλασε. «Νομίζεις εκείνος είναι Βραχμαχαρία; Τώρα, άκουσέ με, θα σου πω...» βήματα ακούστηκαν στο διάδρομο, κι έκλεισε το στόμα του. Προσπαθώντας να κρατήσω την οργή μου, βγήκα διαστικά από το δωμάτιο και σχεδόν έπεσα πάνω στον Βραχμαχαρία. Ήμουν στενοχωρημένος ότι μπορούσε να σκεφτεί ότι πρόσεχα σε κουτσομπολιά σε βάρος του, αλλά φαινόταν ότι δεν είχε ακούσει τίποτα.

«Φαίνεσαι σαν να θιάζεσαι», είπε με χαμόγελο, και συνέχισε προς το δωμάτιό του.

Μερικές μέρες αργότερα, ενώ περπατούσα ήσυχα στο διάδρομο που χώριζε τα δωμάτια μετά την τελετή της λάμπας, όταν η θεότητα είχε αναπαυτεί για τη νύχτα, άκουσα ένα από τους νεαρούς σπουδαστές να κλαίει με λυγμούς στο δωμάτιό του. Περίεργος, σταμάτησα έξω από την πόρτα, και πάγωσα στον ήχο της φωνής του Βραχμαχαρία που μιλούσε με συγκρατημένο θυμό. «Εσύ είσαι αυτός που κουβεντιάζει για μένα έξω! Μη το αρνιέσαι!» Μετά, με πιο μαλακό τόνο, «φυσικά, υπάρχουν κορίτσια σε κάθε ναό. Έχουν το δικαίωμα να βρίσκονται εκεί όπως κάθε άλλος. Αν ξαναπείς ιστορίες θα φύγεις από δω;»

Δεν μπορούσα να φανταστώ τι είδους ιστορίες είχαν πει. Ψέματα, χωρίς αμφιβολία. Η συμπάθειά μου κι η υποταγή ήταν στον Σουάμι. Ποτέ δεν θα αμφέβαλλα την αγιότητά του. Βέβαια, ήταν φυσιολογικό για κορίτσια και γυναίκες να βρίσκονται εδώ όπως και σε άλλους ναούς. Μετά από αυτό, όμως, άρχισα να βλέπω, ότι ένα λεπτό κορίτσι είκοσι πέντε περίπου χρόνων – ας την ονομάσουμε Παράμπαθη – ήταν φανερά ερωτευμένη με τον Βραχμαχαρία. Απρόθυμα έπρεπε να παραδεχτώ επίσης ότι της φερόταν με την τρυφερότητα ενός εραστή, παρόλο που λάβαινε προφύλαξη όταν κάποιος τον πρόσεχε. Μου φαινόταν παράξενο ότι δεν το είχα προσέξει

πριν. Ένα εξαιρετικά όμορφο κορίτσι η Παράμπαθη πέρναγε πολύ χρόνο μαζί του – μόνοι στο δωμάτιό του – υποτίθεται για να του μαγειρέψει και να του σερβίρει το φαγητό που καθημερινά έφερνε για κείνον, αλλά ήταν δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι έπαιρνε τόσο χρόνο. Παρόλο που το μικρό μυαλό μου δεν πολυκαταλάβαινε, η συμπεριφορά του δεν μου φαινόταν ότι ήταν αυτή που έπρεπε για κάποιον που είχε ορκιστεί να μη παντρευτεί ποτέ. Μετά από το θαυμασμό που είχα γι' αυτόν το λαμπρό νεαρό Βραχμάνο, ήμουν τώρα πολύ ταραγμένος κι απογοητευμένος.

Μια μέρα άκουσα τυχαία μερικούς ταχτικούς προσκυνητές να συζητούν την υπόθεση στα Ινδικά, καθώς κάθονταν σταυροπόδι, ο ένας κοντά στον άλλο, πάνω στο χώμα της αυλής. «Αυτό είναι ιδιωτική υπόθεση – καλύτερα να μη μπλεχτούμε» είπε ένας ωραίος άντρας περίπου σαράντα χρόνων.

Ένας μεγαλύτερος, ασπρομάλλης, με μακριά γενειάδα, τον οποίο είχα δει συχνά στο ναό, κούνησε το κεφάλι βαριά. «Φυσικά είναι Κάρμα. Έχουν κάτι να τακτοποιήσουν από την περασμένη ζωή τους». Ακούστηκαν φωνές επιδοκιμασίας και τα κεφάλια ένευσαν σε συμφωνία. Αισθάνθηκα καλύτερα.

Οι μέρες μου ήταν πολύ γεμάτες για να δώσω περισσότερη προσοχή στα γλιστρήματα του Βραχμαχαρία. Η Κάρμα, θα τα τακτοποιούσε στο τέλος όλα. Δεν είχα αμφιβολία. Ακόμα και το σκυλί του γείτονα που είχα παρακολουθήσει για καιρό φαινόταν ζωντανή απόδειξη της Κάρμα και της μετενσάρκωσης. Το μαύρο αυτό κυνηγόσκυλο, που χαϊδευτικά ονομάζαμε Γιόγκι, είχε μια κατάσπρη γενειάδα. Ένας αυστηρός χορτοφάγος, ο Γιόγκι αρνιόταν σταθερά να αγγίξει όχι μόνο κόκκαλα και κρέας, αλλά ακόμα κι αυγά. Παρόλο που είχε αφεντικό Μουσουλμάνο, ήταν καθαρά Ινδουϊστικών αρχών και πιστά παρακολουθούσε όλες τις μεγάλες θρησκευτικές τελετές. Σίγουρα μάζευε καλή κάρμα τώρα, αφού είχε πάρει ένα σκληρό μάθημα στην προηγούμενη ζωή. Το γεγονός ότι συχνά γαύγιζε και μάλωνε με τα άλλα σκυλιά με έπειθε ότι ήταν η ενσάρκωση κάποιου Γιόγκι, ο οποίος είχε πέσει σε κακή Κάρμα. Πραγματικά, είχα γνωρίσει κάποιον Παντίτ που συμπεριφερόταν ακριβώς όπως ο Γιόγκι. Με έ-

κανε να θυμώνω το γεγονός ότι τόσοι πολλοί Ινδουϊστές κακομεταχειρίζονται τα σκυλιά. Πώς μπορούσαν να πιστεύουν στη μετεμψύχωση και να μεταχειρίζονται οποιοδήποτε ζώο σαν κάτι κατώτερο από τον άνθρωπο; Όταν ανακαλύψαμε ότι ο Γιόγκι ερχόταν στις τελετές επειδή αγαπούσε το φαγητό που σερβίρανε μετά, επιβεβαιώθηκε η πίστη μου στη μετενσάρκωση! Ήξερα πολλούς Παντίτ που δεν αγαπούσαν αυτούς τους μεζέδες λιγότερο, και πολλοί Ινδουϊστές φανερά απολάμβαναν το φαγητό πολύ περισσότερο από το θρησκευτικό τελετουργικό.

Όταν επέστρεψα στο τέλος του καλοκαιριού στο σπίτι, ανακάλυψα ότι η εκπαίδευσή μου στο ναό με είχε σηκώσει πολύ στα μάτια των θρησκευόμενων Ινδουϊστών. Όταν περπατούσα στην πάλη πηγαίνοντας στο σχολείο εκείνο το φθινόπωρο, ήμουν το κέντρο λατρευτικής προσοχής.

«Σίτα - Ραμ, Παντίτ Τζι,» φώναζαν οι άνθρωποι, τρέχοντας να υποκλιθούν μπροστά μου. Μου άρεσε. Ιδιαίτερα ευχάριστη ήταν η αναγνώριση, που μου δόθηκε από τους Παντίτ.

Συχνά, όταν πήγαινα στο σχολείο, περνούσα μπροστά από το σπίτι του Παντίτ Μπατζάν – ενός μεγαλόσωμου άντρα με μακριά μαύρα μαλλιά, δεμένα κότσο – που θα ήταν έξω στην αυλή να μαζεύει λουλούδια για την Πούτζια της ημέρας, κι ετοιμαζόταν να φύγει για τις επισκέψεις στα σπίτια. Βλέποντάς με να πλησιάζω, ένωνε τις παλάμες των χεριών του μπροστά στο πηγούνι του, υποκλινόταν κι έλεγε, «Παντίτ Μαχαράτζ, *Ναμάστε Τζι*».

«*Ναμάστε Τζι*», Παντίτ Μπατζάν», θα απαντούσα σοβαρά, με βαθιά ικανοποίηση.

Μολονότι δεν θεωρούσα τον εαυτό μου ότι έχει φτάσει σε αυτογνωσία, αισθανόμουν ότι ήμουν πολύ κοντά στο *Τζιβάν-μουκτί*, το ανώτατο ιδεώδες του ανθρώπου, που αποκαλύπτεται στο *Βαγκαθάντ - Γκιτά*. Το να επιτύχω αυτή την απαλλαγή από την αρχική άγνοια, ενώ ακόμα θα είμαι ζωντανός, θα με βεβαίωνε ότι ποτέ δεν θα ενσαρκωνόμουν πάλι, αλλά θα έφτανα σε ένωση για πάντα με το Βράχμαν, τον αληθινό εαυτό μου. Ήμουν τώρα βεβαιωμένος ότι αυτή ήταν η κατάσταση που ο πατέρας μου είχε φθάσει, κι έψαχνα για την ίδια απελευθέρωση από την αυταπάτη της ατομικής ύπαρξης. Εγώ

ήμουν το Ένα και Μοναδικό Βράχμαν, καθαρή ύπαρξη – συναισθήση – μακαριότητα· έτσι ήταν ευνόητο ότι οι άλλοι, αναγνωρίζοντας το βαθμό στον οποίο είχα φτάσει να εννοώ αυτό το ανώτερο ιδεώδες, θα υποκλίνονταν να με λατρεύουν.

Πραγματικά, καθισμένος μπροστά από έναν καθρέφτη λάτρευα τον εαυτό μου. Και, γιατί όχι; *Ήμουν Θεός*. Ο Κρίσνα στην πολύτιμη και όμορφη *Βαγκαβάντ - Γκιτά*, είχε υποσχεθεί αυτή τη θεία γνώση σε όποιον εξασκείτο στη Γιόγκα. Αυτό ήταν το νέκταρ που θα έπιναν οι αυτοσυγκεντρούμενοι. Δεν ήταν το πρόβλημα να γίνω θεός, αλλά απλώς να εννοήσω ποιος πραγματικά ήμουν και πάντα είχα υπάρξει. Περπατώντας στους δρόμους πραγματικά αισθανόμουν ότι ήμουν ο Κύριος του σύμπαντος και τα πλάσματά μου υποκλίνονταν μπροστά μου.

Παρόλο που δεν ήταν εύκολο να δέχομαι λατρεία όπως έπρεπε, σιγά-σιγά έμαθα πώς να φαίνομαι ταπεινός χωρίς να εκθέτω τη θεότητά μου. Ήταν μόνο απαραίτητο να θυμάμαι ότι όλοι οι άνθρωποι ήσαν από την αυτή Ουσία – εκτός, φυσικά, από αυτούς που δεν ανήκαν στις τέσσερις Ινδουϊστικές κάστες. Έγινε η μεγάλη μου φιλοδοξία, να διδάξω τους Ινδουϊστές, που είχαν τα προσόντα, την αλήθεια για την ουσιαστική θεότητά τους και να τους ελευθερώσω από τις αλυσίδες της άγνοιας. Θα γινόμουν ένας Γκουρού, γιατί ο Γκουρού είναι δάσκαλος, και χωρίς τη βοήθειά του ο Ινδουϊστής δεν έχει ελπίδα να ξεφύγει από τον τροχό της μετενσάρκωσης.

Ένας από τους πιο γνωστούς Γκουρού στο Τρινιδάδ εκείνο τον καιρό ήταν η Αγιότητά του ο Σουάμι Σιβανάντα. Παίρναμε τα δελτία του ταχτικά από την Ινδία, όπου περιέγραφε τις μεγάλες *Πούτζια* και τι συνέβαινε στο ναό του, διαφήμιζε τα βιβλία του – ένα από τα οποία είχε τίτλο *ο Θεός μου, ο Σιβανάντα* – εξηγώντας τις διδασκαλίες του και τυπώνοντας γράμματα ομολογίας από τους πολλούς οπαδούς του. Υπήρχαν πάντοτε αρκετές φωτογραφίες του στα δελτία αυτά για να μπορούμε να τον λατρεύουμε καλύτερα. Μια μεγάλη φωτογραφία του Σιβανάντα είχε την πρώτη θέση στο βωμό μας, πάντα με ένα φρέσκο σημάδι *Σανάν* στο μέτωπο. Ήταν μεγάλη η συγκίνηση για την οικογένεια όταν λάβαμε ένα γράμμα από τη μητέρα μου, που περιέγραφε την επίσκεψή της στο

ναό του Σιβανάντα! Ήταν καταγοητευμένη από τη Θεία παρουσία του και μας βεβαίωνε ότι ήταν ένας πολύ άγιος άνθρωπος, ένας μεγάλος Δάσκαλος. Αποφάσισα να γίνω σαν εκείνον. Μετά τον ξαφνικό θάνατό του από καρκίνο, τον λατρεύαμε σαν ένα από τους Αнуψωμένους Κυρίους στη μακριά γραμμή των Γκουρού, που έφτανε μέχρι τις μέρες των Ρίσις.

Παρά την αυξανόμενη φήμη μου για ευσέβεια και τη λατρευτική προσοχή που απολάμβανα, υπήρχαν ακόμα μέσα μου πολλά από την ψυχολογία ενός παιδιού. Η προσμονή για τα δώρα στις κάλτσες, που ο Σάντα Κλάους θα γέμιζε τα Χριστουγέννα, με συγκινούσε ακόμα, όπως πάντα. Επειδή το Τρινιδάδ ήταν Βρετανική αποικία, για εβδομάδες αντηχούσε από τους ήχους του «Τζίγκλ Μπέλς», «Στολίστε τα δωμάτια με κλώνους από πουρνάρια», και άλλα χριστουγεννιάτικα τραγούδια. Οι Ινδουίστες κι οι Βουδδιστές έμποροι δεν είχαν αντίρρηση να συμμετάσχουν στις γιορτές. Αυτό σήμαινε περισσότερα κέρδη, κι οι θρησκευτικές αντιλήψεις κάποιου δεν πρέπει να ανακατεύονται με κάτι τόσο σοβαρό όσο το κέρδος. Ακόμα κι οι Μουσουλμάνοι συμμετείχαν στις ετήσιες εκδηλώσεις. Ο Σάντα Κλάους ήταν ο προστάτης άγιος όλων σ' αυτή τη γιορτινή περίοδο, ο πιο αγαπητός από όλους τους θεούς για κείνη τη στιγμή.

Εμείς, τα παιδιά, έπρεπε να πάμε για ύπνο νωρίς την παραμονή, ενώ οι μεγάλοι πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι πίνοντας ρούμι και ρίχνοντας βαρελότα. Τα μεγαλύτερα παιδιά θα χτυπούσαν μεγάλα τηγάνια και τύμπανα. Ήσαν πολύ θορυβώδεις ώρες για να περιμένει κανείς τα παιδιά να κοιμηθούν, αλλά ξέραμε ότι ο Σάντα Κλάους δεν θα κατέβαινε με το άρμα του, που το τραβούσαν ελάφια να μας μοιράσει τα δώρα μας, εάν έβλεπε κάποιο «πλάσμα να κινείται». Αυτή την παραμονή των Χριστουγέννων, όμως, ήμουν αποφασισμένος να δω τον Σάντα, έστω κι αν ακόμα θάπρεπε να μείνω άγρυπνος όλη τη νύχτα. Ετοιμάστηκα προσεχτικά για να είμαι βέβαιος ότι δεν θα ήξερε ότι τον παρακολουθούσα.

«Έι! Γιατί το κάνεις αυτό;» ρώτησε ο Ανάντα, ένα μικρό ξαδελφάκι μου που μοιραζόταν μαζί μου ένα μεγάλο διπλό κρεβάτι, από τότε που η μητέρα μου έφυγε για την Ινδία. Με

το ψαλίδι της Νανή, έκοβα δυο μικρές τρύπες στο σεντόνι. Σπάνια χρησιμοποιούμε κουβέρτες σ' αυτά τα τροπικά μέρη, αλλά το σεντόνι είναι πάντα αναγκαίο έστω και μόνο για προφύλαξη από τα κουνούπια.

«Σσσι!» ήταν η μόνη απάντησή μου. «Σσσι!»

«Γιατί δεν κοιμάσαι;» επέμενε, ενώ το κρεβάτι έτρεμε καθώς προσπαθούσα να βρω μια αναπαυτική θέση με το σεντόνι να με σκεπάζει και τα μάτια μου να κοιτάζουν μέσα από τις μικρές τρύπες.

«Σσσι! έπρεπε να κοιμάσαι τώρα!»

«Και συ το ίδιο».

«Κανένας δεν μπορεί να κοιμηθεί με τη φασαρία που κάνεις».

«Εσύ κάνεις φασαρία. Σταμάτα να στριφογυρίζεις».

«Σσσι!»

Μετά από λίγο ο Ανάντα άρχισε να ροχαλίζει. Προσπάθησα να μείνω άγρυπνος, συγκεντρώνοντας την προσοχή μου στο παράθυρο από το οποίο ο Σάντα έμπαινε κάθε χρόνο στο δωμάτιό μας. Το πρωινό των Χριστουγέννων το μήλο που είχα όλο το χρόνο, μαζί με μερικά νόστιμα αμύγδαλα, θα ήταν μέσα στην κάλτσα μου, στο ένα από τα πόδια του κρεβατιού, κι αυτή τη φορά θα έβλεπα τον Σάντα να τη γεμίζει. Η ώρα περνούσε τόσο πολύ αργά. Μου φαινόταν ότι δεν θα μπορούσα να μείνω άγρυπνος άλλος, όταν άκουσα θόρυβο στο δωμάτιο. Δεν ερχόταν από το παράθυρο, όμως, αλλά από την αντίθετη μεριά! Ξαφνιασμένος σχεδόν τινάχτηκα, μετά συνήλθα και προσεχτικά γύρισα το κεφάλι μου, κρατώντας τις τρύπες μπροστά στα μάτια μου. Με δυσκολία στα σκοτεινά μπορούσα να δω το θείο Κουμάρ να περπατάει στις άκρες των ποδιών του, ακουμπησμένος στο ένα από τα πόδια του κρεβατιού μου, με τα χέρια φορτωμένα. Αφήνοντας τα δώρα κάτω έβγαλε τα αμύγδαλα και δυο μήλα έξω από μια μεγάλη σακούλα και γέμισε τις κάλτσες μας. Μετά έφυγε ήσυχα αφού έριξε μια τελευταία ματιά στα δυο ακίνητα παιδικά σώματα, βέβαιος ότι η δουλειά είχε γίνει χωρίς να αποκαλυφθεί.

Σχεδόν έτοιμος να εκραγώ από υπερηφάνεια για την ανακάλυψή μου, έπρεπε να περιμένω μέχρι να φάμε το πρωινό για να τους αναγγείλω τα καταπληκτικά νέα όταν έμεινα μό-

νος με τον Κρίσνα και τη Σάντη, τα δυο μεγαλύτερα ξαδέρφια μου.

«Δεν υπάρχει Σάντα Κλάους!» τους είπα με δραματικό τόνο.

«Τι;» αναφώνησε η Σάντη, με τα μάτια ορθάνοιχτα από δυσπιστία.

«Δεν υπάρχει Σάντα», ξαναείπα, «Εκτός αν θέλετε να πούμε το θείο Κουμάρ Σάντα Κλάους».

«Αστειεύεσαι;» απαντούσε να μάθει ο Κρίσνα, με τον υπεροπτικό τόνο κάποιου που είναι μεγαλύτερος και σοφότερος. «Από πού νομίζεις ότι ήρθαν αυτά τα δώρα; Αν θέλεις να ξέρεις ο Σάντα τα έφερε κατευθείαν από το Βόρειο Πόλο!»

«Όχι, δεν τα έφερε ο Σάντα, καθόλου!» δήλωσα με τόνο ανθρώπου που τα ξέρει όλα. «Ο θείος Κουμάρ – αυτός είναι ο Σάντα!»

«Γιατί μας κοροϊδεύεις!» αναφώνησε η Σάντη, σχεδόν έτοιμη να κλάψει, με την απογοήτευση να απλώνεται στο πρόσωπό της.

«Του έκανα ένα κόλπο χθες βράδυ... και τον είδα με τα δυο μου μάτια ορθάνοιχτα!»

«Είδες, ποιόν;»

«Το θείο Κουμάρ, να γεμίζει τις κάλτσες! Αυτό προσπαθώ να σας πω».

Τα απογοητευτικά νέα απλώθηκαν γρήγορα ανάμεσα στα παιδιά του σπιτικού μας, μετά γύρω στη γειτονιά. Με φιλοσοφική ανάλυση, εξάλλου, δεν ήταν τελικά έκπληξη. Φυσικά οι Χριστιανικοί θεοί ήταν μόνο μύθοι, όχι σαν τους θεούς που εμείς οι Ινδουϊστές λατρεύαμε, οι οποίοι μπορούσαν να γίνουν ορατοί μερικές φορές – σε οράσεις κατά την αυτοσυγκέντρωση και, επίσης, σε πνευματικές μορφές. Δεν ξέραμε τίποτα για προσεκτική επιβεβαίωση τέτοιων εμφανίσεων από παραψυχολόγους κι άλλους ερευνητές επιστήμονες, ούτε ότι τέτοια φαινόμενα, παρακολουθούσαν φημισμένοι κι ασυγκίνητοι άνθρωποι όπως ο Δρ Καρλ Γιουνγκ. Γνωρίζαμε μόνο αυτό που πειραματιζόμασταν εμείς οι ίδιοι κι αυτό ήταν πολύ πραγματικό.

«Άι! Ρεβ! Άι! Κοίταξε εδώ!»

Ανακάθησα στο κρεβάτι και έτριψα τα μάτια μου, τρομα-

γμένος προσπαθώντας να δω στο σκοτάδι. Βιαστικά βήματα πέρασαν μπροστά από το δωμάτιό μου. Ακούστηκαν δυσδιάκριτες νευρικές φωνές, καθώς η Νανή συνέχιζε να φωνάζει τη θεία Ρεβάτη στα Ινδικά.

Όταν τα φώτα άναψαν στο σπίτι, βρήκα το κουράγιο να βγω κάτω από τα σεντόνια και να τρέξω προς το υπνοδωμάτιο της Νανή, όπου οι φωνές ενώθηκαν σε μια δυνατή και ταραγμένη φλυαρία.

«Μόλις είδα... μόλις είδα, τον Νάνα!» Έλεγε η Μα με τρομαγμένη φωνή στα Ινδικά, όταν έτρεξα στο δωμάτιό της. Η μισή οικογένεια ήταν μαζεμένη γύρω της, ακούγοντας προσεκτικά.

«Ήταν ο Νάνα, είμαι σίγουρη... αλλά, δεν είχε κεφάλι!» Τρέμοντας και χλωμή η Μα έδειξε προς το παράθυρο. «Ξύπνησα γιατί αισθανόμουν κάτι παράξενο... και ήταν εκεί! Μπορούσα να τον δω στο φως του φεγγαριού που έλαμπε από το παράθυρο».

«Είσαι σίγουρη ότι δεν ονειρευόσουν;» ρώτησε η θεία Ρεβάτη.

«Όχι, ήμουν ξάγρυπνη. Άρχισε να έρχεται προς εμένα, και τότε ξεφώνισα. Δεν ξέρω πώς φώναξα τόσο δυνατά».

«Δεν μπορείς να πεις με σιγουριά ότι ήταν το πνεύμα του Νάνα», είπε σκεπτικός ο Γκοσίν, όταν το συζητήσαμε μαζί αργότερα εκείνο το πρωινό μπροστά από την καλύβα του. «Έχει πολλά πνεύματα γύρω. Παντού».

«Αλλά, η Νανή λέει ότι ήταν ο Νάνα αυτό που είδε!»

«Δεν είναι τόσο εύκολο», επέμεινε ο Γκοσίν. Χάιδεψε το πηγούνι του αρκετές φορές, μετά με κοίταξε με την άκρη του ματιού του. «Μερικοί Παντίτ χρησιμοποιούν πνεύματα. Έχουμε έναν μόλις κάτω στο δρόμο – ξέρεις ποιον λέω. Τα πνεύματα κάνουν ό,τι τους πει. Μερικές φορές κακά πράγματα, μερικές φορές καλά πράγματα.

«Εννοείς πρέπει να χρησιμοποιώ αυτά τα πνεύματα κι εγώ, ως Παντίτ;»

Ο Γκοσίν σήκωσε τους ώμους του και κοίταξε μακριά. «Δεν λέω ότι όλοι κάνουν αυτό. Μερικοί μπορούν να δουλέψουν χωρίς νεκροκεφαλή».

«Πώς κάνει το πνεύμα να δουλεύει για κείνον;»

«Αδελφέ, όλοι ξέρουν ότι πάει στο νεκροταφείο και ξεθά-
βει κάποια νεκροκεφαλή! Όταν πάρεις τη νεκροκεφαλή,
μπορείς να κάνεις το πνεύμα που ανήκει σ' αυτή να δουλέψει
για σένα».

«Εννοείς κάποιος έχει πάρει το κρανίο του Νάνα; Και γι'
αυτό δεν είχε κεφάλι... αυτό το πράγμα που είδε; Αλλά ο τά-
φος του έχει φύλακα».

Ο Γκοσίν δεν αισθανόταν αναπαυτικά. Σήκωσε τους ώμους
του και σηκώθηκε στα πόδια του, κοιτώντας φοβισμένα στον
ουρανό. Βαριά σύννεφα είχαν μαζευτεί πάνω από τον Κόλπο.
«Νομίζω θα βρέξει σύντομα». Κουνώντας το κεφάλι του, γύ-
ρισε και μπήκε στην καλύβα. «Δεν παίζω με τα πνευματικά
πράγματα», είπε, καθώς έσκυβε να μπει στη χαμηλή πόρτα.
«Μυρίζουν κόλαση».

Αστραπές αυλάκωναν τον ουρανό κι η βροχή κατέβαινε σε
κύματα, καθώς έτρεχα προς το σπίτι. Ο θόρυβος του κεραυ-
νού ήταν τρομαχτικός. Ίσως οι θεοί να ήσαν θυμωμένοι.

5

ΝΕΑΡΟΣ ΓΚΟΥΡΟΥ

Από τα ανοιχτά παράθυρα έμπαινε στην τάξη ο δυνατός ήχος των τυμπάνων, που προκαλούσε ανησυχία και ταραχή μεταξύ των μαθητών. Έκαναν δοκιμές για το πανηγύρι του Ραμλήλα, που θα γινόταν εκείνο το βράδυ στο Ντο Βίλατζ, όπου βρισκόταν το σχολείο, περίπου ένα μίλι από το σπίτι μου.

Άρχιζε έτσι, μια θεατρική παράσταση – πομπή που διαρκούσε όλη την εβδομάδα, κι απεικόνιζε ολόκληρο το έπος του *Ραμαγιάνα*. Είχα ονειροπολήματα για την Ινδία, προσπαθώντας να φανταστώ πώς ήταν το χωριό που είχα ζήσει στην προηγούμενη ζωή μου, όπως μου είχε πει κάποιος Παντίτ. Τώρα, ο ρυθμικός ήχος των τυμπάνων έδινε στη φαντασία μου καινούργια φτερά. Είδα τον εαυτό μου ως Ράμα, μετά ως Χανουμάν, το θεό πίθηκο, να πολεμάω εναντίον του κακού Ραβάνα. Σε αντίθεση όλων αυτών, το σχολείο μου φαινόταν τόσο ανιαρό. Γιατί, εγώ, ο Κύριος του σύμπαντος, που

ήμουν ένα με το Βράχμαν κι από την ίδια ουσία, έπρεπε να υποφέρω, για ένα ακόμα μάθημα Αγγλικής γραμματικής; Σχεδόν δεν άκουγα τίποτα από αυτά που έλεγε ο δάσκαλος.

Ήμουν μόνο έντεκα χρόνων και ήδη πολλοί άνθρωποι υποκλίνονταν μπροστά μου, αφήνοντας στα πόδια μου δώρα: Χρήματα, θαμβακερά υφάσματα, κι άλλους θησαυρούς. Και σε διάφορες θρησκευτικές τελετές μου κρεμούσαν στεφάνια από λουλούδια γύρω από το λαιμό μου. Μήπως έπρεπε να σταματήσω το σχολείο και να πάω πάλι στο ναό, όπως είχε κάνει κι η μητέρα μου, για πιο εντατική θρησκευτική εκπαίδευση; Η Νανή και η θεία Ρεβάτη με συμβούλευαν όχι, αλλά ο πειρασμός ήταν μεγάλος, ειδικά μερικά ζεστά απογεύματα σαν και τούτο σήμερα μέσα στην πινηγρή τάξη. Οι πολλές ώρες αυτοσυγκέντρωσης κι οι άλλες θρησκευτικές συνήθειες, μου άφηναν πολύ λίγο χρόνο ή δραστηριότητα για το σχολείο.

Όταν χτύπησε το τελευταίο κουδούνι, βγήκα χαρούμενος έξω από την τάξη. Συντροφιά με αρκετούς θαυμαστές μου, έτρεξα προς την πλατεία της αγοράς, με τον πόθο να είμαι από τους πρώτους που θα έφταναν στον τόπο του γιορτασμού. Όσο πλησιάζαμε, ο ήχος των τυμπάνων γινόταν όλο και πιο δυνατός.

«Σε θέλω να γίνεις ο Γκουρού μου, Ράμπι!» Η σοβαρή δήλωση ήρθε από τον Ραμτζίτ, οι γονείς του οποίου ήσαν από την κάστα Κσατρίγια, όπως ο Νάνα. Ο πατέρας του ήταν επιστάτης στις φυτείες ζαχαροκάλαμου και φορούσε με υπερηφάνεια το χακί πηλίκιο του επιστάτη.

«Και δικός μου!» πρόσθεσε ο Μοχάν, ένα πολύ θρησκευόμενο αγόρι, που ταχτικά παρακολουθούσε τις τάξεις Σάντγια όπου βοηθούσα να διδάξουν νεαρούς Ινδουίστες τα θρησκευτικά τους καθήκοντα. Ο πατέρας του Μοχάν ήταν της κάστας Βαίσιγια* και πλούσιος χονδρέμπορος ζάχαρης από το γειτονικό εργοστάσιο, όπου ο πατέρας μου πριν παντρευτεί είχε εργαστεί ως μηχανικός.

Χαμογέλασα, ευχαριστημένος από το ζήλο τους. «Δεν

* Σημ. τ. μετ.: Βλέπε στο Γλωσσάριο, τη λέξη «κάστα»

μπορώ να μιλάω και να τρέχω», είπα με βαριά ανάσα. Το στήθος μου πονούσε τελευταία, και ήξερα ότι ήταν από το πολύ κάπνισμα. «Θα το συζητήσουμε όταν φτάσουμε εκεί», πρόσθεσα χωρίς ανάσα. Στην πόλη μου υπήρχαν ήδη αρκετοί άνθρωποι που πρόσβλεπαν σε μένα για πνευματική βοήθεια. Κάποια μέρα θα γινόμουν Γκουρού για πολλές χιλιάδες ανθρώπους.

Οι στενοί και γεμάτοι λακούβες δρόμοι του Ντο Βίλατζ – με τις μικρές λασποκαλύβες και τις ξύλινες παράγκες δεξιά κι αριστερά – ήταν ήδη γεμάτοι κόσμο. Βιαστικά, προσπεράσαμε τα στολισμένα μαγαζιά προς το μεγάλο ανοιχτό γήπεδο, στο κέντρο του χωριού. Εδώ εκτελείτο κάθε βράδυ η δραματοποίηση ενός μέρους από το *Ραμαγιάνα*. Πωλητές, που διαφήμιζαν την πραμάτεια τους, σ' ένα πλήθος που θορυβούσε και στριμωχνόταν, διέθεταν ποτά, γλυκά και φαγητά ακόμα, μέσα σε προσωρινά παραπήγματα ή πάνω σε καρότσια, και δίσκους πάνω σε ποδήλατα – ή μέσα από μεγάλες λεκάνες και δίσκους αραδιασμένους στο έδαφος, γεμάτους με διάφορα είδη φαγητών και γλυκών της Ινδίας. Εδώ και κει, μάντεις ή άλλοι που διάβαζαν την τύχη των ανθρώπων κοιτάζοντας τα χέρια τους κάθονταν στην άκρη του πλήθους, ρίχνοντας τα χαρτιά ή κάνοντας διαγράμματα της παλάμης, μαζεύοντας γύρω τους πολλούς πελάτες και άλλους περιέργους.

Είχα αποκτήσει πολλά χρήματα και μπορούσα να ξοδεύω όσα ήθελα. Σ' ένα κλειδωμένο συρτάρι στο σπίτι τα χρήματα από τα δώρα που άφηναν στα πόδια μου οι προσκυνητές διαρκώς αύξαναν. Μερικοί Παντίτ ήταν από τους πιο πλούσιους Ινδουιστές. Αλλά, κι εγώ είχα αρχίσει ήδη να μαθαίνω πόσο γρήγορα κι άκοπα αύξαναν τα χρήματα. Οι φτωχότεροι από τις κατώτερες τάξεις ήταν συχνά η μεγαλύτερη πηγή εισοδήματος για τους Παντίτ. Ένας Παντίτ που γνώριζα ειδικευόταν σε *Πούτζια* καλής τύχης για κέρδος σε λοταρίες, λαχεία και μεθόδους γρήγορου πλουτισμού. Οι φτωχοί που πλήρωναν ταχτικά την αμοιβή του παρέμεναν όμως φτωχοί, ενώ εκείνος γινόταν όλο και πιο πλούσιος και μπορούσε πάντα να «δείχνει» ότι οι μαγικές του δυνάμεις ήταν ικανές.

Ήμουν στην πρώτη σειρά των θεατών εκείνο το βραδυνό,

όταν ο Παντίτ μ' ένα δυνατό σφύριγμα χρησιμοποιώντας ένα κογχύλι, απάγγειλε την ευλογία του για να δώσει και το σύνθημα ν' αρχίσει η πομπή. Οι αντίθετοι σχηματισμοί φτιαγμένοι από άντρες των ανωτέρων τάξεων, που ήδη έμπαιναν στη γραμμή στα δυο άκρα του γηπέδου ντυμένοι με φανταχτερά ζωηρόχρωμα κουστούμια, άρχιζαν τώρα να πλησιάζουν ο ένας προς τον άλλον με χορευτικό ρυθμό και σε συγχρονισμό των τυμπάνων. Ο κακός Ραβάνα είχε κλέψει τη σύζυγο του Ράμα, τη Σίτα, που υποδύοταν ένας νεαρός ντυμένος με ένα ζωηρόχρωμο σαρί, γιατί οι γυναίκες δεν επιτρεπόταν να πάρουν μέρος. Ο Χανουμάν, ο βασιλιάς των πιθήκων και πραγματικός ήρωας της ιστορίας, είχε ανακαλύψει πού ήταν φυλακισμένη η Σίτα. Ο Ράμα κι οι αδελφοί, κι υποστηρικτές του, ενωμένοι με το Χανουμάν και το στρατό των πιθήκων του, παρατάχθηκαν εναντίον του Ραβάνα και των κακών στρατιωτών του. Τι επιβλητικό θέαμα που ήταν αυτό, πλούσιο σε χρώματα, καθώς μπρος και πίσω στον πολεμικό ήχο των τεράστιων τασσάς και τις διαπεραστικές κραυγές των θεατών διεξαγόταν μάχη! Αγαπούσα κάθε λεπτομέρειά του κι εύκολα ξέχασα ότι στο σχολείο φανταζόμουν τον εαυτό μου ως ένα νεαρό Μαχάτμα Γκάντι, που κρατούσα την ειρήνη μεταξύ των Ινδουϊστών και των Μουσουλμάνων οι οποίοι αλλιώς ήσαν έτοιμοι να ξεσπάσουν σε βρισιές και μάχες. «Αποστροφή στη βία είναι καθήκον όλων των τάξεων!» πρότρεπα συχνά τα αγόρια, και κείνα γενικώς με υπάκουαν σαν τον πνευματικό αρχηγό τους. Αλλά, στις γιορτές του Ραμλήλα εγώ και εκατοντάδες άλλοι χορτοφάγοι, που δεν πίστευαν στη βία – αγάλλονταν στα κατορθώματα του Χανουμάν και του Ράμα στο πεδίο της μάχης, κι όσο πιο βίαια το έκαναν να φαίνεται οι ηθοποιοί, τόσο πιο πολύ μας άρεσε.

Η μητέρα μου με είχε διδάξει η ίδια το πνευματικό μήνυμα του έπους: ότι ο Ράμα αντιπροσώπευε το καλό και ο Ραβάνα το κακό. Η μάχη που έδιναν απεικόνιζε την συνεχή πάλη μεταξύ καλού και κακού μέσα στην καρδιά κάθε ανθρώπου. Στη γιορταστική ατμόσφαιρα και κάτω από τη μαγεία των τυμπάνων τα ξεχνούσα για λίγο, αλλά όταν γύρισα στο σπίτι το βράδυ με συντροφιά τη Σάντη, τη Σάντρα, τον Ανάντα και τον Άμαρ, έπρεπε ν' αντιμετωπίσω για μια ακόμη φορά την

πάλη μεταξύ καλού και κακού που γινόταν μέσα στην ίδια μου την καρδιά. Γιατί να αισθάνομαι αυτή την πάλη μεταξύ καλού και κακού, αφού όλα ήσαν ένα; Απορούσα. Το Βράχμαν ήταν η μόνη πραγματικότητα. Όλα τα άλλα ήταν ψευδαισθήση. Τότε σίγουρα ο κακός Ραβάνα ήταν Βράχμαν, ακριβώς όπως ο Ράμα, ο Αθατάρ, ήταν Βράχμαν. Το ίδιο ήμουν κι εγώ. Στη Γιόγκα, σε κατάσταση ύπνωσης, ήμουν ο Κύριος του σύμπαντος, χωρίς προβλήματα, χωρίς ανησυχία, χωρίς αβεβαιότητα. Η τέχνη ήταν να κρατήσω την υπερβατική συνείδηση όταν δεν ήμουν σε αυτοσυγκέντρωση. Ίσως, η μόνη ελπίδα να κάνω αυτό που κι ο πατέρας μου είχε κάνει, ήταν ν' αποτραβηχτώ τελείως από αυτό τον κόσμο της ψευδαισθήσης. Αλλά, τότε πώς θα γινόμουν Γκουρού για να διδάξω τους άλλους;

Ο μικρότερος γιος της θείας Ρεβάτη, ο Άμαρ, ήταν ένας από τους καλύτερους μαθητές μου. Μόνο πέντε χρόνων, μου θύμιζε τον εαυτό μου σ' αυτή την ηλικία, κι αυτός ίσως ήταν ο λόγος που τον αγαπούσα τόσο πολύ. Έκανε ήδη τη δική του Πούτζια, προσφέροντας νερό στον Ήλιο κάθε πρωί, και δείχνοντας σημεία ασυνήθιστου θρησκευτικού ζήλου. Τον εκπαίδευα στην αυτοσυγκέντρωση, διδάσκοντάς τον ειδικές μάντρας, και σε αντάλλαγμα μου είχε τη μεγαλύτερη εκτίμηση.

«Δεν φαίνεσαι καλά αυτές τις μέρες, Ράμπι! Ανησυχώ για την υγεία σου», μου είπε σοβαρά η Μα το άλλο πρωί, όταν κατέβηκα να την επισκεφθώ πριν πάω σχολείο. «Φαίνεσαι τόσο κίτρινος, και βήχεις τόσο πολύ!»

«Δεν έχω τίποτα, Μα», επέμεινα. «Είμαι εντάξει—» στο σημείο αυτό μ' έπιασε ένας ξαφνικός βήχας που με δίπλωσε.

«Ράμπι! Ο θεός Κουμάρ πρέπει να σε πάει στο γιατρό πριν φύγει για την Αγγλία!»

«Δεν έχω τίποτα, Μα», κατάφερα να πω, προσπαθώντας να αναπνεύσω. Πώς με πονούσε το στήθος μου, ιδιαίτερα γύρω από την καρδιά! «Είμαι εντάξει».

«Βήχεις τόσο πολύ για εβδομάδες τώρα! Σ' ακούω κάθε νύχτα».

«Δεν είναι τίποτα. Μη ανησυχείς, Μα. Όλος ο κόσμος βήχει. Πώς είσαι εσύ σήμερα;» 'Ηθελα ν' αλλάξω θέμα, φο-

βούμενος ότι η Νανή μπορούσε να υποπτευθεί την αλήθεια. Κάπνιζα πάρα πολύ για μήνες τώρα χωρίς να το ξέρει κανένας. – Βέβαιος ότι η Νανή, οι θείοι μου και οι θείες μου θα επέμεναν ότι ήμουν πολύ νέος για κάτι τέτοιο – κι η συνήθειά μου αυτή ήταν πλέον πάθος, που δεν μπορούσα να σταματήσω. Συχνά σκεπτόμουν πόσο παράξενο ήταν ότι ενώ ήμουν τόσο αυστηρός με τη χορτοφαγία μου – δεν θα αγόραζα τυρί από μαγαζί, εάν το μαχαίρι που θα το έκοθαν είχε χρησιμοποιηθεί για κρέας – κι όμως δεν μπορούσα να σταματήσω το κάπνισμα, αν κι ήξερα ότι κατέστρεφε τα πνευμόνια μου. Έξω στα χωράφια μόνος μου κάπνιζα το ένα τσιγάρο μετά το άλλο, ρουφώντας βαθιά τον καπνό. Και το χειρότερο απ' όλα, επειδή δεν ήθελα κανένας να ξέρει το μυστικό μου, έπρεπε να κλέβω τα τσιγάρα, παρόλο που είχα πολλά χρήματα... κι αυτό ενοχλούσε πολύ τη συνείδησή μου. Αληθινά, η μάχη μεταξύ Ραβάνα και Ράμα γινόταν μέσα στην ψυχή μου. Κι ήμουν ανίσχυρος να επηρεάσω το αποτέλεσμα. Ο Ραβάνα νικούσε, παρά τις θερμές προσευχές μου στο Χανουμάν.

Για πρώτη φορά, καθώς περπατούσα προς το σχολείο εκείνη την ημέρα, αισθανόμουν κούφιος μέσα μου όταν έπαιρνα τους συνηθισμένους χαιρετισμούς «Σίτα-Ραμ, Παντίτ Τζι», από τους θαυμαστές. Δεν ήταν τόσο η συζήτηση με τη Μα, που με ενοχλούσε, γνωρίζοντας ότι της είχα πει ψέματα. Σκεπτόμουν το στενόχωρο γεγονός που είχε συμβεί νωρίτερα εκείνο το πρωινό.

Κρατώντας μια μικρή μπρούντζινη κούπα ή λότα ιερού νερού στο ένα χέρι για προσφορά καθαρισμού, είχα μόλις βάλει ένα φρέσκο λουλούδι στο κεφάλι της αγελάδας μας, όπως έκανα κάθε πρωί, κι υποκλινόμουν μπροστά της σε λατρεία..., όταν ξαφνικά με ένα προειδοποιητικό φύσημα, το μεγάλο μαύρο ζώο χαμήλωσε το κεφάλι και όρμησε εναντίον μου. Πήδηξα προς τα πίσω και μόλις πρόφτασα να αποφύγω ένα της κεράτισμα. Έπειτα γύρισα κι άρχισα να τρέχω, πετώντας τη λότα και τις χάντρες της προσευχής. Ο θεός μου με κυνηγούσε! Ευτυχώς για μένα δεν είχα λύσει την αγελάδα. Το σχοινί τη σταμάτησε μόλις άρχιζα να σκέφτομαι ότι τα κέρατά της θα με τρυπούσαν. Τρέμοντας, και χωρίς ανάσα, κοίταξα από την πατημένη λότα και τις χάντρες και τις οπλές

της αγελάδας που τις χτύπαγε κάτω άγρια, τα μεγάλα καστανά μάτια της που με κοίταζαν με έντονο μίσος. *Ο θεός μου μού είχε επιτεθεί.* Και την είχα λατρέψει πιστά, μια ώρα την ημέρα, για χρόνια.

Στο δρόμο για το σχολείο, δυο ώρες μετά από αυτό που συνέβηκε, έτρεμα ακόμα μέσα μου – όχι πια από φόβο, αλλά από στενοχώρια. *Γιατί;* Αν κι ο Σίθα, η Κάλι και τόσοι άλλοι θεοί συχνά με φόβιζαν, η αγελάδα ήταν ένας θεός που πάντα είχα αγαπήσει. Το να την ξύνω και να τη φροντίζω ήταν μια δουλειά που με ευχαριστούσε. Πάντα είχα συμπεριφερθεί στην αγελάδα, αλλά και σε όλα τα ζώα, με τη μεγαλύτερη καλοσύνη. Τότε, *γιατί* αυτός ο θεός επιτέθηκε σε μένα; Ήταν ένα ερώτημα που θα συνέχιζε να με κυνηγάει στις μέρες που θα περνούσαν. Ακόμα κι ο Γκοσίν δεν μπορούσε να το εξηγήσει.

Ο ΣΙΒΑ ΚΙ ΕΓΩ

Στις αρχές της δεκαετίας του '30, δίνοντας αρκετά χρήματα, ο Νάνα είχε ποζάρει για ένα πορτραίτο στον καλύτερο φωτογράφο του νησιού. Όμως ο Νάνα ήταν ένας πολύ δύσκολος πελάτης και προκειμένου ο «φωτογράφος» να τον ευχαριστήσει, τον χρέωσε κι ανάλογα. Η φωτογραφία τελικά έγινε κι έδειχνε τον Νάνα σε μια πατριαρχική στάση, με διαπεραστική ματιά. Η φωτογραφία είχε τοποθετηθεί σε μια μεγάλη κι ακριβή επίχρυση κορνίζα, που κρεμάστηκε στο σαλόνι σε περίβλεπτη θέση. Μπαίνοντας κανείς στο δωμάτιο, από οποιαδήποτε κατεύθυνση – ήταν αναγκασμένος να περάσει από εκεί για να πάει οπουδήποτε μέσα στο σπίτι – αμέσως θα συναντούσε το βλέμμα του Νάνα. Τα μάτια αυτά έμοιαζαν να μας ακολουθούν όπου περπατούσαμε, σαν να ήταν το πνεύμα του Νάνα να κοιτάζε μέσα από αυτά και παρακολουθούσε κάθε τι που συνέβαινε μετά το θάνατό του μέσα στο σπίτι, που ο ίδιος είχε χτίσει με χρήματα από άγνωστη πηγή. Φοβόμουν να κοιτάξω αυτά τα μάτια. Με κυνηγούσαν.

Αισθανόμουν το ίδιο και για τον Σίβα, το θεό που φοβόμουν περισσότερο, κι επομένως τον λάτρευα πιο πολύ για να τον εξευμενίσω. Αλλά, δεν μπορούσαμε να εξευμενίσουμε

και το πνεύμα του Νάνα. Συνέχιζε να μας τρομάζει καθώς ακούγαμε άγρια τρεχάματα ή χτυπήματα στο πάτωμα, κι οσφραινόμασταν μια δυσάρεστη οσμή, που θα τα συνόδευε για αρκετή ώρα. Ακόμα αντικείμενα έπεφταν από ράφια ή τα τραπέζια μετακινιόντουσαν μερικές φορές μπροστά στα έκπληκτα μάτια μας.

Παρόλες τις προσπάθειές μου να εξυμενίσω τον Σίβα, είχα μια αυξανόμενη αίσθηση της δυσαρέσκειάς του. Παρά τις προσπάθειές μου με μάντρας, τελετουργίες και λατρεία δεν μπορούσα να βρω ειρήνη στη σχέση μου με το φοβερό αυτό θεό, που ήταν γνωστός, ως καταστροφέας. Συχνά, σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση βρισκόμουν σε άλλο κόσμο μόνος με το Σίβα, κι ο τρόπος του ήταν πάντα απειλητικός. Καθώς έτρεχα κάποια μέρα στην αυλή της θείας Σουμίτρα, ένα καρφί τρύπησε το γυμνό πόδι μου. Ξαπλωμένος στο κρεβάτι, με πυρετό από τη μόλυνση, δεν μπορούσα να αποτινάξω την εντύπωση ότι ο Σίβα είχεβάλει το μεγάλο καρφί εκεί, κι οδήγησε το πόδι μου επάνω του. Προσπάθησα να διώξω αυτό σαν απλή δεισιδαιμονία, αλλά, όταν το είπα στον ξαδελφό μου Κρίσνα, ένα βλέμμα κατανόησης φάνηκε στα μάτια του. Μου εξομολογήθηκε ότι και αυτός είχε την ίδια αίσθηση ότι ο Σίβα τον απειλούσε. Μια νύχτα, καθώς μου διηγήθηκε, ενώ διάβαζε μέχρις αργά, τον είχαν χτυπήσει αόρατα χέρια, σε σημείο που έπεσε κάτω, και το άλλο πρωί τα σημάδια ήταν ακόμα φανερά στο πρόσωπό του. Μια άλλη νύχτα, αόρατα χέρια πάλι τον έπνιγαν πάνω στο κρεβάτι του, κι είχε ξανά το αίσθημα ότι ήταν ο Σίβα. Κι εγώ είχα δεχτεί παρόμοιες επιθέσεις, που αισθανόμουν ότι προέρχονταν από τον Σίβα· αλλά, ούτε ο Κρίσνα ούτε εγώ μπορούσαμε να καταλάβουμε γιατί συνέβαιναν σε μας αυτά τα πράγματα. Ο Γκοσίν δεν μπορούσε να μας βοηθήσει. Δεν ήθελε να συζητάει γι' αυτά τα πράγματα – κι ήξερα το γιατί.

Αυτές οι μυστηριώδεις επιθέσεις κι οι συνεχείς εμφανίσεις του πνεύματος του Νάνα είχαν σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια συνεχής νευρωτική συμπεριφορά σε όλους μας. Κάτω από την ήρεμη επιφάνεια υπήρχε μια ένταση που δεν μπορούσε παρά να επηρεάζει τις προσωπικές μας σχέσεις. Αυτή ήταν ιδιαίτερα η περίπτωση με μένα και τη θεία Ρεβά-

τη. Μολονότι κάποτε είμαστε τόσο αγαπημένοι, τώρα πια δεν μπορούσαμε να ανεχθούμε ο ένας τον άλλον, και μερικές φορές μαλώναμε κατά τη διάρκεια μιας οικογενειακής *Πούτζια*. Η μητέρα μου ήταν στην Ινδία, για περίπου έξι χρόνια τώρα, κι είχα κουραστεί να με μεταχειρίζονται σαν ένα από τα παιδιά της θείας μου. Με στρογγυλό πρόσωπο κι εγκάρδιο γέλιο η θεία μου ήταν ένας άνθρωπος που άλλαζε συχνά ψυχικές καταστάσεις. Τη μια στιγμή έδινε στα παιδιά γλυκά, ενώ σε λίγο τα έδερνε άγρια. Μερικές φορές είχα την υποψία ότι κάτω από την εύθυμη προσωπικότητα – που τραβούσε ένα πλήθος φίλων προς το σπίτι μας – υπήρχε ένα πολύ δυστυχημένο άτομο – κι είχε λόγους να είναι μετά από όσα είχε υποφέρει στα χέρια του συζύγου της που την είχε εγκαταλείψει. Κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η θεία Ρεβάτη, στην προηγούμενη ζωή της ήταν άντρας, που έδερνε τη γυναίκα του, και τώρα, σ' αυτή τη ζωή, η Κάρμα την πλήρωσε με το ίδιο νόμισμα.

Η θεία Ρεβάτη ήταν ο θρησκευτικός αρχηγός της οικογένειας, όταν ήμουν νεότερος, αλλά τώρα έπρεπε να υποταχθεί στην πνευματική μου υπεροχή. Αυτό αύξανε την ένταση μεταξύ μας, και υποπτευόμουν ότι καθώς μεγάλωνα, μεγάλωνε κι η ζήλεια της. Οι πολλές ώρες που ξόδευε κάθε μέρα στο δωμάτιο της προσευχής κάνοντας την *Πούτζια* της, σε αυτοσυγκέντρωση, και στη λατρεία του Ήλιου και της αγελάδας ήσαν αρκετές να την καθυστερήσουν στις δουλειές του σπιτιού. Αυτό την ενοχλούσε, και ξεσπούσε επάνω μας – ιδιαίτερα επάνω σε μένα. Με τη σειρά μου κι εγώ εναντιωνόμουν στις προσπάθειές της να με ανακατέψει στις δουλειές του σπιτιού, που ήσαν κατώτερες από την υψηλή μου κλήση. Δεν ταίριαζε σε μένα να πάρω το χρόνο μου από τις θρησκευτικές ασχολίες μου και να τον σπαταλήσω σε δουλειές υπηρεσίας, που κάποιοι άλλοι μπορούσαν να κάνουν. Το μόνο πράγμα που πρόθυμα έκανα ήταν το ξύσιμο της αγελάδας – φροντίζοντας γι' αυτό το ιερό ζώο είχε ευεργετικά αποτελέσματα στη Κάρμα μου – αλλά, αφότου μου είχε επιτεθεί, είχα χάσει τον ενθουσιασμό, ακόμα και γι' αυτή τη δουλειά. Η λατρεία της αγελάδας, για μένα, είχε σταματήσει.

Με ενοχλούσε πολύ το ότι έβλεπα πόσο εύκολα η κατά-

σταση της μακάριας ειρήνης που είχα φτάσει στην αυτοσυγκέντρωση μπορούσε να καταστραφεί από μια επίπληξη της θείας μου, που με κατηγορούσε ότι είμαι τεμπέλης ή ότι απόφευγα να κάνω τις δουλειές του σπιτιού. Ενώ κανονικά ήμουν ένας ειρηνικός τύπος, σε τέτοιες στιγμές ο θυμός μου φούντωνε και χρησιμοποιούσα σκληρή γλώσσα για να αμυνθώ. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα υποπτευόμουν ότι το οργανισμένο πνεύμα του Νάνα με είχε καταλάβει προσωρινά. Ήταν στιγμές που συμπεριφερόμουν όπως εκείνος όταν θύμωνε, χτυπούσα μια από τις τσιμεντένιες κολώνες που στηρίζαν τη θεράντα με το μακρύ φύλλο ενός φυτού που έμοιαζε με μαστίγιο, ώσπου σταματούσα εξαντλημένος, βλέποντας τα σημάδια που είχα κάνει στο σκληρό τσιμέντο, και αναλογιζόμενος τι είχε μπει μέσα μου. Κάποτε άρπαξα τον παλιό δερμάτινο ζωστήρα του Νάνα, με τον οποίο έδερνε την οικογένεια, και χτύπαγα αλύπητα πολλές φορές, τις πλάτες των μικρών εξαδέλφων μου, για να υποχωρήσω μετά συγχυσμένος και ντροπιασμένος. Η σκηνή μου θύμιζε τόσο έντονα τα άγρια ξεσπάσματα του Νάνα. Μετά από τέτοια επεισόδια, τα μάτια στο πορτραίτο του Νάνα έμοιαζαν να με περιγελούν – αν έκανα το λάθος να τα κοιτάξω – σα να ήξεραν κάποιο μυστικό. Ανατρίχιαζα, και γρήγορα τόβαζα στα πόδια, αλλά η ανάμνηση παρέμενε. Ασφαλώς, μας είχε στοιχειώσει το σπίτι όχι μόνο με τον ήχο των βημάτων του, αλλά μέσα από μένα τον ίδιο. Γιατί, όμως έπρεπε εγώ, ο πιο θρησκευόμενος της οικογένειας, να γίνω το μέσον για το πνεύμα του ώστε να συνεχίσει να τυραννάει την οικογένεια τόσον καιρό ύστερα από το θάνατό του; Ήταν ένα ερώτημα που δεν τολμούσα να το αντιμετωπίσω, γιατί φαινόταν να περιπλέκει κάθε τι στο οποίο πίστευα.

Προσπαθώντας να ξεχάσω αυτά τα περαστικά, ζούσα για τις θρησκευτικές τελετές – δημόσιες στο ναό ή ιδιωτικές στο σπίτι μας ή στα σπίτια άλλων, όπου φίλοι και συγγενείς θα έφταναν. Εκεί, θα ήμουν το κέντρο της προσοχής, θαυμάζόμενος από όλους. Μου άρεσε να κινούμαι ανάμεσα στο ακροατήριο, ραντίζοντας με ιερό νερό τους προσκυνητές ή σημαδεύοντας τα μέτωπά τους με την ιερή άσπρη πάστα σανταλόξυλου, ή μαζεύοντας τις προσφορές, ώσπου το μπρούν-

τζινο πιάτο που κρατούσα στο χέρι γέμιζε από μπλε, κόκκινα και πράσινα χαρτονομίσματα διάφορων αξιών και φαινόταν σαν ένα τεράστιο μπουκέτο λουλουδιών από χρήματα.

Περισσότερο από όλα, αγαπούσα να κάθομαι κοντά στο βωμό και δίπλα στον Παντίτ που λειτουργούσε και να είμαι το αντικείμενο θαυμασμού των προσκυνητών. Πόσο ευχαριστησίουν, επίσης, το βαθύ άρωμα των λουλουδένιων στεφανιών που κρεμούσαν στο λαιμό μου σε τέτοιες περιπτώσεις! Κι οι λατρευτές, μετά την τελετή, υποκλίνονταν μπροστά μου για ν' αφήσουν ξανά τις προσφορές τους στα πόδια μου.

Μολονότι η ειρήνη που αποκτούσα στην αυτοσυγκέντρωση, με εγκατέλιπε τόσο εύκολα, οι απόκρυφες δυνάμεις, που η χρήση της Γιόγκα καλλιεργούσε και ξεσήκωνε, παρέμεναν κι άρχιζαν να εμφανίζονται δημόσια. Γνωρίζοντας ότι χωρίς αυτές τις επιδείξεις του υπερφυσικού η ακολουθία μου ποτέ δεν θα γινόταν πολύ μεγάλη, καλωσόρισα αυτή την αυξανόμενη πνευματική δύναμη. Συχνά, αυτοί που υποκλίνονταν μπροστά μου θα είχαν την αίσθηση μιας λαμπρότητας και θα είχαν πείρα ενός εσωτερικού φωτισμού, όταν τους άγγιζα στο μέτωπο για να τους δώσω την ευλογία μου. Μόνο δέκα τριών χρόνων, και ήδη έδινα το «Σάκτι - Πατ» φημισμένο μεταξύ των Γκουρού, αληθινό σημάδι της αυθεντικότητας της κλήσης μου! Σάκτι, είναι ένα από τα ονόματα που δίνεται στην Κάλι, τη δολοφόνο κι αιμοσταγή σύζυγο του Σίβα, τη μητέρα θεά της εξουσίας, που εκπέμπει την πρωτογενή δύναμη, που ξεχύνεται μέσα στην καρδιά του σύμπαντος. Πόσο με χαροποιούσε να γίνω κανάλι της δύναμής της!

Συχνά, όταν ήμουν σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση, οι θεοί έπαιρναν μορφές και κουβέντιαζαν μαζί μου. Μερικές φορές μου φαινόταν ότι μεταφέρóουν με αστρική προβολή σε μακρινούς πλανήτες ή σε κόσμους άλλων διαστάσεων. Θα περνούσαν χρόνια, πριν μάθω ότι τέτοιες εμπειρίες είχαν αναπαραχθεί σε εργαστήρια κάτω από την παράκολούθηση παραψυχολόγων με τη χρήση ύπνωσης και LSD*. Σε κατάσταση ύπνωσης στη Γιόγκα, τις περισσότερες φορές θα ήμουν μό-

* Σημ. τ. μετ.: Ναρκωτική ουσία, θλέπε το βιβλίο «Ναρκωτικά» «Εκδόσεις Πέργαμος». Αθήνα 1985.

νος με το Σίβα, τον καταστροφέα, καθισμένος στα πόδια του με φόβο, η τεράστια κόμπρα τυλιγμένη γύρω στο λαιμό του, και με κοιτάζει, σφυρίζοντας και εξακοντίζοντας τη γλώσσα της εναντίον μου απειλητικά. Μερικές φορές αναλογιζόμουν, γιατί κανένας από τους θεούς που συνάντησα δεν φαινόταν καλός ή ευγενικός, και να με αγαπάει. Αλλά, τουλάχιστον ήσαν πραγματικοί – δεν είχα αμφιβολία – κι όχι απλώς μύθοι, όπως ο θεός των Χριστιανών Σάντα Κλάους.

Τι ευτυχισμένη μέρα ήταν για μένα όταν ο θεός Διοναρίν, ο μεγαλύτερος γιος του Νάνα, γύρισε επιτέλους από την Αγγλία, έχοντας τελειώσει με άριστα το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου! Όταν ο θεός Κουμάρ είχε φύγει για το Λονδίνο λίγους μήνες πριν, η μητριαρχική κι εξουσιαστική λαβή της θείας Ρεβάτη είχε σφίξει πάνω στην οικογένεια. Τώρα, με την επιστροφή του Διοναρίν, θα είχαμε πάλι έναν άντρα σαν κεφαλή της οικογένειας. Ο Διοναρίν ήταν ο πλησιέστερος άνθρωπος που είχα γνωρίσει για πραγματικό πατέρα. Ίσως, η επιστροφή του θα έκανε και τη μητέρα μου να γυρίσει, επίσης. Συνέχιζε να μας γράφει κάθε δυο ή τρεις μήνες, και δεν έλεγε πλέον «του χρόνου» θα γυρίσει.

Μια μέρα, λίγο μετά την επιστροφή του, ο θεός Διοναρίν με πήρε ήσυχα στην άκρη. «Μόλις αγόρασα ένα καινούργιο αυτοκίνητο, Ράμπι, και θέλω να το ευλογήσεις», είπε σοβαρά. «Δεν θα το οδηγήσω πουθενά χωρίς την ευλογία σου!»

Έλαμψα από τη χαρά μου. Και να σκεφθεί κανείς, είχα φοβηθεί ότι θα γύριζε από το Λονδίνο έχοντας εγκαταλείψει τον Ινδουισμό! Ο Διοναρίν είχε δείξει πολύ λίγο ενδιαφέρον για τη θρησκεία για πολλά χρόνια, αλλά τώρα, φαινόταν ότι είναι ένας δυνατός Ινδουϊστής, επί τέλους. «Περίμενε λίγο» είπα, προσπαθώντας να χρησιμοποιώ σωστά Αγγλικά. «Να πάρω μερικά πράγματα. Θα γυρίσω αμέσως».

Έδωσα στο αυτοκίνητο μια ολοκληρωτική ευλογία, διώχνοντας κάθε πονηρό πνεύμα και καλώντας την προστασία των πιο δυνατών θεών επάνω του. Ο θεός Διοναρίν μου έδωσε και μια καλή αμοιβή, παρόλο που διαμαρτυρήθηκα ότι δεν ήταν αναγκαίο. Στο τέλος δέχτηκα, μη θέλοντας να κλέψω απ' αυτόν το μεγάλο όφελος που ακολουθεί αυτούς που δίνουν δώρα σε Βραχμάνους.

«Πρέπει να πας στο Γυμνάσιο, Ράμπι!» ο Διοναρίν επέμενε ένα πρωί, όταν αυτός κι εγώ επισκεφθήκαμε τη Μα. Τελειώνω το σχολείο στο Ντο Βίλατς και συζητούσα να πάω πίσω στο ναό στο Φελίσιτυ, ή ίσως σε κάποιο μεγαλύτερο στο Πόρτ ο Σπαίην.

«Ράμπι, πρέπει να έχεις ανώτερη εκπαίδευση», συνέχισε με πάθος, ενώ η Μα ένευε με το κεφάλι της εμφαντικά. «Εννοώ και πανεπιστήμιο. Είναι απαραίτητο για να μεταφέρεις ιδέες. Όσο φωτισμένος κι αν είσαι, πώς μπορείς να είσαι καλός δάσκαλος, εκτός αν μπορείς και να εξηγείς τα πράγματα καθαρά στους άλλους. Μαζί με τη βαθιά γνώση στις Βέδες χρειάζεσαι και μια γενική εκπαίδευση».

«Ίσως έχεις δίκιο», συμφώνησα απρόθυμα, σκύβοντας το κεφάλι με απογοήτευση. Περίμενα με λαχτάρα να αποτινάξω την αγωνία του σχολείου, αλλά δεν μπορούσα να αρνηθώ τη λογική σ' αυτά που είπε. Αποφάσισα να δώσω εισαγωγικές εξετάσεις στο ίδιο γυμνάσιο που πήγαινε κι ο ξαδελφός μου Κρίσνα, στο νότο. Θα μπορούσα να μείνω με το θείο Ναντί, τον οποίο εκτιμούσα πολύ. Το σπίτι του ήταν κοντά στο σχολείο.

«Έρχεται ο Ράμπι! Έρχεται ο Ράμπι!» Η φωνή της Ντάαντι, ανακοίνωσε την άφιξή μου από μακριά, όπως πάντα.

Με μια μικρή θαλίτσα στο ένα χέρι, ιδρωμένος από τη ζέστη και την υγρασία, βάδιζα με κόπο από το σταθμό των λεωφορείων στο σπίτι του Ναντί Μαχαράτς, του μεγαλύτερου αδελφού του πατέρα μου, στη νότια πλευρά του νησιού. Ευχαριστιόμουν τις περιοδικές επισκέψεις μου εκεί. Η σύζυγός του, η Ντάαντι, ήταν μια πολύ εκφραστική και χαρούμενη γυναίκα και πάντα με καλωσόριζε με χαρούμενες κραυγές, όταν μ' έβλεπε από μακριά. Αλλά, αυτή τη φορά διέκρινα έναν ήχο τρόμου στη φωνή της και σύντομα ανακάλυψα γιατί. Καθώς μπήκα στο σπίτι, στα ρουθούνια μου έφτασε αμέσως η μυρωδιά από μπαχαρικά και κρέας από γίδα. Ποτέ δεν είχα υποπτευθεί ότι έτρωγαν κρέας. Τι φοβερή απογοήτευση.

«Ω! Δεν ξέραμε ότι ερχόσουν σήμερα!» Ο θείος Ναντί φαινόταν ότι έψαχνε για λέξεις να κρύψει την αμηχανία του.

«Ήθελα να σου κάνω έκπληξη», απάντησα ήσυχα, προσπαθώντας να μη τον κοιτάζω στα μάτια, αισθανόμενος την α-

πελπισία του. Ω, τι ντροπή! Ένας Βραχμάνος να τρώει κρέας! Και να είναι τόσο καλός και θρησκευόμενος!

Ο θεός μου προσπάθησε να με απασχολήσει με γενική συζήτηση για την υγεία της Μα και νέα από την οικογένεια, αλλά απαντούσα ψυχρά, χωρίς να προσπαθώ να κρύψω τη δυσарέσκείά μου. Τελικά, η συζήτηση σταμάτησε. Γνωρίζοντας τι σκεπτόμουν, ο θεός Ναντί προσπάθησε να δικαιολογήσει τον εαυτό του. «Ξέρεις γιατί οι Χριστιανοί τρώνε κρέας, Ράμπι;» με ρώτησε.

Μου φάνηκε μια παράξενη ερώτηση. Τι σημασία είχε τι δικαιολογίες είχαν οι Χριστιανοί για τα εγκλήματά τους εναντίον του Θεού μου, της αγελάδας; Κούνησα το κεφάλι μου, αισθανόμουν σχεδόν πολύ αηδιασμένος για να μιλήσω. Πώς θάθελα να μη είχα αποφασίσει να τους κάνω αυτή την ξαφνική επίσκεψη.

«Ο Θεός κατέβασε ένα μεγάλο - μεγάλο σεντόνι από τον ουρανό γεμάτο από όλα τα είδη των ζώων...»

«Από που το πήρες αυτό;» Ρώτησα.

«Να, είναι γραμμένο στη Βίβλο – το Χριστιανικό βιβλίο».

«Εννοείς ότι εσύ το διαβάζεις αυτό;»

«Δεν το διάβασα εγώ ο ίδιος, αλλά το ακούω».

«Και τι συνέβη στο μεγάλο - μεγάλο σεντόνι τώρα;» Ούμωσα περισσότερο, και μεγάλωσε η απογοήτευσή μου. Αυτό ήταν το ίδιο βιβλίο για το οποίο ο Νάνα είχε πετάξει τη Μα κάτω από τις σκάλες· επειδή το διάβαζε. Το βιβλίο των Χριστιανών – των αγελαδοφάγων! Κι αυτός εδώ ήταν ο αδελφός του πατέρα μου!

«Είχε όλα τα είδη ζώων μέσα – και ξέρεις τι είπε ο Θεός στον Πέτρο; Του είπε να σκοτώσει και να φάει όσο θέλει!» Το πρόσωπό του είχε ένα ύφος θριάμβου, σα να είχε δικαιωθεί για τη φοβερή μυρωδιά «βίας και θανάτου» μέσα στο σπίτι.

«Ίσως», είπα κοφτά, «αλλά δεν το είπε σε σένα!»

«Ναι, αλλά, το κάνουμε στο όνομα της Κάλι», πρόσθεσε ο Ναντί. Ο ιερέας του ναού σκοτώνει δέκα έξι γίδες κάθε πρωί στο φημισμένο ναό της Κάλι στην Καλκούτα». Η θεία μου κουνούσε το κεφάλι της συμφωνώντας από την κουζίνα όπου είχε καταφύγει για ν' αποφύγει την οργή μου.

«Αλλά, οι Βραχμάνοι δεν τις τρώνε!» του υπενθύμισα αυστηρά.

Δεν μπορούσα ν' αγγίξω τίποτα από το τραπέζι τους, όλη την ημέρα. Η μυρωδιά από το κρέας είχε μολύνει ολόκληρο το σπίτι. Ο κόσμος με εκτιμούσε για τις αρχές που κρατούσα, και το γεγονός ότι τις τηρούσα. Στο σπίτι είχα δικό μου πιάτο και δικά μου μαχαιροπήρουνα, ακόμα δική μου μαξιλαροθήκη και δικά μου σεντόνια – και κανένας άλλος δεν τολμούσε να τα χρησιμοποιήσει. Δεν θα έτρωγα ψωμί ή γλυκό που είχε μέσα αυγό. Ο Ναντί το ήξερε. Πάντα στο παρελθόν, συζητούσαμε τόσα πολλά. Τώρα καθόμασταν σε στενόχωρη σιγή, που έσπαγε κάπου - κάπου από λίγες αδέξιες κουβέντες. Η θεία μου δεν εμφανίστηκε, και τα μικρά ξαδέλφια μου, επίσης. Τελικά, ο θεός μου είπε να πάμε μια βόλτα στο κοντινό λιμάνι να δούμε ένα Ολλανδικό πετρελαιοφόρο που είχε έρθει χθες. Συμφωνήσα, ευχαριστημένος που είχα μια δικαιολογία να βγω από το σπίτι και μακριά από τη μυρωδιά που το μόλυνε.

Το Ολλανδικό πλοίο ήταν πολύ όμορφο, αστραφτερό και μακρύ, και μεγαλύτερο από οποιοδήποτε άλλο πετρελαιοφόρο που είχα δει. Μπορούσες να το παρακολουθείς πώς βυθιζόταν όλο και πιο πολύ μέσα στο νερό καθώς οι τεράστιοι σωλήνες έριχναν συνεχώς το μαύρο χρυσάφι από τις μαούνες που πηγαινοέρχονταν κουβαλώνοντας το πετρέλαιο από την ξηρά. Κοντά μας, στην προβλήτα, τεράστια βίντζια δούλευαν βιαστικά φορτώνοντας ένα άλλο πλοίο γενικού φορτίου. Εργάτες, φορτωτές, γυμνοί από τη μέση και πάνω ίδρωναν κάτω από τον καυτό ήλιο. Πάντα μου άρεσε να επισκέφτομαι το λιμάνι. Η πολυάσχολη δραστηριότητα πάντα με ενθουσίαζε, και τα παράξενα ονόματα των πλοίων φαινόταν σαν μια ερεθιστική κλήση για επίσκεψη σε μακρινά, εξωτικά μέρη. Ο Ναντί αγαπούσε το λιμάνι όσο κι εγώ. Χωρίς να το καταλάβουμε η ένταση μεταξύ μας σιγά-σιγά υποχώρησε κι αρχίσαμε μια άνετη συζήτηση για τα σχέδιά μου να παρακολουθήσω το κοντινό γυμνάσιο το φθινόπωρο, πράγμα που θα μου επέτρεπε να τον επισκέφτομαι πιο συχνά. Φάνηκε ευχαριστημένος και με βεβαίωσε ότι έκανα τη σωστή εκλογή, που κι ο πατέρας μου θα την επιδοκίμαζε.

«Αλλά, γιατί δεν δουλεύει κανένας πάνω σ' αυτό το καράβι;» Ρώτησα καθώς περνούσαμε κάτω από το τεράστιο φορτηγό που φαινόταν έρημο.

«Αυτό είναι παράξενο», απάντησε ο θεός μου σκεπτικός, ψάχνοντας το πλοίο με το βλέμμα του.

«Κοίταξε!» φώναξα, αρπάζοντας ένα βαρύ σχοινί που κρεμόταν από ένα βίντζι, λίγα μέτρα από την αποβάθρα. Το δοκίμασα με το βάρος μου. Φαινόταν αρκετά γερό να σηκώσει μερικούς τόννους. «Κοίταξε πώς μπορώ να πηδήξω! Όπως ο Ταρζάν!» φώναξα, παίρνοντας λίγη φόρα και πήδηξα στον αέρα. Μπροστά και πίσω πήγαινα σε ένα μεγάλο τόξο κρατημένος από το σχοινί, περνώντας πάνω από την αποβάθρα, και μπροστά από το θείο μου, που γελούσε και απολάμβανε το αστείο. Και τότε συνέβηκε το αναπάντεχο. Στην κορυφή του τόξου, σαν κάποιος ξαφνικά να το είχε κόψει με το μαχαίρι, το σχοινί λύθηκε από το βίντζι.

«Πρόσεχε, Ράμπι!»

Έκουσα την κραυγή του θείου μου σχεδόν πριν καταλάβω τι συνέβηκε. Έπεφτα, βλέποντας γεμάτος τρόμο ότι κατευθυνόμουν για το στενό άνοιγμα μεταξύ του πλοίου και της αποβάθρας. Τα υψωμένα χέρια μου έπιασαν την άκρη της αποβάθρας, όπου κρεμάστηκα, μισοζαλισμένος. Αρπάζοντάς με από το ένα χέρι ο Ναντί με τράβηξε επάνω, καθώς το πλοίο γύρισε με την αργή κίνηση του νερού και χτύπησε το μώλο.

«Αγόρι μου, είσαι πολύ τυχερός!» φώναξε. Το πλοίο μπορούσε να με είχε συνθλίψει. Τα χείλη του έτρεμαν και το χρώμα του προσώπου του άλλαξε.

Αισθανόμουνά τώρα πολύ αδύναμος, που σχεδόν δεν μπορούσα να σταθώ στα πόδια. Κι οι δυο μας κοιτάζαμε σαν αποσβολωμένοι τους κύκλους του σχοινιού, καθώς είχε τυλιχτεί όταν έπεσε στην αποβάθρα, και μετά ξανακοιτάξαμε ψηλά στη δοκό, πάνω από τα κεφάλια μας. Δεν φαινόταν να υπάρχει καμιά εξήγηση. Το σχοινί ήταν ασφαλές τη μια στιγμή και την άλλη δεν ήταν, σαν κάποιο αόρατο χέρι να το είχε ξαφνικά λύσει. Μια ανατριχίλα με διαπέρασε άθελά μου, καθώς ένα σωρό αναμνήσεις πέρασαν από το μυαλό μου· τότε που είχα νιώσει αόρατα χέρια να με πετάνε έξω από ένα κινούμενο φορτηγό και είχα τραυματισθεί σοβαρά· εκείνο το

αλησμόνητο πρωινό όταν κάτι αόρατο κρατούσε το πόδι μου ακίνητο έτσι ώστε δεν μπορούσα να το μετακινήσω από το δρόμο, καθώς ένα βαρύς κύλινδρος έπεσε επάνω μου και μου τόσπασε...» κι άλλα παρόμοια «ατυχήματα». Τώρα, κάτω από τη σκιά του παράξενα έρημου πλοίου αισθάνθηκα καθαρά την απειλητική παρουσία του Σίβα, που τόσο καλά γνώριζα. Είχε λύσει αυτός το σχοινί; Προσπάθησα να διώξω τη θλάσφημη σκέψη, φοβούμενος την οργή του Σίβα, αλλά, η αίσθηση της παρουσίας του παρέμενε. Γιατί; Δεν ήμουν εγώ ο κρεατοφάγος!

Ήρεμοι και σοβαροί, περπατούσαμε αργά επιστρέφοντας στο σπίτι χωρίς να λέμε τίποτα, χαμένοι κι οι δυο στις σκέψεις μας. Εάν αυτό ήταν η Κάρμα από μια περασμένη ζωή μου, τότε – νομίζω – ήταν φοβερά άδικη. Γιατί έπρεπε να τιμωρηθώ για κάποια περασμένη αμαρτία που δεν μπορούσα ούτε καν να θυμηθώ;

Η ΙΕΡΗ ΑΓΕΛΑΔΑ!

«Ευχάριστα νέα, Ράμπι! Θα διδάξω στο Κολέγιο Ρόγιαλ Κουήν, στο Πορτ ο Σπαίην! Γιατί δεν πας εκεί αντί για το νότο;» Ο θεός Διοναρίν μου έδειξε το γράμμα που μόλις είχε πάρει και του έδινε το διορισμό του.

«Νομίζεις ότι θα έπρεπε;» Ήμουν φοβισμένος στη σκέψη ότι θα παρακολουθούσα μαθήματα σε ένα τόσο μεγάλο και φημισμένο σχολείο.

«Φυσικά! Μπορείς να πηγαίνεις στο σχολείο μαζί μου κάθε πρωί – θα μου κάνεις παρέα. Τι λες;»

Αγαπούσα πάρα πολύ το θείο Διοναρίν. Θα ήταν πολύ ωραίο να πηγαίνουμε μαζί κάθε πρωί, με την ευκαιρία αυτή θα μιλούσαμε και για τόσα άλλα πράγματα... έτσι, συμφώνησα. Τι συγκινητική ήταν για μένα εκείνη η πρώτη μέρα, να περνάμε μέσα στους φαρδείς δρόμους του Πορτ ο Σπαίην, όπου ήσαν πολλά καταστήματα γεμάτα κίνηση και σπίτια, με κόκκινες στέγες, ανάμεσα από τεράστια πάρκα, με γήπεδα από πράσινο γκαζόν και λέςχες κρίκετ, για να φτάσουμε στο εντυπωσιακό κτίριο του κολέγιου Ρόγιαλ Κουήν. Ο θεός Διο-

ναρίν φαινόταν το ίδιο ευχαριστημένος με μένα και με υπερήφανεια με σύστησε σε αρκετά μέλη του διδακτικού προσωπικού ως το «νεαρό Βραχμάνο ανεψιό του».

Πρώτα μαζευθήκαμε όλοι σε μια τεράστια αίθουσα ακροάσεων, όπου ο διευθυντής μας έκανε μια μεγάλη, και για μένα, τελειώς ακαταλαβίστικη ομιλία. Είχα ακούσει πολύ λίγους Εγγλέζους να μιλούν, και δεν τους καταλάβαινα, αλλά, αυτός ήταν ο χειρότερος απ' όλους. Δεν κατάλαβα λέξη, σχεδόν.

«Έι, τι λέει;» ψιθύρισα σε ένα μαθητή που ήταν δίπλα μου, όταν τελείωσε. Θα χρειαζόμουν μεταφραστή να παρακολουθήσω αυτό το σχολείο.

Με κοίταξε παράξενα. «Είσαι κουφός;» ρώτησε δυνατά.

«Όχι δεν είμαι κουφός, αλλά τι λέει;»

«Ω, για κάτι κανονισμούς και τέτοια. Υποθέτω είσαι από το νότο... κάπου από την επαρχία;»

Ένευσα, ευχόμενος μέσα μου να είχα πάει σε κείνο το άλλο γυμνάσιο με τον Κρίσνα. Πριν τελειώσει η μέρα ευχόμουν ακόμα περισσότερο να μη είχα ακούσει ποτέ για το κολέγιο Ρόγιαλ Κουήν. Στο μέρος του νησιού που ζούσα, ολόκληρος σχεδόν ο πληθυσμός ήσαν Ινδοί, αλλά, στο Πορτ ο Σπαίην, η πλειοψηφία ήσαν μαύροι, κι αυτό δημιουργούσε μια άμεση σύγκρουση μέσα μου. Όλη μου τη ζωή είχα ένα βαθύ μίσος για τους μαύρους, γιατί έτρωγαν το θεό μου, την αγελάδα. Τους θεωρούσα κατώτερους κι από την κατώτερη τάξη. Πώς μπορούσα τώρα να κάθομαι δίπλα τους στην αίθουσα διδασκαλίας, να έρχομαι σε επαφή μαζί τους μέσα στους διαδρόμους αυτού του σχολείου που ήταν γεμάτοι από μαθητές και να παίζω ποδόσφαιρο μαζί τους;

Εκείνη την πρώτη μέρα η προκατάληψή μου κι η υπερήφανεια πήραν μερικά σκληρά χτυπήματα. Οι μόνοι μαύροι που είχα γνωρίσει ήσαν παιδιά των πολύ φτωχών εργατών. Αυτοί στην πρωτεύουσα ήσαν διαφορετικοί. Πολλοί από αυτούς ήσαν από πλούσιες οικογένειες και μιλούσαν καλύτερα Αγγλικά από μένα. Μάλιστα διασκέδαζαν με την επαρχιώτικη λανθασμένη προφορά μου και τα γραμματικά μου λάθη, οι άλλοι μαθητές κρυφογελούσαν πίσω από τα βιβλία τους, όταν ήρθε η σειρά μου να διαβάσω. Με πολύ μεγάλη προσ-

πάθεια άρχισα να μιλάω πιο σωστά για ν' αποφύγω τη γελοιοποίηση.

Οι εβδομάδες που ακολούθησαν, η καθημερινή επαφή μου με πολλούς μαύρους, με Ανατολίτες, με ωχρούς Εγγλέζους, και με άλλους από διάφορες φυλές ήσαν μια σοβαρή πρόκληση για τις θρησκευτικές μου πεποιθήσεις. Το ταξικό σύστημα είναι βασικό για τον Ινδουισμό. Ο ίδιος ο Βράχμα δημιούργησε τις τέσσερις τάξεις από το σώμα του – και καμιά κυβερνητική διαταγή δεν μπορούσε ν' αλλάξει αυτά που γράφουν οι Βέδες – ούτε ακόμα υπήρχε κάποια βάση ότι υπάρχουν κάποιοι άλλοι, οποιοιδήποτε άλλοι, στον κόσμο, όμως, ο κόσμος ήταν γεμάτος κι από άλλα ανθρώπινα όντα που ήσαν τελείως έξω από το ταξικό σύστημα. Πώς αυτοί είχαν έρθει στην ύπαρξη; Γιατί δεν υπήρχε αναφορά στις Ινδουϊστικές γραφές κάποιου τρόπου σωτηρίας *γι' αυτούς*, μέσω της Γιόγκα και της μετενσάρκωσης; Αυτοί ήσαν καθαρά χωρίς ελπίδα, σύμφωνα με τη θρησκεία μου. Κι όμως, δεν ήσαν καθόλου κατώτεροί μου. Στην πραγματικότητα, ήταν πολύ δύσκολο για μένα να συναγωνιστώ πολλούς απ' αυτούς στο σχολείο. Στο δικό μου μέρος του νησιού ήμουν αναγνωρισμένος και θεοποιημένος. Πραγματικά, ήμουν σίγουρος ότι ήμουν θεός. Αλλά, αυτά τα αφώτιστα παιδιά του Κολεγίου με μεταχειρίζονταν σαν ένα όμοιό τους, και μερικές φορές ούτε αυτό. Οι ερωτήσεις που έκαναν – άλλοτε αστεειευόμενοι κι άλλοτε σοβαρά – άρχισαν να υπονομεύουν την πίστη μου.

«Είναι αλήθεια ότι οι Ινδουϊστές πιστεύουν ότι *το κάθε τι* είναι θεός;»

Απαντούσα καταφατικά και κοίταζα ανήσυχα όχι αυτόν που ρωτούσε αλλά τα παιδιά, διάφορων φυλών και θρησκειών, που μαζεύονταν γύρω μου για να με βασανίσουν. Είχε αρχίσει να γίνεται συνήθεια – κι οι άλλοι Ινδουϊστές νέοι προσεχτικά απόφευγαν να με υποστηρίξουν, σαν να φοβόντουσαν ή να ντρεπόντουσαν.

«Αυτό σημαίνει ότι μια μύγα είναι θεός, ή ένα μυρμήγκι, ή μια *θρωμούσα*;» Ένα γέλιο αντήχησε από το μικρό πλήθος γύρω μου.

«Γελάτε γιατί δεν καταλαβαίνετε», είπα με θάρρος. «Βλέ-

πετε μόνο την αυταπάτη, αλλά δεν μπορείτε να δείτε τη Μόνη Πραγματικότητα – το Βράχμαν».

«Εσύ είσαι θεός;» ρώτησε ένας νεαρός Πορτογάλλος δύσπιστα.

Δεν τόλμησα να διστάσω ή να σιωπήσω – αυτό θα έφερνε περισσότερη γελοιοποίηση. «Ναι», απάντησα σταθερά, «και το ίδιο όλοι οι Ινδουϊστές. Μόνο χρειάζεται να το εννοήσουν».

«Πώς μπορείς να «εννοήσεις» κάτι που δεν είναι αλήθεια;» ανταπάντησε με ένα χλευαστικό φύσημα. «Εσύ δεν δημιουργησες τον κόσμο!»

Ένας νεαρός Άγγλος φαινόταν να ξέρει πολλά για τον Ινδουϊσμό. «Ακούω ότι είσαι χορτοφάγος – δεν πιστεύεις ότι πρέπει να αφαιρείται οποιαδήποτε ζωή...»

«Πιστεύω στο δόγμα της Μη-Βίας. Όπως ο Γκάντι. Όλοι τον σέβονται. Ήταν μεγάλος Ινδουϊστής. Δεν είναι σωστό να αφαιρείς ζωή».

«Οποιαδήποτε ζωή;» Δεν μπόρεσα να πιάσω τον τόνο της φωνής του, που θα πρέπει να με είχε προειδοποιήσει ότι μου έστηνε παγίδα.

Ένευσα με έμφαση. «Κάθε είδους ζωή είναι ιερή. Το λένε οι Βέδες». Κοίταξα παρακλητικά μερικούς νέους Κινέζους από το πλήθος, που ήξερα ότι είναι Βουδδιστές. Πίστευαν το ίδιο πράγμα – γιατί δεν το έλεγαν; Ήξερα ότι είχα παγιδευτεί και ευχόμουν να με βοηθήσουν σε αυτό το σημείο, μολονότι ήμουν εχθρός τους σε πολλά άλλα σημεία της θρησκείας τους. Είχα ήδη μάθει στο μάθημα της βιολογίας ότι τα εφτά χαρακτηριστικά της ζωής ήσαν αναπνοή, χώνευση, εξάλειψη, ερεθισμός, αύξηση, αναπαραγωγή και κίνηση. Και ήξερα πολύ καλά ότι ακόμα και τα χόρτα έχουν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά. Αφαιρούσα ζωή όταν έκοβα μια μπανάνα ή άλλο φρούτο και το έτρωγα. Δεν υπήρχε τρόπος ν' αρνηθώ ότι κι οι χορτοφάγοι αφαιρούν ζωή, αλλά ήμουν αποφασισμένος ν' αμυνθώ στη διαφορά μεταξύ της φυτικής ζωής και της ζωικής.

Ο αντίπαλός μου έκλεισε το μάτι στους φίλους του. «Δεν ξέρεις ότι ακόμα και τα χορταρικά έχουν τα εφτά χαρακτηριστικά της ζωής;» ρώτησε. «Και οι χορτοφάγοι αφαιρούν

ζωή».

Άνοιξα το στόμα μου, για να προσπαθήσω να διαφοροποιήσω τη φυτική ζωή από τη ζωική, αλλά κάποιος με πρόλαβε.

«Τι κάνει όταν θράζει νερό για το τσάι του;» είπε μια φωνή πίσω μου. «Σκέψου όλα τα εκατομμύρια των μικροβίων που σκοτώνει! Μικρά ζώα – αυτά είναι τα μικρόβια. Ξέρεις, σταδιακά εξελίσσονται σε αγελάδες κι ανθρώπους!»

Όλοι γέλασαν μ' αυτό. «Είδες, είναι κανονικός δολοφόνος!» φώναξε κάποιος αριστερά μου. «Γι' αυτό είναι τόσο αδύνατος!» συμπλήρωσε κάποιος άλλος. «Τρώει μόνο χορταρικά! Πρέπει να φας κρέας άνθρωπε!»

«Απλώς δεν καταλαβαίνετε!» διαμαρτυρήθηκα γενναία. Τα μάγουλά μου είχαν ανάψει κι αισθανόμουν μέσα μου τσακισμένος και ταραγμένος.

«Μη προσπαθείς να κάνεις τον Ινδουισμό λογικό ή επιστημονικό», ήταν η συμβουλή του θείου Διοναρίν εκείνο το απόγευμα καθώς πηγαίναμε στο σπίτι. «Είναι θρησκεία – κάτι που διαλέγεις να πιστεύεις, όχι κάτι που μπορείς ν' αποδείξεις».

«Αλλά, η αλήθεια είναι αλήθεια!» επέμεινα. «Οι Ινδουϊστικές γραφές είναι η Αλήθεια!»

«Πολλά απ' αυτά που λέει, είναι καθαρή μυθολογία», είπε ο Διοναρίν με προστατευτικό τόνο. «Ο Κρίσνα ποτέ δεν υπήρξε· ούτε ο Ράμα. Το βιβλίο Μπαγκαβάτ - Γκιτά και το Ραμαγιάνα είναι απλώς μύθοι, όμορφες ιστορίες».

Έβλεπα ότι ήταν μάταιο να διαφωνήσω με το Διοναρίν. Ποτέ δεν ενδιαφέρθηκε αρκετά για τη θρησκεία του, να εξασκηθεί στη Γιόγκα, κι έτσι δεν μπορούσε να καταλάβει αυτό που εγώ γνώριζα. Δεν είχε συναντήσει μερικούς από τους θεούς όπως εγώ. Ίσως ήταν η κάρμα του να μη καταλαβαίνει σ' αυτή τη ζωή. Θα είχε πολλές άλλες ζωές στις οποίες θα μάθαινε την αλήθεια όταν ήταν έτοιμος.

Εκείνο το βραδυνό, καθώς έξυνα την αγελάδα κάτω από τη φοινικιά πίσω από την καλύβα του Γκοσίν, την πρόσεχα πολύ, όπως έκανα από τότε που μου είχε επιτεθεί. Δεν ήταν βέβαια σωστό να μη εμπιστεύομαι ένα τόσο μεγάλο θεό, αλλά, πρέπει να είναι κανείς και πρακτικός. Αυτό ήταν ένα από τα

πράγματα που μάθαινα στο γυμνάσιο — να είμαι πρακτικός. Ήταν φανερό ότι η θρησκεία δεν έπρεπε να ακολουθείται κατά γράμμα στη ζωή αυτή. Είχα σταματήσει τη λατρεία της αγελάδας για πρακτικούς λόγους. Δεν ήταν δυνατόν να φυλάγομαι από επίθεση και την ίδια στιγμή να λατρεύω την αγελάδα. Αλλά, ποτέ δεν θα σταματούσα να πιστεύω την αγελάδα σαν ένα μεγάλο κι ιερό θεό. Πραγματικά, ήμουν σίγουρος ότι θα ήταν ένα μεγάλο βήμα προς την ένωση με το Βράχμαν αν γινόμουν αγελάδα στην επόμενη ζωή μου, σε περίπτωση που δεν θα έφτανα τη Μόκσα.

«Είσαι θεός, έτσι δεν είναι;» Ρωτούσα την αγελάδα σοβαρά.

Συνέχιζε να κόβει μεγάλες μπουκιές από το γρασίδι, μασώντας αργά με φανερή ευχαρίστηση. Ήταν δύσκολο πραγματικά να πιστέψω ότι η αγελάδα μου είχε επιτεθεί τόσο βίαια, αλλά η ανάμνηση ήταν ακόμα πολύ πρόσφατη.

«Φυσικά, είσαι θεός! Το ξέρω ότι είσαι. Έτσι δεν είναι;» Σηκώνοντας το κεφάλι, με κοίταξε με νυσταγμένα μάτια, κι άρχισε να μασάει ξανά τόσο αργά κι ειρηνικά. «Μούου!» δήλωσε σοβαρά. «Μούου! Μούου!».

8

Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΦΤΩΧΟΣ

«Πώς έγινε ο Νάνα τόσο πλούσιος;» Ρώτησα το θείο Διοναρίν ένα σούρουπο. Οι υποθέσεις γύρω από το θέμα αυτό συνέχιζαν να με γοητεύουν και μαζί μου πολλούς άλλους, αλλά ποτέ δεν είχα ακούσει το Διοναρίν να το συζητά. Καθόμαστε στη μπροστινή βεράντα απολαμβάνοντας τη θέα των φωταγωγημένων σπιτιών της πόλης. Κάθε Ινδουϊστική οικογένεια φαινόταν να συναγωνίζεται τους γειτόνους για το ποιος θα μπορούσε να παρουσιάσει τις περισσότερες *Ντέγια* κατά το ετήσιο πανηγύρι του Ντιβάλι.

«Οι Παντίτ λένε ότι τα πνεύματα του έδωσαν το χρυσό», ο Διοναρίν σήκωσε τους ώμους άκεφα. «Αληθινά δεν υπάρχει λογική εξήγηση», συμπλήρωσε σκεπτικός. «Φυσικά ο Νάνα δούλεψε πολύ. Μολονότι ήταν ένας Καστρίγια της ανώτερης τάξης, ξεκίνησε ως βοηθός σε ένα αγρόκτημα κόβοντας τριφύλλι για δέκα σεντς την ημέρα. Κάπως τα κατάφερε και αγόρασε μια καλύβα από ένα Κινέζο για πενήντα δολλάρια, και άρχισε να φτιάχνει κοσμήματα εκεί. Κάποια νύχτα η καλύβα κάηκε κατά μυστηριώδη τρόπο... και μετά από αυτό ήταν εκατομμυριούχος, παρόλο που λίγοι το ήξεραν έξω από την οικογένεια».

Καθώς το σούρουπο γινόταν νύχτα τα ιερά φώτα γύρω μας φαίνονταν να γίνονται πιο λαμπερά. Τι όμορφη εικόνα. Το Ντιβάλι ήταν μια από τις πιο αγαπητές μου εθνικές γιορτές. Ήταν αγαλλίαση για μένα να βλέπω το κάθε Ινδοϋστικό σπιτικό να φωτίζεται τα Χριστούγεννα περισσότερο από τα Χριστιανικά σπίτια – και όχι με ηλεκτρικά φώτα, αλλά με ζωντανές φλόγες από τα καντήλια. Σαν αναμμένα κεριά, οι Ντέγια τρεμόσβηναν στα περβάζια, τραπέζια, τα κάγκελα της βεράντας, και σε όλα τα σκαλοπάτια – όλα προς τιμήν της Λακσμί, θεάς του πλούτου και της ευημερίας.

Ο θεός Διοναρίν έδειξε με το χέρι του ένα κατάφωτο σπίτι. «Ο Νάνα πάντα έκανε τις δικές του ειδικές Πούτζια στη Λακσμί δυο φορές την ημέρα κατά τη διάρκεια του Ντιβάλι, μόνος μπροστά στο μεγάλο σιδερένιο χρηματοκιβώτιό του. Έκανε επίσης, και άλλες μυστικές ιεροτελεστίες μέσα σ' αυτό το δωμάτιο, αλλά κανένας ποτέ δεν μπόρεσε να παρακολουθήσει.

«Τι νομίζεις; Η Λακσμί τον έκανε τόσο πλούσιο ή τα πνεύματα;» Ρώτησα. Ο οικογενειακός μας Παντίτ κατά περιόδους περνούσε από όλα τα δωμάτια του σπιτιού με μια αναμμένη Ντέγια προσκυνώντας το σπίτι και τα πνεύματα μέσα σ' αυτό – ειδικά το πνεύμα του Νάνα που το είχε χτίσει. Θα γύριζε με ιεροπρέπεια τη Ντέγια τρεις φορές γύρω από τη μεγάλη φωτογραφία του Νάνα στο σαλόνι. Σεβόταν τα πνεύματα όσο και τους θεούς, και πολλές φορές δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις το ένα από το άλλο.

«Έχει σημασία πώς το ονομάζεις; Δεν υπάρχει μόνο μια Δύναμη στο σύμπαν;»

Συμφώνησα σοβαρά. «Υπάρχει μόνο Μια Πραγματικότητα – το Βράχμαν. Όλα τα άλλα είναι ψευδαίσθηση, Μάγια».

Κοιτάξαμε τα φώτα αμίλητοι. Μπορούσες να αισθάνεσαι την παρουσία της Λακσμί και να καταλαβαίνεις ότι ήταν ευχαριστημένη. Αλλά υπήρχε μια ακόμα ερώτηση που έπρεπε να κάνω, και τελικά έσπασα τη σιωπή.

«Μερικοί λένε ότι τα ίδια πνεύματα που φύλαγαν την παρουσία του σκότωσαν το Νάνα πριν μπορέσει να την ξοδέψει. Δεν μπορώ να το καταλάβω. Εσύ τι νομίζεις;»

Ο θεός Διοναρίν δεν απάντησε για μερικά λεπτά. Περίμε-

να ανυπόμονα. Όταν τελικά μίλησε, υπήρχε ένας ανήσυχος τόνος στη φωνή του. «Δεν ξέρω. Κάθε φορά που έρχεται το Ντιβάλι, θυμάμαι τον πλούτο του πατέρα μου, που μάζεψε κατά μυστηριώδη τρόπο και κρύφτηκε κατά μυστηριώδη τρόπο μακριά μας... και τον πρόωρο θάνατό του». Έβηξε νευρικά και γύρισε να πάει πίσω στο σπίτι. «Δεν θέλω να μιλάω γι' αυτά τα πράγματα», πρόσθεσε μαλακά πάνω από τον ώμο του.

Έμεινα εκεί για πολλή ώρα, κοιτάζοντας τα θαυματικά φώτα, θαυμάζοντας το πόσες *Ντέγια* υπήρχαν, και αναλογιζόμενος το μυστήριο των πολλών θεών και πνευμάτων και της Μίας Πραγματικότητας.

«Τα φώτα καίνε προς τιμή της Λακσμί, και ειδικές *Πούτζια* απευθύνονται σ' αυτή. Είναι η θεά του πλούτου και της ευημερίας». Εξηγούσα τη γιορτή του Ντιβάλι σε ένα Μουσουλμάνο καθώς τρώγαμε μαζί. Φαινόταν να ενδιαφέρεται, αλλά όπως συνήθως ένα μικρό πλήθος είχε μαζευτεί γύρω.

«Εάν η Λακσμί είναι θεά του πλούτου και της ευημερίας, γιατί οι περισσότεροι Ινδουίστες είναι τόσο φτωχοί;» Ρώτησε απαιτητικά ένα ψηλό μαύρο αγόρι. «Χάνεις τον καιρό σου με το να τη λατρεύεις!»

«Δεν καταλαβαίνεις Κάρμα και μετενσάρκωση!» απάντησα κοφτά. «Μπορεί κάποιος να είναι φτωχός σε μια ζωή και πλούσιος στην επόμενη».

«Πόσες μετενσαρκώσεις χρειάζεται; Κοίτα γύρω σου! Οι περισσότεροι Ινδοί κόβουν ζαχαροκάλαμα, ζουν σε φτωχά σπίτια...»

«Η οικογένειά μου δεν είναι φτωχή!»

«Εννοεί τους Ινδούς γενικά» επέμεινε ένα λεπτό αγόρι. «Κοίτα την Ινδία – είναι η πιο ταλαίπωρη χώρα στον κόσμο!»

«Ποιος το λέει;»

«Ο πατέρας μου έζησε εκεί πριν γεννηθώ. Υπάρχουν περισσότερα ποντίκια από ανθρώπους, και τόση φτώχεια και αρρώστια!»

«Ίσως όταν ήσαν οι Άγγλοι, αλλά όχι μετά την Ανεξαρτησία!» Ένα φευγαλέο μουρμουρητό επιδοκιμασίας πέρασε μέσα από το πλήθος που συνωστιζόταν γύρω μας. Το Τρινι-

δάδ προσπαθούσε να αποτινάξει το Βρετανικό ζυγό, και Ανεξαρτησία ήταν μια λέξη που άναβε φωτιά στην καρδιά κάθε πατριώτη.

«Οι άνθρωποι πεινούν στην Ινδία, ενώ οι ποντικοί παχαίνουν και οι ιερές αγελάδες πεθαίνουν από γεράματα!» δήλωσε ένα άλλο αγόρι, μπαίνοντας στη συζήτηση. «Αυτό έχουν κάνει για την Ινδία οι θεοί της και η μετενσάρκωση. Είμαι άθεος. Δεν ανέχομαι τέτοιους θεούς!»

«Αυτό δεν είναι αλήθεια! Η μητέρα μου ζει εκεί, και ποτέ δεν μου έγραψε κάτι τέτοιο!»

Ήξερα ότι οι αντίπαλοί μου είχαν δίκιο, αλλά θα μου στοίχιζε πάρα πολύ να το παραδεχτώ. Η φτώχεια της Ινδίας ήταν ένα θέμα που η μητέρα μου προσεχτικά απόφευγε στα γράμματά της. Περιέγραφε τους κήπους, τα εξωτικά πουλιά και ζώα, και τους ναούς και τις γιορτές, και μου έλεγε πολλά για τους Γκουρού – αλλά ποτέ για την κατάσταση των ανθρώπων. Μερικά βιβλία που είχα διαβάσει, όμως, βεβαίωσαν χωρίς την παραμικρή αμφιβολία ότι η χώρα της θρησκείας μου ήταν τρομερά φτωχή. Πώς μπορούσε να είναι αυτό το αποτέλεσμα χιλιάδων χρόνων Γιόγκα, θελτιωνόμενης Κάρμα, και ανοδικής μετενσάρκωσης προς την ένωση με το Βράχμαν; Γιατί οι Ινδικές ταινίες που έβλεπα πάντα απόφευγαν να δώσουν μια αληθινή εικόνα της χώρας; Και γιατί συνέχιζα να μαλώνω με τα παιδιά στο σχολείο τουλάχιστον για μερικά θέματα όπου ήταν φανερό ότι είχα λάθος; Φοβόμουν την αλήθεια; Ποτέ δεν θα το παραδεχόμουν – αν το παραδεχόμουν θα μπερδευα τόσα πολλά!

«Τι σε κάνει να νομίζεις αυτός κόσμος μοναδικός;» Ρώτησε ο Γκοσίν όταν με τρόπο άνοιξα τη συζήτηση για το πόσοι πολλοί Ινδουϊστές ήταν φτωχοί και υπέφεραν. Κρατούσε τη Ντέγια αναμμένη για τη Λακσμί μέρα και νύχτα στην λασποκαλύθα του κατά τη διάρκεια του Ντιβάλι, παρόλο που μου είχε πει ότι η Κάρμα του ήταν να είναι φτωχός. «Βέδες λένε έχει πολλούς κόσμους. Ίσως έχει φτωχούς Ινδουϊστές μόνο σ' αυτόν. Όταν αποχτήσουν καλύτερη Κάρμα πηγαίνουν σε καλύτερο κόσμο».

«Ναι, αλλά δεν έχει πλούσιους Ινδουϊστές εδώ, όπως ο Νάνα και οι Παντίτ;»

Ο Γκοσίν ένευσε σοβαρά. «Τι λέω, *αδελφέ*, ίσως δεν είναι το ίδιο για όλους... αλλά σε άλλους κόσμους έχει μόνο πλούσιους. Ίσως».

«Ναι, αλλά στη Γκιτά ο Κρίσνα λέει όταν η Κάρμα γίνει καλύτερη σε άλλο κόσμο θα ξανάρθεις εδώ πάλι».

«Μερικά πράγματα είναι δύσκολο να πιάσεις...» Ήταν αυτό που φάνηκε στα μάτια του Γκοσίν μια παροδική αμφιβολία; Γρήγορα συνήλθε. «Για το Γιόγκι πλούτος και φτώχεια είναι το ίδιο. Ένας Γιόγκι, σαν τον πατέρα σου, δεν θα ξανάρθει σ' αυτό τον κόσμο – ποτέ. Στις *Ουπανισάδες* λέει άγνοια φύγει αν αυτοσυγκεντρώνονται στο Βράχμαν. Βρίσκουν ΟΜ. Μόνο οι Γιόγκι παίρνουν αυτή φώτιση».

Αναφερόμενος στη *Βεδάντα* ο Γκοσίν είχε εκφράσει καλά τον τελικό σκοπό μου. Ένα από τα πιο πολύτιμα αποκτήματα που είχα ήταν ένα βιβλίο για τη Γιόγκα που η μητέρα μου είχε στείλει από την Ινδία. Περιείχε προχωρημένες τεχνικές που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω χτίζοντας πάνω στο θεμέλιο αυτών που είχα μάθει στο ναό. Ο Κύριος Κρίσνα είχε διδάξει τον Αργιούνα ότι δεν υπήρχε τίποτα πιο σπουδαίο από την επιμελή χρήση της Γιόγκα. Με αυτό το «θείο μέσον» μπορούσε κάποιος να περάσει από την άγνοια και τις χειρότερες αμαρτίες στην αιώνια μακαριότητα. Από δέκα χρόνων περίπου, μαζί με την καθημερινή αυτοσυγκέντρωση, έκανα εξάσκηση της Γιόγκα – στις θέσεις, ασκήσεις αναπνοής, και συγκέντρωση – στη *θεράντα* έξω από το δωμάτιό μου από τα μεσάνυχτα μέχρι τη μια και μισή το πρωί όταν όλοι είχαν κοιμηθεί. Έκανα είτε Βρουμάντγια Ντρίστι ή Μαντγιάμα Ντρίστι. Αυτή η συγκέντρωση, σε συνδυασμό με τις ασκήσεις αναπνοής, με έρριχναν σε καταστάσεις συνειδητότητας τελείως ξένες με τον κόσμο γύρω μου.

Μέσω της Γιόγκα πειραματιζόμουν με αυξανόμενο ρυθμό την παρουσία πνευματικών όντων που με οδηγούσαν και μου έδιναν ψυχικές δυνάμεις. Οι θεοί ήσαν *πραγματικοί*! Όλες οι διαφωνίες με το σχολείο δεν μπορούσαν να αλλάξουν αυτή την πραγματικότητα. Μερικές φορές ήμουν τόσο αναστατωμένος από αυτές τις εμπειρίες ώστε δεν μπορούσα να κοιμηθώ όταν τελικά πήγαινα στο κρεβάτι. Αν μόνο μπορούσα να κάνω το Διοναρίν και τους άλλους Ινδουϊστές να εξασκη-

θούν στη Γιόγκα και την αυτοσυγκέντρωση – τότε θα ήξεραν την αλήθεια για τη θρησκεία τους. Δεν πρέπει να μπω στη Νιρβάνα μόνος μου. Ένας Γκουρού είναι ο δάσκαλος που οδηγεί άλλους στην αιώνια μακαριότητα.

«Ράμπι! Ράμπι!»

Ήμουν μόνος στο δωμάτιο της προσευχής καθισμένος μπροστά από το μικρό άγαλμα του Κυρίου Κρίσνα, αναπνέοντας βαθιά και ρυθμικά, προσπαθώντας να μιμηθώ το χαμόγελο του Κρίσνα. Η θεία Ρεβάτη και εγώ είχαμε μαλώσει πάλι εκείνο το πρωί, και όμως δεν μπορούσα να θυμηθώ πώς είχε αρχίσει. Είχα ελπίσει, ότι με την αυτοσυγκέντρωση, θα ανανέωνα την αίσθηση της εσωτερικής ειρήνης που τόσο συχνά μου ξέφευγε τελευταία. Αλλά η Μα και εγώ είμαστε μόνοι στο σπίτι, και δεν υπήρχε άλλος να απαντήσει όταν φώναζε.

«Τι είναι Μα;» απάντησα.

«Κάποιος χτυπάει κάτω. Πήγαινε δες ποιος είναι».

Η οικογένεια είχε πάει στη θάλασσα για την ετήσια γιορτή Καρτικνάν. Οι περισσότεροι Ινδουϊστές του Τρινιδάδ λουζόντουσαν στα ποτάμια και στους κόλπους με την ελπίδα πνευματικού καθαρισμού. Δεν υπήρχε πιο μεγάλη ή πιο πολυάσχολη και πιο κερδοφόρα ημέρα για τους Παντίτ. Θα πήγαιναν βιαστικά από τη μια *Πούτζια* στην άλλη για τους λουόμενους, μαζεύοντας τις αμοιβές και τα δώρα και απολαμβάνοντας το φαγητό που ο καθένας θα μοιραζόταν μαζί τους. Ήταν μια μεγάλη ημέρα για να βελτιώσει κάποιος την Κάρμα του με το να ταΐσει ένα Βραχμάνο.

Είχα αρχίσει να αμφισβητώ την ωφέλεια τέτοιων τελετουργιών. Τίποτα δεν μπορούσε να αλλάξει την Κάρμα κάποιου – σίγουρα όχι ένα μπάνιο στη γιορτή Καρτικνάν. Αφού στέγνωναν, πολλοί από αυτούς τους Ινδουϊστές θα συνέχιζαν να τρώνε κρέας και να δέρνουν τις γυναίκες τους. Τέτοιες γιορτές είχαν βέβαια την χρησιμότητά τους, αλλά όπως ο Κρίσνα είχε πει, για το Γιόγκι όλα τα άλλα είναι χωρίς σημασία. Είχα διαλέξει ένα καλύτερο τρόπο να ξοδέψω τον πολύτιμο χρόνο μου.

«Εντάξει, Μα», φώναξα. Απρόθυμα μα προσεχτικά τύλιξα τον Κύριο Κρίσνα στο ιερό πανί του και τον έβαλα στην ά-

κρη. Βγαίνοντας στην βεράντα, άκουγα κάποιον να χτυπά. Σκύβοντας πάνω στο κιγκλίδωμα, είδα ένα γέρο Ινδό ζητιάνο.

«Τι θέλεις;» του φώναξα.

«Φαγητό, αφέντη», απάντησε, απλώνοντας το χέρι του παρακλητικά προς το μέρος μου. Με τιμούσε ή χρησιμοποιούσε το «αφέντη» ως ένα τρόπο να αποκτήσει την εύνοια του πλούσιου; Άφησα την ερώτηση στην άκρη.

«Έλα πάνω, εδώ. Να δω τι υπάρχει». Η ζητιανιά ήταν έντιμη.

Κουνώντας το κεφάλι του έδειξε τα γυμνά πόδια του. «Δεν μπορώ να σκαρφαλώσω εκεί!»

«Εντάξει, έλα από την άλλη πόρτα». Του την έδειξα.

Έμοιαζε με Πάριο, με πολύ μελαμψό δέρμα, κάποιο που δεν θα έπρεπε να πλησιάζω – θα ήταν μόλυσμα για ένα Βραχμάνο. Αλλά καθώς τον έβλεπα να κινείται με κόπο, ακουμπώντας βαριά στην μαγγούρα του, παραπατώντας και σκοντάφτοντας άρχισα να αισθάνομαι ευσπλαχνία για το γέρο ζητιάνο. Ήταν και κείνος άνθρωπος. Αισθάνθηκα καλά και μόνο που το παραδέχτηκα. Τρέχοντας κάτω στην πισινή σκάλα, άνοιξα την εξώπορτα. Τον καλωσόρισα με ένα ζεστό χαμόγελο, και τον οδήγησα αργά στην ανοιχτή αυλή κάτω στην κουζίνα στο πίσω μέρος του σπιτιού.

«Έλα κάθησε εδώ», είπα, δείχνοντας μια καρέκλα δίπλα στο τραπέζι. Με ατένισε ψυχρά με τα μεγάλα, στρογγυλά, αγέλαστα μάτια του. Με ένα βαθύ αναστεναγμό έπεσε βαριά στην καρέκλα. Αγνόησε το νερό που του έδωσα για να πλύνει τα χέρια του, προφανώς δεν ενδιαφερόταν γι' αυτό. «Θα σου φέρω κάτι να φας», είπα ευχάριστα.

Ψάχνοντας στην κουζίνα, βρήκα μερικά υπολείμματα από το πρωινό· το λεπτό, σαν πίτα *Ρότι* και λίγο μαγειρεμένο σπανάκι ανακατωμένο με καυτά μπαχαρικά, που το λένε *μπατζί*. Βάζοντας το φαγητό μπροστά του, κάθησα να τον παρακολουθήσω με μεγάλο ενδιαφέρον. Ήταν ένας από τους περιπλανώμενους άγιους, συνηθισμένους στα μέρη μας, που είχαν εγκαταλείψει όλα όσα είχαν. Οι περισσότεροι δεν είχαν και πολλά πράγματα να εγκαταλείψουν. Τα μακριά μαλλιά του ήσαν αχτένιστα και ανακατωμένα με λάσπη, και η γε-

νειάδα του είχε υπολείμματα από διάφορα φαγητά που είχε ζητιανέψει. Το Ντότι που φορούσε, κάποτε πρέπει να ήταν άσπρο, ήταν τώρα γκριζο και μουχλιασμένο, με αμέτρητους λεκέδες από σάλτσες και κρέατα στο μπροστινό μέρος. Χρειάστηκε να τραβήξω την καρέκλα μου πιο μακριά, γιατί η μπόχα που ανάδιδε ήταν ανυπόφορη. Και όμως αισθάνθηκα μια αυξανόμενη ευσπλαχνία γι' αυτόν τον αποκρουστικό τύπο, και αυτό μου έδωσε ένα αίσθημα αρετής. Αυτό θα βοηθούσε την Κάρμα μου.

«Έρχεσαι από μακριά σήμερα;» Ρώτησα, με την ελπίδα ότι θα άρχιζε να μιλάει.

Μασώντας σαν αρπακτικό, η μόνη αντίδρασή του ήταν ένα σκοτεινό βλέμμα. Κόβοντας κομμάτια από Ρότι βουτούσε μεγάλες μπουκιές *μπάτζι*, γλείφοντας τα δάχτυλά του, φανερά απολαμβάνοντας όλα αυτά. Ήμουν σίγουρος ότι είχα φέρει πάρα πολλά – αλλά τα τελείωσε όλα, καθαρίζοντας το πιάτο. Ήπιε ένα ποτό, έγειρε πίσω στην καρέκλα, με κοίταξε, και ρεύτηκε δυνατά. Σκουπίζοντας το στόμα του με το Ντότι, πρόσθεσε καινούριο χρώμα στις παλιές κηλίδες.

«Αποχωρητήριο!» γόγγυξε ξαφνικά, και τα μεγάλα μάτια του κοίταζαν γύρω απελπισμένα σα να έπρεπε να το βρει γρήγορα. Πήδηξα επάνω να τον βοηθήσω, και με άρπαξε από τον ώμο, να σηκωθεί από την καρέκλα. Ακουμπημένος ο μισός επάνω μου και μισός στην μαγκούρα του, έσερνε τα πόδια του καθώς τον οδηγούσα στο εξώσπιτο που είχαμε στο πίσω μέρος του σπιτιού. Όταν μπήκε μέσα, με διέταξε να περιμένω. Ξαφνικά τον άκουσα να φωνάζει, «'Αι για ! 'Αι για!» ηχούσε απελπισμένος.

«Ναι, τι θέλεις;» απάντησα αβέβαιος.

«Έλα εδώ!»

Δισταχτικά άνοιξα την πόρτα. Δεν μπορούσε να σηκωθεί από το κάθισμα. Αυτά τα κρύα μάτια φαίνονταν να με κοροϊδεύουν. Έσκυψα, προσπαθώντας να μη αναπνέω, τον άρπαξα από τις μασχάλες και τον σήκωσα με όλη μου τη δύναμη ενώ εκείνος γκρίνιαζε πολύ και βοηθούσε λίγο. Τελικά στάθηκε στα πόδια του, ταλαντευόμενος με αστάθεια, ψάχνοντας για τη μαγκούρα του. Φαινόταν ανίκανος να μιλήσει. Δείχνοντας και μουρμουρίζοντας, μου έδωσε να καταλάβω ότι

δεν μπορούσε να σκύψει. Αμήχανος, έσκυψα και του τράβηξα το Ντότι. Δεν μπορούσα πια να κρατήσω την αναπνοή μου και αναγκάστηκα να πάρω βαθιές ανάσες παρά τη φοβερή μυρωδιά. Δεν θα είχε κάνει μπάνιο για μήνες. Αλλά ήταν ένα ανθρώπινο πλάσμα, και παρά την παγωμένη ματιά του και την έχθρα του, ήθελα να τον βοηθήσω. Αυτό ήταν απόδειξη ότι δεν ήμουν πραγματικά εγωιστής και φυγόπονος όπως έλεγε η θεία Ρεβάτη ότι ήμουν. Μου έδινε ένα καλό αίσθημα να το κάνω αυτό, κάτι που δεν είχα αισθανθεί για πολύ καιρό.

Τον οδήγησα προς τη θρύση; νομίζοντας ότι θα ήθελε να πλυθεί, αλλά δεν είχε ενδιαφέρον για κάτι τέτοιο. Γκρίνιαξε αγανακτισμένος και εκείνα τα κρύα μάτια φωτίστηκαν από το μίσος που θα έπρεπε να είχα δει ότι κρυβόταν κάτω από την επιφάνεια όλη την προηγούμενη ώρα. Με έσπρωξε δυνατά και γύρισε προς την εξώπορτα, ακουμπώντας στη μαγκούρα του, κουτσαίνοντας και βαδίζοντας σαν πληγωμένο ζώο.

Έφτασα πρώτος στην εξώπορτα και την άνοιξα να περάσει. Βγήκε κουτσαίνοντας, και τότε γύρισε και έφτυσε στα πόδια μου. Μουγγός μέχρι τότε, ξαφνικά ξέρασε ένα καταρράχτη από την πιο βρώμικη γλώσσα που μπορεί κανείς να φανταστεί σε Ινδικά και Αγγλικά, εκφράζοντας το μίσος που αισθανόταν επειδή εγώ είχα τα πράγματα που αυτός είχε εγκαταλείψει. Ήθελε πραγματικά αυτά που είχα; Με μισούσε γιατί νόμιζε ότι ήμουν πλούσιος ενώ εκείνος ήταν φτωχός; Ήμουν ζαλισμένος... και συγχυσμένος. Ούτε ένα «ευχαριστώ» για ό,τι είχα κάνει;

Κλείνοντας και ασφαλίζοντας την εξώπορτα μηχανικά, σχεδόν μη ξέροντας τι έκανα, βιάστηκα να πλυθώ καλά και μετά ανέβηκα τα σκαλιά στη βεράντα ζαλισμένος. Μουδιασμένος και τρέμοντας, δεν γύρισα στο δωμάτιο της προσευχής να αυτοσυγκεντρωθώ. Το μακάριο χαμόγελο του Κρίσνα είχε ξεχαστεί. Στο δωμάτιό μου, κάθησα στην άκρη του κρεβατιού με το κεφάλι κάτω. Ο ζητιάνος είχε δίκιο – η φτώχεια ήταν περισσότερο πνευματική γιατί τα πλούτη είναι μέρος της ψευδαίσθησης της άγνοιας. Αλλά τότε γιατί ήταν η Λακσμί θεά του πλούτου και της ευημερίας αν τα υλικά αγαθά ήταν κακά ή απλώς Μάγια; Γιατί είχε ανταμείψει το Νάνα με

εκατομμύρια; Και πού ήταν αυτό το χρυσάφι τώρα; Ήταν και οι θεοί, όπως όλοι οι ναοί οι χτισμένοι προς τιμήν τους, μόνο μέρος μιας μεγάλης ψευδαίσθησης;

Ήμουν ακόμα καθισμένος στο κρεβάτι μου, με το κεφάλι ανάμεσα στα χέρια μου, ξαναζώντας τον εφιάλτη, ανίκανος να αντιμετωπίσω τις τρομερές ερωτήσεις που με πίεζαν... όταν η οικογένεια γύρισε ευδιάθετη από την εκδρομή στη θάλασσα που είχε πάει για τον καθαρισμό της ψυχής τους.

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΘΕΟΣ

Όταν το σχολείο έκλεισε στο τέλος του δεύτερου έτους στο Κολέγιο Ρόγιαλ Κουήν, πήγα όπως συνήθως μερικές εβδομάδες διακοπών στο κτήμα της θείας μου Σουμίντρα στη Γκονάρα Κάρα στα υψίπεδα της κεντρικής οροσειράς του Τρινιδάδ. Πάντα μου άρεσε να επισκέπτομαι την οικογένειά της, γιατί με μεταχειρίζονταν σαν πρίγκηπα. Δεν υπήρχε τίποτα που δεν θα έκανε για μένα η θεία Σουμίντρα. Ο σύζυγός της ήταν σοβαρός και αρκετά εργατικός, αλλά έπινε πολύ, όταν δεν απασχολιόταν επιβλέποντας τη μεγάλη φυτεία κακάοδεντρων και ένα λατομείο που είχαν. Ο γιος τους Σάρμα, ένα χρόνο μεγαλύτερός μου, έμενε μαζί μας κατά τη σχολική περίοδο και ήταν ένας από τους πιο στενούς φίλους μου.

Ευχαριστιόμουν να βρίσκομαι με τα οκτώ ξαδέλφια μου, αλλά περισσότερο από όλα αγαπούσα την ησυχία και την ομορφιά των βουνών. Ήταν ωραίο να ξεφεύγω από το θόρυβο των μαγνητοφώνων, μοτοσυκλετών, και τις κόρνες των αυτοκινήτων που τόσο συχνά τάραζαν την ηρεμία μου στο Πορτ ο Σπαίην, και ω, πόσο αγαπούσα τη φύση! Η βαθιά αίσθηση

της ενότητας με το σύμπαν μου έδινε ένα μυστικό αίσθημα ενότητας με όλα τα όντα· τα ωραία αγριολούλουδα, την ατέλειωτη ποικιλία πουλιών, τα γυαλιστερά φύλλα στη ζούγκλα μετά από μια θύελλα. Ήμουν όλα αυτά και κάθε ον που έτρεχε στα μονοπάτια του δάσους. Το καθένα υπήρχε ως ένα από τα πολλά σώματά μου, και εγώ ήμουν η ανώτερη συναίσθησή τους. Οι μακρυνοί περίπατοι που έκανα κάθε μέρα μέσα σ' αυτόν τον παράδεισο που κύκλωνε το αγροτόσπιτο με άφηνε με μια αίσθηση πλήρους αγαλλίασης. Ήμουν το Βράχμαν και αυτός ήταν ο κόσμος μου, δημιουργημένος από τις σκέψεις μου.

Όπως συνήθως, μόλις έφθασα εκεί μετά από ένα μακρύ, κουραστικό ταξίδι, πήγα αμέσως για ένα ήσυχο περίπατο, αισθανόμενος αγαλλίαση μέσα στην ομορφιά της φύσης, απορροφημένος να κοιτάζω προσεχτικά την ασυνήθιστη ποικιλία των φυτών και των ζώων της περιοχής. Φτάνοντας στο χείλος ενός απότομου γκρεμού βαθιά στη ζούγκλα, στάθηκα κοιτάζοντας κάτω στο δάσος τα πελώρια δέντρα που έρριχναν τη σκιά τους πάνω στα κακαόδέντρα πιο χαμηλά στην πεδιάδα. Πιο πέρα, στην άλλη πλευρά της φυτείας, ψηλά φτερωτά ινδοκάλαμα ταλαντεύονταν στο απαλό αεράκι· πιο μακριά, τα κυματιζόμενα ζαχαροκάλαμα, μόλις ορατά στην ομίχλη, απλώνονταν σαν πράσινος τάπητας που ενωνόταν με το μπλε της θάλασσας στον ορίζοντα. Μου φαινόταν ότι όλο το σύμπαν τραγουδούσε το ίδιο τραγούδι, παλλόταν με την ίδια ζωή, εκδηλώνοντας την ίδια Ουσία. Κάθε μόριο σε κάθε τι, από το μικρόβιο μέχρι το μεγαλύτερο Ήλιο και το πιο μακρινό αστέρι, προερχόταν από την ίδια Πηγή. Όλα ήσαν μέρος από την ίδια και μοναδική Πραγματικότητα. Ήμουν ένα με όλα – είμαστε όλοι εκφράσεις του Βράχμαν. Η φύση ήταν ο θεός μου και ο φίλος μου. Έμεινα εκστατικός με την απόλαυση αυτής της παγκόσμιας αδελφότητας όλων των πραγμάτων και όλων των όντων.

Μουρμουρίζοντας «*ΟΜ νάμα Σιθάγια*» – δεν πρέπει κανείς να ξεχνά το καθήκον του προς τον Σίβα τον καταστροφέα – στριφογυρίζα μια ορχιδέα στα δάχτυλά μου, θαυμάζοντας την ωχή, ευαίσθητη υφή της και το θαυμάσιο βάθος του χρωματισμού της που φαινόταν να ανοίγει σαν κάποια πόρτα

προς ένα άγνωστο κόσμο. Τρομαγμένος από ένα απαίσιο ήχο, από κάτι που σερνόταν στα χαμόκλαδα πίσω μου, στριφογύρισα γρήγορα. Με φρίκη, είδα ένα τεράστιο φίδι με χοντρό κορμί να έρχεται ακριβώς επάνω μου, τα μάτια του σα χάντρες να ατενίζουν εντατικά τα δικά μου. Αισθάνθηκα παραλυμένος, υπνωτισμένος, θέλοντας απελπιστικά να τρέξω αλλά ανίκανος να κινηθώ. Ούτε υπήρχε τρόπος να φύγω, με το γκρεμό πίσω μου και το φίδι μπροστά μου. Παρόλο που το άσχημο ερπετό δεν είχε την κουκούλα της κόμπρα, είχα κραυνοβοληθεί από την ομοιότητα που είχε με εκείνο το τεράστιο φίδι που ο Σίβα είχε πάντα γύρω από το λαιμό του – και αισθάνθηκα την ίδια παρουσία που τόσο συχνά είχα αισθανθεί σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση, όταν βρισκόμουν σε ένα παράξενο κόσμο καθισμένος στα πόδια του Σίβα, με τη συντροφιά του την κόμπρα να σφυρίζει απειλητικά και να πετάει τη γλώσσα της εναντίον μου. Η κατάσταση που αντιμετώπιζα τώρα φαινόταν η προορισμένη εκπλήρωση εκείνων των οραμάτων. Αυτή τη φορά δεν θα ξέφευγα από τον Καταστροφέα!

Αρκετά κοντά ώστε να μπορώ να το αγγίξω τώρα, το φίδι σήκωσε το πλατύ, σφηνοειδές κεφάλι του πάνω από το χόρτο και έγειρε πίσω για να χτυπήσει. Σ' αυτή τη στιγμή του κρυσταλλωμένου τρόμου, μακριά από το παρελθόν, ήρθε η φωνή της μητέρας μου, σα να στεκόταν εκεί, επαναλαμβάνοντας λέξεις που είχαν προ πολλού ξεχαστεί: «Ράμπι, εάν ποτέ είσαι σε πραγματικό κίνδυνο και δεν μπορείς να κάνεις τίποτα, υπάρχει ένας άλλος θεός που μπορείς να επικαλεστείς. Το όνομά του είναι Ιησούς».

«Ιησού! βοήθα με!» Προσπάθησα να φωνάξω, αλλά η απελπισμένη κραυγή ήταν πνιγμένη και μόλις ακουγόταν.

Με απόλυτη κατάπληξη, είδα το φίδι να ρίχνει το κεφάλι του στο έδαφος, να γυρίζει αδέξια, και με ελικοειδείς κινήσεις να φεύγει γρήγορα προς τα χαμόκλαδα. Με πόδια που έτρεμαν και κινδύνευαν να υποχωρήσουν από το βάρος μου, έκανα ένα μεγάλο κύκλο γύρω από το μέρος όπου είχε εξαφανιστεί το φίδι και σκοντάφτοντας μέσα στην πυκνή θλάστηση βγήκα στο μονοπάτι που οδηγούσε στο σπίτι. Χωρίς ανάσα και τρέμοντας ακόμα, αλλά γεμάτος από θαυμασμό και

ευγνωμοσύνη γι' αυτόν τον καταπληκτικό Θεό, τον Ιησού, που ωστόσο φοβόμουν να αναφέρω το όνομά του, είπα στον ξαδελφό μου Σάρμα για την περιπέτειά μου.

Οι σκέψεις μου συχνά γύριζαν στην αινιγματική ερώτηση του ποιος πραγματικά ήταν αυτός ο Ιησούς. Θυμόμουν ότι είχα ακούσει γι' αυτόν στα τραγούδια των Χριστουγέννων στο ράδιο, και ήξερα ότι έπρεπε να είναι ένας από τους Χριστιανικούς θεούς. Αλλά αναρωτιόμουν γιατί, όταν είχα παρακολουθήσει ένα δημοτικό σχολείο που λειτουργούσε κάτω από ένα Χριστιανικό δόγμα, δεν είχα ακούσει τίποτα γι' αυτόν τον Ιησού, τίποτα που θα μπορούσα τώρα να θυμηθώ. Το μόνο πράγμα που θυμόμουν κι είχα μάθει για τη Χριστιανική θρησκεία ήταν ότι οι πρώτοι άνθρωποι ονομάζονταν Αδάμ και Εύα, και κάποιος με το όνομα Κάιν σκότωσε τον αδελφό του 'Αβελ.

Σκεπτόμουν σοβαρά αυτό το συμβάν για μέρες. Ο Ιησούς ήταν ένας δυνατός και θαυμαστός Θεός. Πόσο γρήγορα είχε απαντήσει! Αλλά τι είδους Θεός ήταν. Της προστασίας; Γιατί η μητέρα μου – ή ο Σουάμι στο ναό – δεν με είχε διδάξει περισσότερα γι' αυτόν; Ρώτησα τον Γκοσίν για τον Ιησού, αλλά δεν ήξερε τίποτα γι' αυτόν.

«ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΕΙΣΑΙ!»

Κατά τον τρίτο χρόνο στο γυμνάσιο ένιωθα μια διαρκώς αυξανόμενη εσωτερική σύγκρουση. Η αντίληψη που είχα για τον Θεό σαν Δημιουργό, ξεχωριστό και διάφορο από το σύμπαν που είχε δημιουργήσει, μια αντίληψη που την είχα από μικρό παιδί, ερχόταν σε αντίθεση με την ιδέα που μου είχε δοθεί από τον Ινδουϊσμό ότι Θεός ήταν το κάθε τι, ότι ο Δημιουργός και η δημιουργία ήταν ένα και το αυτό. Αισθανόμουν κομμένος στα δυο μεταξύ αυτών των δυο αντίθετων θεωριών. Αυτό που πειραματιζόμουν στην αυτοσυγκέντρωση συμφωνούσε με τη Βεδική διδασκαλία για το Βράχμαν, αλλά η εμπειρία μου στη ζωή πολλές φορές διαφωνούσε. Σε κατάσταση έκστασης στη Γιόγκα αισθανόμουν μια ενότητα με όλο το σύμπαν· δεν ήμουν διαφορετικός από ένα έντομο ή μια αγελάδα ή ένα μακρινό αστέρι. Όλοι είμαστε μέρος της αυτής Ουσίας. Κάθε τι ήταν Βράχμαν και το Βράχμαν ήταν κάθε τι. «Και αυτό είσαι!» έλεγαν οι Βέδες, λέγοντάς μου ότι Βράχμαν ήταν ο αληθινός εαυτός μου, ο Θεός μέσα μου που λάτρευα καθισμένος μπροστά σε ένα καθρέφτη.

Φαινόταν δύσκολο να αντικρύσω την καθημερινή ζωή μετά από ώρες που έμενα σε έκσταση. Η σύγκρουση και η αντίθεση μεταξύ των δύο αυτών κόσμων ήταν ένα άλυτο πρόβλημα. Οι ανώτερες καταστάσεις συναίσθησης που πειραματιζόμουν στην αυτοσυγκέντρωση υποτίθεται ότι με έφερναν πιο κοντά στην πραγματικότητα όπως αυτή ήταν. Όμως ο καθημερινός κόσμος από χαρές και λύπες, πόνο και ευχαρίστηση, ζωή και θάνατο, φόβους και αναπάντητες ερωτήσεις δοσμένες από τους συμμαθητές μου στο κολέγιο· από άγιους που βρωμούσαν και βλαστημούσαν, και από Βραχμαχαρίες που ήσαν ερωτευμένοι... ήταν ο κόσμος που έπρεπε να ανακατευτώ, και δεν τολμούσα να τον αποδιώξω ως ψευδαίσθηση εκτός αν ήμουν έτοιμος να αποκαλέσω την τρέλα αληθινή φώτιση. Η θρησκεία μου είχε ωραία θεωρία, αλλά έβρισκα σοβαρή δυσκολία να την εφαρμόσω στην καθημερινή ζωή.

Ούτε ήταν μόνο το ζήτημα των πέντε αισθήσεών μου εναντίον των εσωτερικών οράσεων που με απασχολούσε. Ήταν επίσης θέμα λογικής. Η πραγματική σύγκρουση ήταν μεταξύ δυο αντίθετων θεωριών περί Θεού· ήταν τα πάντα Θεός – ή ο Θεός μπορούσε να φτιάξει ένα βράχο ή έναν άνθρωπο χωρίς να είναι μέρος του κτίσματος ο ίδιος; Εάν υπήρχε μόνο Μια Πραγματικότητα, τότε το Βράχμαν ήταν κακό όπως και καλό, θάνατος όπως και ζωή, μίσος όπως και αγάπη. Αυτό έκανε τα πάντα ασήμαντα, τη ζωή ένα παραλογισμό. Δεν ήταν εύκολο να κρατήσεις την ψυχική σου υγεία και τη θεωρία ότι καλό και κακό, αγάπη και μίσος, ζωή και θάνατος ήταν Μια Πραγματικότητα. Επί πλέον, αν καλό και κακό ήταν το ίδιο τότε όλη η Κάρμα ήταν ίδια και τίποτα δεν είχε σημασία. Οπότε γιατί να είναι κανείς θρησκευόμενος; Φαινόταν παράλογο· αλλά ο Γκοσίν μου υπενθύμισε ότι δεν μπορούσες να εμπιστευθείς το Λογικό – ήταν μέρος της ψευδαίσθησης.

Εάν το Λογικό ήταν επίσης ψευδαίσθηση – όπως δίδασκαν οι Βέδες – τότε πώς μπορούσα να πιστέψω οποιαδήποτε ιδέα, περιλαμβανομένης και αυτής ότι όλα είναι ψευδαίσθηση και μόνο το Βράχμαν είναι πραγματικό; Πώς μπορούσα να είμαι βέβαιος ότι η μακαριότητα που εκζητούσα δεν ήταν μια ψευδαίσθηση, εάν σε καμιά από τις αντιλήψεις ή συλλογισμούς

μου δεν μπορούσα να έχω εμπιστοσύνη; Για να δεχτώ αυτό που δίδασκε η θρησκεία μου έπρεπε να αρνηθώ αυτό που μου έλεγε το Λογικό. Αλλά τι συνέβαινε με τις άλλες θρησκείες; Εάν όλα ήταν ένα, τότε όλες ήταν ίδιες. Αυτό φαινόταν να ενθεώνει τη σύγχυση σαν την Απόλυτη Πραγματικότητα. Ήμουν ζαλισμένος.

Η μόνη μου ελπίδα ήταν η Γιόγκα, η οποία, όπως ο Κρίσνα υποσχέθηκε στη Γκιτά, θα σκόρπιζε την άγνοια μέσω της αντίληψης ότι δεν ήμουν άλλος από τον ίδιο τον Θεό. Κάποιες στιγμές, αυτή η εσωτερική όραση με είχε θαμπώσει και χαροποιήσει – είχα αισθανθεί τόσο κοντά στην Αυτογνωσία ώστε μπορούσα σχεδόν να βλέπω τον εαυτό μου ως Βράχμαν, Κύριο των πάντων. Σχεδόν, αλλά όχι εντελώς. Έλεγα στον εαυτό μου ότι ήταν αλήθεια και υποκρινόμουν ότι ήμουν Θεός· αλλά πάντα υπήρχε αυτή η εσωτερική σύγκρουση, μια φωνή που με προειδοποιούσε για απάτη. Είχα πολεμήσει αυτή τη φωνή ως ίχνος αρχαϊκής άγνοιας, και μερικές φορές είχα αισθανθεί ότι ήμουν στο χείλος της νίκης εναντίον αυτής της απατηλής ψευδαίσθησης, όπως ακριβώς είχε κάνει ο πατέρας μου. Αλλά ποτέ δεν είχα τελείως καταφέρει να γεφυρώσω το χάσμα που χώριζε εμένα και τη δημιουργία από τον Δημιουργό.

Άρχισα να σκέπτομαι τον Δημιουργό ως τον Αληθινό Θεό, σε αντίθεση με τους πολλούς Ινδουϊστικούς θεούς, μερικούς από τους οποίους είχα συναντήσει στις εκστάσεις μου. Αισθανόμουν ότι διαρκώς αυξανόταν η διαφορά μεταξύ του φόβου που εκείνοι προξενούσαν στην καρδιά μου και την εντύπωση που είχα ότι ο Αληθινός Θεός ήταν αγαθός και τρυφερός. Δεν υπήρχε ούτε ένας Ινδουϊστικός θεός τον οποίο αισθανόμουν ότι μπορούσα να εμπιστευθώ πραγματικά. Ούτε ένας δεν με αγαπούσε. Αισθανόμουν να μεγαλώνει διαρκώς η λαχτάρα μου να γνωρίσω τον Δημιουργό, αλλά δεν ήξερα καμιά μάντρα να επαναλάβω για Κείνον και είχα ένα ανήσυχο αίσθημα ότι η επιδίωξη της Αυτογνωσίας δεν με έφερνε πιο κοντά του αλλά με έπαιρνε πιο μακριά. Με προβληματίζε επίσης ότι, παρά τις προσπάθειές μου να αντιληφθώ ότι είμαι Βράχμαν, η αίσθηση της Ειρήνης που εύρισκα στην αυτοσυγκέντρωση ποτέ δεν διαρκούσε πολύ στον καθημερινό κό-

σμο – ειδικά όταν βρισκόμουν αντιμέτωπος με τη θεία Ρεβάτη.

«Ράμπι Μαχαράτζ! πού ήσουν;» φώναξε η θεία Ρεβάτη με τον επιπληκτικό, μεμψίμοιρο τόνο που τόσο συχνά χρησιμοποιούσε τελευταία όταν με φώναζε. «Σου ζήτησα να σκουπίσεις τις σκάλες!» Στεκόταν στην πόρτα της κουζίνας καθώς έβγαινα από το δωμάτιο της προσευχής όπου είχα περάσει δυο ώρες σε αυτοσυγκέντρωση. Η μακάρια αίσθηση εσωτερικής γαλήνης που είχα απολαύσει κατά τη σύντομη απομόνωση σκορπίστηκε από τη φωνή της.

«Θα το κάνω – μη φωνάζεις!»

«Πώς αλλιώς μπορώ να τραθήξω την προσοχή σου; Είσαι πάντα σα να ονειρεύεσαι και σε άλλο κόσμο!»

«Είναι καλύτερα από το να είμαι στο δικό σου κόσμο!» μουρμούρισα αρκετά δυνατά ώστε να με ακούσει.

«Πρόσεξε πώς μιλάς!»

«Εσύ προσέχεις;» απάντησα, αυτή τη φορά πολύ σιγά.

Σκουπίζοντας τα σκαλοπάτια έξω, σκεπτόμουν μόνος μου, είσαι ο κύριος του σύμπαντος, το Βράχμαν! Φαίνεται τόσο πραγματικό όταν είμαι σε αυτοσυγκέντρωση, αλλά με μια σκούπα στο χέρι...;

«Έι, Ράμπι! Θα πάμε στη θάλασσα μετά το φαγητό. Θέλεις να έρθεις;» Ο ξάδελφός μου Κρίσνα, με τον οποίο δεν τα πηγαίναμε πολύ καλά – ήταν τόσο προσκολλημένος στη μητέρα του – έτριβε το τραπέζι και τις καρέκλες της αυλής, όπου είχα ταΐσει το ζητιάνο πριν μερικές εβδομάδες. Βάζοντας τη σκούπα στον ώμο μου τον πλησίασα αργά.

«Ίσως», είπα χωρίς ενθουσιασμό, «εάν η Υψηλότητά της δεν περιμένει από μένα να σκουπίσω και τη σκεπή!»

«Κοίταξε! Καλύτερα να προσέχεις πώς μιλάς, έτσι!» Η θεία Ρεβάτη είχε κατέβει τα σκαλοπάτια για να επιθεωρήσει τη δουλειά μου και με είχε πλησιάσει αθόρυβα. «Και επίσης, πήγαινε να σκουπίσεις πάλι τα σκαλιά – έχουν ακόμα μαύρη σκόνη».

«Δεν μπορώ να σταματήσω τον αέρα να φυσάει τη σκόνη πάλι!» απάντησα θυμωμένος. Ένα ψιλό αεράκι φύσαγε και έφερνε τη λεπτή σκόνη από το γειτονικό εργοστάσιο ζάχαρης πάνω στα σκαλιά αμέσως μόλις τα σκούπιζα. Δεν έφται-

γα εγώ. Γιατί δεν με άφηνε ήσυχο;

«Τεμπέλη!» με επίπληξε. «Είσαι τεμπέλης ακριβώς όπως ο πατέρας σου!»

Όπως ο πατέρας μου; Άφησα μια κραυγή αγωνίας που με τρώαζε. Κανείς δεν μπορούσε να μιλάει για κείνον μ' αυτό τον τρόπο! Μίσος που για χρόνια είχα καταπιέσει μέσα μου ξέσπασε σαν ηφαίστειο. Είδα με την άκρη του ματιού μου στη γνωστή τους θέση, ένα μόλις βήμα μακριά μου το σιδερένιο σωλήνα με τα βαρίδια στις άκρες τον οποίο ο Νάνα χρησιμοποιούσε για να γυμνάζεται στην άρση βαρών. Τυφλωμένος από την οργή, χωρίς να καταλαβαίνω τι κάνω, έσκυψα... και όταν σηκώθηκα είχα σηκώσει το σωλήνα με τα βάρη από το ένα μέρος σα να ήταν βέργα. Στριφογύρισα όλο αυτό το βάρος πάνω από τον ώμο μου, σημαδεύοντας το κεφάλι της θείας μου. Καθώς τα βάρη έκαναν την καμάρρα, από πίσω μου ο Κρίσνα, έκανε ένα απελπισμένο πήδημα και άρπαξε την άλλη άκρη. Σπάζοντας το παχύ τσιμέντο, έπεσαν τα βάρη κάνοντας ένα αηδιαστικό κρότο, καθώς, η υπεράνθρωπη δύναμή μου εξαφανίστηκε, σαν κάποιος να είχε σπάσει τη μάγια.

Μου φάνηκε πως στάθηκα εκεί μια αιωνιότητα ατενίζοντας το κάτασπρο πρόσωπο της θείας μου. Το στόμα της είχε παγώσει μισάνοιχτο, σχηματίζοντας μια άφωνη κραυγή. Έτρεμα σαν φύλλο στον αέρα. Τα μάτια μου πήγαν στα βάρη που είχαν θουλιάξει στο τσιμέντο, μετά στον Κρίσνα, που στεκόταν αποσβολωμένος πίσω μου αναπνέοντας βαριά, με το φόβο ακόμα στα μάτια του, μετά πάλι στην κατάπληκτη έκφραση της θείας μου. Το επόμενο πράγμα που κατάλαβα, ήταν ότι έτρεχα πάνω στις σκάλες, κλαίγοντας με λυγμούς.

Φτάνοντας στο δωμάτιό μου, έκλεισα και ασφάλισα την πόρτα πίσω μου. Πέφτοντας στο κρεβάτι, έμεινα ξαπλωμένος για ώρες όπως μου φάνηκε, κλαίγοντας σιγά, ανίκανος να πιστέψω αυτό που είχε συμβεί. Ο κόσμος μου είχε φτάσει σε ένα ξαφνικό τέρμα. Ποτέ πάλι δεν θα μπορούσα να αντικρύσω τη θεία μου! Ούτε κανέναν άλλο! Ποτέ!

Πίστευα στο δόγμα της Μη – βίας και το είχα κηρύξει σαν ένας Γκάντι στους νεαρούς Ινδουϊστές φίλους μου. Ήμουν ο πιο αυστηρός χορτοφάγος γιατί δεν θα μπορούσα να αφαι-

ρέσω καμία ζωή και απόφευγα προσεχτικά να πατήσω πάνω σε ένα μυρμήγκι ή ένα έντομο. Τότε πώς μπορούσα εγώ να σηκώσω χέρι εναντίον ενός άλλου ανθρώπου, πολύ περισσότερο εναντίον της αδελφής της μητέρας μου! Και πώς μπόρεσα εγώ να σηκώσω αυτά τα βάρη σαν βέργα και να τα γυρίσω πάνω από το κεφάλι μου σα να ήταν πούπουλα;

Μετά τα μεσάνυχτα, όταν όλοι είχαν κοιμηθεί και εγώ θα έπρεπε να βρίσκομαι στη βεράντα αναζητώντας τη Μακαριότητα μέσω της Γιόγκα, βγήκα ήσυχα από το δωμάτιό μου, μέσα από την κουζίνα, κάτω στις σκάλες έξω στην αυλή. Ψάχνοντας το δρόμο μου στα σκοτεινά κατά μήκος του τοίχου, βρήκα τα βάρη, στο ίδιο σημείο που μου είχαν πέσει. Ήταν κάτι που ήθελα να βεβαιωθώ. Σκύβοντας, άρπαξα το σωλήνα με τα δυό χέρια – αυτή τη φορά από τη μέση – τεντώθηκα και τράβηξα με όλη μου τη δύναμη. Δεν μπορούσα να κουνήσω αυτά τα βάρη – ούτε πόντο! Μ ένα σπασμωδικό λυγμό, γύρισα πίσω προς τη σκάλα.

Πίσω στο δωμάτιό μου, έπεσα ξανά στο κρεβάτι και έκλαψα ήσυχα, με το πρόσωπο χωμένο στο μαξιλάρι. Από πού είχα πάρει εκείνη την εκπληκτική δύναμη ώστε να σηκώσω αυτά τα βάρη σαν πούπουλα; Μόνο θυμός, και ο πιο άγριος, δεν μπορούσε να είναι η απάντηση. Μήπως είχα καταληφθεί από ένα από τα πνεύματα που συναντούσα στην αυτοσυγκέντρωση; Δεν είχα αμφιβολία πως, ο,τιδήποτε ήταν αυτό που είχε σηκώσει τα βάρη ήταν πονηρό. Αλλά επιζητούσα ένωση με το Βράχμαν. Δεν ήταν αυτό κακό όπως και καλό, θάνατος όπως και ζωή, αφού αυτό ήταν τα Πάντα; Μήπως το είχα τελικά αποδείξει; Ήταν αυτό ο πραγματικός εαυτός μου – «αυτό είσαι!» αυτό το κακό ον της τρομερής δύναμης που είχε προς στιγμήν αποβάλει το λούστρο της θρησκείας; Όχι! Δεν μπορούσα να το πιστέψω!! Ήμουν τρομοκρατημένος από αυτό που είχε συμβεί. Αλλά πώς μπορούσα να είμαι σίγουρος ότι αυτή η κακή δύναμη δεν θα με κατακτούσε πάλι ξαφνικά – ίσως με πιο τραγικά αποτελέσματα την άλλη φορά;

Αυτό το ερώτημα με βασάνιζε. Ποιοι ήσαν οι θεοί και τα πνεύματα και οι δυνάμεις που προσκαλούσα να έλθουν μέσα μου μέσω της γιγιάσα και Γιόγκα και της αυτοσυγκέντρωσης;

Ήσαν πονηρά ή καλά ή και τα δυο – ή ήσαν όλα μάγια και εγώ τρελός να προσπαθώ να βγάλω νόημα από όλα αυτά; Για μερικές ημέρες παρέμενα στο δωμάτιό μου, αρνούμενος κάθε προσπάθεια να με βγάλουν έξω για φαγητό ή ακόμα για πιοτό. Και όταν τελικά προσπάθησα να αντικρύσω πάλι τον κόσμο – τον κόσμο της ψευδαίσθησης που υποτίθεται ότι δεν είναι πραγματικός αλλά όμως μου έδινε τόση λύπη – σχεδόν δεν μπορούσα να τον αντικρύσω στα μάτια. Μιλούσα πολύ λίγο σε όλους. Η θεία Ρεβάτη και εγώ αποφεύγαμε ο ένας τον άλλο. Δεν μου έδινε πια διαταγές για δουλειές του σπιτιού. Οι πρωινές επισκέψεις μου στη Μα ήσαν σύντομες και με πολλή προσπάθεια.

Στη συνέχεια όμως, όπως είχα ελπίσει, ο χρόνος φάνηκε να σκεπάζει ακόμα και αυτό το τρομερό επεισόδιο στη ζωή μου με μια αίσθηση απόστασης. Η θεία Ρεβάτη και εγώ αποφεύγαμε ο ένας τον άλλο όσο το δυνατόν, αλλά όταν η περίπτωση το απαιτούσε μπορούσα να την κοιτάζω, να λέω ό,τι ήταν αναγκαίο να πω με αρκετά ευχάριστο τόνο, και εκείνη πάλι δεν έδειχνε μνησικακία, τουλάχιστον όχι εξωτερικά. Το πιο ανησυχητικό αποτέλεσμα που διαρκούσε ήταν μια νέα δυσκολία να πείσω τον εαυτό μου ότι ήμουν το Βράχμαν... και μια βαθιά, αδιάλυτη αθεβαιότητα για το τι ή ποιος ήταν ή αντιπροσώπευε το Βράχμαν και οι πολλοί θεοί που λάτρευα. Και ποιος ήμουν εγώ;

Ο σκοπός της Αυτογνωσίας μου είχε δεχθεί ένα σοβαρό πλήγμα.

Η ΠΟΥΤΖΙΑ ΤΟΥ ΓΚΟΥΡΟΥ

«Υπάρχουν πάρα πολλοί υποκριτές! Όλο μιλάνε για Αυτογνωσία... και γίνονται πιο εγωιστές!»

Δίστασα έξω από την πόρτα του δωματίου της Μα. Οι θυμωμένες λέξεις του θείου Διοναρίν, τόσο αντίθετες με το χαρακτήρα του, με αιφνιδίασαν. Ποτέ δεν είχε μιλήσει έτσι όταν ήμουν μπροστά. Μήπως εννοούσε εμένα;

«Πολλοί καλοί Παντίτ. Τι νομίζεις για το Μπάμπα;» αποκρίθηκε η Μα ήσυχα.

«Πώς να ξέρω ότι και αυτός δεν είναι υποκριτής; Το έχουν κάνει επάγγελμα όλοι τους – δεν κάνουν τίποτα χωρίς πληρωμή. *Τίποτα!*» Ο θυμός στη φωνή του θείου μου ήταν κάτι πρωτόγνωρο για μένα. Ποτέ δεν είχα υποπτευθεί ότι είχε τόσο βαθιά αποστροφή. Γιατί μου είχε ζητήσει να ευλογήσω το αυτοκίνητό του – και επέμενε να με πληρώσει;

«Εσύ πληρώνεσαι για να διδάσκεις στο σχολείο. Γιατί ο Παντίτ να δουλεύει για τίποτα;»

«Αλλά μερικοί Παντίτ είναι τόσο πλούσιοι! Παίρνουν τόσα χρήματα – και κυρίως από τους φτωχούς. Πόσες εκατοντάδες Πούτζια λέγονται για καλή τύχη στο λαχείο, και πόσοι κερδίζουν; Οι Παντίτ ξέρουν ότι δεν μπορούν όλοι να κερδί-

σουν, αλλά παίρνουν χρήματα από όλους! Εάν αυτό δεν γινόταν στο όνομα της θρησκείας, αυτοί οι υποκριτές θα πήγαιναν στη φυλακή για απάτη!»

«Αλλά οι φτωχοί Παντίτ τι κάνουν;» Ρώτησε η Μα. «Ο κόσμος τους ζητάει να κάνουν Πούτζια του Μπάμπα, οι πιθανότητες που έχεις να πας στον παράδεισο είναι ίδιες με το να κερδίσεις το επόμενο λαχείο!»

«Σσ. Μιλάς πολύ δυνατά. Κάποιος μπορεί να σε ακούει».

«Ίσως όλος ο κόσμος πρέπει να ακούσει!» Απάντησε πιο σιγανά.

Κατάπληκτος από την επίθεση του θείου μου εναντίον της ίδιας της καρδιάς της θρησκείας μου μ' άφησε εμβρόντητο. Είχα σκεφθεί ότι ο θεός Διοναρίν είχε αρχίσει να ενδιαφέρεται και πάλι για τον Ινδουισμό. Βεβαίως ποτέ δεν μου είχε δώσει μια σίγουρη απόδειξη ότι αισθανόταν ενδιαφέρον. Προσπαθούσε πάντα να είναι λογικός, κάτι για το οποίο με είχε προειδοποιήσει να αποφεύγω. Δεν μπορούσε να κάνει κανείς τη θρησκεία επιστημονική. Πρέπει να τον πείσω να αρχίσει καθημερινή αυτοσυγκέντρωση. Ήταν ο μόνος τρόπος. Ο Κύριος Κρίσνα είχε δίκιο, φυσικά. Εάν κάποιος ασχολείται με τη Γιόγκα, τίποτα άλλο δεν έχει σημασία.

Στο δρόμο για το σχολείο το πρωί, όμως, ο θεός Διοναρίν ήταν γεμάτος από Ουτοπιστικές θεωρίες περί του τι θαυμάσιες μεταβολές θα μπορούσε να φέρει στο Τρινιδάδ ένα προοδευτικό εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτή ήταν η φώτιση στην οποία αυτός πίστευε! Ήταν αδύνατο να γυρίσω τη συζήτηση στη Γιόγκα. Πιο καθαρά από ποτέ είδα, ότι εκείνος και εγώ είμαστε διαμετρικά αντίθετοι. Ήταν πρόθυμος να ασχοληθεί με προβλήματα σε ένα κόσμο που εγώ τον έβλεπα σαν χίμαιρα – προβλήματα που οι Βέδες έλεγαν ότι μπορούσαν να λυθούν μόνο με το να αρνηθείς ότι υπάρχουν και να τα μεταχειριστείς σαν καθαρή ψευδαίσθηση. Με ενθουσιασμό συνηγορούσε στην εκπαίδευση των μαζών στα πρότυπα της Δυτικής επιστήμης και τεχνολογίας σαν τον μόνο τρόπο για να μπορέσει το Τρινιδάδ να ευημερήσει όταν θα αποκτούσε την Ανεξαρτησία του. Πώς μπορούσα να συζητήσω με ένα τέτοιο άνθρωπο για την εσωτερική διαφώτιση που έπρεπε να φτάσει ένας Γκουρού και να την διδάξει στους οπαδούς

του; Η ένταση μεταξύ του κόσμου που ζούσα σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση και του κόσμου που έπρεπε να αντιμετωπίσω τις άλλες ώρες φαινόταν να έχει φτάσει στο αποκορύφωμά της εκείνο το πρωινό. Δεν υπήρχε τρόπος να συζητήσω την εσωτερική μου πάλη με το θείο Διοναρίν – τουλάχιστον όχι τότε – έτσι τον άκουγα προσεχτικά και σκεπτόμουν σοβαρά ό,τι έλεγε.

Τις ώρες του σχολείου, ανακατεμένος με παιδιά από πολλές φυλές και θρησκείες, μπορούσα σχεδόν να ξεχάσω για λίγο τη βαθιά εσωτερική μου πάλη. Εξωτερικά ήμουν χαρούμενος στο σχολείο, όπου τώρα είχα πολλούς φίλους. Τα παιδιά δεν με βασάνιζαν πλέον με δύσκολες ερωτήσεις για τη θρησκεία. Όπως κάθε κάτοικος του Τρινιδάδ, αγαπούσα το κρίκετ και το ποδόσφαιρο, και έπαιρνα μέρος με ενθουσιασμό στα καθημερινά παιχνίδια μολονότι τέτοια παιχνίδια με έφερναν σε σωματική επαφή με μη – Ινδουϊστές, μια τάξη ανθρώπων ανυπόφερτη σύμφωνα με τις Βέδες και έτσι ακόμα κατώτερη από τους Πάριους. Πάντα υπήρχαν τα συνηθισμένα τραύματα και οι μώλωπες που αποκτούσαμε στα παιχνίδια αυτά, όλα θέβαια μέσα στη φύση του παιχνιδιού. Τότε ένα απόγευμα συνέβηκε το απρόοπτο. Στη μέση ενός ποδοσφαιρικού αγώνα, ενώ έτρεχα στο γήπεδο πίσω από τη μπάλα, ξαφνικά έπεσα στο χορτοτάπητα, στριφογυρίζοντας με αγωνία, με ένα καυτό ξερό πόνο να ξεπηδάει από την κάτω κοιλιακή μου χώρα. Οι συμμαθητές και ο καθηγητής υπηρεσίας μαζεύτηκαν γύρω μου.

«Κανείς δεν τον κλώτσησε, γιατί έπεσε; Τι συμβαίνει;» κάποιος ρώτησε. Εγώ μπορούσα μόνο να απαντήσω με βογγητά.

«Βάλτε τον στον ίσκιο», είπε ο καθηγητής. Κολυμπώντας σε μια θάλασσα πόνου, αισθάνθηκα χέρια να με σηκώνουν, και μετά έχασα τις αισθήσεις μου.

Η πορεία με το αυτοκίνητο του θείου Διοναρίν ήταν ένα όνειρο ανακατεμένης κίνησης και αγωνίας. Στο γραφείο του γιατρού έχασα κάθε αίσθηση χρόνου. Το τελευταίο πράγμα που άκουσα ήταν ο γιατρός που έλεγε κάτι για «μερικά λεπτά ακόμα και η σκωληκοειδής θα έσπαγε». Ξύπνησα μετά από ώρες κάτω από καθαρά άσπρα σεντόνια στο νοσοκομείο 121

μετά την αφαίρεση της σκωληκοειδούς, με τον πόνο ακόμα στο πλευρό μου, αλλά τώρα πολύ πιο μαλακό.

«Ήσουν τυχερός, Ράμπι!» φώναξε ο θείος Διοναρίν με φανερή ανακούφιση όταν μ' επισκέφτηκε την άλλη μέρα. «Ο γιατρός είπε ότι ήταν μια πραγματικά επικίνδυνη κατάσταση».

Την τρίτη ημέρα επειδή αισθανόμουν πολύ καλύτερα μου επέτρεψαν να σηκωθώ και να πάω στην τουαλέτα μόνος μου. Ανοίγοντας την πόρτα του μπάνιου για να γυρίσω στο κρεβάτι μου, αισθάνθηκα ένα φοβερό πόνο στο δεξιό μου πλευρό. Το δωμάτιο άρχισε να γυρίζει και να σκοτεινιάζει. Προσπαθώντας να μη λιποθυμήσω άπλωσα το χέρι να αρπάξω το πόμολο αλλά δεν το εύρισκα. Η συγκεχυμένη ανάμνηση του τι είχε συμβεί στη μικρή ζούγκλα με το φίδι στο χείλος του γκρεμού και κάτι που η μητέρα μου είχε πει πριν από χρόνια μου ήρθε πάλι στο νου.

«Ιησού, βοήθα με!» φώναξα.

Αισθάνθηκα ένα χέρι να πιάνει το μπράτσο μου και να με κρατάει, μολονότι ήξερα ότι δεν υπήρχε άλλος μέσα στο μπάνιο. Το σκοτάδι διαλύθηκε. Το δωμάτιο έπαψε να γυρίζει. Τα μάτια μου βρήκαν το φως τους. Κάθε ίχνος πόνου είχε εξαφανισθεί, και στη θέση του μια θαυμάσια αίσθηση υγείας και δύναμης με διαπέρασε.

Γυρίζοντας στο κρεβάτι, ξάπλωσα ακίνητος για πολλή ώρα, προσπαθώντας να καταλάβω τι συνέβηκε. Ήταν δύσκολο να το πιστέψω, και όμως ήταν αλήθεια. Μια παράξενη γαλήνη γέμισε το δωμάτιο. Έπεσα σε ένα βαθύ ύπνο. Όταν ξύπνησα πρόσεξα ότι κάποιος είχε αφήσει ένα χριστιανικό φυλλάδιο στο κομοδίνο, το πρώτο που είχα δει ποτέ. Γραμμένο από κάποιον Οσγουαλντ Τ. Σμιθ, για τον οποίο φυσικά δεν είχα ακούσει ποτέ, μιλούσε για κάποιο νεαρό που είχε γίνει οπαδός του Χριστού. Με συγκίνησε βαθιά, αλλά το κεφάλι μου ήταν πολύ γεμάτο από τον κόσμο του Ινδουισμού για να το καταλάβω πραγματικά. Ο Ιησούς γρήγορα ξεχάστηκε πάλι. Είχα ήδη πάρα πολλούς θεούς για να μπορώ να τους λατρεύω όλους όπως έπρεπε, έτσι προσθέτοντας ένα ακόμα στον κατάλογο θα μου αύξανε τις υποχρεώσεις. Πράγματι, συχνά είχα μεγάλο πρόβλημα ποιον από τους θεούς να

λατρεύσω περισσότερο. Τους φοβόμουν όλους, αλλά η προσοχή μου ήταν μοιρασμένη μεταξύ του Σίβα και του Κρίσνα.

Κάθε απόγευμα μετά το σχολείο, θα αποσυρόμουν στο δωμάτιο της προσευχής – το ιερό μέρος μου. Στις 6 ακριβώς με βαθύ σεβασμό, σχεδόν σα να δημιουργούσα ζωή, θα άναβα την ιερή φλόγα ντέγια πάνω στο δεύτερο σκαλοπάτι ακριβώς στο κέντρο του βωμού. Πριν καθήσω στο πάτωμα σε στάση λωτού για αυτοσυγκέντρωση και μελέτη των θεών, θα έκανα το *άρτι*. Χτυπώντας ένα μικρό κουδούνι με το αριστερό μου χέρι, στο δεξί μου χέρι θα ισορροπούσα το μεγάλο μπρούτζινο πιάτο με την αναμμένη ντέγια περικυκλωμένη στο κέντρο από δροσερά λουλούδια, κινώντας την σε κυκλική κίνηση προς τα δεξιά τρεις φορές γύρω από κάθε θεότητα, ενώ επαναλάμβανα την κατάλληλη μάντρα. Ένα βράδυ, κάτι φοβερό συνέβηκε. Ενώ έκανα το *άρτι* μπροστά στο Σίβα, από ατύχημα χτύπησα τον Κρίσνα με τον αγκώνα μου, ρίχνοντας το μεγάλο θεό από το βωμό στο πάτωμα!

Τρομοκρατημένος, σήκωσα γρήγορα τη μικρή μπρούντζινη φιγούρα. Χαϊδεύοντάς τη τρυφερά, ανακάλυψα με τρόμο ότι η πτώση είχε στραβώσει το χέρι και το φλάουτο του Κρίσνα. Τι τρόμος με κατέλαβε! Κράτησα τον Κρίσνα σφιχτά πάνω στην καρδιά μου, αισθανόμενος τόσες πολλές τύψεις, θέλοντας να πω ότι λυπάμαι, όμως ξέροντας ότι καμιά συγγνώμη δεν θα γινόταν δεκτή. Δεν υπήρχε συγχώρεση. Ο αμετάκλητος νόμος της Κάρμα την απαγόρευε. Το τίμημα που θα έπρεπε να πληρώσω στην επόμενη ζωή μου – ή ίσως ακόμα σ' αυτήν – για ένα τόσο φριχτό έγκλημα ήταν κάτι που δεν τολμούσα ούτε καν να το φανταστώ. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι η ποινή θα ήταν αυστηρή. Όμως αν αυτό το μπρούντζινο αγαλματάκι είχε τόση μεγάλη δύναμη μέσα του, γιατί έπεσε τόσο εύκολα; Βλέποντας τη φανερή αδυναμία αυτών των μικρών ειδώλων, ο απελπιστικός φόβος μου γι' αυτά άρχισε να μου φαίνεται παράλογος.

Παρά τις αναπάντητες ερωτήσεις και την αυξανόμενη πάλη που είχα μέσα μου, κάθε λεπτό που ήμουν ξύπνιος και δεν είχα σχολείο ή διάβασμα – και έκανα πολύ λίγο από αυτό – το ξόδευα σε ένθερμη εκτέλεση των θρησκευτικών μου καθηκόντων. Ήλπιζα μόνο ότι η συνεχής αφοσίωσή μου θα ανα-

γνωριζόταν και θα αμειβόταν, μολονότι η Αυτογνωσία είχε γίνει τώρα για μένα περισσότερο ένα όνειρο παρά ελπίδα. Αυτοσυγκεντρωνόμουν το ίδιο όπως πάντα και ακόμα είχα εμπειρίες ουράνιας μουσικής, ψυχεδελικών χρωμάτων, αστρικών ταξιδίων, και επισκέψεων πνευματικών όντων στις εκστάσεις μου. Αλλά η αίσθηση ότι είμαι το Βράχμαν, Κύριος του σύμπαντος, ο μέγας Νους ενσωματωμένος σε πολλά σχήματα, κάτι που για χρόνια με χαροποιούσε, τώρα μου διέφευγε. Η Μόκσα φαινόταν κάτι το ακατόρθωτο γι' αυτή τη ζωή. Φοβόμουν ότι θα χρειαζόμουν ακόμα πολλές μετενσαρκώσεις – δεν ήξερα πόσες. Γιατί το μέλλον να είναι τόσο αβέβαιο;

Το κατόρθωμα του πατέρα μου φαινόταν πιο τρομερό από ποτέ. Αληθινά πρέπει να ήταν ένας Αβατάρ. Ήταν φανερό ότι εγώ δεν ήμουν! Ήμουν αποφασισμένος να γίνω ένας μεγάλος Γκουρού, και στα μάτια πολλών είχα ήδη γίνει. Αλλά δεν θα έφθανα τη Νιρβάνα σ' αυτή τη ζωή. Η άλλη εκλογή μου – να μετενσαρκωθώ σε αγελάδα, το ιερότερο των πλασμάτων – είχε συντριβεί επίσης. Τίποτε δεν ήταν βέβαιο. Αλλά ποτέ δεν θα παραδεχόμουν τις αμφιβολίες μου μπροστά σε κανέναν. Εξωτερικά ήμουν σίγουρος για τη θρησκεία μου όπως πάντα και η τιμή που έπαιρνα από τους Ινδουϊστές αυξάνε.

Στο τέλος του τρίτου χρόνου στο γυμνάσιο, η Μα και η θεία Ρεβάτη προσκάλεσαν ένα μεγάλο αριθμό από γείτονες και συγγενείς για να κάνουμε μια ειδική *Πούτζια* στο σπίτι μας. Αυτοί που έφθαναν με πλησίαζαν για να υποκλιθούν με σεβασμό και να θυμηθούν λίγο τη μεγαλοσύνη του πατέρα μου. Τα σχόλιά τους, που άκουγα εδώ και κει καθώς το δωμάτιο γέμιζε, εξέφραζαν το θαυμασμό που έβλεπα στα μάτια τους. Ήμουν ένας Γιόγκι που θα έφερνε φήμη στην πόλη μας, ένας Γκουρού που κάποια μέρα θα είχε πολλούς οπαδούς. Οι εσωτερικές μου συγκρούσεις ξεχάστηκαν από την καθαρή απόλαυση ότι με λάτρευαν. Μολονότι δεν ήμουν ακόμα δέκα πέντε χρονών, ήξερα ότι ήδη είχα πετύχει μια αναγνώριση μεταξύ των Ινδουϊστών και ότι ήμουν ο φθόνος μερικών Παντίτ. Μου έδινε μια ευχάριστη αίσθηση τιμιότητας να ξέρω ότι δεν ήμουν μεταξύ των υποκριτών που ο θείος Διο-

ναρίν περιφρονούσε.

Ο Μπάμπα, Παντίτ Τζάνκι Πρασάδ Σαρμά Μαχαράτζ, ο πνευματικός μου σύμβουλος και μεγαλύτερος εμπνευστής μου, ο αναγνωρισμένος Ινδουϊστής αρχηγός όλου του Τρινι-δάδ, ιερούργουσε στην περίτεχνη τελετή. Με υπερηφάνεια βοηθούσα. Ήταν μια μεγάλη ευκαιρία για μένα.

Χαϊδεύοντας ένα μεγάλο, ευωδιαστό στεφάνι λουλουδιών γύρω από το λαιμό μου, στεκόμουν κοντά στο θωμό χαιρετίζοντας τους καλεσμένους μετά την τελετή. Μια γειτόνισσα άφησε αρκετά χρήματα στα πόδια μου, και έσκυψε για να πάρει την ευλογία μου – το Σάκτι Πατ – που κάθε προσκυνητής λαχταρούσε επειδή είχε τόσα υπερφυσικά αποτελέσματα. Ήξερα ότι είναι μια φτωχή χήρα που κέρδιζε πολύ λίγα για τη σκληρή δουλειά πολλών ωρών που έκανε. Οι προσφορές που έπαιρνα σε μια τελετή ξεπερνούσαν κατά πολύ το μισθό της για ένα μήνα. Οι θεοί είχαν θεσπίσει αυτό το σύστημα το να δίνουν στους Βραχμάνους, και οι Βέδες δήλωναν ότι είναι πολύ ευεργετικό για τον δότη, έτσι, γιατί να αισθάνομαι ένοχος; Τα λόγια του θείου Διοναρίν ήρθαν ζωντανά μπροστά μου με όλο τους το δηλητήριο· «Είναι επάγγελμα για όλους αυτούς, δεν κάνουν τίποτα χωρίς πληρωμή... Κυριώς από τους φτωχούς!» Κοίταζα στενόχωρα τη μικρή προσφορά της σε κέρματα.

Φυσικά είχα πολλά να της δώσω σε αντάλλαγμα. Απλώνοντας να αγγίξω το μέτωπό της για χορήγηση της ευλογίας μου, έμεινα κατάπληκτος από μια φωνή αλάνθαστης παντοδύναμης εξουσίας· «Δεν είσαι Θεός Ράμπι!» Το χέρι μου πάγωσε μετέωρο. «Δεν... είσαι.... Θεός!» Οι λέξεις με χτύπησαν σαν ένα κοφτερό μαχαίρι που πέφτει πάνω στα ψηλά καλάμια.

Μέσα μου ήξερα ότι ο αληθινός Θεός, ο Δημιουργός των πάντων, είχε μιλήσει αυτές τις λέξεις, και άρχισα να τρέμω. Ήταν απάτη, μια φοβερή απάτη να υποκρίνομαι ότι ευλογώ αυτή τη σκυμμένη γυναίκα. Τράβηξα πίσω το χέρι μου, ξέροντας ότι πολλά μάτια με παρακολουθούσαν και απορούσαν. Αισθάνθηκα ότι πρέπει να πέσω στα πόδια του αληθινού Θεού και να ζητήσω να με συγχωρήσει – αλλά πώς θα μπορούσα να το εξηγήσω αυτό σε όλους αυτούς τους ανθρώ-

πους! Γύρισα απότομα και παραμερίζοντας τους συγκεντρωμένους, άφησα τη φτωχή γυναίκα να με κοιτάζει παραξενεμένη. Μέσα στο δωμάτιό μου, κλείδωσα την πόρτα, έσχισα με χέρια που έτρεμαν το λουλουδένιο στεφάνι από το λαιμό μου, το πέταξα στο πάτωμα, και έπεσα στο κρεβάτι μου, κλαίγοντας με λυγμούς.

Η Μα με είχε δει να φεύγω και με είχε κοιτάζει με συμπάθεια και καλοσύνη που δεν μου άξιζε. Δεν της είχα μιλήσει για ένα σχεδόν μήνα. Με το γλυκό της τρόπο με είχε μαλώσει τόσο ευγενικά για μια θυμωμένη συζήτηση που είχα αρχίσει με τη θεία μου. Ήταν καθαρά δικό μου σφάλμα, μια αισχρή επίδειξη της εγωιστικής μου υπερηφάνειας μπροστά σε όλη την οικογένεια. Είχα απορρίψει τα παρακάλια της Μα να απολογηθώ. Αντίθετα, είχα φύγει θυμωμένος από το δωμάτιό της φωνάζοντας ότι δεν θα της μιλούσα ποτέ πια. Είχε στείλει τα ξαδέλφια μου τον ένα μετά τον άλλο στο δωμάτιό μου με φρούτα και άλλα δώρα, παρακαλώντας για συμφιλίωση, αλλά είχα αρνηθεί κάθε προσφορά. Τώρα αυτή η πικρή ανάμνηση με έπνιγε καθώς ήμουν ξαπλωμένος συντριμμένος κάτω από την επίπληξη του αληθινού Θεού, ελεγχόμενος από τη συνειδήσή μου ότι είχα τολμήσει να δεχτώ τη λατρεία που μόνο εκείνος άξιζε. Ολόκληρος ο κόσμος της υπερηφάνειας μου κατέρρεε.

Ήθελα να πω σ' αυτόν τον Θεό ότι λυπάμαι – λυπάμαι για τον τρόπο που είχα φερθεί στη θεία μου και στη Νανή και τόσους άλλους, και περισσότερο απ' όλα για τον τρόπο που είχα κλέψει Εκείνον με το να παίρνω για τον εαυτό μου τη λατρεία των ανθρώπων που μόνον Εκείνος άξιζε. Αλλά δεν ήξερα πως να απευθυνθώ σ' Εκείνον, και σίγουρα δεν θα υπήρχε συγχώρεση έτσι κι αλλιώς. Ο νόμος της Κάρμα θα με πλήρωνε όπως μου άξιζε. Ένα έγκλημα σαν κι αυτό που είχα κάνει θα έκανε καταστροφική την επόμενη ενσάρκωσή μου. Θα περνούσαν χιλιάδες γεννήσεις πριν φθάσω πάλι στην τάξη του Βραχμάνου – ίσως εκατομμύρια. Ποιος μπορούσε να πει εκ των προτέρων το οδυνηρό μονοπάτι που πρέπει να ακολουθήσω για να φτάσω πάλι εκεί που ήμουν;

Όσο τρομερό κι αν φαινόταν το μέλλον για μένα, αντικρύζοντας το παρόν ήταν πιο οδυνηρό. Δεν θα μπορούσα πο-

τέ πια να δεχτώ τη λατρεία κάποιου άλλου ανθρώπου, και όμως αυτό αναμενόταν από μένα. Πώς μπορούσα να το αποφύγω; Και πώς μπορούσα ποτέ να βρω το κουράγιο να παραδεχτώ σε αυτούς που με είχαν ανεβάσει στο βάθρο ότι ήμουν ένας κλέφτης που είχε κλέψει τη δόξα που ανήκε μόνο στον Ένα που ήταν πάνω από όλους μας; Δεν υπήρχε τρόπος να βγω από αυτό το δωμάτιο και να αντικρύσω πάλι την Ινδουϊστική κοινωνία. Δεν θα με πίστευαν αν προσπαθούσα να τους πω ότι κανένας άνθρωπος δεν είναι Θεός ή άξιος να λατρεύεται. Και πώς θα μπορούσα να τους πω την άθλια αλήθεια για τον εαυτό μου; Η ντροπή θα ήταν πάρα πολύ μεγάλη! Αλλά δεν μπορούσα να συνεχίσω να ζω ένα ψέμα. Φαινόταν ότι έμενε μόνο μια λύση – ν' αυτοκτονήσω. Πάλι και πάλι ξαναγύρισα στην τρομαχτική εκλογή που τώρα φαινόταν η μόνη διέξοδος. Το πώς αυτό θα επηρέαζε την επόμενη ζωή μου μπορούσα μόνο να υποθέσω, αλλά φοβόμουν αυτή τη ζωή πολύ περισσότερο.

Αρκετές μέρες γεμάτος αγωνία, έμενα κλεισμένος στο δωμάτιό μου χωρίς να τρώω ή να πίνω – βηματίζοντας νευρικά, συστρέφοντας τα χέρια μου με αγωνία, πέφτοντας εξαντλημένος στο κρεβάτι για ολιγόλεπτο σπασμωδικό ύπνο, για να ξαναρχίσω το νευρικό βηματισμό ή να καθήσω στην άκρη του κρεβατιού, με το κεφάλι ανάμεσα στα χέρια. Μερικές φορές έκλαιγα, ευχόμενος να μη είχα γεννηθεί, αρχίζοντας να λυπάμαι τον εαυτό μου. Τόσα πολλά είχαν πάει στραβά με μένα. Είχα χάσει την αγάπη και τη φροντίδα των γονέων. Ο πατέρας μου ποτέ δεν μου είχε μιλήσει και είχε πεθάνει όταν ήμουν μικρός. Δεν είχα δει τη μητέρα μου για οχτώ χρόνια. Είχα χάσει τους παππούδες μου – όλους εκτός της Νανή. Και κάποτε είχα υπερηφανευτεί ότι η Κάρμα μου ήταν τόσο καλή! Αλλά γιατί ήταν τόσο κακή; Ήταν άδικο να με τιμωρεί για περασμένες ζωές όταν δεν μπορούσα να θυμηθώ ούτε ένα συμβάν από κάποια από αυτές, μολονότι είχα προσπαθήσει και ακόμα είχα υποκριθεί ότι μπορούσα να θυμηθώ.

Αυτές τις μακριές, μοναχικές ώρες έκανα έναν έλεγχο στη ζωή μου όσο μπορούσα να θυμηθώ γυρίζοντας στο παρελθόν και απόρησα με την τύφλωσή μου. Πώς μπορούσε μια αγγελάδα ή ένα φίδι – ή ακόμα εγώ – να είναι Θεός; Πώς μπορού-

σε η δημιουργία να δημιουργήσει τον εαυτό της; Πώς μπορούσε κάθε τι να είναι από την ίδια Θεία Ουσία; Αυτό αρνιόταν την ουσιαστική διαφορά μεταξύ ενός προσώπου και ενός πράγματος, μια διαφορά που ήξερα ότι υπήρχε, ο,τιδήποτε κι αν έλεγε ο Κύριος Κρίσνα και οι Βέδες. Εάν εγώ ήμουν από την ίδια ουσία όπως το ζαχαροκάλαμο, τότε ουσιαστικά δεν υπήρχε διαφορά ανάμεσα σε μένα και στο ζαχαροκάλαμο – πράγμα που ήταν παράλογο.

Η ενότητα όλων των πραγμάτων που είχα πειραματισθεί στην αυτοσυγκέντρωση φαινόταν τώρα παράλογη! Η υπερηφάνεια με είχε τυφλώσει. Ήθελα τόσο πολύ να γίνω Κύριος του σύμπαντος, ώστε ήμουν πρόθυμος να πιστέψω ένα φανερό ψέμα. Τι μπορούσε να είναι πιο διεστραμμένο από αυτό; Ήταν υποκρισία του χειρότερου είδους!

Μέρα με την ημέρα, εγώ, που κάποτε έβλεπα τον εαυτό μου στο χείλος της Αυτογνωσίας, τώρα σερνόμουν σε ταπεινωτική αυτοκαταδίκη. Σκέφτηκα όλα τα τσιγάρα που είχα κλέψει, τα ψέματα που είχα πει, την υπερήφανη και εγωιστική ζωή που είχα ζήσει, το μίσος μέσα στην καρδιά μου προς τη θεία μου και άλλους. Ήταν φορές που είχα ευχηθεί να ήταν νεκρή, και όμως την ίδια ώρα κήρυττα το δόγμα της Μηβίας. Δεν υπήρχε τρόπος ώστε οι καλές πράξεις μου να ζυγίζουν περισσότερο από τις κακές σε οποιαδήποτε τίμια ζυγαριά. Έτρεμα στη σκέψη της μετενσάρκωσης, βέβαιος ότι η Κάρμα μου θα με έριχνε στο τελευταίο σκαλοπάτι. Πώς ευχόμουν να μπορούσα με κάποιο τρόπο να βρω τον αληθινό Θεό, έτσι ώστε να του πω πόσο είχα λυπηθεί – αλλά όμως για πιο λόγο αφού η Κάρμα δεν μπορούσε να αλλαχθεί; Ίσως όμως να ήταν επιεικής.

Τώρα φοβόμουν τα αστρικά ταξίδια και τις επισκέψεις πνευμάτων που τόσο με ευχαριστούσαν πριν, αλλά δεν ήξερα άλλο τρόπο να ψάξω για τον Θεό εκτός από τη Γιόγκα. Η θρησκεία μου, η εκπαίδευσή μου, η πείρα μου στην αυτοσυγκέντρωση – όλα με είχαν διδάξει ότι μόνο κοιτάζοντας μέσα μου θα εύρισκα την αλήθεια, έτσι προσπάθησα πάλι. Η έρευνα μέσα μου, όμως, αποδείχτηκε μάταιη. Αντί να βρω τον Θεό, ανακάτεψα μόνο ένα καζάνι κακού που μου έδειξε ακόμα περισσότερο τη σαπίλα της καρδιάς μου. Η δυστυχία μου

έγινε ακόμα μεγαλύτερη, η αίσθηση της ενοχής και της ντροπής, ένα βάρος ασήκωτο.

Εάν δεν μπορούσα να βρω αυτόν τον Θεό γρήγορα, τότε έπρεπε να αυτοκτονήσω, όσο βαριές κι αν είναι οι επιπτώσεις αυτής της πράξης δειλίας στο μέλλον μου. Δεν μπορούσα να υποφέρω να ζω χωρίς Αυτόν πλέον.

Φοβόμουν, όμως, να αφαιρέσω τη ζωή μου. Η επόμενη ζωή μου μπορούσε πολύ καλά να είναι χειρότερη από την παρούσα. Το μέλλον ήταν όλο αβεβαιότητα και σκοτάδι. Έπρεπε με κάποιο τρόπο να διασώσω τη λογική μου προς το παρόν.

Την πέμπτη μέρα έκανα μπάνιο, έφαγα λίγο πρωινό, και γύρισα στο δωμάτιό μου χωρίς να μιλήσω σε κανέναν. Αλλά άφησα την πόρτα ανοιχτή για πρώτη φορά. Ήταν μια χειρονομία που ήλπιζα ότι η οικογένεια θα καταλάβαινε, ένα βήμα προς τη συμφιλίωση, δοκιμαστικό και αδύναμο, αλλά το καλύτερο που ένα πολύ υπερήφανο και αυτοδικαιούμενο πρόσωπο θα μπορούσε να κάνει χωρίς βοήθεια.

ΚΑΡΜΑ ΚΑΙ ΧΑΡΗ

«Ράμπι, είναι κάποιος εδώ να σε δει». Η Σάντη στεκόταν μόλις μέσα στο δωμάτιό μου. Δεν την είχα ακούσει να έρχεται.

«Ποιος είναι;»

«Μια φίλη μου από το σχολείο. Θέλει να μιλήσετε».

Μια ελκυστική νέα κοπέλα περίπου δέκα οχτώ χρόνων καθόταν στην τραπεζαρία περιμένοντάς με. Δίστασα στην πόρτα, κοιτάζοντάς την ερωτηματικά. Βλέποντάς με, σηκώθηκε και το πρόσωπό της φωτίστηκε με ένα χαμόγελο που φαινόταν να βγαίνει από βαθιά μέσα της. Δεν καταλαβαίνει πολλά πράγματα από τη ζωή, σκέφθηκα, αλλιώς δεν θα ήταν τόσο χαρούμενη.

«Γεια σου, Ράμπι, είμαι η Μόλη», είπε θερμά. «Έχω ακούσει πολλά για σένα και ήθελα να σου μιλήσω».

«Ω! τι έχεις ακούσει;» ρώτησα. «Κάθισε», πρόσθεσα ανυπόμονα και κάθισα και εγώ στο τραπέζι απέναντί της. Δεν είχα καιρό για κείνη. Τι ήθελε σε μένα; Γιατί δεν πήγε η Σάντη να την επισκεφθεί; Προφανώς είχε πάει στην κουζίνα.

Η Μόλη γέλασε καλόκαρδα με την απορημένη έκφραση που είχα. «Έχω ακούσει πόσο θρησκευόμενος είσαι, και ήθελα να σε συναντήσω».

Με ρώτησε για τον εαυτό μου και αν εύρισκε τη θρησκεία μου ικανοποιητική. Προσπαθώντας να κρύψω τον άδαιο μου εαυτό πίσω από πολλά λόγια για τη μεγάλη μου γνώση περί του Ινδουισμού, είπα ψέματα σε κείνη ότι ήμουν πολύ ευτυχής και ότι η θρησκεία μου ήταν η Αλήθεια. Άκουσε προσεκτικά τις πομπώδεις και μερικές φορές αλαζονικές δηλώσεις μου. Χωρίς να αντιτίθεται ή να λογομαχεί, φανέρωσε τον άδαιο εαυτό μου ευγενικά, με ήπια διατυπωμένες ερωτήσεις.

Τελικά, ρώτησε, «Έχετε κάποιο ειδικό στόχο στη θρησκεία;»

«Ναι», απάντησα, «Θέλω να πλησιάσω τον Θεό».

«Τον ξέρετε;»

«Ναι!» είπα ψέματα, προσπαθώντας να κρύψω την αβεβαιότητά μου. Ήξερα ότι υπήρχε αλλά δεν είχα ομοιώμά του, δεν ήξερα μάντρας να του επαναλάβω, και δεν τον είχα βρει μέσω της Γιόγκα. «Είσαστε και σεις θρησκευόμενη Ινδουίστρια;» Ρώτησα, προσπαθώντας να στρέψω την προσοχή μακριά από τη δική μου περίπτωση. Πρέπει να λατρεύει τους θεούς πάρα πολύ για να έχει τόσο ειρήνη.

«Όχι. Ήμουν, αλλά τώρα είμαι Χριστιανή».

«Είσαι τι;» Αισθάνθηκα φρίκη.

«Χριστιανή. Ανακάλυψα ότι κανείς μπορεί να γνωρίσει τον Θεό και να τον πλησιάσει μέσω του Ιησού Χριστού».

«Πιστεύω ότι μπορώ να πλησιάσω τον Θεό μέσω της θρησκείας μου!» αναφώνησα με οργή, γνωρίζοντας μέσα στην καρδιά μου ότι ήταν ψέμα. Στην πραγματικότητα, είχα ανακαλύψει ότι κάθε βήμα που έκανα πιο κοντά στους Ινδουϊστικούς θεούς ήταν ένα βήμα πιο μακριά από τον Αληθινό Θεό που έψαχνα. Αλλά ποτέ δεν θα το παραδεχόμουν – ιδιαίτερα σε μια Χριστιανή! Δεν ήταν το όνομα Ιησούς Χριστός που με εκνεύρισε αλλά η λέξη «Χριστιανή» και η σκέψη ότι αυτή είχε γίνει. Έτρωγαν τον θεό μου, την αγελάδα. Και οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που είχα γνωρίσει και έλεγαν ότι είναι Χριστιανοί ζούσαν κατά τέτοιο τρόπο που δεν ήθελα να έχω τίποτα να κάνω με τη θρησκεία τους.

Σηκώθηκα από την καρέκλα μου να της πω να φύγει. Δεν υπήρχε λόγος να συνεχίσουμε τη συζήτηση. Αλλά είπε κάτι, πολύ ήρεμα, που με έκανε να καθίσω πάλι. «Η Βίβλος διδά- 131

σκεi ότι ο Θεός είναι Θεός αγάπης. 'Ηθελα να σου πω πως τον γνώρισα».

Ήμουν κατάπληκτος. Ποτέ σε όλα μου τα χρόνια στον Ινδουϊσμό δεν είχα ακούσει για ένα Θεό αγάπης. Άκουγα με θαυμασμό καθώς συνέχιζε.

«Επειδή μας αγαπά, θέλει να μας ελκύσει προς τον εαυτό του». Αυτό πάλι με ζάλισε. Σαν Ινδουϊστής ήθελα να πλησιάσω τον Θεό, αλλά αυτή μου έλεγε ότι ο Θεός από αγάπη προσπαθούσε να με ελκύσει προς τον εαυτό Του!

«Και η Βίβλος διδάσκει επίσης ότι η αμαρτία είναι εμπόδιο όχι μόνο να πλησιάσεις τον Θεό», συνέχισε η Μόλη, «αλλά και να τον γνωρίσεις. Έτσι έστειλε τον Χριστό να πεθάνει για τις αμαρτίες μας. Και αν πάρουμε τη συγχώρησή Του μπορούμε να Τον γνωρίσουμε —»

«Ένα λεπτό!» τη διέκοψα. Προσπαθούσε να προσηλυτίσει εμένα; Αισθάνθηκα ότι έπρεπε να της το ανταποδώσω. «Πιστεύω στην Κάρμα. Ό,τι σπείρεις θερίζεις, και κανείς δεν μπορεί ν' αλλάξει αυτό. Δεν πιστεύω σε συγχώρηση. Είναι αδύνατο! Ό,τι έγινε, έγινε!»

«Αλλά ο Θεός μπορεί να κάνει τα πάντα» είπε η Μόλη με εμπιστοσύνη. «Έχει τρόπο να συγχωρεί αμαρτίες. Ο Ιησούς είπε, «Εγώ είμαι η οδός, η αλήθεια, και η ζωή· κανείς δεν έρχεται προς τον Πατέρα, εκτός δι' εμού». Ο Ιησούς είναι ο δρόμος. Επειδή πέθανε για τις αμαρτίες μας, ο Θεός μπορεί να μας συγχωρήσει»

Αυτό ήταν δογματισμός που αρνήθηκα να δεχτώ. Πάντα είχα επιμένει ότι ο Ινδουϊσμός ήταν ό μόνος δρόμος, αλλά τώρα διαφωνούσα με το ό,τι η Γκιτά έλεγε, πως δηλαδή όλοι οι δρόμοι οδηγούν στο ίδιο μέρος και πως ο,τιδήποτε να κάνει ο άνθρωπος, ακόμα και χωρίς θρησκεία, τελικά η Κάρμα και η μετενσάρκωση θα τον φέρουν στον Κρίσνα. Ήταν όμως λιγότερο δογματικό να λέω ότι ο Κρίσνα ήταν ο μόνος προορισμός, από το να λέει ότι ο Χριστός ήταν ο μόνος δρόμος; Και ήταν ο Κρίσνα αυτό που πραγματικά έψαχνα; Όχι. Μέσα στην καρδιά μου ήξερα ότι δεν ήταν αυτός ο αληθινός Θεός τον οποίο ήθελα να γνωρίσω. Αλλά ήμουν πολύ υπερήφανος για να το παραδεχτώ και συνέχισα να λογομαχώ για χάρη των πολλών αλληλοσυγκρουόμενων ιδεών του Ινδουΐ

σμού, προσπαθώντας να κρατήσω τα προσχήματα. Παρά την υπομονή της – ή ίσως λόγω αυτής – έχασα την ψυχραιμία μου και χειρονομούσα θυμωμένα, φωνάζοντας, αποφασισμένος να μη νικηθώ απ' αυτό το κορίτσι. Αλλά ήταν τόσο ήρεμη, και φαινόταν τόσο βέβαιη για τη σχέση της με τον Θεό, που επί τέλους έπρεπε να θρω το μυστικό της.

«Τι σε κάνει τόσο ευτυχισμένη;» τη ρώτησα ξαφνικά. «Πρέπει να κάνεις πολλή αυτοσυγκέντρωση!»

«Έκανα», απάντησε η Μόλη, «αλλά όχι πια. Από τότε που δέχτηκα τον Ιησού στη ζωή μου με έχει αλλάξει τελείως. Μου έχει δώσει ειρήνη και χαρά που ποτέ δεν είχα γνωρίσει πριν». Μετά με κοίταξε μέσα στα μάτια και είπε, «Ράμπι, δεν φαίνεσαι πολύ ευτυχισμένος. Είσαι;»

Κοίταξα γρήγορα γύρω. Τα πιάτα χτυπούσαν στην κουζίνα. Χαμήλωσα τη φωνή μου. «Δεν είμαι ευτυχισμένος. Εύχομαι να είχα τη χαρά σου». Εγώ ήμουν που έλεγα αυτό; Είχα σκεφθεί ότι δεν θα μπορούσα να ομολογήσω αυτό το μυστικό ούτε με τη Μα – και εδώ το ομολογούσα σε μια ξένη. Και πώς μπορούσε να με βοηθήσει; Ήθελα κάτι περισσότερο από τη χαρά της. Έπρεπε να γνωρίσω τον Θεό!

«Η χαρά δεν είναι κάτι που μπορείς να κατασκευάσεις», είπε η Μόλη. «Αν δεν υπάρχει γνήσιος λόγος γι' αυτή, τότε δεν είναι πραγματική και δεν θα κρατήσει. Έχω χαρά επειδή οι αμαρτίες μου έχουν συγχωρηθεί, και αυτό έχει αλλάξει όλη τη ζωή μου. Η ειρήνη και η χαρά έρχονται από τον Χριστό, όταν πραγματικά τον γνωρίσεις».

«Μη μιλάς συνεχώς για τον Ιησού» τη διέκοψα ανυπόμονα. «Είναι απλώς ένας από τους θεούς – υπάρχουν εκατομμύρια από αυτούς – και μάλιστα ένας Χριστιανικός Θεός. Θέλω να γνωρίσω τον Αληθινό Θεό, το Δημιουργό του σύμπαντος».

«Αλλά αυτός είναι ο Ιησούς. Γι' αυτό μπόρεσε να πεθάνει για τις αμαρτίες σου – μόνο Θεός μπορούσε να πληρώσει αυτό το χρέος». Ήταν τόσο ήρεμη, και μιλούσε με τέτοια εμπιστοσύνη! Το δικό μου φέρσιμο ήταν τελείως αντίθετο. Ποτέ δεν μπόρεσα να αισθανθώ την εμπιστοσύνη για τους Ινδουϊστικούς θεούς που αυτή είχε γι' αυτόν τον Ιησού. Μιλούσε για Κείνον σα να ήταν ένας προσωπικός φίλος καθι-

σμένος δίπλα της.

Κουβεντιάσαμε για σχεδόν μισή μέρα, χωρίς να καταλάβουμε πώς πέρασε η ώρα. Διαφωνούσα και θύμωνα συχνά και κάποτε ύψωνα και τη φωνή μου. Έχανα την ψυχραιμία μου όλο και πιο συχνά τους τελευταίους μήνες. Σ' όλα αυτά παρέμεινε ήρεμη, γαλήνια, μιλώντας με αυτή την ήσυχη βεβαιότητα. Συνέχισα να της παρουσιάζω τους Ινδουϊστικούς θεούς και παρέταξα τις φιλοσοφίες των αρχαίων σοφών· αλλά δεν μπορούσα με κανένα τρόπο να διαφωνήσω με εκείνο που αυτή ήταν. Ήθελα την ειρήνη και τη χαρά, αλλά δεν ήθελα να εγκαταλείψω τίποτα από τη θρησκεία μου! Δεν είχε πει τίποτα γι' αυτό, αλλά μπορούσα να δω ότι αν πίστευα ότι ο Ιησούς ήταν Θεός και ότι είχε πεθάνει για μένα και μπορούσε να συγχωρήσει τις αμαρτίες μου, τότε κάθε τι για το οποίο είχα ζήσει ως Ινδουϊστής έχανε τη σημασία του.

«Θα πρέπει να πηγαίνω», είπε τελικά και σηκώθηκε να φύγει.

Πετάχτηκα στα πόδια μου, αποφασισμένος να ξεκαθαρίσω ότι δεν με είχε αλλάξει. Η επίσκεψή της ήταν μια προσβολή. Εγώ, ένας Βραχμάνος, είχα καταδεχτεί να μιλήσω με μια αποστάτιδα που είχε εγκαταλείψει τη θρησκεία της – και είχε το θράσος να προσπαθήσει να πείσει εμένα, έναν Γιόγκι, να γίνω Χριστιανός!

«Ω! μισώ τους Χριστιανούς!» Δήλωσα δυνατά και θυμωμένα, ώστε αυτοί μέσα στην κουζίνα να το ακούσουν. «Ποτέ δεν θα γίνω Χριστιανός – ούτε ακόμα όταν ξεψυχάω! Γεννήθηκα Ινδουϊστής, και Ινδουϊστής θα πεθάνω!»

Με κοίταξε με συμπάθεια. «Πριν πέσεις για ύπνο απόψε, Ράμπι, παρακαλώ γονάτισε και ζήτησε από τον Θεό να σου δείξει την Αλήθεια – και θα προσεύχομαι για σένα!» Με ένα κούνημα του χεριού της έφυγε.

Από την ανοιχτή πόρτα μπορούσα να βλέπω τον ήλιο να βυθίζεται πιο χαμηλά στον Κόλπο. Σύντομα θα έπεφτε πίσω από το Πούντα Πένας στο βόρειο άκρο της Βενεζουέλας και το σκοτάδι θα έπεφτε γρήγορα. Κοιτάζοντας τα χέρια μου, είδα ότι ήταν σφιγμένα, τα νύχια χωμένα μέσα στις παλάμες μου.

134 Μόνος μέσα στο δωμάτιό μου πάλι, βηματίζα στο πάτωμα,

αισθανόμενος ότι δυο στρατοί έδιναν μάχη μέσα μου. Ποτέ δεν είχα εμπειρία μιας τέτοιας βαθιάς σύγκρουσης. Μου φαινόταν ότι αντιμετώπιζα μια εκλογή ανάμεσα στη ζωή και στο θάνατο και με έσχιζαν σε κομμάτια δυνάμεις που με τραβούσαν και προς τις δυο κατευθύνσεις. Κατά τη διάρκεια της συζήτησής μου με τη Μόλη με είχε καταλάβει η πεποίθηση ότι αυτός ο αληθινός Θεός πρέπει να είναι άγιος και καθαρός. Πώς μπορούσε να έχει ο,τιδήποτε να κάνει μαζί μου; Πόσο καλά ήξερα το σκοτάδι της καρδιάς μου. Τελικά εξομολογήθηκα στον εαυτό μου, απρόθυμα, ότι όλα τα ιερά μπάνια μου και οι *Πούτζια* και η Γιόγκα ποτέ δεν θα μπορούσαν να αλλάξουν αυτό το σκοτάδι.

Δεν θα ήταν θαυμάσιο, σκέφτηκα, αν αυτό που η Μόλη είχε πει για τον Ιησού ότι πέθανε για τις αμαρτίες μου – έτσι ώστε μπορούσα να συγχωρηθώ και να καθαρισθώ για να έχω κοινωνία με αυτόν τον Άγιο Θεό – ήταν αλήθεια! Ήθελα να το πιστέψω – αλλά ο Ιησούς ήταν Χριστιανικός Θεός, και εγώ ποτέ δεν θα γινόμουν Χριστιανός. Εάν γινόμουν, δεν θα μπορούσα να αντικρύσω τη ζωή αν έμενα όπως ήμουν. Είχα αγωνιστεί για Αυτογνωσία, κοιτάζοντας μέσα μου, προσπαθώντας να εννοήσω ότι ήμουν Θεός. Είχα μόνο εννοήσει ότι ήμουν απελπισμένα χαμένος.

«Μιλούν πολύ για Αυτογνωσία... Αλλά γίνονται μόνο πιο εγωιστές!» Οι λέξεις του θείου Διοναρίν ήρθαν πάλι να με κυνηγήσουν. Είχε πει τη φοβερή αλήθεια! Γι' αυτό ο Ατζά είχε αναγκαστεί να καταστρέψει τον εαυτό του με το Ρούμι, επειδή είχε απογοητευτεί από τον Ινδουισμό. Μόνο ο φόβος του τι με περίμενε μετά θάνατο με κρατούσε από την αυτοκτονία.

Η Μόλη είχε επιμείνει ότι ο Θεός με αγαπούσε και ότι αυτή είχε πειραματιστεί την αγάπη Του. Τη ζήλευα γι' αυτό, αλλά τη μισούσα επειδή έγινε Χριστιανή. Η υπερηφάνεια απαιτούσε να απορρίψω ο,τιδήποτε είχε πει, αλλά ήμουν πολύ απελπισμένος για να κρατώ τα προσχήματα πλέον. Έπεσα στα γόνατα πλάι στο κρεβάτι, γνωρίζοντας ότι υποχωρούσα στην παράκληση της Μόλη. Προσευχόταν για μένα αυτή τη στιγμή;

«Θεέ, Αληθινέ Θεέ και Δημιουργέ, σε παρακαλώ δείξε μου την Αλήθεια! Σε παρακαλώ, Θεέ!» Δεν ήταν εύκολο να το πω, 135

αλλά ήταν η τελευταία μου ελπίδα.

Κάτι έσπασε μέσα μου, σαν ένα ψηλό καλάμι σπασμένο από μια θύελλα. Για πρώτη φορά στη ζωή μου, αισθάνθηκα ότι είχα πραγματικά προσευχηθεί και είχα ακουστεί – όχι σε κάποια απρόσωπη Δύναμη, αλλά στον Αληθινό Θεό που αγαπά και φροντίζει.

Πολύ κουρασμένος για να σκεφθώ πλέον, έπεσα στο κρεβάτι και σχεδόν αμέσως αποκοιμήθηκα. Η τελευταία συνειδητή σκέψη μου ήταν μια βαθιά βεβαιότητα ότι ο Θεός είχε ακούσει και θα απαντούσε στην προσευχή μου.

ΦΩΤΙΣΗ!

«Έι, Ράμπι!» είπε ο Κρίσνα, μπαίνοντας στην κουζίνα όπου συζητούσα με μια από τις νεότερες θείες μου ενώ μαγείρευε το δείπνο. Ο τρόπος του και το ύφος του ήταν τόσο διαφορετικό από ό,τι τα ήξερα συνήθως. Φαινόταν ευχαριστημένος που με είχε βρει. «Ξέρεις ότι πρέπει να αναγεννηθείς για να πας στον ουρανό;» ρώτησε.

Άρχισα να λέω, φυσικά θα ξαναγεννηθώ σαν αγελάδα. Αυτός είναι ο ουρανός μου! Αλλά η σοβαρή έκφραση του Κρίσνα με έκανε να καταπιώ το σαρκασμό. «Τι σε κάνει να το λες;» Ρώτησα σκεπτικός. Είδα ότι είχε ένα μικρό μαύρο βιβλίο στο χέρι του και γυρνούσε τις σελίδες σα να έψαχνε για κάτι.

«Έτσι λέει στη Βίβλο. Να σου δείξω». Συνέχισε να γυρίζει τις σελίδες αργά, σα να εξερευνούσε άγνωστη περιοχή. «...Μάρκου ...Λουκά ...Ιωάννη. Εδώ είναι στο κεφάλαιο τρία. Άκουσε αυτό! Ο Ιησούς απάντησε και είπε σ' αυτόν, Αλήθεια Αλήθεια, σου λέγω, εάν κάποιος δεν γεννηθεί άνωθεν, δεν μπορεί να δει τη βασιλεία του Θεού». Τι λές γι' αυτό;»

Δεν ήξερα τι να σκεφθώ. Ήταν αυτός ο ίδιος ο Ιησούς που η μητέρα μου είχε πει πριν πολλά χρόνια, ο ίδιος που η Μόλη έλεγε ότι ήταν ο αληθινός Θεός που πέθανε για τις αμαρτίες μου; Πρέπει να ήταν!

«Δος μου να δω!» είπα, με έξαψη τώρα.

Ο Κρίσνα κράτησε το μικρό βιβλίο μπροστά μου έτσι ώστε μπορούσα να διαβάσω μόνος μου – και καθώς διάβαζα κατάλαβα επί τέλους τι προσπαθούσα να πιάσω για τρεις εβδομάδες από τότε που η Μόλη μου είχε μιλήσει. Ο κόσμος μου είχε αρχίσει να γίνεται κομμάτια, αλλά τώρα όλα φαίνονταν να βρίσκουν τη θέση τους. Να «αναγεννηθείς»! Ναι, αυτό ήταν εκείνο που χρειαζόμουν. Ήξερα ακριβώς τι εννοούσε ο Ιησούς. Μίλαγε όχι για μετενσάρκωση αλλά για πνευματική γέννηση που θα έκανε το Νικόδημο ένα νέο άνθρωπο εσωτερικά αντί απλώς και μόνο να του δώσει ένα καινούριο σώμα.

Τώρα ήμουν πραγματικά ενθουσιασμένος. Γιατί δεν το είχα καταλάβει ποτέ πριν; Τι καλό μπορούσαν να κάνουν χίλιες φυσικές γεννήσεις; Η μετενσάρκωση μπορούσε να μου δώσει ένα καινούριο σώμα, αλλά αυτό δεν ήταν εκείνο που χρειαζόμουν. Δεν μπορούσα να φανταστώ μια φυσική γέννηση καλύτερη από την παρούσα. Είχα γεννηθεί στην ανώτατη κοινωνική τάξη, σε πλούσια οικογένεια, γιος ενός Γιόγκι, με όλα τα προνόμια για παιδεία και θρησκευτική κατάρτιση, και όμως είχα αποτύχει. Ήταν ανοησία να σκέπτομαι ότι θα βελτιωνόμουν με το να έρχομαι πίσω σ' αυτόν τον κόσμο με διάφορα σώματα πάλι και πάλι.

Κάθε παραμονή Πρωτοχρονιάς, όπως όλοι, θα έπαιρνα τις αποφάσεις του Νέου Έτους. Πάντα στην κορυφή του καταλόγου ήταν η απόφαση να σταματήσω το κάπνισμα. Ο βήχας μου είχε γίνει χειρότερος, όμως δεν μπορούσα να σταματήσω. Θα άρχιζα κάθε πρωτοχρονιά με καινούρια απόφαση να κάνω το νέο χρόνο καλύτερο από τον προηγούμενο. Αλλά στις δυο Ιαννουαρίου, ήμουν πάντα πίσω στις παλιές συνήθειες. Και δεν θα περνούσαν πολλές μέρες πριν ο ασυγκράτητος θυμός μου εκραγεί πάλι – συχνά αφού μόλις είχα δαπανήσει μια ή δύο ώρες ζητώντας ειρήνη στην αυτοσυγκέντρωση. Υπήρχε κάποιο λάθος σε μένα, που η αλλαγή στο σώμα

που ζούσα ποτέ δεν θα διόρθωνε.

Όσο θαυμαστό κι αν ήταν, εάν ο Θεός μπορούσε πραγματικά να με συγχωρήσει, είχα αρχίσει να επιθυμώ κάτι περισσότερο από τη συγχώρηση. Από τότε που ζήτησα από τον Θεό να μου δείξει την Αλήθεια, είχα λίγο λίγο αρχίσει να βλέπω τον εαυτό μου κάτω από ένα καινούριο φως. Ο κόσμος περιστρεφόταν άλλοτε γύρω από τον εαυτό μου. Είχα την απαίτηση από όλους να κανονίσουν τον τρόπο ζωής τους σύμφωνα με τις επιθυμίες μου και να με περιποιούνται σαν Θεό. Ήμουν ένας κακομαθημένος τύραννος, αλλά σίγουρα δεν ήμουν Θεός! Ούτε θα γινόμουν ποτέ. Ήταν μια ανακούφιση να το παραδεχτώ. Δεν ήθελα πλέον να γίνω Θεός. Αλλά και δεν ήθελα να παραμείνω όπως τώρα έβλεπα τον εαυτό μου. Ήθελα να γίνω ένας νέος άνθρωπος. Αν ο Χριστός δεν μπορούσε να με αλλάξει τελείως, τότε πολύ λίγο με ένοιαζε για τη συγχώρησή Του.

Στο παρελθόν είχα ακολουθήσει μυστικιστικές εμπειρίες ως μια απόδραση από την καθημερινότητα την οποία η Ινδουϊστική φιλοσοφία αποκαλούσε μάγια – μια ψευδαίσθηση. Τώρα ήθελα τη δύναμη να αντικρύσω τη ζωή, να ζήσω τη ζωή που ο Θεός είχε σχεδιάσει για μένα. Ήθελα να πειραματιστώ μια βαθιά αλλαγή σ' αυτό που ήμουν, όχι απλώς την επιφανειακή ειρήνη που αισθανόμουν κατά τη διάρκεια της αυτοσυγκέντρωσης, που όμως έφευγε μόλις θύμωνα. Είχα ανάγκη να αναγεννηθώ – πνευματικά, όχι σωματικά.

Η συζήτηση στο τραπέζι εκείνο το βράδυ περιστράφηκε γύρω από ένα γράμμα που μόλις είχε φθάσει από το θείο Λάρυ στο Μοντρεάλ, του Καναδά, όπου σπούδαζε φιλοσοφία με υποτροφία στο πανεπιστήμιο Μακ Γκίλ. Είχε πάρει το μεγαλύτερο βαθμό από όλα τα παιδιά του νησιού στις εξετάσεις του Καίμπριτζ. Είμαστε όλοι υπερήφανοι γι' αυτόν και πρόθυμοι να μάθουμε για την πρόοδό του. Από το Λάρυ η συζήτηση γύρισε στο μέλλον του Κρίσνα, και ο θείος Διοναρίν τον πρότρεψε να ακολουθήσει τα βήματα του Λάρυ. Ίσως μπορούσε να πάρει μια υποτροφία για το πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Ήμουν πολύ απασχολημένος με τις σκέψεις μου για να συμμετάσχω στη συζήτηση της οικογένειας. Ήταν κάτι που έπρεπε να τους πω, και έψαχνα να βρω τις κατάλλη-

λες λέξεις. Σε λιγότερο από μια εβδομάδα θα ήταν τα γενέθλιά μου, θα γινόμεουν δέκα πέντε. Τι κατάλληλη μέρα να αναγεννηθώ!

Σηκώθηκαν να φύγουν από το τραπέζι, και εγώ ακόμα έψαχνα να βρω λέξεις. Ο Διοναρίν και ο Κρίσνα ήσαν έτοιμοι να μεταφέρουν τη Μα στο σαλόνι. Έπρεπε να τους το πω *τώρα*, αλλά φοβόμουν. Δεν χρειαζόταν να τα ξέρουν όλα – όχι ακόμα.

«Μα!»

«Ναι, Ράμπι,» η έκφρασή της είχε τόση προσδοκία. Θα δεχόμουν τις παρακλήσεις της για συμφιλίωση; Μαλάκωνα; Δεν ήξερε πόσο πολύ θα το ήθελα.

«Δεν θέλω να έχω γιορτασμό στα γενέθλιά μου».

«Ράμπι!» διαμαρτυρήθηκε η Σάντη. «Τι είναι αυτά που λες!»

«Γιατί Ράμπι,» ρώτησε η Μα ευγενικά. «Ξέρεις πως όλοι μας περιμένουμε τα γενέθλιά σου όλο το χρόνο». Τα μάτια της αντανακλούσαν τόση αγάπη και συμπάθεια! Χωρίς αμφιβολία σκεπτόταν ότι η παράκλησή μου πήγαζε από το πρόβλημα που είχαμε μεταξύ μας.

«Δεν είναι αυτό που νομίζεις», είπα. «Απλώς θέλω να είμαι διαφορετικός φέτος». Αυτό, τελείωσε το θέμα. Ο λόγος μου ήταν νόμος για όλα τα θρησκευτικά και τελετουργικά θέματα.

Πόσο αργά πέρασαν αυτές οι μέρες, αλλά επί τέλους η μέρα των γενεθλίων μου έφτασε. Δεν πλησίασα το δωμάτιο της προσευχής, όπου περίμεναν να περάσω την περισσότερη μέρα μου. Η οικογένεια θα πρέπει να αναρωτήθηκε γιατί, αλλά φοβόμουν να τους εξηγήσω. Θα καλούσα τον Ιησού στη ζωή μου και θα αναγεννιόμουν. Τι υπέροχο πράγμα να το κάνω την ημέρα των γενεθλίων μου.

Παρά την απόφασή μου, όμως, δεν θρήκα το κουράγιο να την εκτελέσω. Τι θα σκεπτόταν η μητέρα μου αν γινόμεουν Χριστιανός; Και τι θα έλεγα στους Παντίτ που μου έδιναν θάρρος και με εκπαίδευαν, και τους Ινδουϊστές που με είχαν λατρεύσει και μου είχαν δώσει δώρα και με εμπιστεύονταν να τους οδηγήσω σε μια ανώτερη μετενσάρκωση; Πώς μπορούσα να προδώσω όλους αυτούς; Τι θα έλεγε ο Γκοσίν; Και

τους τόσους γείτονες που με έδειχναν στα παιδιά τους σαν παράδειγμα για μίμηση.

Τη στιγμή που θα ζητούσα από τον Χριστό να γίνει ο Κύριος και Σωτήρας μου θα έχανα τα πάντα· την τάξη του Βραχμάνου, τη θέση μου σαν νεαρός Γιόγκι, την ευλογία των Ινδουϊστικών θεών, την αγάπη της οικογένειας. Θα γινόμουν αυτομάτως ένας απόβλητος της Ινδουϊστικής κοινότητας, κατώτερος από τους κατώτατους. Και τι γινόταν αν τελικά ο Ιησούς δεν μπορούσε να συγχωρήσει αμαρτίες και ν' αλλάξει τη ζωή μου; Εάν υποτίθεται δεν μπορούσα πραγματικά να γνωρίσω τον Θεό μέσω εκείνου; Πώς μπορούσα να διακινδυνεύσω τόσα πολλά όταν δεν ήμουν σίγουρος;

Και έτσι η μέρα των γενεθλίων μου, η μέρα κατά την οποία είχα σχεδιάσει να αναγεννηθώ ήλθε και έφυγε, και ακόμα φοβόμουν να ανοίξω την καρδιά μου στον Ιησού. Όταν έπεσα για ύπνο εκείνο το βράδυ ήμουν πιο δυστυχισμένος από ποτέ.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΓΚΟΥΡΟΥ

«Ναμάστε, ναμάστε, Γιόγκι Ραμπιντρά Μαχαράτζ!»

Σήκωσα το βλέμμα μου από το βιβλίο που διάβαζα – το *Γιατί δεν είμαι Χριστιανός* του Μπέρτραντ Ράσσελ – για να δω την ψηλή, λεπτή μορφή του Μπατζού Ραντάζ Γκοβίντα να υποκλίνεται προς το μέρος μου, και μετά να ανεβαίνει την πισινή σκάλα. Ήμουν ευγνώμων γιατί η θεράντα στην οποία καθόμουν ήταν απομονωμένη και μπορούσε να έρθει εκεί μόνο περνώντας μέσα από το σπίτι. Όταν έμπαινε μέσα θα έπιανε χωρίς αμφιβολία κουβέντα με τη Μα και τη θεία Ρεβάτη και ποτέ δεν θα έφτανε σε μένα. Ένας παλιός οικογενειακός φίλος από το κοντινό Κάλι Μπαίυ, ο Γκοβίντα ήταν ένας τακτικός επισκέπτης που του άρεσε να συζητά μαζί μου για τον Ινδουισμό – αλλά δεν είχα όρεξη γι' αυτό τώρα. Με μακριά άσπρα μαλλιά και γένεια, ντυμένος με ένα βαθυκίτρινο Ντότι, ο ευγενής γέρος ήταν ο τύπος του κλασσικού Ινδουϊστή άγιου, ένα ρόλο που έπαιζε τέλεια με τους κατάλληλους θεατρινισμούς, αν και στην πραγματικότητα ήταν ένας ειλικρινής Ινδουϊστής. Τον χαιρέτησα και τον παρακολούθησα χαμογελώντας καθώς ανέβαινε τα σκαλιά, χτυπώντας καθένα δυνατά με την εντυπωσιακή μαγκούρα που κρατούσε περι-

σότερο για εντύπωση παρά από ανάγκη. Ο Γκοβίντα, όπως συνήθως, τραγουδούσε στα Ινδικά με όλη τη δύναμη της φωνής του καθώς έμπαινε μέσα στο σπίτι.

Το *Γιατί δεν είμαι Χριστιανός* κατέληξε μια απογοήτευση. Το είχα πάρει από τη βιβλιοθήκη του σχολείου, ελπίζοντας ότι θα με βοηθούσε να παραμείνω Ινδουϊστής. Αλλά τα επιχειρήματα του Ράσσελ ήταν αδύναμα και τεχνητά, και όσο περισσότερο διάβαζα γιατί δεν είχε γίνει Χριστιανός, τόσο περισσότερο με έπειθε ότι εγώ έπρεπε να γίνω – οι αποδείξεις το απαιτούσαν. Άφησα το βιβλίο κάτω και κοίταξα ψηλά τον ουρανό με τα αραιά σύννεφα, ξεκουράζοντας τα μάτια μου, και σκέφτηκα βαθιά. Πόσο ακόμα θα αρνιόμουν να δεχτώ τον Χριστό όταν ήξερα ότι πραγματικά ήταν ο αληθινός Θεός, ο Σωτήρας που είχε πεθάνει για τις αμαρτίες μου; Ήμουν δυστυχισμένος, κρατημένος από το φόβο ότι θα έχανα τη θέση μου στην Ινδουϊστική κοινωνία και την ευαρέσκεια της οικογένειάς μου. Αλλά δεν ήταν η Αλήθεια – και η σχέση μου με τον Θεό – πιο σπουδαία; Ναι, αλλά ακόμα φοβόμουν.

Ο ξάδελφός μου Κρίσνα ήλθε στη βεράντα. «Ω, εδώ είσαι, Ράμπι. Ψάχνω να σε βρω. Έχει μια συνάθροιση στην Τσούβα απόψε που θα έπρεπε να πας. Η φωνή του ήταν πολύ χαρούμενη.

«Γιατί πρόκειται;»

«Είναι μια μικρή Χριστιανική συνάθροιση. Θα εξηγήσουν τη Βίβλο».

Ο Κρίσνα φαινόταν τόσο διαφορετικός, τελευταία, τόσο χαρούμενος και με κατανόηση. Και τώρα με προσκαλούσε σε μια *Χριστιανική* συνάθροιση. Υποπτευόταν τι γινόταν μέσα μου; Πώς ήθελα να πάω! Αλλά τι θα γινόταν αν με έβλεπαν εκεί και άρχιζαν τις διαδόσεις;

«Τι λες, Ράμπι; Θα ήταν πράγματι ωραίο αν μπορούσες να έρθεις. Φεύγω στις εξήμιση».

«Γιατί όχι;» είπα, εκπλήττοντας τον εαυτό μου. «Ναι, γιατί όχι!»

Περπατώντας για την Τσούβα, ο Κρίσνα και εγώ ενωθήκαμε με τον Ραμκέρ, ένα καινούριο γνωστό του. Τον είχα δει κάπου στην πόλη, και προφανώς ήξερε πολλά για μένα. «Ξέ-

ρεις τίποτα γι' αυτή τη συνάθροιση;» τον ρώτησα, ανυπόμονος να πάρω μερικές πληροφορίες εκ των προτέρων.

«Λίγα», απάντησε. «έγινα Χριστιανός τελευταία».

«Χριστιανός;» Δεν μπορούσα να πιστέψω τα αυτιά μου. «Πες μου», είπα με λαχτάρα. «Πραγματικά ο Ιησούς άλλαξε τη ζωή σου;»

Ο Ραμκέρ χαμογέλασε πλατιά. «Και βέβαια την άλλαξε! Τα πάντα είναι διαφορετικά.

«Γνωρίζεις τον Θεό;» Ρώτησα.

«Ναι, από τότε που ζήτησα τον Ιησού να έλθει στην καρδιά μου».

«Είναι πραγματικά αλήθεια Ράμπ!» πρόσθεσε ο Κρίσνα με ενθουσιασμό. «Έγινα και εγώ Χριστιανός – μόλις πριν λίγες μέρες». Ήταν η πρώτη φορά που με έλεγε Ραμπ, όπως οι στενοί μου φίλοι.

«Το υποπετεύθηκα!» αναφώνησα. Με έκπληξή μου, συνειδητοποίησα ότι ήμουν ευτυχής γι' αυτόν. Μετά η ευτυχία μου έγινε πανικός. Τι συνέβαινε με τους Ινδουϊστές αυτές τις μέρες; Η Μόλη, ο Ραμκέρ, και τώρα ο Κρίσνα! Δεν είχα ξανακούσει τέτοιο πράγμα στη ζωή μου! Ήμουν εγώ ο επόμενος;

Μετά από πορεία μιας ώρας φτάσαμε στα πρώτα σπίτια της Τσούβα και στρίψαμε σε ένα μικρό, στενό δρόμο σε μια πολύ φτωχή γειτονιά. Άσφαλτος από την περίφημη Πιτς Λέηκ του Τρινιτάδ έχει χρησιμοποιηθεί για να στρώσει δρόμους σε σχεδόν κάθε μεγάλη χώρα του κόσμου, αλλά καθόλου δεν είχε φτάσει εδώ για πολλά χρόνια. Λίγο επίστρωμα που είχε παραμείνει ήταν γεμάτο σχισμές και τρύπες από όπου φύτρωναν χορτάρια. Υπάρχουν μόνο τρία κτίρια στο δρόμο, και η προσοχή μου αμέσως στράφηκε στο πιο φτωχό από όλα, ένα ετοιμόρροπο δωμάτιο, που χρειαζόταν πολλή επισκευή και ήταν κυκλωμένο από ψηλά αγριόχορτα. Οι πρόχειροι τοίχοι, σκεπασμένοι από μια καμπουριασμένη ραβδωτή στέγη, έδειχναν ότι δεν είχαν βαφτεί ποτέ, και οι σανίδες ήσαν γκρίζες και μουχλιασμένες από το χρόνο. Ξεθωριασμένα γράμματα, που μόλις διακρίνονταν, διακήρυτταν, ΣΠΙΤΙ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΒΣΗΘΕΙΑΣ, μια ηχώ από καλύτερες ημέρες. Δεν υπήρχε τίποτα που να δείχνει ότι εκεί είχαν συ-

νάθροιση, αλλά δεν χρειαζόταν. Το δυνατό ψάλσιμο, κάπως παράτονο αλλά ζωηρό, που έβγαινε από το ανοιχτό παράθυρο, δεν άφηνε καμιά αμφιβολία στο νου μας ότι αυτό ήταν το μέρος.

Ανεβαίνοντας διστακτικά τα λίγα σπασμένα τσιμεντένια σκαλοπάτια, με δυσκολία συγκρατούσα τον ενθουσιασμό μου. Μόλις μπήκα μέσα δεν μπορούσα να πιστέψω στα μάτια μου. Δεν ήταν περισσότεροι από μια ντουζίνα άνθρωποι εκεί, και η «ορχήστρα» που νόμισα ότι είχα ακούσει καθώς πλησιάζαμε ήταν ένα μικρό κορίτσι περίπου έξη χρόνων που στεκόταν όρθιο στο μπροστινό μέρος της αίθουσας και χτυπούσε ένα φτηνό τύμπανο. Τόσοι λίγοι άνθρωποι – αλλά τι ενθουσιασμός. Ποτέ μου δεν είχα ακούσει τέτοιο ψάλσιμο. Διστάσαμε στην είσοδο. Τα μάτια μου κοίταξαν το σκονισμένο πάτωμα, τους μεγάλους ιστούς αράχνης που κρέμονταν από τους δοκούς της στέγης, τις κοιμισμένες νυχτερίδες σε σωρούς εδώ και εκεί κάτω από την ανοιχτή στέγη, τους αχρωμάτιστους τοίχους που είχαν μερικές παλιές και δυσκολοανάγνωστες διαφημίσεις. Ο μικρός όμιλος των Χριστιανών ήταν ο,τιδήποτε άλλο από επιβλητικός: λίγοι ηλικιωμένοι Ινδοί και μαύροι και μερικοί νεαροί και παιδιά.

Μολονότι δεν γνώριζα κανέναν, ήμουν σίγουρος ότι όλοι θα με ήξεραν. Δεν τολμούσα να φανταστώ τι θα συνέβαινε όταν έλεγαν στους Ινδουϊστές γείτονές τους ότι είχα πάει σε Χριστιανική συνάθροιση. Δεν υπήρχε τρόπος να μείνω αφανής μέσα σε ένα τόσο μικρό ακροατήριο. Αποφασίζοντας να κάνω το γενναίο, προχώρησα στο στενό διάδρομο ανάμεσα στους σκονισμένους, άδειους πάγκους, ακολουθούμενος από τον Κρίσνα και τον Ραμκέρ. Με τη γωνία του ματιού μου έβλεπα κεφάλια να γυρίζουν, εκφράσεις έκπληξης, και ανθρώπους ο ένας να σκουντά τον άλλο, αλλά συνέχισα και πήγα στον πρώτο πάγκο. Όλοι έψαλλαν μια μικρή επωδό με μεγάλο ενθουσιασμό πάλι και πάλι:

*Όλο το δρόμο προς το Γολγοθά περπάτησε για με,
περπάτησε για με, περπάτησε για με
Όλο το δρόμο προς το Γολγοθά περπάτησε για με,
Πέθανε για να με ελευθερώσει.
Μολονότι είχα τόσες πολλές, πολλές αμαρτίες,*

*Ο Ιησούς τις πήρε όλες και με συγχωρεί
'Όλο το δρόμο προς το Γολγοθά περπάτησε για με,
Πέθανε για να με ελευθερώσει.*

Ήταν το πρώτο Χριστιανικό τραγούδι που είχα ακούσει. «Γολγοθάς» ήταν προφανώς εκεί όπου ο Ιησούς είχε πεθάνει για τις αμαρτίες του κόσμου και για τις δικές μου αμαρτίες, επίσης. Ώστε ήταν ένα πραγματικό μέρος! σκέφτηκα. Και πόσο αίσθημα στη φωνή τους! Πρέπει αλήθεια να αγαπούν τον Ιησού πάρα πολύ, επειδή πέθανε γι' αυτούς!

Το μικρό κορίτσι μας χαμογέλασε ντροπαλά καθώς συνέχιζε να κτυπά το τύμπανό της. Η μικρή σύναξη έφελνε τις λέξεις πάλι και πάλι. Με κατέπληξε όταν κατάλαβα ότι και οι τρεις είχαμε αρχίσει να ψέλνουμε, συνεπαρμένοι από το γενικό ενθουσιασμό. Δεν ήταν ασυνήθιστο να ψέλνουν σε Ινδουϊστικές τελετές, αλλά ποτέ με τη χαρά και την ένταση αυτών των Χριστιανών.

Η μικρή μαέστρος σταμάτησε το τύμπανο. Έγινε μια μικρή παύση· μετά χτύπησε πάλι το χέρι της και ένας νέος ύμνος άρχισε. Ξανά και ξανά, επανελάμβαναν τις λέξεις, και σύντομα συμμετείχα πάλι. Ήταν δύσκολο να μη ενθουσιαστώ, αν αυτό που έλεγε ο ύμνος ήταν αλήθεια!

*Θαυμάσιος, θαυμάσιος, είναι ο Ιησούς για με!
Σύμβουλος, Θεός δυνατός, Άρχων ειρήνης είναι αυτός.
Με σώζει, με κρατά μακριά από κάθε αμαρτία και ντροπή.
Θαυμάσιος είναι ο Λυτρωτής μου, δόξα στο όνομα αυτού!*

Κανένας δεν είχε αρχίσει να κηρύττει, αλλά είχα ήδη μάθει τόσα πολλά. Τι αντίθεση μεταξύ της σχέσης που αυτοί οι Χριστιανοί έχουν με τον Ιησού και τον τελετουργικό κατευνασμό των θεών στις Ινδουϊστικές τελετές! Ποτέ δεν είχα ακούσει κανένα να λέει ότι ένας Ινδουϊστικός θεός ήταν «Θαυμάσιος» ή ένας «Σύμβουλος». Βέβαια κανένας δεν θα τραγουδήσει έτσι για το Σίβα, για την Κάλι, την αιμοδιψή γυναίκα του, ή για το γιο τους, τον Γκανέσα, μισό ελέφαντα και μισό άνθρωπο! Και αποκαλούσαν τον Ιησού τον Άρχοντα της Ειρήνης! Γι' αυτό η Μόλη είπε ότι δεν είχε ανάγκη πια να κάνει Γιόγκα για να βρει ειρήνη. Οι λέξεις της απλής χορωδίας έμπαιναν καυτοί μέσα στην καρδιά μου. Ο Ιησούς όχι μόνο θα

με έσωζε, αλλά και θα με κρατούσε μακριά από κάθε αμαρτία και ντροπή. Τι καλά νέα! Αυτοί οι άνθρωποι πρέπει να το ζούσαν πραγματικά, αλλιώς δεν θα έψελναν με τόσο ενθουσιασμό και χαρά.

Ενώ ψέλναμε μερικούς ακόμα ύμνους, κάποιοι άλλοι ήρθαν, αυξάνοντας το ακροατήριο σε περίπου δέκα πέντε. Τελικά το μικρό κορίτσι κάθισε, και ένας νεαρός που δεν τον είχα δει όταν μπήκαμε σηκώθηκε και στάθηκε μπροστά.

«Καλωσορίζουμε όλους σας εδώ απόψε στη συνάθροιση του Ευαγγελίου», είπε με χαμόγελο. «Παρακαλώ γυρίστε τα υμνολόγια σας στη σελίδα δέκα». Ήταν η τελευταία στο υμνολόγιο.

Δεν μπορούσα να πιστέψω στα μάτια μου. Τον θυμόμουν σαν ένα από τους χειρότερους ταραξίες στο δημοτικό σχολείο – και επί πλέον Μουσουλμάνος – τον οποίον αντιπαθούσα πολύ. Πόσο διαφορετικός φαινόταν τώρα. Και ο ύμνος που μας ζήτησε να ψάλλουμε με κατέπληξε, ιδιαίτερα η επωδός:

*Ηλιόφως, Ηλιόφως, είναι στην ψυχή μου σήμερα,
Ηλιόφως, Ηλιόφως, σε όλο μου το δρόμο.
Από τότε που ο Σωτήρας με θρήκε, μου πήρε την αμαρτία,
Έχω πάρει το Ηλιόφως της αγάπης του μέσα μου.*

Τι βαθύ αποτέλεσμα είχαν αυτές οι απλές λέξεις επάνω μου! Λατρεύοντας τον ήλιο πάνω στον ουρανό για μια ώρα την ημέρα, είχα παραμείνει σκοτεινός και κρύος μέσα μου. Αλλά αυτοί οι άνθρωποι έψελναν για το φως του ήλιου μέσα στις ψυχές τους. Και ήταν ένα ηλιόφως αγάπης. Με δυσκολία κρατούσα το θαυμασμό μου και τη χαρά μου. Το ηλιόφως της αγάπης του μέσα μου. Βέβαια, εγώ δεν είχα καμιά αγάπη για να τραγουδήσω. Μισούσα τόσους ανθρώπους, παρά την επιμελή άσκηση τής θρησκείας. Ήξερα ότι οι περισσότεροι Ινδουϊστές άγιοι είχαν μεγάλη αντιπάθεια και μίσος μέσα στην κάρδιά τους. Υπήρχε πολλή ζήλεια ανάμεσα στους Παντίτ, οι οποίοι συχνά μισούσαν ο ένας τον άλλο με πάθος. Βέβαια οι Ινδουϊστές μισούσαν τους Μουσουλμάνους και είχαν σφάξει πολλές χιλιάδες από αυτούς στην Ινδία μετά την Ανεξαρτησία. Αλλά αυτοί οι Χριστιανοί τραγουδούσαν για την αγάπη του Ιησού μέσα τους, μια αγάπη τόσο καθαρή, 147

λαμπρή και πραγματική – όχι απλώς μια ιδέα – που την περιέγραφαν σα να ήταν το ηλιόφως μέσα στην ψυχή τους. Λοιπόν, ήθελα και εγώ να έχω αυτή την αγάπη μέσα στην ψυχή μου!

Μετά από λίγους ακόμα ύμνους, ο ομιλητής, Αβδουλ Χαμίτ, ήλθε μπροστά και ένας δίσκος προσφοράς γύρισε στο ακροατήριο. Έρριξα ένα μικρό νόμισμα και άκουσα μερικά άλλα κέρματα να πέφτουν στο δίσκο καθώς γύριζε από χέρι σε χέρι. Πόσα λίγα, σκέφτηκα, συγκρίνοντάς τα με τις τεράστιες προσφορές που μάζευα στις *Πούτζια*. Ο ομιλητής θα αγανακτούσε!

Πόσο είχα κάνει λάθος! Όταν έφεραν τα λίγα αυτά κέρματα μπροστά του, ο Αβδούλ Χαμίτ έκλεισε τα μάτια του και άρχισε να προσεύχεται: «Σε ευχαριστούμε, Ουράνιε Πατέρα, με όλη μας την καρδιά γι' αυτή την ευλογία που πήραμε με ευγνωμοσύνη από σένα. Βοήθησέ μας να τα χρησιμοποιήσουμε με προσευχή και προσοχή στην υπηρεσία σου και για τη δόξα σου. Στο όνομα του Ιησού Χριστού προσευχόμαστε. Αμήν».

Σχεδόν γέλασα στη σκέψη της χρησιμοποίησης αυτών των λίγων κερμάτων «με προσευχή και προσοχή». Ποιος Παντίτ θα σκεφτόταν ποτέ να χρησιμοποιήσει προσφορές της *Πούτζια* ή κάποια αμοιβή του για τη δόξα του Χανουμάν ή κάποιου άλλου θεού; Θα έκανε ό,τι ήθελε με αυτά. Πόσο άπληστος και εγωιστής ήμουν με τις προσφορές που άφηναν στα πόδια μου! Ο Ραμκέρ ψιθύρισε σε μένα και στον Κρίσνα ότι ο κήρυκας, που είχε σύζυγο και τρία παιδιά, είχε αφήσει τη θέση του δασκάλου και ένα καλό μισθό για να γίνει άμισθος ευαγγελιστής. Ήταν κάτι που δεν μπορούσα να κατανοήσω.

Παρμένο από τον 23 Ψαλμό το κήρυγμα ήταν απλό, αλλά δυνατό. Δόθηκε με μια βαθιά συναίσθηση και πνευματική δύναμη που ποτέ δεν είχα γνωρίσει πριν. Κάθε λέξη φαινόταν να απευθύνεται σε μένα. Αναρωτήθηκα πώς αυτός ο άνθρωπος ήξερε τις εσωτερικές μου αγωνίες, τα προβλήματα που με ενοχλούσαν, αυτές τις ίδιες σκέψεις που είχα κάνει, τις βαθιές συγκρούσεις που είχα αντιμετωπίσει. Σίγουρα δεν μπορούσε να ξέρει ότι θα ερχόμουν!

«Ο Κύριος είναι ο Ποιμήν μου· δεν θα στερηθώ ουδενός». Κάτι σκίρτησε μέσα μου σε αυτές τις λέξεις. Μια εσωτερική φωνή φαινόταν να με καλεί να αφήσω τον αληθινό Θεό να γίνει ο Ποιμήν μου. Αλλά μια άλλη φωνή πολεμούσε και διαφωνούσε με ό,τι ο κήρυκας έλεγε. Με προειδοποιούσε ότι θα έχανα τα πάντα και μου υπενθύμιζε το γόητρο και την τιμή που θα είχα ως ένας μεγάλος Παντίτ όπως ο Τζάνκι Πρασάντ Σαρμά Μαχαράτζ. Θα απογοήτευα τη μητέρα μου! Πώς μπορούσα να ντροπιάσω το καλό όνομα του πατέρα μου; Οι δυο φωνές διαφωνούσαν, αλλά η φωνή που με τραβούσε προς τον καλό Ποιμένα μιλούσε με αγάπη, ενώ η άλλη φωνή με μίσος και απειλές. Αληθινά αυτός ο Ποιμένας που ο Ψαλμωδός περιέγραφε ήταν ο Θεός που αναζητούσα! Ακόμα και αν έχανα τα πάντα, τι σημασία είχε; Εάν άφηνα τον Δημιουργό να γίνει ο Ποιμένας μου, τότε τι άλλο θα ήθελα; Αν αυτός ήταν αρκετά δυνατός να δημιουργήσει ολόκληρο το σύμπαν, ασφαλώς θα μπορούσε να φροντίσει και για μένα.

«Με οδήγησε σε δρόμους δικαιοσύνης, για χάρη του ονόματος αυτού». Πόσο ένοχος αισθάνθηκα, και πόσο άκαρπες ήταν όλες οι προσπάθειές μου να καθαριστώ ηθικά! Μετά από χιλιάδες ιερά μπάνια, ήμουν ακόμα αμαρτωλός μέσα μου. Αλλά αυτός ο Θεός υποσχόταν να με οδηγήσει σε δικαιοσύνη, όχι για να μπορώ να καυχώμαι για την καλοσύνη μου, ή να καλυτερέσω την Κάρμα μου ώστε να μπορέσω να έχω καλύτερη μετενσάρκωση· θα με συγχωρούσε ώστε να ανήκω σε Κείνον, αν και δεν το άξιζα, και τότε θα με βοηθούσε να ζήσω τη ζωή που Εκείνος είχε σχεδιάσει για μένα. Θα ήταν η δική Του δικαιοσύνη, δωρισμένη σε μένα, αν βέβαια τη δεχόμουν. Σιγά σιγά το θαύμα της χάρης του Θεού, τόσο αντίθετο με ό,τι μέχρι τώρα ήξερα, έγινε πιστευτό.

«Και σε κοιλάδα σκιάς θανάτου αν περιπατήσω, δεν θα φοβηθώ κακό· γιατί συ είσαι μαζί μου». Παρά τα αρχαία Αγγλικά ήταν αρκετά απλό. Θα ελευθερωνόμουν από τους φόβους που είχα ζήσει όλη μου τη ζωή – φόβο από τα πνεύματα που στοίχειωναν την οικογένειά μας, φόβο από τις δυνάμεις του κακού που ασκούσαν επιρροή στη ζωή μου, φόβο από του τι ο Σίβα και οι άλλοι θεοί θα έκαναν αν συνεχώς δεν τους κατεύναζα. Εάν Αυτός ο Θεός ήταν ο Ποιμήν μου, δεν θα είχα 149

φόβο, επειδή αυτός θα ήταν μαζί μου, να με προστατεύει, να μου δίνει την ειρήνη του.

«Βεβαίως χάρη και έλεος θα με ακολουθούν όλες τις ημέρες της ζωής μου· και θα κατοικώ στον οίκο του Κυρίου για πάντα». Ο κήρυκας είπε ότι αυτό σήμαινε το να είσαι στον ουρανό στην παρουσία του Θεού. Βέβαια, αυτό ήταν πολύ καλύτερο από την Αυτογνωσία!

«Ο Κύριος Ιησούς Χριστός θέλει να γίνει ο δικός σου Ποιμένας. Άκουσες τη φωνή του να μιλάει στην καρδιά σου; Μετά την ανάστασή του ο Ιησούς είπε, «Ίδού, στέκομαι στην πόρτα και κτυπώ» – αυτή είναι η πόρτα της καρδιάς σου – «Εάν κάποιος ακούσει τη φωνή μου, και ανοίξει την πόρτα, θα μπω μέσα, και θα δειπνήσω μαζί του». Γιατί να μη ανοίξεις την καρδιά σου σ' Αυτόν τώρα; Μη περιμένεις μέχρι αύριο – ίσως είναι πολύ αργά!» Ο κήρυκας φαινόταν να μιλάει κατ' ευθείαν σε μένα. Δεν μπορούσα να αναβάλω πια!

Πηδώντας από τη θέση μου, πήγα γρήγορα και γονάτισα μπροστά του. Μου χαμογέλασε και ρώτησε αν κάποιος άλλος ήθελε να δεχθεί τον Ιησού. Κανείς δεν κινήθηκε. Τότε ζήτησε από τους Χριστιανούς να πλησιάσουν και να προσευχηθούν μαζί μου. Αρκετοί ήλθαν, γονατίζοντας δίπλα μου. Για χρόνια οι Ινδουϊστές υποκλίνονταν μπροστά μου – και τώρα εγώ γονάτιζα μπροστά σε ένα Χριστιανό.

«Δεν έρχεσαι σε μένα», είπε, «αλλά στον Ιησού. Είναι ο μόνος που μπορεί να σε συγχωρήσει και να σε καθαρίσει, ν' αλλάξει τη ζωή σου και να σε φέρει σε ζωντανή σχέση με το ζωντανό Θεό». Αυτά τα καταλάβαινα χωρίς εξηγήσεις. Γονάτιζα εκεί για να μου δείξει πώς να δεχτώ αυτόν τον Ιησού για τον οποίομίλαγε.

Δυνατά επανέλαβα μετά από αυτόν μια προσευχή προσκαλώντας τον Ιησού μέσα στην καρδιά μου – εκτός από τις λέξεις «και κάνε με Χριστιανό». Ήθελα τον Ιησού, αλλά όχι αυτό. Δεν είχα ακόμα καταλάβει ότι προσκαλώντας τον Ιησού μέσα στην καρδιά μου γινόμουν Χριστιανός και ότι κανένας δεν μπορεί να γίνει Χριστιανός με κανένα άλλο τρόπο.

Όταν ο Χαμίτ είπε, «Αμήν», ρώτησε αν ήθελα να προσευχηθώ με δικά μου λόγια. Ήσυχα, πνιγμένος από τη συγκίνηση, άρχισα. «Κύριε Ιησού, ποτέ δεν διάβασα τη Βίβλο

και δεν ξέρω τι λέει, αλλά άκουσα ότι Εσύ πέθανες για τις αμαρτίες μου στο Γολγοθά ώστε να μπορέσω να συγχωρεθώ και να συμφιλιωθώ με τον Θεό. Παρακαλώ, Κύριε, συγχώρεσε όλες τις αμαρτίες μου. Έλα στην καρδιά μου! Θέλω να γίνω ένας νέος και αλλαγμένος άνθρωπος!»

Έκλαιγα με δάκρυα μετάνοιας για τον τρόπο που είχα ζήσει για το θυμό, το μίσος, τη φιλαυτία και την υπερηφάνεια. Για τα είδωλα που είχα υπηρετήσει, για το ότι δέχτηκα λατρεία που ανήκε μόνο στον Θεό, και για το ότι φανταζόμουν ότι Εκείνος ήταν τάχα όμοιος με μια αγελάδα ή ένα αστέρι ή έναν άνθρωπο. Προσευχήθηκα για αρκετά λεπτά – και πριν τελειώσω ήξερα ότι ο Ιησούς δεν ήταν απλώς ένας ακόμα από τα εκατομμύρια των θεών. Ήταν στην πραγματικότητα ο Θεός για τον οποίο πεινούσε η ψυχή μου. Είχα έρθει στον Ιησού μέσω της πίστης και ανακάλυψα ότι αυτός ήταν ο Δημιουργός. Και όμως, με αγάπησε τόσο ώστε να γίνει άνθρωπος για χάρη μου και να πεθάνει για τις αμαρτίες μου. Με αυτή την αναγνώριση, τόννοι από σκοτάδι φάνηκαν να σηκώνονται και ένα λαμπρό φως πλημμύρισε την ψυχή μου. Το «Ηλιόφως της αγάπης του» είχε έρθει να λάμψει και μέσα στη δική μου καρδιά.

Αστρικά ταξίδια σε άλλους πλανήτες, εξωγήινη μουσική και ψυχεδελικά χρώματα, οράματα στη Γιόγκα και ανώτερες καταστάσεις συναίσθησης σε βαθιά αυτοσυγκέντρωση – όλα αυτά τόσο ευχάριστα κάποτε και εξυψωτικά του εγώ, είχαν γίνει σκόνη και στάχτες. Αυτό που αισθανόμουν τώρα δεν ήταν απλώς ένα ακόμα ψυχικό ταξίδι. Ήμουν σίγουρος γι' αυτό. Η Μόλη είχε πει ότι ο Ιησούς θα αποδείκνυε τον εαυτό του. Επί τέλους καταλάβαινα τι εννοούσε. Είχε έλθει να ζήσει μέσα μου! Ήξερα ότι είχε πάρει τις αμαρτίες μου! Ήξερα ότι με είχε κάνει έναν καινούριο άνθρωπο. Ποτέ δεν ήμουν τόσο πραγματικά ευτυχισμένος. Τα δάκρυα της μετάνοιας έγιναν δάκρυα χαράς. Για πρώτη φορά στη ζωή μου γνώρισα τι σημαίνει πραγματική ειρήνη. Το συναισθήμα ότι είμαι ελεεινός, δυστυχισμένος και άθλιος με άφησε. Ήμουν σε κοινωνία με τον Θεό και το γνώριζα. Ήμουν ένα από τα παιδιά του τώρα. Είχα αναγεννηθεί.

Η μικρή σύναξη άρχισε να ψάλλει, «όπως είμαι, ελεεινός,

αλλά επειδή το αίμα σου χύθηκε για μένα· και εσύ μου είπες να έλθω σε σένα, έρχομαι αμνέ Θεού». Έμεινα στα γόνατα ακούοντας προσεχτικά κάθε λέξη, γεμάτος ευγνωμοσύνη στον Θεό για τη συγχώρεση, θαυμάζοντας το ότι αυτός ο ύμνος έκφραζε ακριβώς το πώς αισθανόμουν. Ο συγγραφέας πρέπει να είχε δοκιμάσει την ίδια λύτρωση από την ενοχή. Από τη λέξη «Αμνός» κατάλαβα αμέσως ότι ο Ιησούς ήταν ευγενικός, καλός και γεμάτος αγάπη. Θυμήθηκα τι είχε πει η Μόλη για την αγάπη του Ιησού. Αισθανόμουν αυτή την αγάπη να πλημμυρίζει την ψυχή μου.

Όλη η υπερηφάνειά μου ότι ήμουν Βραχμάνος είχε εξαφανιστεί. Χρειαζόταν πολλή ταπείνωση για έναν ανώτατης κάστας Ινδουϊστή να γονατίσει σ' αυτό το βρώμικο πάτωμα μπροστά σ' αυτούς τους Χριστιανούς, αλλά αυτό ήταν η αρχή μόνο μιας νέας αναγνώρισης του πόσο μικρός ήμουν και πόσο μεγάλος ήταν ο Θεός μου. Ανακάλυψα ότι η ταπείνωση δεν ήταν μειωτική και δεν με έκανε να μισώ ή να υποτιμώ τον εαυτό μου. Ήταν απλώς η παραδοχή της αλήθειας ότι ήμουν τελείως εξαρτημένος από τον Δημιουργό μου για όλα. Αυτή η ομολογία άνοιξε την πόρτα για μια τελείως νέα ζωή με τον Ιησού.

Με δάκρυα χαράς και ευτυχισμένα χαμόγελα, η μικρή σύναξη μαζεύτηκε γύρω μου να με αγκαλιάσει και να μου σφίξει το χέρι σα να με καλωσόριζαν στην οικογένεια του Θεού. Ποτέ δεν είχα αισθανθεί τόση χαρά και αγάπη για άλλα ανθρώπινα όντα ή τέτοια αίσθηση ασφάλειας, ούτε ακόμα ανάμεσα στους συγγενείς μου. Φανταστείτε τη χαρά μου όταν η Σάντη ήρθε και με αγκάλιασε. Δεν ήξερα ότι ήταν εκεί. «Ήρθα με το αυτοκίνητο κάποιου φίλου», ψιθύρισε. «Ράμπ, είμαι πραγματικά ευτυχισμένη γιατί έδωσες τον εαυτό σου στον Ιησού. Είναι το καλύτερο πράγμα που έκανες ποτέ!» Αισθάνθηκα μια νέα συγγένεια ανάμεσά μας. Ήταν και αυτή στην οικογένεια του Θεού!

Στην επιστροφή για το σπίτι, τα ψηλά καλάμια κοντά στο δρόμο, φαίνονταν να χορεύουν στη βραδυνή αύρα καθώς τα φύλλα γυάλιζαν στο ωχρό φως της σεληνης. Και τα αστέρια! Δεν θυμάμαι ποτέ να ήσαν τόσο λαμπερά! Πάντα αγαπούσα τη φύση, αλλά τώρα φαινόταν δέκα φορές πιο όμορφη από

κάθε άλλη φορά. Κάποτε λάτρευα τα ουράνια σώματα, αλλά τώρα τα έβλεπα με διαφορετικό φως. Είχαν γίνει από τον Θεό τον οποίο μόλις τώρα γνώρισα, και θαύμασα πολύ τη δύναμη του Δημιουργού, την καλλιτεχνία, και τη σοφία. Ήθελα μόνο να τον λατρεύω για πάντα, να του λέω πόσο ευγνώμων ήμουν για την ίδια τη ζωή. Τώρα πλέον δεν ευχόμουν να μη είχα ποτέ γεννηθεί. Ήμουν ευτυχής που ζούσα – και θα ζούσα για πάντα. Οι τρεις μας περάσαμε χαρούμενα την ώρα καθώς περπατούσαμε, ψέλλοντας πάλι και πάλι τους ύμνους που είχαμε μάθει εκείνο το βράδυ.

Φτάνοντας επί τέλους στο σπίτι, ο Κρίσνα και εγώ βρήκαμε ολόκληρη την οικογένεια – εκτός από το Διοναρίν και τη σύζυγό του – συγκεντρωμένη στο σαλόνι περιμένοντάς μας, έχοντας προφανώς ακούσει τι είχε συμβεί από τη Σάντη, που είχε έλθει με αυτοκίνητο. Είχα φοβηθεί επειδή θα με έβλεπαν σ' εκείνη τη συνάθροιση, αλλά όλοι οι φόβοι με άφησαν όταν ο Ιησούς ήλθε στην καρδιά μου. Δεν μπορούσα να κρατήσω τόσο καλά νέα μόνο για τον εαυτό μου. Ήθελα όλοι να ξέρουν τον Κύριό μου.

«Ζήτησα από τον Ιησού να έλθει στη ζωή μου!» Φώναξα χαρούμενα, καθώς κοίταζα από το ένα γεμάτο απορία πρόσωπο στο άλλο. «Είναι υπέροχο. Δεν βρίσκω λόγια να σας πω τι σημαίνει ήδη για μένα. Ξέρω ότι με έχει κάνει έναν καινούριο άνθρωπο».

«Δεν μπορούσα να το πιστέψω, Ράμπι, αλλά τώρα το άκουσα από σένα», είπε η θεία Ρεβάτη με πνιγμένη από τη συγκίνηση φωνή. «Τι θα πει η μητέρα σου γι' αυτό; Θα ταραχτεί». Έφυγε απότομα από το δωμάτιο, αλλά χωρίς να έχει θυμώσει όπως περίμενα. Αντίθετα φαινόταν πληγωμένη και συγχυσμένη.

Πόσο λυπήθηκα που η θεία Ρεβάτη δεν μου έδωσε την ευκαιρία να της εξηγήσω. Είχα μια νέα αγάπη για κείνη και ήθελα να ξέρει την ειρήνη που είχα βρει. Και η Μα – ποια θα ήταν η αντίδρασή της; Την κοίταξα, και με έκπληξη την είδα να ακτινοβολεί από χαρά.

«Έκανες το πιο καλό πράγμα, Ράμπι!» αναφώνησε χαρούμενα. «Θέλω να ακολουθήσω τον Ιησού, και εγώ!»

Έτρεξα κοντά της και την αγκάλιασα. «Ζητώ συγγνώμη 153

για τον τρόπο που φερνόμουν – σε παρακαλώ συγχώρησέ με!» Κούνησε το κεφάλι καταφατικά, ανήμπορη να μιλήσει.

Η Σάντη έκλαιγε τώρα. «Έδωσα την καρδιά μου στον Ιησού, και εγώ, πριν λίγες μέρες», κατάφερε να πει μεταξύ λυγμών χαράς, σκουπίζοντας τα δάκρυά της.

Καθήσαμε συζητώντας ζωηρά για πολλή ώρα, εξομολογούμενοι την αγάπη του Χριστού που είχαμε ο ένας για τον άλλο. Η Μα μου είπε πως η Σάντη είχε πάει σε κείνη τη συνάθροιση στην Τσούβα πριν λίγα θράδυα και είχε πιαστεί από τη θεία Ρεβάτη ενώ σκαρφάλωνε από ένα παράθυρο όταν γύρισε σπίτι. Ο θεός Διοναρίν της είχε δώσει ένα καλό ξύλο. Είπα στη Μα για την ομιλία, και μου είπε ότι ο Ψαλμός 23 της άρεσε πολύ και ότι είχε διαβάσει πολλούς Ψαλμούς πριν ο Νάνα καταστρέψει την Βίβλο της. Τελικώς, χωρίς προθυμία, πήγαμε για ύπνο.

Πριν πέσω στο κρεβάτι κατέστρεψα το μυστικό απόθεμα από τσιγάρα που είχα. Η επιθυμία μου γι' αυτά είχε φύγει τελείως. Με την πρώτη ευκαιρία την άλλη μέρα, ζήτησα συγγνώμη από τη θεία Ρεβάτη για τον τρόπο που τόσες φορές της είχα φερθεί. Δεν ήξερε πώς να αντιδράσει. Αυτός δεν ήταν ο Ράμπι που ήξερε τόσα χρόνια. Έβλεπα την αβεβαιότητα μέσα στα μάτια της και τη λυπόμουν. Φαινόταν τόσο δυστυχισμένη. Πόσο καλά καταλάβαινα την πάλη που γινόταν μέσα στην καρδιά της!

Ο θεός Διοναρίν ήταν έξω και γυάλιζε το αυτοκίνητό του – εκείνο που είχα ευλογήσει – όταν τον βρήκα. Δεν ήταν εύκολο να τον αντιμετωπίσω, και δίστασα να του πω απότομα ότι ήμουν Χριστιανός. Βάδισα προς το μέρος του και είπα, «Θείε Διοναρίν, έχω δεχθεί το Άγιο Πνεύμα στη ζωή μου».

Ανασηκώθηκε και με κοίταξε με κατάπληξη και θυμό. «Ο πατέρας σου ήταν ένας μεγάλος Ινδουϊστής και η μητέρα σου είναι μια μεγάλη Ινδουίστρια», είπε αυστηρά. «Θα ήταν πολύ δυσχερής να σκεφθεί ότι έγινα Χριστιανός. Καλύτερα σκέψου πάλι το τι κάνεις!»

«Ναι, έχω ήδη υπολογίσει το τίμημα», απάντησα.

Ο Κρίσνα μπόρεσε να μιλήσει στη μητέρα του όπως κανείς από εμάς δεν μπορούσε, και ανακάλυψε ότι εκείνη είχε απογοητευθεί από τις θρησκευτικές τελετουργίες πριν από

πολλά χρόνια αλλά φοβόταν να το δείξει. Της έδωσε τη διεύθυνση μιας εκκλησίας σε μια κοντινή πόλη, και την άλλη Κυριακή πήγε μόνη της, αν και διστακτικά. Όταν γύρισε αργά το βράδυ όσοι ήμασταν ήδη Χριστιανοί την περιμέναμε, πιστεύοντας ότι οι προσευχές μας είχαν απαντηθεί. Κανείς δεν χρειάστηκε να ρωτήσει τι συνέβη – η έκφραση στο πρόσωπό της τα έλεγε όλα.

Εκείνη και η Μα αγκαλιάστηκαν και έκλαψαν για πολλή ώρα. Μετά η θεία Ρεβάτη σηκώθηκε, σκούπισε τα μάτια της και με κοίταξε. «Ράμπι!» Αγκαλιαστήκαμε για πολλή ώρα, ενώ τα δάκρυα έτρεχαν στα μάγουλά μας, ενώ το μίσος και η πικρία είχαν φύγει από ανάμεσά μας για πάντα.

Την άλλη ημέρα μπήκα αποφασιστικά στο δωμάτιο της προσευχής μαζί με τον Κρίσνα. Οι δυό μας αρχίσαμε να μεταφέρουμε κάθε τι έξω στην αυλή· το λίκυαμ του Σίβα και τα άλλα είδωλα από ξύλο και άχυρο και μπρούντζο που τα ονομάζαμε θεούς· τις Ινδουϊστικές γραφές, τόμους από αυτές, τυλιγμένους στα ιερά πανιά· κάθε είδους θρησκευτικά εξαρτήματα που χρησιμοποιούσαμε στις τελετές. Μέχρι να γίνει και η θεία Ρεβάτη Χριστιανή, δεν είχα αισθανθεί ελεύθερος να το κάνω. Τώρα όλοι μας ήμασταν ενωμένοι με την επιθυμία να απαλλαγούμε από κάθε δεσμό με το παρελθόν και με τις δυνάμεις του σκότους που μας είχαν τυφλώσει και σκλαβώσει τόσον καιρό. Οι άλλοι ενώθηκαν μαζί μας, και όλοι μαζί μεταφέραμε τον τεράστιο θωμό. Όταν το δωμάτιο της προσευχής άδειασε, το σκουπίσαμε καλά. Ψάχνοντας προσεχτικά το σπίτι μαζέψαμε κάθε θέλγητρο, φυλακτό, ξόανο, θρησκευτική εικόνα και καλλιτέχνημα, πετώντας τα στο σωρό των σκουπιδιών πίσω στον κήπο. Ο θεός Διοναρίν και η σύζυγός του ήσαν αγανακτισμένοι, αλλά δεν προσπάθησαν να μας σταματήσουν. Όλοι οι άλλοι ήσαν σύμφωνοι. Όλοι μαζί, δέκα τρεις από εμάς είχαμε ανοίξει τις καρδιές μας στον Χριστό και ξέραμε ότι οι αμαρτίες μας είχαν συγχωρεθεί – δέκα μέσα στο σπίτι μας και τρία άλλα ξαδέλφια.

Χαρούμενοι στη νέα ελευθερία μας από το φόβο που κάποτε μας έδενε, ο Κρίσνα και γω συντρίψαμε τα είδωλα και τις θρησκευτικές εικόνες, μαζί και αυτές του Σίβα. Λίγες μέρες πριν δεν θα τολμούσα ούτε να σκεφθώ να κάνω κάτι τέτοιο,

με το φόβο ότι ο Καταστροφέας θα με σκότωνε αμέσως, αλλά η σιδερένια λαβή του φόβου που με κρατούσε τόσο καιρό είχε σπάσει από τη δύναμη του Ιησού. Κανείς δεν μας είχε πει τι να κάνουμε. Τα μάτια μας είχαν ανοιχτεί από τον Κύριο. Ξέραμε ότι δεν μπορούσε να γίνει συμβιβασμός, ούτε υπήρχε καμιά δυνατότητα ανάμιξης του Ινδουισμού και του αληθινού Χριστιανισμού! Ήταν διαμετρικά αντίθετοι. Το ένα ήταν σκοτάδι, το άλλο φως. Το ένα εκπροσωπούσε τους πολλούς δρόμους, που όλοι έφερναν στην ίδια καταστροφή· το άλλο ήταν, όπως είπε ο Ιησούς, ο στενός δρόμος που οδηγεί στην αιώνια ζωή.

Όταν όλα μαζεύτηκαν στο σωρό των σκουπιδιών, βάλαμε φωτιά και παρακολουθούσαμε τις φλόγες να καταβροχθίζουν το παρελθόν μας. Οι μικρές φιγούρες που κάποτε είχαμε φοβηθεί ως θεούς γρήγορα έγιναν στάχτες. Οι δυνάμεις του σκότους δεν μπορούσαν να μας φοβίσουν πια. Αγκαλιάζαμε ο ένας τον άλλο και ευχαριστούσαμε το Γιο του Θεού που πέθανε για να μας ελευθερώσει. Καθώς ψέλναμε και προσευχόμαστε και δοξάζαμε τον αληθινό Θεό όλοι μαζί, βλέπαμε τη νέα ελευθερία και χαρά να λάμπει στα πρόσωπά μας. Τι αξέχαστη μέρα!

Σπρώχνοντας τις μισοκαμένες καρβουνόσταχτες κοντά για να καούν τελείως, αποφασισμένος να δω το παρελθόν να καίγεται, βρήκα τις σκέψεις μου να έχουν πάει πίσω στην καύση του πτώματος του πατέρα μου σχεδόν οχτώ χρόνια πριν. Σε αντίθεση με την καινούρια χαρά μας, η σκηνή εκείνη είχε ξεσηκώσει κραυγές θρήνου και απαρηγόρητης λύπης, καθώς το πτώμα του πατέρα μου είχε προσφερθεί στους ίδιους ψεύτικους θεούς, που τώρα είχαν γίνει αποκαΐδια μπροστά μου. Σκέφτηκα αυτά τα χρόνια που μεσολάβησαν και την απόφασή μου να γίνω σαν τον πατέρα μου. Φαινόταν απίστευτο ότι έπαιρνα μέρος με μεγάλη χαρά στην τέλεια καταστροφή αυτών που αντιπροσώπευαν όλα όσα κάποτε είχα φανατικά πιστέψει. Πράγματι, όλα αυτά για τα οποία είχα ζήσει καιγόntonτουσαν – και δόξαζα γι' αυτό τον Θεό!

Με κάποια συμβολική έννοια αυτό ήταν η τελετή της καύσης μου – το τέλος αυτού που κάποτε ήμουν... ο θάνατος ενός Γκουρού. Στις λίγες μέρες από την πνευματική μου ανα-

γέννηση είχα αρχίσει να καταλαβαίνω ότι η «αναγέννηση» πραγματικά απαιτούσε – μέσω του θανάτου του Χριστού και της αναστάσεώς Του για μένα – το θάνατο του παλιού μου εαυτού και την ανάσταση ενός καινούριου προσώπου.

Ο παλιός Ράμπι Μαχαράτζ είχε πεθάνει με τον Χριστό. Και από τον τάφο ένας καινούριος Ράμπι είχε αναστηθεί μέσα στον οποίο τώρα ζούσε ο Χριστός.

Πόσο θαυμαστά διαφορετική από την μετενσάρκωση ήταν η ανάσταση. Ο κατάλογος των αμαρτιών μου είχε σβηστεί, και με λαχτάρα ατένιζα στη νέα ζωή με τον Ιησού, τον Κύριό μου.

15

ΕΝΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Τι μεταμόρφωση είχε γίνει μέσα στην οικογένειά μας! Αντί για λογομαχίες και πικρίες, τώρα είχαμε αρμονία και χαρά. Η μεταμόρφωση που ο Χριστός είχε κάνει ήταν τόσο μεγάλη ώστε προκαλούσε καθημερινή κατάπληξη σε όλους μας. Το μίσος που έκαίγε για χρόνια μεταξύ της θείας μου και εμένα φαινόταν τώρα σαν εφιάλτης από τον οποίο και οι δύο είχαμε ξυπνήσει. Η θρησκεία που κάποτε εξασκούσαμε με τόσο ζήλο στην πραγματικότητα αύξανε τον ανταγωνισμό μεταξύ μας – κάποτε στη μέση μιας οικογενειακής *Πούτζια* η θεία Ρεβάτη είχε πετάξει εναντίον μου μια μπρούντζινη κούπα γεμάτη απο ιερό νερό. Αλλά ο Χριστός είχε αλλάξει και τους δυο μας. Τώρα ο ένας αγαπούσε τον άλλο πάρα πολύ. Ήταν για μένα ξανά σαν μητέρα, αλλά με ένα καινούριο τρόπο, και ο γιος της ο Κρίσνα, τον οποίο επίσης μισούσα πριν, ήταν τώρα για μένα καλύτερος από αδελφός. Πράγματι είμαστε αδέλφια μέσω του Χριστού. Το παρελθόν είχε χαθεί, είχε εξαφανισθεί, πράγμα τόσο σίγουρο, όσο και η καύση των ειδώλων μας.

Η χάρη του Θεού έκανε τη διαφορά. Ως Ινδουϊστές δεν είχαμε ιδέα για τη συγχώρηση, γιατί δεν υπάρχει συγχώρηση στην Κάρμα, και επομένως δεν μπορούσαμε να συγχωρήσουμε ο ένας τον άλλο. Αλλά επειδή ο Θεός μας συγχώρησε μέσω του Χριστού, μπορούσαμε τώρα να συγχωρούμε ο ένας τον άλλον. Μάθαμε ότι ο Χριστός είχε διδάξει ότι εκείνοι που δεν θα συγχωρούσαν άλλους από την καρδιά τους δεν θα μπορούσαν να συγχωρεθούν από τον Πατέρα. Αλλά είχε βάλει αυτό το πνεύμα της αγάπης που συγχωρεί μέσα στην καρδιά μας, και δεν μπορούσα πλέον να μνησικακώ εναντίον οποιουδήποτε. Λέξεις που δεν μπορούσαμε να πούμε με ειλικρίνεια πριν – «λυπούμαι» και «σε συγχωρώ» – ακούγονταν τώρα στο σπίτι μας όποτε χρειάζονταν, και επομένως η χαρά στην καρδιά μας μπορούσε να αυξάνει.

Θαύμα των θαυμάτων, άρχισε να με ευχαριστεί το να βοηθώ στις δουλειές του σπιτιού. Εμείς οι νεαροί όλοι μαζί καθάρισαμε τα αγριόχορτα, ποτίσαμε τα φυτά, καλλιεργήσαμε τα άνθη, και μαζέψαμε τα ξερά φύλλα. Κάτω από το απορημένο βλέμμα των γειτόνων, η αυλή πήρε νέα μορφή. Κανείς δεν μπορούσε να παραβλέψει αυτή τη μεταμόρφωση.

Υπήρχε μια άλλη αλλαγή, που δεν ήταν ορατή από έξω, αλλά που σήμαινε πάρα πολλά για μας. Τα στοιχειωμένα βήματα του Νάνα έπαψαν να ακούγονται πια να περπατούν στο υπερώον ή να χτυπούν έξω από τα δωμάτιά μας τη νύχτα. Η περίεργη δυσοσμία που συντρόφευε αυτά τα φαινόμενα και που ποτέ δεν μπορέσαμε να αποκαλύψουμε είχε εξαφανιστεί, για να μη επιστρέψει ποτέ πια. Και δεν είχαμε πια αντικείμενα που μετακινούνταν ξαφνικά από κάποια αόρατη δύναμη πάνω από το νεροχύτη, ή το τραπέζι ή την πιατοθήκη για να συντριβούν στο πάτωμα. Καταλάβαμε τελικά ότι αιτία όλων αυτών δεν ήταν το πνεύμα του Νάνα, όπως είχαμε υποθέσει, αλλά πνευματικά όντα τα οποία η Βίβλος αποκαλούσε «δαίμονες» – άγγελοι που είχαν επαναστατήσει μαζί με το Σατανά εναντίον του Θεού και προσπαθούσαν να συγχύσουν και να εξαπατήσουν τους ανθρώπους ώστε να ενωθούν μαζί τους. Ήταν η πραγματική δύναμη πίσω από τα είδωλα και πίσω από κάθε φιλοσοφία που αρνιόταν στον αληθινό Θεό την θέση που του ανήκε ως Δημιουργού και Κυρίου. Τώρα κατα-

λάβαινα τι ήσαν αυτά τα όντα που συναντούσα στην έκσταση της Γιόγκα και βαθιάς αυτοσυγκέντρωσης, μεταμφιεσμένα σε Σίβα ή κάποια άλλη Ινδουϊστική θεότητα.

Διαβάζοντας την Καινή Διαθήκη, τα κομμάτια του αινίγματος – ποιος ήμουν, γιατί υπήρχα, και τον προορισμό που ο Θεός είχε σχεδιάσει για μένα – άρχισαν να συνδέονται και μου δόθηκε μια λογική απάντηση στις τόσες πολλές ερωτήσεις που με βασάνιζαν πριν. Γονατιστός θα ζητούσα από τον Θεό να μου αποκαλύψει το νόημα της Γραφής· μετά θα διάβαζα κάθε εδάφιο αργά, μέχρι να το καταλάβω και εμπιστευόμενος στο Άγιο Πνεύμα να μου δώσει κατανόηση. Περνούσα ώρες κάθε μέρα στην προσευχή και την ανάγνωση του Λόγου του Θεού – ώρες τις οποίες κάποτε ξόδευα στη λατρεία του Ήλιου, της αγελάδας, των ανίκανων ειδώλων πάνω στο βωμό, και στη Γιόγκα και την αυτοσυγκέντρωση. Με αυτό τον προσεχτικό τρόπο διάβασα την Καινή Διαθήκη πολλές φορές. Διάβασα, επίσης, την Παλαιά Διαθήκη, και ανακάλυψα ότι η Βίβλος δεν ήταν ένα βιβλίο μυστικής, αόριστης, και αντιφατικής «αρχαίας σοφίας» ή μύθοι για φανταστικά πρόσωπα όπως ο Ράμα και ο Κρίσνα οι οποίοι ποτέ δεν υπήρξαν. Ήταν ιστορική – για πραγματικούς ανθρώπους όπως ο Αβραάμ, ο Δανιήλ, ο Πέτρος και ο Παύλος, που γνώρισαν τον Θεό, και για πραγματικά έθνη όπως το Ισραήλ, η Αίγυπτος, η Ελλάδα, και η Ρώμη. Είδα ότι ο Θεός, ο Δημιουργός, είχε κάποιο σκοπό για όλους τους ανθρώπους. Ήταν ο Θεός της ιστορίας και ακόμα εργαζόταν στις ζωές των ανθρώπων και στις υποθέσεις των εθνών. Η Βίβλος αποκάλυπτε επίσης τι ο Θεός επρόκειτο να κάνει για να φέρει την ιστορία στο ζενίθ της – και άρχισα να βλέπω τα τρέχοντα γεγονότα, ιδιαίτερα την εκπλήρωση της προφητείας στη Μέση Ανατολή, με καινούριο φως. Η οικογένειά μας είχε μερικές ωραίες ώρες μελέτης καθώς αρχίσαμε να συζητούμε το τι μαθαίναμε από το Λόγο του Θεού.

Η Μα διάβαζε τη Βίβλο με μια απλή, παιδική πίστη. Αν αυτό το Ιερό Βιβλίο εμπνευσμένο από τον Θεό της έδινε κάποια υπόσχεση, η Μα την πίστευε και ενεργούσε πάνω σ' αυτή. Ήταν τόσο απλό. Ο Ιησούς είχε γιατρέψει αρρώστους, και η Μα δεν έβλεπε για ποιο λόγο δεν θα μπορούσε να για-

τρέψει κι αυτή. «Είσαι τόσο πραγματικός για μένα, Κύριε!» του είπε. «Πριν τόσο καιρό έκανες αυτά τα θαύματα, και είσαι ζωντανός σήμερα. Θα ήθελα να περπατήσω ξανά. Σ' ευχαριστώ, Κύριε». Ήταν βέβαιη ότι θα την γιάτρευε.

Σταδιακά το θαύμα έγινε. Καθημερινά βλέπαμε μια καλυτέρευση. Δυνάμωνε περισσότερο, άρχισε να στέκεται λίγο, μετά να κάνει διστακτικά βήματα κρατημένη από τα έπιπλα. Μέσα σε λίγες εβδομάδες κυκλοφορούσε στην κουζίνα, βοηθώντας να προετοιμάσουν τα γεύματα, και σύντομα μετά μπορούσε να ανεβοκατεβαίνει τα εξωτερικά σκαλοπάτια και να περπατάει στην αυλή για να κοιτάζει από κοντά τα λουλούδια και τα πουλιά που πάντα θαύμαζε από το παράθυρό της. «Δόξα στον Κύριο!». Αναφωνούσε πάλι και πάλι. «Αυτό που οι καλύτεροι γιατροί και οι καλοπληρωμένοι Ινδουϊστές θεραπευτές δεν μπορούσαν να κάνουν, το έχει κάνει ο Ιησούς που είναι ζωντανός σήμερα!»

Πριν από τη θεραπεία της η Μα δεν μπορούσε να γονατίσει καθόλου. Αλλά τα γόνατά της που φαίνονταν να έχουν λιώσει με τα χρόνια, είχαν κατά θαυμαστό τρόπο αποκατασταθεί, και τώρα άρχισε να ξοδεύει τουλάχιστον πέντε ώρες την ημέρα σε προσευχή στα γόνατα. Φαινόταν να έχει ένα ειδικό χάρισμα μεσιτείας, προσευχόμενη για την υπόλοιπη οικογένεια, για τους γείτονες, και για συγγενείς να γνωρίσουν τον Χριστό και να έχουν επικοινωνία με τον ζωντανό Θεό. Μολονότι ήταν πάνω από εβδομήντα χρόνων, η Μα θα σηκωνόταν περίπου στις έξι και στις ένδεκα θα ήταν ακόμα στα γόνατά της προσευχόμενη, χωρίς να έχει φάει πρωινό. Όταν τελικά έβγαινε από το δωμάτιό της, υπήρχε μια λάμψη στο πρόσωπό της και όλοι ήξεραν ότι ήταν σε επικοινωνία με τον Ιησού.

Οι διαδόσεις κυκλοφόρησαν γρήγορα στην πόλη μας και πέρα από αυτήν. Στην αρχή λίγοι μπορούσαν να πιστέψουν ότι είχαμε γίνει πραγματικά Χριστιανοί. Ήταν πιο εύκολο να πιστέψουν ότι είχαμε τρελαθεί. Επισκέπτες έρχονταν συνεχώς για να ελέγξουν τις διαδόσεις. Μερικοί λογομαχούσαν με θέρμη. Άλλοι φαίνονταν μ' αυτό κατάπληκτοι να πουν ο,τιδήποτε, αφού άκουγαν την ιστορία από τα δικά μας χείλη, και έφευγαν ταραγμένοι. Αλλά η έκπληξη και η ταρα-

χή γρήγορα έγιναν ενεργητικό μίσος και αντίθεση. Αυτοί που κάποτε υποκλίνονταν μπροστά μου και με προσφώνουσαν με σεβασμό τώρα κορόιδευαν όταν με έβλεπαν και φώναζαν υβριστικά ονόματα. Είχαν οργισθεί γιατί καταστρέψαμε τα είδωλα. Προσπαθούσαμε, με καλό τρόπο να εξηγήσουμε την ανικανότητα αυτών των ψεύτικων θεών να μας βοηθήσουν, και να τους πούμε για τον αληθινό Θεό, ο οποίος είχε έλθει ως άνθρωπος να πεθάνει για τις αμαρτίες μας. Στην αρχή οι γείτονες και συγγενείς αρνήθηκαν σταθερά να δεχτούν τη συγχώρεση που ο Θεός προσφέρει μέσω του Χριστού. Καταλάβαινα ακριβώς πώς αισθάνονταν. Τίποτα δεν μπορούσε να τους πείσει μέχρι τη στιγμή που η αλήθεια θα είχε γι' αυτούς μεγαλύτερη σημασία από την παράδοση.

Με έρευνα που έκανε η Μόλη μάθαμε ότι υπήρχε μια μικρή ομάδα Χριστιανών στην πόλη μας. Την επόμενη Κυριακή άρχισα χαρούμενος να περπατώ τη μικρή απόσταση γι' αυτή τη μικρή συντροφιά που συναντιόντουσαν κάτω από ένα σπίτι στερεωμένο πάνω σε πασσάλους τόσο ψηλούς, ώστε μόλις να δίνουν ένα χαμηλοτάβανο προφύλαγμα από τον καυτό ήλιο και τις ξαφνικές θύελλες.

«Όλοι εσείς, ελάτε να δείτε τον Ιησού Χριστό αυτοπροσώπως! Κοιτάχτε, περνάει!» φώναξε μια γειτόνισσα καθώς περνούσα.

«Δεν είμαι ο Ιησούς Χριστός», απάντησα με χαμόγελο, «αλλά είμαι ευχαριστημένος να είμαι ένας από τους οπαδούς του».

Η μικρή εκκλησία αποτελείτο από μια χούφτα Χριστιανών· μερικές οικογένειες Ινδών χαμηλής τάξης και λίγοι μαύροι, που κανέναν δεν θα συναναστρεφόμουν σαν Ινδουϊστής. Αλλά πόσο θερμά με καλωσόρισαν! Πόσο παράξενο φαινόταν, και όμως πόσο υπέροχο, να αγκαλιάζω αυτούς που κάποτε περιφρονούσα βαθιά και σχεδόν μισούσα. Τώρα τους αγαπούσα με την αγάπη του Χριστού του Κυρίου μου και τους αγκάλιαζα ως αδελφούς και αδελφές. Είχα ελευθερωθεί από τις ταξικές διακρίσεις που είναι το θεμέλιο της θρησκείας που με τόσο ζήλο είχα υπηρετήσει και που δεν μπορεί να σθήσει από το μυαλό του κάθε Ινδουϊστή. Λογικό επακόλουθο της Κάρμα και της μετεμψύχωσης η κάστα δίνει τις

πολλές διαβαθμίσεις μέσω των οποίων κάποιος πρέπει να ανέβει για να φτάσει προς τον Θεό. Οι ανώτερες καταστάσεις συνειδησης που αναζητούνται στην αυτοσυγκέντρωση είναι πονηρές προεκτάσεις του ταξικού συστήματος. Κάποτε μου φαινόταν τόσο υπέροχο, αλλά τώρα έβλεπα την κάστα σαν ένα μεγάλο κακό που έστηνε αδιαπέραστους φραγμούς ανάμεσα στους ανθρώπους, δίνοντας σε μερικούς μια μυθική υπεροχή, ενώ καταδίκαιζε άλλους να είναι περιφρονημένοι και απομονωμένοι.

Κατά τη διάρκεια των διακοπών των Χριστουγέννων, ο αδελφός του πατέρα μου, ο Ναντί, με προσκάλεσε να περάσω λίγο καιρό με την οικογένειά του, εκεί όπου είχα περάσει τόσες ευτυχισμένες διακοπές. Μόλις έφτασα δεν έχασε καιρό και άρχισε να συζητά μαζί μου πολύ σοβαρά.

«Ξέρεις, Ράμπι, έχω ακούσει μερικά παράξενα πράγματα για σένα. Γνωρίζεις πολύ καλά τη ζωή που έζησε ο πατέρας σου. Έγινε το υψηλότερο Ινδουϊστικό παράδειγμα. Η μητέρα σου επίσης είναι μια άγια γυναίκα και πάρα πολύ αφοσιωμένη στη μεγάλη θρησκεία μας». Για κείνον ήμουν ακόμη ένας Ινδουϊστής.

Ένευσα με σοβαρότητα, εκτιμώντας το ενδιαφέρον του για μένα. Άραγε είχε θυμηθεί πόσο είχα ταραχτεί όταν έμαθα ότι έτρωγε κρέας; Από τότε που έγινα Χριστιανός είχα βρει τη νέα μου δίαιτα, που τώρα περιείχε αυγά και λίγο κρέας, ευεργετική. Ήμουν πολύ αρρωστιάρης πριν, πάσχοντας από έλλειψη πρωτεΐνης. Για το θείο μου, όμως, το να φάει κανείς κρέας ήταν άρνηση της πιο σοβαρής δοξασίας της θρησκείας του – της ενότητας όλων των πραγμάτων που δίνει ιερότητα ακόμα και στην κατώτατη μορφή ζωής. Το να φας κάποιο ζώο ήταν σα να τρως άνθρωπο. Με μάλωνε γιατί άφησα μια θρησκεία που ο ίδιος δεν ακολουθούσε πιστά.

«Ξέρεις», συνέχισε, «ότι οι Ινδουϊστές από τα γύρω μέρη έχουν πρότυπο την οικογένειά μας. Όλοι ξέρουν πόσο πιστά ακολουθούμε τους νόμους της διαιτητικής. Δεν πρέπει να κάνεις ένα τέτοιο λάθος και να χάσεις κάθε τι για το οποίο εργάστηκες τόσο σκληρά!»

«Όμως εγώ πιστεύω ότι ο Ιησούς είναι ο μόνος αληθινός Θεός, ο Σωτήρας, που πέθανε για τις αμαρτίες μας». Μιλού-

σα μαλακά και με σεβασμό, θέλοντας τόσο πολύ να μη τον προσβάλω. Τον αγαπούσα πάρα πολύ!

Με ευλάβεια ο θεός Ναντί πήρε τη Μπαγκαβάτ - Γκιτά από το ψηλό ράφι και την ξετύλιξε προσεχτικά από το βάθυ-κίτρινο πανί της. «Άκουσε τι λέει ο Κρίσνα στο κεφάλαιο τέσσερα: «όποτε υπάρξει παρακμή της δικαιοσύνης... τότε εγώ ο ίδιος έρχομαι για την προστασία του καλού, για την καταστροφή των αμαρτωλών, ξαναγεννιέμαι από καιρού εις καιρόν». Διάβαζε τις λέξεις αργά, παρακολουθώντας την αντίδρασή μου.

«Είναι ξεκάθαρο ότι ο Κρίσνα ήλθε κάποτε σαν Ιησούς», συνέχισε. «Κάθε Ινδουϊστής που τον ξέρει πιστεύει ότι ο Ιησούς είναι ένας από τους θεούς. Δεν χρειάζεται να γίνεις Χριστιανός επειδή πιστεύεις ότι ο Ιησούς είναι Θεός. Αυτό είναι γι' αυτούς που γεννήθηκαν Χριστιανοί - αλλά εσύ γεννήθηκες Ινδουϊστής. Ο,τιδήποτε κι αν πιστεύεις, μη αλλάξεις τη θρησκεία σου. Πρέπει πάντα να μέινεις Ινδουϊστής».

«Βεβαίως, δεν μπορώ να συμφωνήσω με αυτό», είπα σταθερά, αλλά ευγενικά. «Ο Ιησούς είπε ότι αυτός είναι ο δρόμος, όχι ένας δρόμος· έτσι αυτό αποκλείει τον Κρίσνα και οποιονδήποτε άλλον. Δεν ήλθε να καταστρέψει τους αμαρτωλούς - όπως ο Κρίσνα είπε για τον εαυτό του - αλλά να τους σώσει. Και κανείς άλλος δεν θα μπορούσε. Ο Ιησούς δεν είναι απλώς ένας από τους πολλούς θεούς. Είναι ο μόνος αληθινός Θεός, και ήλθε στον κόσμο ως άνθρωπος, όχι για να μας δείξει απλώς πώς να ζούμε, αλλά να πεθάνει για τις αμαρτίες μας. Ο Κρίσνα ποτέ δεν έκανε κάτι τέτοιο. Και ο Ιησούς αναστήθηκε, πράγμα που ποτέ δεν συνέβηκε στον Κρίσνα ή το Ράμα ή το Σίθα - στην πραγματικότητα, ποτέ δεν υπήρξαν. Επί πλέον, δεν πιστεύω στην μετενσάρκωση, γιατί η Βίβλος λέει ότι «είναι δοσμένο στους ανθρώπους μια φορά να πεθάνουν, μετά από αυτό η κρίση».

Η θεία μου άκουγε λυπημένη, μόλις συγκρατώντας τα δάκρυά της. Ο θεός Ναντί φαινόταν τόσο απογοητευμένος. Ήταν ένας πολύ ειλικρινής και καλός άνθρωπος. Τον σεβόμουν πολύ. Αλλά δεν μπόρεσα να τον κάμω να σκεφθεί τις αποδείξεις και να εξετάσει τον Ινδουϊσμό λογικά ή να παραδεχθεί τις αντιφάσεις του. Το μεγάλο ενδιαφέρον του ήταν ότι

δεν έπρεπε να εγκαταλείψω την παράδοση μέσα στην οποία είχα γεννηθεί. Δεν τον ενδιέφερε αν πρόσθετα τον Ιησού στον κατάλογο των θεών μου ή αν ήμουν ένας άθεος και δεν πίστευα σε κανένα Θεό, μόνο να αποκαλούσα τον εαυτό μου Ινδουϊστή. Αλλά για μένα ήταν πια θέμα αλήθειας, όχι παράδοσης. Μετά μια ώρα περίπου έγινε φανερό ότι περισσότερη συζήτηση ήταν άχρηστη. Μετά από κοινή συμφωνία γύρισα σπίτι την ίδια μέρα.

Ο Γκοσίν δεν μπορούσε να χωνέψει ότι έγινε Χριστιανός. Όπως ο Ναντί, πίστευε ότι ο Ιησούς ήταν απλώς ένας ακόμη θεός μέσα στα εκατομμύρια, ένας άλλος δρόμος που τελικά οδηγούσε στο Βράχμαν. «Τι έχω πει εσένα, Αδελφέ!» μου είπε πολλές φορές. «Όλοι δρόμοι πάνε ίδιο μέρος!» Προσπάθησα να του μιλήσω λογικά, να του εξηγήσω ότι δεν θα πήγαινα στο «ίδιο μέρος» με κείνον. Ο Ιησούς είχε πει στους Εβραίους να πιστεύουν σε κείνον· αλλιώς θα πεθάνετε στις αμαρτίες σας· όπου εγώ πάω δεν μπορείτε να έλθετε». Αλλά δεν έγινε τίποτα. Ο Γκοσίν δεν θα άλλαζε αυτά που πίστευε, όσες αποδείξεις κι αν του παρουσίαζα. Δεν μπορούσαμε πλέον να επικοινωνήσουμε, και αυτό μου προκαλούσε πολλή λύπη.

Φυσικά ήταν αναπόφευκτο ότι ο καλός μας φίλος Παντίτ Τζανκί Πρασάδ Σαρμά Μαχαράτζ θα ερχόταν να ελέγξει τις διαδόσεις και να προσπαθήσει να μας πείσει να εγκαταλείψουμε την τρέλα που λέγεται Χριστιανισμός. Κοιτάζοντας γύρω καθώς μπήκε, ο Μπάμπα είδε με λύπη ότι το πλήθος των Ινδουϊστικών θεοτήτων που κρέμονταν για χρόνια σε πολυάριθμες εικόνες από τους τοίχους μας έλειπε. Κάθισε στην καρέκλα που του προσφέραμε, ανάσανε βαθιά, και άφησε έναν αναστεναγμό.

«Δεν μπορώ να το καταλάβω», άρχισε λυπημένα. «Γιατί οι άνθρωποι λένε αυτά τα ψέματα για σας; Λένε ότι όλοι τώρα είσαστε Χριστιανοί». Στα μάτια του φάνηκαν δάκρυα. «Δεν το πιστεύω!» Βαθύ ενδιαφέρον ήταν αποτυπωμένο στο πρόσωπο του ευγενικού γέρου τον οποίο όλοι αγαπούσαμε τόσο.

«Αλλά είναι αλήθεια, Μπάμπα», είπε η θεία Ρεβάτη στα Ινδικά.

Γύρισε σε μένα, με τόση λύπη στα μάτια. «Ο πατέρας σου –

τι θα σκεφτόταν εκείνος; Και συ, Ραμπιντρανάθ Τζι... Δεν το πιστεύω! Ποιος σας σκανδάλισε; Ξέρω ότι μερικές φορές οι Παντίτ δεν είναι εντελώς τίμιοι. Πες μου τι συμβαίνει;»

«Κανείς δεν μας σκανδάλισε, Μπάμπα», απάντησα γρήγορα. «Έχουμε ανακαλύψει ότι ο Ιησούς είναι η Αλήθεια, και μας έχει δώσει συγχώρεση και πραγματική ειρήνη. Αγαπάει και εσένα, και πέθανε για τις αμαρτίες σου. Και εσύ μπορείς να βρεις σωτηρία σ' αυτόν».

Πόσο απορημένος φαινόταν, σαν η συγχώρεση να ήταν μια ιδέα, που ήταν αδύνατο να καταλάβει, όπως ήταν και για μένα πριν. Ήταν σε αμηχανία, μη ξέροντας τι να πει. Κοιτάζοντας τον Κουμάρ, ρώτησε με απορία, «και συ;»

Ο Κουμάρ είχε τελευταίως επιστρέψει από την Αγγλία χωρίς να ειδοποιήσει, και μας εξέπληξε όταν μας είπε ότι είχε γίνει Χριστιανός.

«Μπάμπα», είπε ο Κουμάρ με σεβασμό, «γνωρίζεις πολύ καλά ότι ήμουν ένας χωρίς ελπίδα αλκοολικός όταν άφησα το Τρινιδάδ πριν τρία χρόνια. Οι Ινδουϊστικοί θεοί δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα για μένα. Η Κάρμα θα με έρριχνε μόνο σε κατώτερη τάξη στην επόμενη μετενσάρκωσή μου. Γνωρίζεις, επίσης, ότι πολλοί Παντίτ είναι στην ίδια κατάσταση και η εξάσκηση της θρησκείας δεν τους βοηθά. Είχα ελπίσει να κάνω μια νέα αρχή στο Λονδίνο. Φαντάζεσαι τους φόβους μου όταν ένας πρώην σύντροφος στο πιστό από το Τρινιδάδ με επισκέφτηκε εκεί. Τη στιγμή που τον είδα, όμως, μπόρεσα να καταλάβω ότι είναι ένα διαφορετικό πρόσωπο. Μου είπε ότι είχε γίνει Χριστιανός. «Ο Χριστός με ελευθέρωσε από το αλκοόλ» είπε. Αυτό μου φάνηκε ως υπερβολικό. Και επί πλέον, δεν ήθελα να έχω καμιά σχέση με τη θρησκεία του. Εσύ πάντα ήσουν Χριστιανός του υπενθύμισα. Αλλά μου εξήγησε ότι υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που ονομάζονται Χριστιανοί επειδή ανήκουν σε μια εκκλησία, αλλά ποτέ δεν συνάντησαν το Χριστό και δεν είναι πραγματικά οπαδοί Του.

«Βέβαια», συνέχισε ο θείος Κουμάρ, «τώρα φοβόμουν το Χριστιανισμό του περισσότερο από το πιστό του, αλλά αποφάσισα να φανώ ευγενής και να τον ξεναγήσω στο Λονδίνο. Επειδή ήταν ένας από τους μεγαλύτερους ρήτορες στο Τρινι-

δάδ, τον πήγα πρώτα στη Γωνία των ομιλητών στο Χάουντ Παρκ. Πηγαίναμε από όμιλο σε όμιλο όταν φτάσαμε σε ένα νεαρό που μιλούσε για τον Χριστό. Κάτι μου έλεγε ότι μιλούσε την αλήθεια. *Το ήξερα*, αλλά δεν ήθελα ν' ακούσω. Γύρισα στο διαμέρισμά μου, αλλά δεν μπορούσα να ξεχάσω αυτά που ο φίλος μου και αυτός ο νεαρός είχαν πει. Έπεσα στα γόνατα στο διαμέρισμά μου και ζήτησα από τον Χριστό να συγχωρήσει τις αμαρτίες μου και να έλθει στην καρδιά μου, ως Κύριος και Σωτήρας μου. Σου λέω με χαρά, Μπάμπα, ότι ο Ιησούς μου έχει δώσει τέλεια ειρήνη και με έχει κάνει καινούριο άνθρωπο. Θυμάσαι πώς η Μα παραπονιόταν σε σένα για το μεθύσι μου και πώς σπαταλούσα χιλιάδες δολάρια στο ουίσκυ; Τώρα πια δεν έχω επιθυμία για πιοτό».

Δύσπιστος, ο Μπάμπα κοίταζε με ορθάνοιχτα από θαυμασμό μάτια τον αλλαγμένο φίλο του. Βλέποντας ότι ήταν αμίλητος, η θεία Ρεβάτη έσκυψε και μίλησε με μεγάλη προθυμία, κοιτάζοντας στο πρόσωπο του γέρου.

«Μπάμπα, άφησέ με να σου πω τι συνέβη σε μένα. Ήμουν στο δωμάτιο της προσευχής κάνοντας την *Πούτζια* μου, όταν μια φωνή ξαφνικά μου είπε ότι όλοι οι θεοί που λάτρευα ήσαν ψεύτικοι. Μετά η φωνή είπε, «Εγώ είμαι η οδός, η αλήθεια, και η ζωή· ουδείς έρχεται προς τον πατέρα, εκτός δι' εμού». Ήξερα ότι ο Ιησούς μου μιλούσε. Λίγες μέρες αργότερα παρέδινα τη ζωή μου σ' Εκείνον και με έχει κάνει καινούριο άνθρωπο. Το παρελθόν έφυγε, οι αμαρτίες μου συγχωρέθηκαν, και ξέρω ότι θα είμαι στον ουρανό για πάντα! Άκουσε τι είπε ο Χριστός· «Τόσο αγάπησε ο Θεός τον κόσμο, ώστε έδωσε τον Υιόν αυτού τον Μονογενή, για να μη χαθεί καθένας που πιστεύει εις αυτόν, αλλά να έχει ζωή αιώνιο». Η σωτηρία αυτή είναι για όλες τις τάξεις και γι' όλους τους ανθρώπους από κάθε έθνος. Είναι επίσης και για σένα. Ο Θεός θα σε συγχωρήσει και θα σου δώσει αιώνια ζωή, εάν δεχθείς τον Χριστό στην καρδιά σου και εμπιστευθείς μόνο σ' αυτόν».

Ο Μπάμπα έμεινε έκπληκτος και δεν μπορούσε να μιλήσει. Κοίταζε από τον ένα στον άλλο, γνωρίζοντας ότι είχε χάσει τους πιο πιστούς οπαδούς του. Σηκώθηκε πολύ αργά, με μια έκφραση πλήρους απογοήτευσης στο πρόσωπό του.

Ήταν πολύ ευγενικός, πολύ καλός, προσπαθώντας να παραμείνει φίλος μας, αλλά μπορούσαμε να δούμε ότι τον καταπίεζε ένα αφόρητο συναίσθημα. Υπήρχε μεγάλη λύπη στις καρδιές μας καθώς τον αποχαιρετούσαμε. Ποτέ δεν είδαμε το Μπάμπα ξανά.

Οι ίδιοι άνθρωποι που κόμπαζαν για το πόσο ανεξιθρησκοί ήσαν οι Ινδουϊστές και που έλεγαν ότι ο Ινδουϊσμός δέχεται όλες τις θρησκείες ήσαν οι πιο πρόθυμοι να μας αποκηρύξουν γιατί γίναμε Χριστιανοί. Και όσο περισσότερο ακούγαμε αυτούς που προσπαθούσαν να μας πείσουν να ξαναγυρίσουμε στη θρησκεία των πατέρων μας, τόσο πιο καθαρά βλέπαμε ότι η υπακοή στη θρησκεία σπάνια είναι βασισμένη πάνω στην επιθυμία για αλήθεια, αλλά είναι συνήθως μια συναισθηματική σύνδεση στις πολιτιστικές παραδόσεις. Πολλοί Ινδουϊστές επανέλαμβαναν μάντρας σε Σανσκριτικά όλη τους τη ζωή χωρίς να ξέρουν τι σημαίνουν. Οι περισσότεροι από αυτούς που ήρθαν να διαφωνήσουν δεν ήξεραν γιατί ήσαν Ινδουϊστές, είχαν έτσι γεννηθεί, και σχεδόν δεν καταλάβαιναν τα βασικά στοιχεία της θρησκείας τους. Το έγκλημά μας ήταν ότι εγκαταλείψαμε τη θρησκεία των προγόνων μας – και αυτό έκανε κάθε συζήτηση περί της αλήθειας χωρίς σημασία.

Αρκετά παράδοξα, πολλοί Μουσουλμάνοι ήσαν το ίδιο μνησικάκοι, παρόλο που δεν ήταν η θρησκεία τους που είχαμε αφήσει. Ένας Μουσουλμάνος φίλος μου φώναζε θυμωμένα, «άκουσα ότι άρχισες να ακολουθείς αυτόν τον απατεώνα τον Ιησού»! Και όμως το Κοράνι διακηρύττει ότι ο Ιησού έζησε μια αγνή και αναμάρτητη ζωή.

Ήταν δύσκολο, στην αρχή, να καταλάβω το θυμό και το μίσος που το όνομα του Ιησού ξεσήκωνε εναντίον μας στις καρδιές εκείνων που πριν ήσαν οι πιο στενοί μας φίλοι. Αργότερα διαβάσαμε στα Ευαγγέλια ότι ο Ιησούς είχε πει ότι οι οπαδοί του θα εμισούντο από όλους τους ανθρώπους για το όνομά του. Ακόμα, ήταν δύσκολο να καταλάβω γιατί κάποιος θα μισούσε τον Ιησού, πολύ περισσότερο θα τον σταύρωνε. Δεν είχε κάνει παρά μόνο καλό. Αλλά διεκήρυττε ότι είναι ο μόνος δρόμος προς τον Θεό, και γρήγορα μάθαμε ότι αυτό πάρα πολύ εξόργιζε τους ανθρώπους, επειδή αυτό σή-

μαινε ότι θα έπρεπε να αφήσουν τις θρησκευτικές τελετές και τις θυσίες και να δεχτούν μόνο το θάνατό Του για τον καθαρισμό από τις αμαρτίες τους. Αυτό το μίσος για τον Ιησού στράφηκε εναντίον σε μας, τους οπαδούς του.

«Είσαστε ντροπή και καταισχύνη για την Ινδουϊστική κοινότητα! Υποκριτές! Προδότες!» Η δυνατή φωνή με ξάφνιασε και έτρεξα στην μπροστινή θεράντα να δω τι είναι. Ο Κρίσνα και η Σάντη ήσαν ήδη εκεί. Ένα μεγάλο Αμερικάνικο αυτοκίνητο ήταν σταματημένο στο δρόμο κοντά στο σπίτι μας. Είχε ένα megάφωνο στη σκεπή και ένας άνθρωπος καθισμένος στο κάθισμα πίσω από τον οδηγό μιλούσε στο μικρόφωνο. Τον αναγνωρίσαμε. Ήταν από τους πιο πλούσιους ανθρώπους στο Τρινιδάδ, ένας Βραχμάνος και Ινδουϊστής ηγέτης.

«Γυρίσατε την πλάτη σας στη θρησκεία και τους θεούς των προγόνων σας. Αυτό είναι το χειρότερο που μπορεί να κάνει ένας Ινδουϊστής! Έχετε απαρνηθεί την πιο μεγάλη Ντάρμα στον κόσμο! Θα πληρώσετε γι' αυτό!» Προφανώς είχε προετοιμάσει την ομιλία του, και συνέχισε να διαβάζει με θυμωμένη φωνή για μερικά λεπτά, ενθαρρυνμένος χωρίς αμφιβολία όταν είδε τους γείτονες να μαζεύονται στο δρόμο για να ακούσουν. Μετά με ένα μουγκρητό το αυτοκίνητο έφυγε προς τα βόρεια.

Τελικά αυτή η κατάσταση έγινε ανυπόφορη για το θείο Διοναρίν και τη σύζυγό του. Εκείνη ποτέ δεν τα πήγαινε καλά με τις άλλες γυναίκες της οικογένειας, ακόμα και πριν τη μεγάλη αλλαγή. Τώρα που όλοι είχαμε γίνει Χριστιανοί, εύρισκαν τη ζωή κάτω από την ίδια στέγη με μας ανυπόφορη. Έτσι μετακόμισαν.

Το να παίρνω το λεωφορείο από τόση απόσταση κάθε μέρα για να πηγαίνω σχολείο δεν ήταν πρακτικό. Με τη βοήθεια του Κουμάρ, βρήκα ένα μέρος να μείνω σε μια οικογένεια κοντά στο κολλέγιο. Ήσαν Ινδουϊστές. Η τοποθεσία ήταν βολική, αλλά το σπίτι ήταν ανεπαρκές. Υπήρχαν δυο μικρά υπνοδωμάτια και δέκα άνθρωποι στο σπίτι. Ο μεγαλύτερος γιος, που πήγαινε κι αυτός στο γυμνάσιο, κοιμόταν μαζί

μου στο πάτωμα του σαλονιού. Ήταν πολύ στενόχωρο για μένα να περικυκλώνουμε πάλι από είδωλα και φωτογραφίες Ινδουϊστικών θεοτήτων. Αυτοί οι παλιοί φίλοι δεν είχαν ακούσει ακόμα ότι έγινα Χριστιανός. Αλλά όταν μέρα με τη μέρα δεν πήγαινα στην οικογενειακή Πούτζια, έπρεπε να δώσω μια εξήγηση.

«Έχω γίνει Χριστιανός», είπα ένα βράδυ.

Η οικογένεια με κοίταξε χωρίς να το πιστεύει. Ο πατέρας άρχισε να γελάει, νομίζοντας ότι αστειεύομαι. «Εννοείς ότι άφησες την καλύτερη θρησκεία στον κόσμο για να γίνεις Χριστιανός;» είπε με κοροϊδευτικό τόνο. «Γιατί το έκανες;»

«Έψαχνα για την αλήθεια, και ανακάλυψα ότι ο Ιησούς είναι η Αλήθεια, ο μόνος Αληθινός Θεός, που πέθανε για τις αμαρτίες μας».

Προσπάθησαν πολύ να με κερδίσουν πίσω στη θρησκεία τους. Αλλά η συμπεριφορά τους άλλαξε όταν έγινε ξεκάθαρο ότι ήμουν σταθερός στην εκλογή μου. Θα με κατηγορούσαν ότι φάνηκα άπιστος στη θρησκεία των προγόνων μου, και όμως αυτοί πουλούσαν κοκκινιστό βοδινό στο μαγαζί τους μπροστά από το σπίτι – μια καθαρή παράβαση του Ινδουϊσμού. Όμως, δεν τους κατηγορήσα γι' αυτό. Ο πατέρας ερχόταν από τη δουλειά σχεδόν κάθε βράδυ μεθυσμένος. Τώρα οι βλαστήμιες του, βρίζοντας το όνομα του Ιησού, απευθύνονταν σε μένα, και δεν μπορούσα να αντιδράσω. Ήταν, όμως, ένας αρκετά καλός άνθρωπος όταν ήταν ξεμέθυστος, και παρά το μίσος της οικογένειας για τους Χριστιανούς προσπαθούσαν να είναι φιλόξενοι και ευγενικοί με πολλούς τρόπους.

Χειρότερη από την ανθρώπινη εχθρότητα, ήταν η αυξανόμενη καταπίεση που αισθανόμουν από τους δαίμονες, που δεν ήξεραν καθόλου από ευγένεια. Ήμουν περικυκλωμένος από τερατόμορφα είδωλα σ' αυτό το σπίτι. Γνώριζα την πραγματική δύναμη πίσω από αυτές τις μάσκες και αναρωτήθηκα αν έπρεπε να συνεχίζω να μένω σ' ένα τέτοιο σπίτι. Δεν φαινόταν όμως άλλη εκλογή για την ώρα.

Η ζωή είχε γίνει επίσης πολύ δύσκολη στο σχολείο. Έχοντας κερδίσει επί τέλους το σεβασμό των συμμαθητών μου ως Ινδουϊστής ηγέτης, τώρα ήμουν ο στόχος των α-

στείων που έλεγαν γύρω από τον Ιησού. Ακόμα και τα παιδιά που νόμιζα ότι είναι Χριστιανοί ήσαν τώρα εναντίον μου. Όλα έγιναν τόσο ανυπόφορα ώστε μια νύχτα, αισθανόμενος την καταπίεση των δαιμονικών δυνάμεων, καθώς ήμουν ξαπλωμένος στο πάτωμα, δεν μπορούσα να κοιμηθώ. «Κύριε», έκλαψα σιγανά, «γιατί πρέπει να είναι τόσο δύσκολο να είμαι ένας μαθητής σου; Σε αγαπώ και έχω την ειρήνη σου στην καρδιά μου, αλλά η κατάσταση εδώ στο σπίτι και στο σχολείο είναι σχεδόν πάνω από τις δυνάμεις μου. Αυτό θα είναι πάντα η μερίδα μου;» Τελικά κοιμήθηκα αποκαμωμένος από τη λύπη.

Περίπου στις 2 το πρωί αισθάνθηκα κάποιον να με κουνάει. Ανοίγοντας τα μάτια μου έκπληκτος, είδα κάποιον ντυμένο με ένα λαμπρό άσπρο φως να στέκεται δίπλα μου. Τελείως ξύπνιος τώρα, ανακάθισα και τον κοίταξα. Ήξερα ότι ήταν ο Ιησούς, μολοντί δεν έμοιαζε με καμιά από τις εικόνες που είχα δει. Άπλωσε το χέρι του προς το μέρος μου και είπε σιγανά, «ειρήνη! την ειρήνη μου δίνω σε σένα!» με αυτές τις λέξεις εξαφανίστηκε και το δωμάτιο ξανάγινε σκοτεινό. Κάθισα εκεί για πολλή ώρα για να βεβαιωθώ ότι πραγματικά ήμουν ξύπνιος. Δεν υπήρχε αμφιβολία. Ήθελα να φωνάξω «Αλληλουϊά!» Για πολλή ώρα έμεινα ξαπλωμένος με τα χέρια κάτω από το κεφάλι μου, κοιτάζοντας με πίστη στον ουρανό, έχοντας τη χαρά της παρουσίας του Κυρίου.

Η εμπειρία αυτή μου έδωσε νέο κουράγιο. Είχα μια νέα επιβεβαίωση ότι ο Χριστός θα ήταν μαζί μου, οδηγώντας με προπορευόμενος και φροντίζοντας για μένα. Φυσικά τοπίστευα και πριν και τον εμπιστευόμουν, αλλά τώρα είχα μια πιο βαθιά εμπιστοσύνη, που και οι πιο δύσκολες καταστάσεις δεν θα μπορούσαν να κλονίσουν. Αυτή η βεβαιότητα ποτέ δεν με άφησε και ποτέ δεν θα με αφήσει.

Φαντάζεστε τη χαρά μου όταν μια μέρα είδα στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου ένα σημείωμα που διαφήμιζε μια συνάντηση που θα γινόταν στην αίθουσα ομιλιών από τα Νειάτα για τον Χριστό. Ήταν η μεγαλύτερη ομάδα του σχολείου, και όμως δεν είχα ακούσει ποτέ γι' αυτή και φανταζόμουν ότι ήμουν ο μόνος πραγματικός Χριστιανός στο κολέγιο. Με υποδέχτηκαν θερμά στην πρώτη συνάντηση που

πήγα, και γρήγορα είχα πολλούς Χριστιανούς φίλους. Η πιο στενή φιλία αναπτύχθηκε με το Μπρένταν Μπαϊν, γιο του γνωστού παίκτη του Κρίκετ. Κι εκείνος, μόλις τελευταία είχε γίνει Χριστιανός. Προσευχόμενοι και μελετώντας τη Βίβλο μαζί, ενθάρρυνε ο ένας τον άλλο να ζούμε για τον Χριστό και να μιλάμε στους άλλους γι' αυτόν. Έβλεπα τώρα τακτικά φίλους να κερδίζονται στον Χριστό μέσω της δικής μου μαρτυρίας και επίσης μέσω των εβδομαδιαίων συναθροίσεων των Νέων για τον Χριστό, όπου είχα προσκληθεί να γίνω μέλος του προσωπικού. Δεν ήταν οπωσδήποτε εύκολο να πείσεις αυτούς τους «γεννημένους» Χριστιανούς ότι έπρεπε να αναγεννηθούν.

Για να αποφεύγω τις συγκρούσεις με την Ινδουϊστική οικογένεια πήρα άδεια να χρησιμοποιώ μέχρι αργά το θράδυ ένα δωμάτιο του σχολείου. Την περισσότερη ώρα την χρησιμοποιούσα για μελέτη της Βίβλου και προσευχή, και συχνά πήγαινα στο σπίτι όταν όλοι ήσαν έτοιμοι για ύπνο. Όταν εκείνο το κτίριο κατεδαφίστηκε για να γίνει καινούριο περίπου μετά ένα χρόνο, αναγκάστηκα να μετακομίσω. Το καινούριο μου σπίτι ήταν πολύ πιο κατάλληλο, αν και πιο μακριά από το κολλέγιο, αλλά ο Μπρένταν μου έδινε το ποδήλατό του για μεταφορικό μέσο, και η καινούρια σπιτονοικοκυρά ήταν μια θαυμάσια Χριστιανή που με ενθάρρυνε στην πίστη.

Σαν νεαρός, από περιέργεια είχα διαλύσει το ρολόι μου και το είχα συναρμολογήσει πάλι αρκετές φορές. Τώρα χρησιμοποιούσα αυτή τη γνώση, επισκευάζοντας τα ρολόγια των φίλων μου. Τα εργαλεία μου ήσαν ένα ξυράφι, ένα μικρό μαχαιράκι, και μια καρφίτσα. Με το ποδήλατο του Μπρένταν πήγαινα κάθε Παρασκευή απόγευμα στο Πορτ ο Σπαϊν για ν' αγοράσω ανταλλακτικά. Γρήγορα η φήμη μου απλώθηκε. Μαθητές και δάσκαλοι μου έδιναν τα ρολόγια τους για επισκευή, και κέρδιζα αρκετά χρήματα για να πληρώνω μέρος από τα έξοδά μου.

Τα Σαββατοκύριακα μπορούσα και πήγαινα στο σπίτι μου, όπου δίδασκα στο Κυριακό της μικρής μας εκκλησίας. Ο Κρίσνα δίδασκε τώρα στο δημοτικό σχολείο του Σαν Φερνάντο. Εκείνος και η Σάντη μπορούσαν επίσης να έρχονται

στο σπίτι μας τα Σαββατοκύριακα, και έτσι περνούσαμε ωραία μελετώντας μαζί τον Λόγο του Θεού και ομολογώντας το τι ο Θεός έκανε στη ζωή μας. Η Μα ήταν αφιερωμένη στη ζωή της προσευχής. Αγαπούσαμε ο ένας τον άλλο με στοργή. Θα περνούσε την ώρα της προσευχόμενης μαζί μου ζητώντας από τον Κύριο να μου δείξει τι ήθελε να κάνω όταν τελειώσω το σχολείο.

Είχα αποκτήσει την επιθυμία να γίνω γιατρός. Μου άρεσε η Ιατρική σαν ένας τρόπος να βοηθήσω ανθρώπους που είχαν ανάγκη, και ταυτόχρονα να μπορέσω να μιλήσω για τον Χριστό στους ασθενείς μου. Ίσως ακόμα θα μπορούσα να πάω σχολείο στην Αγγλία.

ΑΝΤΑΜΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

«Ράμπι! Η μαμά σου έρχεται!»

Η θεία Ρεβάτη στεκόταν στην είσοδο της θεράντας, διαβάζοντας το ταχυδρομείο ενώ η Μα την κοίταζε, γεμάτη χαρά από τα ξαφνικά νέα που φαινόταν δύσκολο να γίνουν πιστευτά. Μπορούσε να είναι αλήθεια – μετά από ένδεκα χρόνια;

«Έγραφε από το Λονδίνο», είπε η θεία μου, μεταδίδοντάς μου ό,τι διάβαζε από το γράμμα. «Έπαιρνε το καράβι για το Τρινιδάδ. Α! Φθάνει σήμερα!»

Πριν λίγες μέρες ο Λάρι είχε έρθει για μια σύντομη επίσκεψη από την Αμερική, όπου σπούδαζε για το διδακτορικό του δίπλωμα. Ακούγοντας τις φωνές μας, μπήκε διαστικά στο δωμάτιο. «Τι ώρα φτάνει το πλοίο;» ρώτησε.

«Πρέπει να έχει φτάσει!» αναφώνησε η θεία μου. «Καλύτερα να διαστούμε!»

Τι τρελό τρέξιμο κάναμε. Όταν φτάσαμε το πλοίο ήταν στην αποβάθρα, και όλοι οι επιβάτες είχαν αποβιβαστεί. Η μητέρα μου δεν φαινόταν πουθενά. «Πρέπει να πήρε ταξί!»

είπε τελικά ο Λάρι. «Ελάτε – ας γυρίσουμε γρήγορα στο σπίτι!» Έτσι γυρίσαμε, οδηγώντας αυτή τη φορά ακόμα πιο γρήγορα.

Όταν ορμήσαμε στις σκάλες και μπήκαμε στο σαλόνι, εκείνη ήταν εκεί, η μητέρα που δεν είχα δει από επτά χρόνων, όρθια κοντά στην τραπεζαρία μιλούσε με τη Μα και φαινόταν λίγο ζαλισμένη, προφανώς έκπληκτη βλέποντας τη μητέρα της να φαίνεται τόσο νέα και να περπατάει τώρα – μολονότι της είχαμε γράψει πώς ο Κύριος την είχε γιατρέψει.

Η μητέρα είδε το Λάρι, τον αναγνώρισε, και αγκαλιάστηκαν. Μετά ήταν η σειρά της θείας Ρεβάτη. Στεκόμουν έξω από την πόρτα παρακολουθώντας τη συγκινητική σκηνή ενώ μέσα μου αισθανόμουν λύπη για τη μητέρα μου. Ήξερα ότι έπρεπε να έχει γυρίσει όλο το σπίτι. Το δωμάτιο της προσευχής ήταν άδειο. Είχαν εξαφανιστεί τα είδωλα και οι εικόνες των θεοτήτων από τους τοίχους. Πρέπει να ήταν μια άσχημη εμπειρία για εκείνη. Ίσως φοβόταν να μας αντιμετωπίσει, ολόκληρη οικογένεια Χριστιανών ενώ εκείνη ήταν ακόμα αφοσιωμένη Ινδουίστρια. Ήταν το σπίτι της, η οικογένειά της, και όμως πρέπει να μας έβλεπε σαν ξένους τώρα.

Με κοίταζε χωρίς κανένα σημάδι αναγνώρισης στα μάτια της. Τελικά είπε, «αλλά, που είναι ο Ραμπ;»

Κανείς δεν είπε τίποτα, και εγώ παρέμεινα σιωπηλός. «Ποιος είναι αυτός;» ρώτησε, δείχνοντάς με. Και πάλι κανείς δεν απάντησε, περιμένοντας να δουν αν θα με αναγνώριζε. Η σιωπή άρχισε να γίνεται βαριά. «Αυτός είναι ο Ραμπ!» είπε η θεία Ρεβάτη.

Όλοι είχαν γυρίσει και με κοίταζαν. Τώρα δεν μπορούσα να κρατηθώ πια. Έτρεξα και τη φίλησα. Έβαλε τα μπράτσα της γύρω μου, αλλά η ζεστασιά και η συγκίνηση την οποία περίμενα μετά από ένδεκα χρόνια δεν υπήρχε. Φαινόταν να βλέπομαστε για πρώτη φορά.

«Πόσο έχεις μεγαλώσει, Ραμπ! Δεν θα σε αναγνώριζα». Παρά την αγάπη μου για εκείνη, μπορούσα να αισθανθώ το χάσμα που υπήρχε ανάμεσά μας.

«Πρέπει να είχες μόλις φύγει», είπε η θεία Ρεβάτη. «Πόση ώρα είσαι εδώ;»

«Όχι περισσότερο από 15 λεπτά. Μη ανησυχείς γι' αυ-

τό».

«Συγγνώμη!» είπε η θεία. «Να έρθεις από τόσο μακριά μετά από τόσα χρόνια, και να μη είναι κανείς να σε καλωσορίσει!»

«Ω, ξέρω ότι το ταχυδρομείο είναι πολύ αργό», απάντησε η μητέρα μου, σκουπίζοντας τα μάτια της. Όλοι γνωρίζαμε ότι η λύπη της προερχόταν από κάτι πιο σοβαρό και όχι επειδή δεν την περιμέναμε στο λιμάνι.

Επί τέλους, μετά από ένδεκα χρόνια, να η συνάντηση που νόμιζα ότι ποτέ δεν θα γινόταν. Είχαμε τόσα πολλά να πούμε. Αλλά υπήρχε ένας φραγμός μεταξύ εκείνης και όλους εμάς που κανένας δεν θα μπορούσε να αρνηθεί. Ήταν όλο επαίνους για τον Μπάμπα Μουκτανάδα, το Γκουρού στο ναό του οποίου ζούσε όλον αυτό τον καιρό. Μια διπλωματούχος δασκάλα της Γιόγκα τώρα, ήθελε να μιλήσει για τα πλεονεκτήματα του ελέγχου του σώματος και της Ανατολικής αυτοσυγκέντρωσης – που εμείς τώρα ξέραμε ότι ανοίγει το νου κάποιου, στην επιρροή ακαθάρτων πνευμάτων, αλλά πώς να της το λέγαμε; Ήταν τόσα πολλά που φαινόταν να θέλει να συζητήσει μαζί μου για τον Ινδουϊσμό – αλλά ήξερε ότι εγώ πια δεν συμφωνούσα, και θέλαμε να αποφύγουμε τη λογομαχία.

Από φιλοσοφική άποψη φαινόταν σωστό σε πολλούς να ισχυρίζονται ότι ο Ινδουϊσμός αποδέχεται όλες τις θρησκείες και ότι όλοι πάνε στον ίδιο προορισμό, αλλά από διαφορετικούς δρόμους. Αυτοί που συνηγορούν για αμοιβαία ανεκτικότητα και τον συγκεκριισμό όλων των θρησκειών δεν θέλουν να καταλάβουν ότι υπάρχουν σοβαρές διαφορές που επηρεάζουν τη ζωή του ατόμου. Τέτοιες βασικές πραγματικότητες δεν μπορούν να διαλυθούν με οικουμενικές συμφωνίες. Η μητέρα παραδεχόταν την Ινδουϊστική φιλοσοφία σύμφωνα με την οποία υπάρχει μόνο Μια Πραγματικότητα – το Βράχμαν – και ότι ο νόμος της Κάρμα απαιτεί μελλοντική πληρωμή για προηγούμενες αμαρτίες. Οι υπόλοιποι είμαστε βέβαιοι ότι καλό και κακό είναι διαφορετικά, ότι ο Δημιουργός δεν είναι το ίδιο με τη δημιουργία του, και είχαμε γνωρίσει τη συγχώρεση που δίνει ο Ιησούς και δεν πιστεύαμε πια στη μετενσάρκωση. Μεταξύ αυτών των αντίθετων «πιστεύω» δεν

ήταν δυνατό να υπάρξει έδαφος για συζήτηση ούτε συμβιβασμός αν δεν θέλαμε να αρνηθούμε κάθε έννοια γλώσσας και ιδεών.

Γνώριζα ότι ήταν πολύ σκληρό για τη μητέρα μου να αντιμετωπίσει το γεγονός ότι δεν ήμασταν πια Ινδουϊστές. Φαινόταν αβέβαιη και άδεια μπροστά μας. Τα πάντα είχαν αλλάξει, εκτός απ' εκείνη· πίστευε ακόμα τις παλιές παραδόσεις που βασίζονταν σε μια μυθολογία που εμείς είχαμε απορρίψει. Μετά από τρεις ημέρες έφυγε για το Πορτ ο Σπαίην να αναλάβει μια μεγάλη θέση στο μεγαλύτερο ναό του Τρινιτάδ, μια θέση που της είχε προσφερθεί πριν φύγει από την Ινδία. Μας πόνεσε όλους που την είδαμε να φεύγει τόσο γρήγορα μάλιστα, αλλά το φράγμα ανάμεσά μας ήταν πέρα για πέρα πραγματικό.

«Πρέπει να έρθεις να μείνεις μαζί μου στο Ναό!» μου είπε όταν έφευγε. «Όταν επιστρέψεις στο σχολείο έλα να με δεις! Έχει ωραία διαμερίσματα να μείνουμε – και δεν είναι μακριά από το κολλέγιο!»

Δεν ήταν δυνατό να με πείσει να ζήσω σ' ένα τέτοιο μέρος, ακόμα και για να βρίσκομαι κοντά στην αγαπημένη μου μητέρα, αλλά δεν εύρισκα λέξεις να της το πω. Τρόμαζα ακόμα και να την επισκεφθώ στο ναό. Ήξερα χωρίς την παραμικρή αμφιβολία ότι αυτά τα είδωλα ήσαν μόνο οι μάσκες για τα δαιμονικά όντα που κρατούσαν τους λατρευτές αλυσοδομένους στα πνευματικά σκοτάδια. Πόσο καθαρά θυμάμαι την πρώτη εκείνη επίσκεψη! Κάποιος με οδήγησε στο διαμέρισμά της. Όταν μπήκα στην πόρτα, η μητέρα καθόταν σε στάση λωτού με σταυρωμένα χέρια μπροστά σε ένα μεγάλο καθρέφτη, λατρεύοντας το Εγώ. Μου ράγισε την καρδιά αυτή η σκηνή. Σε ένα τοίχο ήταν μια μεγάλη φωτογραφία του Γκουρού της, Μουκτανάδα, τον οποίο επίσης προσκυνούσε αρκετές φορές την ημέρα.

Με χαιρέτισε με ενθουσιασμό. «Είμαι τόσο χαρούμενη που ήρθες, Ράμπι! Έλα να σε ξεναγήσω». Παίρνοντάς με στο διπλανό δωμάτιο, είπε, «κοίταξε! Το τακτοποίησα για σένα. Πότε μπορείς να μετακομίσεις;»

«Βλέπεις», δίστασα «είναι αρκετά μακριά από το σχολείο ...»

«Άλλα πέντε λεπτά μόνο». Υπήρχε τόση απογοήτευση στα μάτια της.

«Πρέπει να μιλήσω με τους ανθρώπους που μένω».

Κάθε φορά που ερχόμουν να τη δω έκανε μεγαλύτερη προσπάθεια να με πείσει. Δεν ήξερα πώς να απαντήσω παρά με αόριστες δικαιολογίες. Μια άμεση άρνηση μου φαινόταν σκληρή. Πόσο τρομερά δύσκολο πρέπει να ήταν για κείνη! Είχε τόσες μεγάλες φιλοδοξίες για μένα να γίνω ένας μεγάλος Ινδουϊστής ηγέτης. Αντίθετα, ήμουν μια στενοχώρια γι' αυτή. Ήταν σεβαστή από κάθε Ινδουϊστή στο νησί, και καθώς ταξίδευε, δίνοντας διαλέξεις, γνώριζα ότι οι Ινδουϊστές ηγέτες τη ρωτούσαν για μένα. Ήμουν προφανώς μια ντροπή και ατίμωση για κείνη.

Η πραγματική μου λύπη όμως για κείνη πήγαινε πολύ πιο μακριά, από τον τωρινό πόνο της. Φοβόμουν για τον αιώνιο προορισμό της. Ήταν τόσο αφιερωμένη στους ψεύτικους θεούς – αλλά ο Θεός, στην ευσπλαχνία του, είχε αγγίξει εμένα, και ασφαλώς μπορούσε να αποκαλυφτεί και στη μητέρα μου. Προσευχόμουν κάθε μέρα για τη σωτηρία της. Πόσο πιο δύσκολο θα ήταν γι' αυτή σε σύγκριση με τους άλλους. Η υπερηφάνειά της και μόνο μπορούσε να την τυφλώσει. Θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να εγκαταλείψει την εκτίμηση που απολάμβανε και να υποστεί το μίσος και την περιφρόνηση της Ινδουϊστικής κοινότητας. Μια φορά μόνο δοκίμασα να την πείσω, αναφερόμενος στην αξίωση του Ιησού, «Εγώ είμαι η οδός, η αλήθεια, και η ζωή».

«Φυσικά το πιστεύω!» απάντησε η μητέρα. «Ο Ιησούς έλεγε ότι όλοι εμείς είμαστε ο δρόμος. Οι Βέδες διδάσκουν το ίδιο: ότι η ντάρμα καθενός είναι διαφορετική και καθέννας πρέπει να βρει τη δική του αλήθεια μέσα του».

«Αλλά, μαμά! Ο Ιησούς εννοούσε ότι εκείνος είναι ο *μόνος* δρόμος!»

Μετά από αυτή τη σύντομη συζήτηση, καταλάβαμε και οι δυο ότι δεν έβγαινε τίποτα με το να έχουμε θρησκευτικές συζητήσεις, και αλλάξαμε το θέμα. Γνώριζα από διάφορα σχόλια που είχε κάνει ότι δεν ήταν ικανοποιημένη από τον εαυτό της, και συνέχισα να προσεύχομαι να υπακούσει σ' αυτή την εσωτερική πείνα και να ζητήσει τον Κύριο.

«Φεύγω σε λίγα λεπτά για τον σταθμό τηλεόρασης», με χαιρέτησε η μητέρα μου ένα απόγευμα όταν σταμάτησα για να τη δω. «Πόσο χαίρομαι που είσαι εδώ. Σε παρακαλώ έλα μαζί μου!»

Δεν ήθελα να πάω, ξέροντας ότι θα έπρεπε να ακούσω μια από τις διαλέξεις της για τον Ινδουισμό και ότι θα περίμενε από μένα να την σχολιάσω μετά – πράγμα που θα άναβε μια λογομαχία. Αλλά δεν είχα άλλη εκλογή.

Στον τηλεοπτικό σταθμό παρακολούθησα τη μητέρα μου να κάθεται μπροστά στη μηχανή και να μιλάει για την αξία της Γιόγκα και αυτοσυγκέντρωσης στο να φέρνει ειρήνη στο νου. Ήμουν σίγουρος ότι εκείνη δεν είχε πραγματικά αποκτήσει την ειρήνη για την οποία μιλούσε. Ήξερα από δική μου πείρα ότι είχα προσποιηθεί, για να κάνω τον εαυτό μου να αισθανθεί ότι έχει ειρήνη, αλλά στην πραγματικότητα δεν την είχα. Η ειρήνη έρχεται μόνο από τη σωστή σχέση κάποιου με το Δημιουργό – μια σχέση που εκείνη ακόμα δεν είχε.

Όταν η εκπομπή προβλήθηκε την παρακολουθήσαμε μαζί. Γύρισε σε μένα όταν τελείωσε. «Πώς σου φάνηκε, Ράμπι;»

Πόσο υπερήφανος θα ήμουν για τη μητέρα μου αν ακόμα ήμουν Ινδουιστής! Αλλά τώρα ο θρησκευτικός της ζήλος και τα επιτεύγματα αύξαναν μόνο τη λύπη μου. «Είσαι καλή στην ομιλία, μαμά», είπα με δισταγμό, ψάχνοντας για λέξεις. «Έχεις καλή φωνή, και η φωτογραφία σου είναι καθαρή».

Η απογοήτευση στα μάτια της μου είπε ότι περίμενε περισσότερα. Μόνο το να αποφεύγω τη λογομαχία δεν ήταν αρκετό. Θα εγκατέλιπε ποτέ την ελπίδα ότι θα ξαναγύριζα στον Ινδουισμό;

Αφού τελείωσα το γυμνάσιο, άρχισαν να με προσκαλούν για να μιλώ σε διάφορες εκκλησίες στο νησί. Συχνά ο Κρίσνα ερχόταν μαζί μου. Δίναμε τις ομολογίες μας, ψέλναμε μαζί και χαιρόμαστε κάθε λεπτό. Θα έπρεπε να συνεχίσω τη ζωή αυτή που αγαπούσα ή να πάω στο πανεπιστήμιο; Συχνά περνούσα πολλή ώρα στην προσευχή με τη Μα και τη θεία Ρεβάτη, ζητώντας το θέλημα του Θεού και η πεποίθηση αύξανε μέσα σε όλους μας ότι ο Κύριος με οδηγούσε στην Αγγλία. Δεν μπορούσα να σκεφθώ κανένα άλλο λόγο παρά για να πάω στην Ιατρική σχολή. Ως γιατρός θα μπορούσα να

προσφέρω μια υπηρεσία στην ανθρωπότητα και συγχρόνως να μιλάω στους ασθενείς για τον Χριστό.

«Έχεις γράμμα από το θείο σου Κουμάρ», μου είπε η θεία Ρεβάτη μια μέρα καθώς κοιτούσε το ταχυδρομείο. Είχε επιστρέψει στο Λονδίνο λίγους μήνες πριν η μητέρα μου φθάσει στο Τρινιδάδ.

«Με προσκαλεί να πάω στο Λονδίνο να μείνω μαζί του!» αναφώνησα, καθώς διάβαζα το γράμμα. Είχα δαπανήσει τέσσερις ημέρες σε προσευχή και νηστεία, ζητώντας το θέλημα του Θεού και αυτό φαινόταν να είναι η επιβεβαίωση ότι με οδηγούσε στο Λονδίνο, μολονότι δεν είχα χρήματα για το εισιτήριο. Αν ήταν το θέλημα του Θεού, θα έδινε και τα χρήματα.

Αρχές Φεβρουαρίου το 1967, άκουσα ότι ένα πλοίο το Σ.Σ. Αντίλλες, ένα μεγάλο Γαλλικό υπερωκεάνειο, έφευγε για το Λονδίνο στις 14 του μήνα. Βαθιά μέσα στην καρδιά μου αισθάνθηκα μια βεβαιότητα ότι θα ήμουν πάνω σ' εκείνο το πλοίο, αλλά οι μέρες περνούσαν χωρίς καμιά άλλη επιβεβαίωση προς την κατεύθυνση των χρημάτων. Όμως, το πρωί στις 12 του μηνός όταν δεν μπορούσα να περιμένω άλλο, πήγα στο Πορτ ο Σπαϊν και έβγαλα διαβατήριο. Μετά αμέσως πήγα στην Ανώτερη Βρετανική Επιτροπή για βίζα.

«Δεν μπορούμε να σου δώσουμε βίζα», μου είπαν, «μέχρις ότου μας φέρεις απόδειξη ότι παίρνεις μαζί σου τουλάχιστον 1.500 δολλάρια». Και εγώ δεν είχα ούτε τα ναύλα μου!

Έφυγα από εκείνο το γραφείο με αρκετά λεφτά στην τσέπη μου για το εισιτήριο μόνο της επιστροφής στο σπίτι. Φτάνοντας εκεί εκείνο το βράδυ έμαθα ότι μου είχαν στείλει τρία διαφορετικά δώρα που το σύνολό τους ήταν ακριβώς 1.500 δολλάρια. Έκπληκτος έμαθα, ότι η μητέρα μου ήταν ένας από τους δωρητές. Το γεγονός ότι τα δώρα ως σύνολον ήταν ακριβώς το ποσόν που χρειαζόμουν – πράγμα που δεν είχα πει σε κανέναν – ήταν μια ακόμα επιβεβαίωση της οδηγίας του Θεού.

Εκείνο το βράδυ ένας καλός φίλος προσφέρθηκε να μου δανείσει τα χρήματα για τα ναύλα. Αυτό ήταν άλλη μια επιβεβαίωση. Οι πόρτες φαίνονταν οριστικά ανοιχτές, με σπίτι να μείνω στο Λονδίνο και όλα τα απαραίτητα χρήματα.

«Φεύγω για το Λονδίνο στις 14» είπα στην οικογένεια εκείνο το βράδυ.

«Στις 14; Μεθαύριο! Πώς θα τα καταφέρεις τόσο γρήγορα;»

«Πήρα το διαβατήριό μου σήμερα, και αύριο θα πάρω το εισιτήριο και τη βίζα, αν θέλει ο Θεός».

Δεν φανταζόμουν ότι θα ήταν δύσκολο να πάρω τη βίζα για την Αγγλία. «Λυπούμαι, αλλά δεν μπορούμε να σου δώσουμε βίζα», μου είπε ο υπάλληλος στην Ανώτερη Βρετανική Επιτροπή την άλλη μέρα.

«Αλλά, κύριε, έχω τα 1.500 δολλάρια που πρέπει να πάρω μαζί μου!»

«Αυτό δεν σημαίνει ότι παίρνεις τη βίζα αυτομάτως».

«Αλλά, γιατί όχι;» Ουμήθηκα ότι είχα ακούσει ότι η Βρετανική κυβέρνηση γινόταν πιο περιοριστική στο να αφήνει ξένους να μπαίνουν στη χώρα.

Δεν μου εξηγούσε. Απλά επανέλαβε: «Λυπούμαι, αλλά δεν μπορώ να στη δώσω».

Ξεφύλλισε το διαβατήριό μου και μετά το άφησε πάνω στον πάγκο που ήταν ανάμεσά μας. Δεν το πήρα, αλλά κοίταξα πέρα από αυτόν έξω από το παράθυρο, προσευχόμενος σιωπηλά. «Κύριε, σε παρακαλώ! Τακτοποίησέ το!»

Παίρνοντας πάλι το διαβατήριο, πάτησε τη σφραγίδα.

«Ευχαριστώ, Κύριε!» αναφώνησα μέσα μου.

Γυρίζοντας στο σπίτι εκείνο το βράδυ, με τη βίζα και το εισιτήριο στο χέρι, ανακάλυψα ότι η Μα και η θεία Ρεβάτη είχαν προσκαλέσει γείτονες, συγγενείς και φίλους για τον αποχαιρετισμό. Η μητέρα μου είχε έλθει από το Πορτ ο Σπαϊν για την περίπτωση. Ήταν μια πολύ συγκινητική ώρα για όλους μας. Η μητέρα μου είχε μόλις γυρίσει, και τώρα έφευγα εγώ. Η Μα γερνούσε και δεν ήθελα να την αφήσω. Και η θεία Ρεβάτη – πόσο κοντά είχαμε έλθει ως Χριστιανοί, τι πραγματική αγάπη μας είχε δώσει ο Θεός! Και η Σάντη και ο Κρίσνα – τι όμορφες ώρες είχαμε περάσει μαζί! Και τα άλλα μου ξαδέλφια που είχαν γίνει χριστιανοί, και θείες και θείοι και ξαδέλφια που δεν είχαν γίνει... και ο θείος Διοναρίν, που κάποτε ήταν σαν πατέρας για μένα, αλλά που δεν είχε έρθει απόψε.... δεν ήθελα να αφήσω κανέναν. Αλλά πίστευα πρα-

γματικά ότι ο Θεός είχε κάποιο σχέδιο και ότι Εκείνος με οδηγούσε.

Άκουγα τις ομιλίες – καλοπροαίρετες, με αγάπη, οι περισσότερες πολύ ειλικρινείς. Με δάκρυα στα μάτια, η θεία Ρεβάτη είπε ότι με αγαπούσε πολύ. Είπε πόσο καλά τα πηγαίναμε και ότι θα έχανε τη βοήθειά μου στις δουλειές του σπιτιού. Αυτό μου έφερε αναμνήσεις από άλλες ημέρες και δόξασα τον Θεό για τη θαυμαστή αλλαγή που είχε κάνει μέσα μας. Η Μα κατά τον ίδιο τρόπο είχε καλά πράγματα να πει, και ακόμα μερικοί από τους Ινδουϊστές γείτονες είπαν πόσο με εκτιμούσαν, έχοντας παρακολουθήσει τη νέα μου ζωή προσεχτικά. Μετά σηκώθηκε η μητέρα μου.

«Ο Ράμπι είναι το μοναδικό μου παιδί», άρχισε, «και βέβαια εκτιμώ το ότι έχω ένα γιο σαν αυτόν!» Με δυσκολία μπορούσα να πιστέψω ότι τα έλεγε εκείνη. Δάκρυα ανάβλυζαν από τα μάτια μου. «Από τότε που γύρισα στο Τρινιδάδ, παρακολούθησα τη ζωή του πολύ προσεχτικά. Μπορώ να πω ότι είμαι ικανοποιημένη με όλα όσα έχω δει. Πραγματικά, είμαι μια κρυφή θαυμάστριά του! Καθώς έχω παρακολουθήσει το Ράμπι, έχω διαπιστώσει ότι έχει γίνει κάτι θαυμάσιο επάνω του, ένα φως που λάμπει στη ζωή του».

Δεν ήταν εύκολο να συγκρατήσω τα δάκρυά μου. Γνωρίζοντας ότι η μητέρα μου ήταν μια γυναίκα που δεν έλεγε πολλά με έκανε να εκτιμήσω ακόμα πιο πολύ αυτά που είχε πει. Ποτέ δεν είχα υποπτευθεί ότι είχε τέτοια γνώμη για μένα, και ήμουν πολύ συγκινημένος. Ήταν μια ενθάρρυνση για μένα να συνεχίσω να προσεύχομαι για κείνη.

Αυτό που είχε δει δεν ήταν η δική μου αρετή ή το δικό μου φως, αλλά μόνο η ζωή και η αγάπη του Χριστού μέσα μου μέσω της αναγέννησης. Δεν ήταν δικές μου οι ιδιότητες που είχε επαινέσει. Ο Ιησούς είχε κάνει την αλλαγή. Με είχε κάνει νέο άνθρωπο. Και, ω, πώς ήθελα και η μητέρα μου να μπει σ' αυτή τη νέα ζωή του Χριστού!

ΕΚΕΙ ΠΟΥ Η ΑΝΑΤΟΛΗ ΣΥΝΑΝΤΑΕΙ ΤΗ ΔΥΣΗ

Στο Λονδίνο η ζωή μου θα έπαιρνε μια δραματική στροφή προς μια κατεύθυνση που ποτέ δεν θα μπορούσα να υποπτευθώ. Μόνο αργότερα μπόρεσα να δω, πώς ο Θεός το είχε σχεδιάσει και με είχε προετοιμάσει. Αλλά πριν από αυτό μια τραγωδία χτύπησε την οικογένειά μας στο Τρινιτάδ, και λυπήθηκα που δεν ήμουν εκεί να παρηγορήσω τη Μα.

Λίγο μετά που έφθασα στο Λονδίνο, ένα τηλεγράφημα ήλθε αναγγέλλοντας τον ξαφνικό θάνατο του θείου Διοναρίν, που κάποτε ήταν σαν πατέρας για μένα. Όπως ο Νάνα, πριν από αυτόν, είχε πεθάνει ξαφνικά από ανακοπή καρδιάς. Ο Διοναρίν, όμως, είχε χτυπηθεί πολύ πιο νέος από το Νάνα, σε ηλικία 37 χρόνων. Ήταν πολύ σκληρό για τη Μα.

Αργότερα πήραμε μερικά νέα που ήσαν κάπως ενθαρρυντικά. Άγνωστο στους άλλους, ο θείος Διοναρίν είχε κάνει μακριές και σοβαρές συζητήσεις για τον Χριστό μ' ένα νεαρό Ινδουϊστή που είχε γίνει Χριστιανός. «Σε παρακαλώ προ-

σεύχου για μένα», του είχε ζητήσει πολλές φορές ο Διοναρίν. Μάθαμε επίσης ότι κατά τη διάρκεια μιας Πούτζια που έλεγαν για κείνον, ο θεός μου ξαφνικά σηκώθηκε και έφυγε, αφήνοντας τον Παντίτ και όλους τους άλλους κατάπληκτους – και είχε αρνηθεί να παρακολουθήσει άλλη Πούτζια. Μετά από αυτό έλπιζα με πόθο για τον θείο Διοναρίν να είχε δεχθεί τον Σωτήρα πριν ήταν πολύ αργά. Ο ξαφνικός θάνατός του μου υπενθύμισε πόσο σύντομη και αθέβαιη ήταν πράγματι η ζωή. Ήμουν ευτυχής που είχα ήδη δώσει τη ζωή μου στον Θεό, και εμπιστευόμουν Εκείνον να με κάνει όπως ήθελε.

Αφού εργάστηκα σε ένα εργοστάσιο μέχρι να αρχίσουν τα μαθήματα το φθινόπωρο, γράφτηκα σε ένα κολλέγιο που μου σύστησε ο θεός Κουμάρ για τις προδιατρικές μου σπουδές. Η ανηθικότητα μεταξύ των συμμαθητών μου με τρόμαξε. Η θέση μου για τον Χριστό έγινε γνωστή με έναν απλό και απροσδόκητο τρόπο. Τη δεύτερη ή τρίτη ημέρα στο σχολείο καθόμουν στο πρώτο θρανίο την ώρα της Χημείας. Στην καρφίτσα της γραβάτας μου με μεγάλα γράμματα έγραφε *Ο Ιησούς ποτέ δεν αποτυγχάνει*. Στη μέση της ομιλίας του ο καθηγητής σταμάτησε ξαφνικά και έσκυψε να κοιτάξει την καρφίτσα από πιο κοντά. «Ο Ιησούς ποτέ δεν αποτυγχάνει»; διάβασε δυνατά με ειρωνικό τόνο αναμιγμένο με σαρκασμό και έκπληξη. «Πραγματικά το πιστεύεις αυτό;»

Πηδώντας στα πόδια μου, είπα με σταθερή φωνή, «ναι, το πιστεύω με όλη μου την καρδιά. Ο Ιησούς ποτέ δεν με εγκατέλειψε».

«Φαντάσου!» αναφώνησε ο ομιλητής. Μερικοί από τους μαθητές γέλασαν ειρωνικά, και οι εκφράσεις στα πρόσωπά τους φαίνονταν να λένε, είναι πράγματι δυνατόν να έχουμε κάποιον στην τάξη που πιστεύει στη Βίβλο; Και είναι Ινδός! Τα εκπληκτικά νέα έγιναν γνωστά στο σχολείο, και εγώ έγινα ο στόχος.

Δεν προλάβαινα να καθίσω στο τραπέζι για φαγητό και αμέσως 15-20 μαθητές, συχνά από διαφορετικές χώρες, θα έφερναν καρέκλες να καθίσουν γύρω μου. Αμέσως θα άρχιζαν οι ερωτήσεις: *Πραγματικά πιστεύεις στον Θεό; Γιατί; Τι λες για την εξέλιξη; Γιατί χρειαζόμαστε πια τον Θεό; η επιστή-*

μη δεν έχει εξηγήσει τα πάντα; Πώς μπορείς να πιστεύεις στην Ανάσταση; Γιατί δεν πιστεύεις στη μετενσάρκωση; Μερικοί ήθελαν μόνο να με ενοχλούν ή να διαφωνούν, αλλά πολλοί αναζητούσαν σοβαρά την Αλήθεια. Με κέντρο των απαντήσεών μου το Λόγο του Θεού, ήμουν έτοιμος να συζητήσω οποιοδήποτε θέμα από την επιστήμη στη θρησκεία, πολιτική, ψυχολογία – αλλά πάντα ο σκοπός μου ήταν να τους κερδίσω στον Χριστό. Και μερικοί Τον δέχτηκαν.

Μολονότι ήμουν απασχολημένος με τις σπουδές μου και την τάξη του Κυριακού σχολείου που δίδασκα, εύρισκα χρόνο να πηγαίνω ταχτικά στο Χάυντ Παρκ, στο Πικαντίλυ Σίρκους και το Πόρτομπέλο Ρόουντ να μιλάω για τον Χριστό με όποιον ήταν πρόθυμος να ακούσει. Με αυτό τον τρόπο άρχισα να συναντώ μεγάλο αριθμό ναρκομανών και έκανα μια εκπληκτική ανακάλυψη· μερικοί από αυτούς είχαν τις ίδιες εμπειρίες με τα ναρκωτικά που εγώ είχα με τη Γιόγκα και την αυτοσυγκέντρωση! Άκουγα έκπληκτος καθώς εκείνοι περιέγραφαν τον «ωραίο και ειρηνικό κόσμο» που συχνά έμπαιναν μέσω του LSD, ένα κόσμο του οποίου οι ψυχεδελικές οράσεις και οι ήχοι ήταν τόσο γνώριμοι σε μένα. Φυσικά πολλοί από αυτούς είχαν και άσχημα ταξίδια από τα ναρκωτικά, αλλά οι περισσότεροι ναρκομανείς φαίνονταν τόσο απρόθυμοι να προσέξουν αυτές τις φανερές προειδοποιήσεις όσο κι εγώ όταν εξασκούσα τη Γιόγκα.

«Δεν χρειάζομαι ναρκωτικά για να έχω οράσεις από άλλους κόσμους και παράξενα πλάσματα, και για να βλέπω ψυχεδελικά χρώματα και να αισθάνομαι την ενότητα με το σύμπαν και την αίσθηση ότι ήμουν Θεός», θα τους έλεγα. «Τα είχα όλα με την υπερβατική αυτοσυγκέντρωση. Αλλά ήταν ένα ψέμα, ένα κόλπο των πονηρών πνευμάτων τα οποία κατέλαμβαναν το μυαλό μου όταν χαλάρωνα τον έλεγχό του. Σας εξαπατούν. Ο μόνος τρόπος για να βρείτε την ειρήνη και την πληρότητα που ζητάτε είναι μέσω του Χριστού». Το γεγονός ότι ήξερα για ποιο πράγμα μιλάω, και είχα εμπειρία αυτών χωρίς ναρκωτικά, έκανε πολλούς από αυτούς που χρησιμοποιούσαν ναρκωτικά να σκεφθούν σοβαρά αυτά που έλεγα.

Μερικές φορές επισκεπτόμουν ένα ναρκομανή φίλο στο διαμέρισμά του για να του μιλήσω περί του Χριστού. Μια

μέρα όταν έφθασα η πόρτα ήταν μισάνοιχτη. Όταν κανείς δεν απάντησε στα επίμονα χτυπήματά μου, μπήκα μέσα. Μια δυνατή μουσική ροκ έβγαινε από το μεγάφωνο, ψυχεδελικά χρώματα φώτιζαν το δωμάτιο, και στη μέση στο πάτωμα, κουνώντας τα χέρια και το σώμα του με παράξενες, αλλά για μένα γνωστές κινήσεις, ήταν ο φίλος μου.

«Πατ!» φώναξα, αλλά φαινόταν να αγνοεί την παρουσία μου τόσο όσο ο πατέρας μου για σχεδόν οκτώ χρόνια. «Πατ!» φώναξα δυνατά πάλι και πάλι, αλλά ήταν αδύνατο να τραθήξω την προσοχή του. Ήταν σε ταξίδι σε κάποιον άλλον κόσμο με τη βοήθεια ναρκωτικών, ακριβώς όπως εγώ τόσο συχνά είχα βρεθεί, αλλά με τη Γιόγκα.

Πίσω στο δωμάτιό μου έπεσα στα γόνατα και έκλαψα στον Θεό για το φίλο μου. Με τάραξε πολύ να δω ότι οι κινήσεις που εκείνος έκανε ήταν ακριβώς ίδιες με αυτές που έκαναν οι χορεύτριες στους Ινδουϊστικούς ναούς. Πράγματι ο Πατ είχε ενδιαφερθεί για τον Ινδουϊσμό μέσω της εμπειρίας του στα ναρκωτικά. Πόσο με λυπούσε να βλέπω ότι πουλούσε την ψυχή του και κατάστρεφε το σώμα του για εμπειρίες που είχα ανακαλύψει ότι προέρχονταν από δαίμονες.

Ένας άλλος νεαρός ναρκομανής συνήθιζε να επισκέπτεται μερικούς ενοίκους στην πολυκατοικία όπου έμενα. Μου άρεσε να ακούω αυτό το λαμπρό απόφοιτο του Καίμπριτζ, μια μουσική μεγαλοφυΐα, να παίζει κλασσική μουσική στο πιάνο που ο θεός μου είχε στο διάδρομο. Είχαμε μερικές μακριές και σοβαρές συζητήσεις. Παρόλο που ο Μάικ δεν είχε ποτέ σπουδάσει Ινδουϊσμό ή είχε καμιά επαφή με Ινδουϊστές τον ανέκρινα ειδικά πάνω σ' αυτό – οι ιδέες του για τον Θεό, για το σύμπαν, και για την ύπαρξη του ανθρώπου ήσαν ακριβώς αυτές που είχα και εγώ ως Γιόγκι. Με κατέπληξε όταν κατάλαβα ότι με τις εμπειρίες του στα ναρκωτικά είχε κερδηθεί στην Ινδουϊστική φιλοσοφία.

Άρχισα να σκέπτομαι σοβαρά και να προσεύχομαι θερμά για το γεγονός ότι τόσο πολλοί ναρκομανείς – μολονότι όχι όλοι – είχαν τις ίδιες εμπειρίες όπως οι Γιόγκι: αυτό που ο ένας έπαιρνε, από τα ναρκωτικά, ο άλλος το έπαιρνε από την Ανατολική αυτοσυγκέντρωση. Έμαθα ότι τα ναρκωτικά προκαλούσαν μεταβαλλόμενες καταστάσεις συναίσθησης

όμοιες με εκείνες που προκαλούνται στην αυτοσυγκέντρωση, επιτρέποντας έτσι στα δαιμόνια να μεταχειρίζονται τα νεύρα του εγκέφαλου, ώστε να δημιουργούν κάθε είδους φαινόμενα πραγματικών εμπειριών, που στην πραγματικότητα ήσαν απατηλά κόλπα παραπλάνησης του νου. Τα ίδια πονηρά πνεύματα που με έσπρωχναν πιο βαθιά στην αυτοσυγκέντρωση με σκοπό να με εξουσιάζουν ήσαν εμφανώς πίσω από το κίνημα των ναρκωτικών, και για τους ίδιους διαβολικούς στόχους. Άρχισα να βλέπω ότι η ίδια σατανική στρατηγική ήταν πίσω από τα ναρκωτικά, την αυτοσυγκέντρωση, το ελεύθερο σεξ, και την επαναστατικότητα των νέων, που εκφραζόταν με το κίνημα των Χίππυς που μόλις άρχιζε εκείνες τις μέρες και που εκφραζόταν από ορισμένη μουσική όπως αυτή των Μπητλς και των Ρόλλιγκ Στόουνς. Θυμάμαι μια συναυλία των Ρόλλιγκ Στόουνς, όπου περίπου 250.000 άτομα μαζεύτηκαν στο Χάυντ Παρκ μετά το θάνατο του Μπράννιαν Τζόουνς από υπερβολική δόση ναρκωτικών. Ήσαν τόσο μεθυσμένοι από τη μουσική όπως θα ήσαν από χασις ή LSD.

Περισσότερο απ' όλα με τρόμαξε η ανακάλυψη ότι η φιλοσοφία πίσω από όλον αυτό τον αντί - πολιτισμό των ναρκωτικών, της ανταρσίας, και της μουσικής ροκ ήταν ο Ινδουϊσμός· τα ίδια ψέματα για την ενότητα κάθε ζωής, χορτοφαγία, ανοδική εξέλιξη σε ένωση με το σύμπαν και το να κάνει ο καθένας ό,τι θέλει, υπήρχαν και στις δυο φιλοσοφίες. Ο Ινδουϊσμός διδάσκει ότι η Ντάρμα, η συμπεριφορά κάθε ανθρώπου, διαφέρει και πρέπει ο καθένας να την ανακαλύψει μόνος του· δεν υπάρχει ηθικός νόμος που να ισχύει για όλους. Ο Κρίσνα δίδαξε ότι ο καθένας μπορεί να τραβήξει όποιονδήποτε δρόμο – δηλ. να κάνει ό,τι θέλει – αλλά πάλι θα φθάσει σε κείνον.

Ανακάλυψα ότι νεαροί κατά χιλιάδες σταματούσαν το σχολείο τους όχι μόνο για να διεγείρονται με ναρκωτικά, αλλά για να παίρνουν μαθήματα υπερβατικής αυτοσυγκέντρωσης και διάφορες άλλες μορφές Γιόγκα. Όλο το μυαλό τους καταλήφθηκε από τον Ανατολικό μυστικισμό. Σχεδόν όλοι άρχισαν να παραδέχονται τη μετενσάρκωση, πράγμα που σκότωσε κάθε πίστη στην ανάσταση του Χριστού· αυτά τα

δυο είναι τελείως αντίθετα. Αργά με μια αυξανόμενη αίσθηση τρόμου βεβαιώθηκα ότι ο Σατανάς σχεδίαζε μια εισβολή κατά της Δύσης με τον Ανατολικό μυστικισμό. Μπορούσα να δω ότι λίγοι Χριστιανοί πραγματικά καταλάβαιναν το σχέδιό του και ήσαν έτοιμοι να το πολεμήσουν. Μήπως ο Θεός προετοιμάζε εμένα, έναν πρώην Ινδουϊστή, να χτυπήσω συναγερμό στα εκατομμύρια της Δύσης που δεχόντουσαν μια ανατολική φιλοσοφία την οποία γνώριζα ότι ήταν ψεύτικη; 'Αρχισα να προσεύχομαι θερμά γι' αυτό.

Ήταν φανερό ότι ο Θεός είχε ένα σχέδιο για μένα, παρόλο που εγώ δεν καταλάβαινα ακόμη τη νέα κατεύθυνση που σύντομα θα με οδηγούσε. Ήταν υπέροχο να βλέπω πάλι και πάλι την πρόνοια του Θεού για τις ανάγκες μου, την αλάνθαστη οδηγία Του και προστασία. Η πρώτη Χριστιανική ομιλία που είχα ποτέ ακούσει ήταν για τον Καλό Ποιμένα του Ψαλμού 23· τώρα φαινόταν διατεθειμένος να μου δείξει ότι ήμουν ένα από τα πρόβατά Του και στη φροντίδα Του.

Κάποιο πρωί έπρεπε να πάω σχολείο για εξετάσεις, αλλά δεν είχα χρήματα για το λεωφορείο και τον υπόγειο. Αφού προσευχήθηκα γι' αυτή την ανάγκη όπως έκανα για όλα, πήγα στη στάση και στάθηκα στη γραμμή. Μόλις πριν έρθει το λεωφορείο, μια γυναίκα ήρθε προς το μέρος μου και μου έβαλε στο χέρι ένα χαρτονόμισμα των πέντε λιρών, επιμένοντας να το πάρω. Είχα οδηγήσει τον άνδρα της στον Χριστό πριν μερικές εβδομάδες, και ήταν πολύ ευγνώμων. Όμως, δεν της είχα δώσει καμιά αφορμή να υποπτευθεί ότι χρειαζόμουν χρήματα. Μόνο ο Κύριος μπορούσε να της το είχε πει και την έφερε εκεί ακριβώς στην ώρα που είχα την ανάγκη.

Ένα άλλο πρωί, καθώς έφευγα για το σχολείο, αισθάνθηκα ότι έπρεπε να γυρίσω στο δωμάτιό μου και να προσευχηθώ να με φυλάξει ο Θεός, πράγμα που έκανα. Αργότερα, περιμένοντας στη σειρά, αισθάνθηκα την ανάγκη ξαφνικά να ανέβω στο Νο 6 λεωφορείο που φόρτωνε εκείνη τη στιγμή, μολονότι το δικό μου Νο 52 λεωφορείο ήταν λίγα δευτερόλεπτα πίσω. Χωρίς να καταλαβαίνω γιατί, πήδηξα επάνω. Το λεωφορείο είχε μόλις αρχίσει να κινείται όταν άκουσα ένα φοβερό σκούξιμο από λάστιχα και κοίταξα πίσω για να δω ένα ακυβέρνητο αυτοκίνητο να πέφτει πάνω στη γραμμή

των επιβατών που μόλις είχα αφήσει. Πηδώντας κάτω, προσπάθησα να βοηθήσω. Ήταν τρομερό. Και θα έπρεπε να είμαι ένας από τους νεκρούς ή βαριά τραυματισμένους. Παρά τη λύπη μου γι' αυτούς ήμουν ευγνώμων στον Κύριο που μου έσωσε τη ζωή. Ήταν φανερό ότι είχε δουλειά για μένα να κάνω. Την άλλη μέρα οι εφημερίδες ήσαν γεμάτες από περιγραφές για την τραγωδία – εφτά νεκροί και έξι βαριά τραυματισμένοι.

Παρακολουθούσα το Μπίλλυ Γκράχαμ στο ραδιόφωνο σε κάθε δυνατή ευκαιρία και εύρισκα τα μηνύματά του πολύ βοηθητικά. Νωρίς το 1970, άρχισε να αναγγέλει μια προσεχή σταυροφορία για την πόλη Ντόρτμουντ, της Γερμανίας, που θα μετεδιδόταν από κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης σε μεγάλα στάδια σε τριάντα εννέα πόλεις – «από το Άμστερνταμ στο Ζάγκρεμπ» – σε ένδεκα χώρες. Ο Δρ Γκράχαμ έκανε έκκληση στους Χριστιανούς της Ευρώπης να ενωθούν στη μεγάλη αυτή προσπάθεια. Καθώς προσευχόμουν στον Θεό να προμηθεύσει τις χιλιάδες εργάτες που θα ήσαν απαραίτητοι, αισθάνθηκα μια βαθιά πεποίθηση ότι η προσευχή μόνο δεν ήταν αρκετή. Μήπως έπρεπε να σταματήσω το σχολείο και να πάω στο Ντόρτμουντ; Αυτό δεν φαινόταν πολύ λογικό. Ήμουν τώρα στο τρίτο έτος, και περίμενα με λαχτάρα να γίνω γιατρός.

Μνήμες μου ξανάρθαν από κείνες τις πρώτες και ενθουσιώδεις ημέρες όταν είχα γίνει Χριστιανός. Από την πρώτη στιγμή ήθελα να πω στον κόσμο για τον Χριστό. Είχα πέσει στα γόνατα ενώ ακόμα πήγαινα στο γυμνάσιο και φώναξα, «Κύριε, επίτρεψέ μου να κηρύξω το Ευαγγέλιο σε ένα εκατομμύριο ανθρώπους!» Είχε φανεί σαν μια προσευχή που δεν ήταν δυνατόν να απαντηθεί γιατί δεν υπήρχαν τόσοι άνθρωποι σε ολόκληρο το Τρινιτάδ, όμως είχα πραγματικά πιστέψει ότι ο Θεός θα μου την εκπλήρωνε. Όταν ο Oswald J. Smith είχε συνάξεις στο Πορτ ο Σπαίην, τις είχα παρακολουθήσει, ενθουσιάζοντας το όνομά του από το φυλλάδιο που είχαν αφήσει δίπλα στο κρεβάτι μου στο νοσοκομείο. Το τελευταίο βράδυ, είχε καλέσει όλους εκείνους που ήθελαν να αφιερωθούν σε συνεχή Χριστιανική υπηρεσία να πάνε στο δωμάτιο της προσευχής. Λίγοι άνθρωποι, αρκετά μεγάλης ηλι-

κίας, είχαν ανταποκριθεί. Είχαν αυτοί πολλά χρόνια να διαθέσουν για τον Κύριο;

«Πιστεύω υπάρχει ένας νέος εδώ που ο Θεός τον καλεί», είχε πει με θέρμη ο Δρ Σμιθ. «Ο Θεός θέλει να τον χρησιμοποιήσει για να κερδίσει χιλιάδες στον Χριστό. Θα περιμένουμε άλλο ένα λεπτό γι' αυτόν».

Κανείς δεν είχε κινηθεί. *Κύριε, είχα προσευχηθεί θερμώς, δεν ξέρω αν είμαι αυτός ο νέος... αλλά θα ήθελα να γίνω!* Σηκώθηκα και πήγα στο δωμάτιο της προσευχής. Όταν ο Δρ Σμιθ είχε προσευχηθεί μαζί μου είχα πραγματικά αισθανθεί ότι θα γινόμεουν ένας ευαγγελιστής. Αλλά ήμουν τόσο νέος τότε. Τώρα ήμουν είκοσι δύο χρόνων.

Έχοντας ακούσει την πρόσκληση του Μπίλλυ Γκράχαμ μια αξιομνημόνευτη μέρα στο Λονδίνο, καθώς προσευχόμεουν στον Θεό να προμηθεύσει τους τόσους εργάτες που θα χρειάζονταν για τη σταυροφορία του Ντόρτμουντ, μου φάνηκε ότι άκουσα τον Κύριο να μου λέει, Ράμπι, τώρα έχει έλθει η δική σου ώρα! Μέσα από την καρδιά μου τότε αποκρίθηκα: Ναι, Κύριε!

Αυτή η απόφαση επρόκειτο να αλλάξει όλη την πορεία της ζωής μου, και όμως είχε παρθεί τόσο γρήγορα και τόσο εύκολα. Είχα μάθει να Τον εμπιστεύομαι, και η καρδιά μου είχε ειρήνη παρόλο που δεν ήξερα τι υπήρχε μπροστά μου. Ήξερα μόνο ότι το θέμα είχε κλείσει μια για πάντα. Δεν θα γινόμεουν γιατρός – και ο πόνος που αισθάνθηκα παραιτούμενος από αυτό αποζημιωνόταν με το πάρα πάνω γνωρίζοντας ότι ο Καλός Ποιμένας θα με οδηγούσε στο κάθε βήμα, αν και ένα βήμα κάθε φορά. Αυτή την ίδια νύχτα, είχα πάλι εκείνο το όνειρο που ο Κύριος μου είχε δώσει λίγο μετά που έγινα Χριστιανός. Στεκόμουν σε ένα θαλερό πράσινο λιθάδι με τον Ιησού δίπλα μου. Παίρνοντάς με από το χέρι, με οδήγησε πάνω σε ένα λόφο με πυκνό χορτάρι. Όταν φθάσαμε στην κορυφή, υπήρχαν χιλιάδες άνθρωποι στην άλλη πλευρά κοιτάζοντάς μας με προσμονή. Δείχνοντάς τους, ο Ιησούς μου είπε, «Κήρυξε!» Ξυπνώντας με αυτό το όνειρο, που ζωηρά είχε αποτυπωθεί επάνω μου για δεύτερη φορά, αισθάνθηκα ότι είχα την επιβεβαίωση που χρειαζόμεουν για μια τόσο σοβαρή απόφαση.

«Πίστεύω πως ο Θεός με θέλει να πάω στη Γερμανία, να βοηθήσω στη σταυροφορία του Μπίλλυ Γκράχαμ στο Ντόρτμουντ», είπα στο θείο Κουμάρ αργότερα εκείνο το πρωί. «Θά φύγω σε λίγες μέρες».

«Αλλά είναι ακριβώς στη μέση της χρονιάς!» αναφώνησε με δυσπιστία. «Πόσον καιρό θα λείψεις;»

Πώς να του έλεγα ότι παρατούσα τα σχέδιά μου να γίνω γιατρός, όταν εκείνος ήταν τόσο ενθουσιασμένος μ' αυτό; «Δεν είμαι σίγουρος», είπα, ελπίζοντας ότι δεν θα ρωτούσε περισσότερα. Φάνηκε ικανοποιημένος. Θα ήταν πιο εύκολο να του τα πω όλα αργότερα.

Έχοντας χαρίσει όλα μου τα ρούχα και ό,τι άλλο είχα εκτός από μια αλλαξιά και λίγα βιβλία, είπα αντίο στο θείο μου και το Λονδίνο και στην καριέρα που περίμενα ν' αρχίσω εκεί. Με μια μικρή βαλίτσα που περιείχε όλα όσα είχα τώρα, και χρήματα αρκετά, για μια μόλις εβδομάδα, πήρα το τραίνο για το Ντόρτμουντ, χωρίς να γνωρίζω μια λέξη στα Γερμανικά. Ούτε γνώριζα κανέναν σε ολόκληρη τη Γερμανία. Ήταν σαν ένα μικρό παιδί που άρχιζε ένα μεγάλο ταξίδι και εμπιστευόταν όλες τις λεπτομέρειες στον πατέρα του.

Μολονότι αισθάνθηκα ζαλισμένος από όλες τις χιλιάδες των ανθρώπων που περπατούσαν βιαστικά στους συνωστισμένους δρόμους του Ντόρτμουντ μιλώντας μια άγνωστη σε μένα γλώσσα εκείνο το πρωινό, ο Θεός με αγάπη με οδήγησε ακριβώς μπροστά στα γραφεία της Σταυροφορίας του Γκράχαμ, παρόλο που δεν ήξερα τη διεύθυνση. Στην είσοδο με υποδέχτηκε με τέλεια Αγγλικά ένας γελαστός Γερμανός με το χέρι απλωμένο που φαινόταν σχεδόν σα να με περίμενε. «Καλή μέρα! Έχεις έλθει από τη μακρινή Ινδία;»

«Μόνο από το Λονδίνο για την ώρα», απάντησα χαρούμενα, «μολονότι είμαι Ινδός – από το Τρινιτάδ».

«Πού μένεις;»

«Ήμουν στο ξενοδοχείο χθες βράδυ...»

«Ω, δεν μπορούμε να το επιτρέψουμε αυτό! Θα φροντίσω να τακτοποιηθείς. Στο μεταξύ θα πάρουμε ένα καλό ζεστό γεύμα σύντομα».

Με «τακτοποίησε» σε ένα όμορφο σπίτι δίπλα σε μια μεγάλη εκκλησία, τη Μαρίενκίρχε. Οι οικοδεσπότες μου, οι

Κλίτσκες, δεν θα μπορούσαν να είναι πιο ευγενικοί. Γρήγορα ξέχασα ότι ήμουν ξένος σε ξένη χώρα.

Μια δεξίωση για το Μπίλλυ Γκράχαμ, που παρακολούθησαν Χριστιανοί ηγέτες από όλη την Ευρώπη, έγινε σε μια αίθουσα δίπλα από το σπίτι των Κλίτσκες. Από ευγένεια προσκάλεσαν και μένα. Ανάμεσα σ' εκείνους τους καλοντυμένους και πλούσιους Γερμανούς αισθάνθηκα αρκετά εκτός χώρου με το μοναδικό μου κοστούμι, ένα φτηνό ανοιχτό καφέ, φτιαγμένο για τροπικά κλίματα, αγορασμένο πριν από χρόνια στο Τρινιδάδ. Αλλά, παρά την εμφάνισή μου, το γεγονός ότι ήμουν ο πρώτος πρώην Ινδουϊστής που οι περισσότεροι είχαν συναντήσει με έκανε να ξεχωρίζω αμέσως. Πολλές προσκλήσεις μου δόθηκαν να επισκεφθώ εκκλησίες σε όλη την Ευρώπη για να πω την ιστορία μου, πώς γνώρισα τον Χριστό. Αυτό ήταν μεθυστικό για ένα χωριατόπαιδο από το μικρό Τρινιδάδ, ιδιαίτερα όταν ο Δρ φον Στάιγκλιτς, ένας από τους διοργανωτές των συναθροίσεων του Ντόρτμουντ, με σύστησε στον Μπίλλυ Γκράχαμ.

«Ράμπι, κήρυξα το Ευαγγέλιο στη χώρα σου, όταν εσύ ήσουν μικρό παιδί», μου είπε ο μεγάλος ευαγγελιστής.

Αυτές οι λέξεις γύριζαν στο μυαλό μου για μέρες. Αυτός ο άνθρωπος είχε κηρύξει το Ευαγγέλιο στη χώρα μου πριν ακόμα εγώ γίνω Χριστιανός, και ακόμα κήρυττε σε όλο τον κόσμο. Ήταν δυνατό, με τη χάρη του Θεού, ότι κάποια μέρα κι εγώ θα μπορούσα να κηρύξω τα καλά νέα της αγάπης του Χριστού σε πολλές χώρες, ιδιαίτερα στην Ινδία; Αυτό μου φαινόταν σχεδόν υπερβολικό να το ελπίζω.

Εκεί στο Ντόρτμουντ, όπως στο Λονδίνο, φαινόμουν να ελκύομαι προς τους ναρκομανείς Χίππυς, και αυτοί να ελκύονται προς εμένα. Πολλοί με πλησίασαν με ερωτήσεις για τη σημασία της ζωής, την ύπαρξη του Θεού, και φαινόταν να σκέπτονται ότι λόγω του παρελθόντος μου στον Ινδουισμό ίσως μπορούσα να τους βοηθήσω. Από τα χείλη τους άκουσα καινούριες αποδείξεις ότι το LSD ήταν συχνά το εισιτήριο για ένα Ανατολικό ταξίδι του μυαλού. Όπως οι ναρκομανείς που συνάντησα στην Αγγλία, οι νεαροί που άρχισα να συναντώ στη Γερμανία είχαν υιοθετήσει επίσης μια Ινδουϊστική φιλοσοφία ζωής. Όμως έβλεπαν ότι αυτό δεν

απαντούσε τις βαθύτερες ερωτήσεις τους, και μου ζητούσαν να τους βοηθήσω να βρουν την Αλήθεια.

Λόγω της προηγούμενης πείρας μου στην αυτοσυγκέντρωση, μπορούσα να μιλάω ως γνώστης στους ναρκομανείς. Όμως, άρχισα να αισθάνομαι την ανάγκη για κάποια καλή θεολογική εκπαίδευση. Πάντα ήμουν εναντίον των σεμιναρίων, επειδή νόμιζα ότι χρησιμοποιούσαν τη Βίβλο ως εγχειρίδιο αντί γι' αυτό που ήξερα πως είναι, ο Λόγος του Θεού που μπορεί να αποκαλυφθεί μόνο από το Άγιο Πνεύμα. Αλλά ήξερα ότι χρειαζόμουν μια συστηματική σειρά Βιβλικών μαθημάτων, και άρχισα να ζητάω από τον Θεό οδηγία γι' αυτό το θέμα.

Στη μέση της ομιλίας του την πρώτη βραδιά αυτών των συναντήσεων, ο Μπίλλυ Γκράχαμ είπε ξαφνικά, «Θέλω να προτρέψω πολλούς από σας τους νέους να πάτε σε ένα καλό Βιβλικό Σχολείο. Πάρτε σταθερές βάσεις να σας προετοιμάσουν για την εργασία που ο Θεός σας καλεί να κάνετε».

Σα να είχαν ειπωθεί μόνο για μένα, αυτές οι λέξεις μπήκαν σαν βέλος στην καρδιά μου. Ακριβώς εκεί που καθόμουν έκανα μια καινούρια αφιέρωση της ζωής μου στον Κύριο. Αργότερα, γονατίζοντας μόνος στο δωμάτιό μου, προσευχήθηκα, *Κύριε, πάρε με και χρησιμοποίησέ με. Δεν μπορώ να Σου ανταποδώσω τη χάρη για τη σωτηρία, αλλά θέλω να Σε υπηρετήσω. Προετοιμάσέ με να κάνω κάτι αξιόλογο, που θα επηρεάσει χιλιάδες για την αιωνιότητα. Χρησιμοποίησέ με στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση.* Το όνομα Βιβλικό Κολλέγιο του Λονδίνου ήρθε στο νου μου καθαρά καθώς προσευχόμουν, με τη βεβαιότητα ότι ο Θεός με ήθελε να πάω εκεί. Την άλλη μέρα έγραψα για αίτηση.

Κατά τη διάρκεια αυτών των ημερών στο Ντόρτμουντ άκουγα συχνά για ένα νέο σπουδαστή από το Βιβλικό Σχολείο Μπραϊνκ στη Βόρεια Γερμανία που πολλοί μου έλεγαν ότι έπρεπε να συναντήσω. «Εσείς οι δύο έχετε το ίδιο όραμα και την ίδια ώθηση», έλεγαν. Ο Χάιντς Στρούπλερ άκουγε το ίδιο για μένα. Τελικά συναντηθήκαμε, αλλά κανείς από μας δεν ήξερε τη γλώσσα του άλλου, έτσι περάσαμε μαζί λίγα μόνο λεπτά της ώρας τότε. Άγνωστο σε μας τότε, ήταν σχέδιο Θεού να συνδεθούμε πολύ στην υπηρεσία του Κυρίου στα

επόμενα χρόνια. Θα είχαμε εκπλαγεί αν ξέραμε πού και πόσο σύντομα οι δρόμοι μας θα διασταυρώνονταν πάλι.

ΠΕΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΖΟΥΜΕ

Ταξιδεύοντας μέσω της Ελβετίας και της Αυστρίας, ενώ επισκεπτόμουν φίλους που είχα συναντήσει στο Ντόρτμουντ, βρέθηκα περικυκλωμένος από ομορφιά που υπερέβαινε ο,τιδήποτε είχα φανταστεί. Ήταν άνοιξη. Στο χαμηλότερο υψόμετρο τα δέντρα άρχισαν να πετάνε καινούρια βλαστάρια και το χορτάρι άρχισε να πρασινίζει. Λουλούδια διαφόρων ειδών και λαμπρών αποχρώσεων που ποτέ πριν δεν είχα δει έκαναν επίδειξη των χρωμάτων τους στις γύρω λίμνες και τα πάρκα. Και πάνω απ' όλα με άφωνη μεγαλοπρέπεια οι αιώνιες Άλπεις κυριαρχούσαν σ' αυτόν τον ανθηρό παράδεισο με το χειμωνιάτικο παγωμένο κάλυμμα, ακόμα κάνοντας την άνοιξη να φαίνεται πιο γλυκιά. Ευγνώμων στον Θεό, Δημιουργό και Μεγάλο Καλλιτέχνη, αισθανόμουν μερικές φορές ότι έπρεπε να εκραγώ σε δοξολογία βλέποντας αυτή τη σκηνή.

Φτάνοντας στη Ζυρίχη, τραβηγμένος εκεί από τις ιστορίες που είχα ακούσει για τους πολλούς ναρκομανείς που την είχαν κάνει Μέκκα τους, βρήκα το δρόμο για μια διεύθυνση που μου είχε δοθεί στο Ντόρτμουντ. Ήταν ένα γηροκομείο, στο υπόγειο του οποίου έκαναν συναθροίσεις για Χίππυς. Όταν έφτασα, ένας ηλικιωμένος αλλά πολύ δυναμικός άντρας είχε Βιβλική συζήτηση στα Γερμανικά. Μετά τη συνάντησή του ένας νέος με καλωσόρισε στα Αγγλικά.

«Είμαι ο Μάρτιν Χέντιγκερ», είπε με ένα φιλικό χαμόγελο κοιτάζοντας τη βαλίτσα μου. «Ελπίζω δεν έχεις κανονίσει πού θα μείνεις, γιατί θα ήθελα να μείνεις μαζί μας».

«Θα συμφωνήσουν κι οι γονείς σου;» ρώτησα.

«Θα τους καλέσω να τους πω ότι έρχεσαι. Θα ήθελαν να μείνεις μαζί μας όσον καιρό μπορείς».

Οι Χέντιγκερς φάνηκαν τόσο καλοί και φιλόξενοι όσο και οι Κλίτσκις. Τι ενθουσιώδες καλωσόρισμα μου έκαναν σ' έναν ξένο από μια μακρινή χώρα! Πραγματικά μέσω αυτών αισθάνθηκα την αγάπη του Χριστού, και σύντομα φώναξα τους γονείς του Μάρτιν Μαμά και Μπαμπά όπως και εκείνος. Με είχαν σαν παιδί τους.

Περίπου δυο εβδομάδες μετά την άφιξή μου στη Ζυρίχη, ο Χάιντς Στρούπλερ έφτασε στην πόλη με τέσσερις άλλους σπουδαστές του Βιβλικού Σχολείου Μπραϊνκ και τη μητέρα του, την Αναλίζ. Είχαν έλθει και αυτοί στη Ζυρίχη να εργαστούν ανάμεσα στους Χίππυς. Πόσο χάρηκα όταν έμαθα ότι και ο Χάιντς μοιραζόταν το ενδιαφέρον μου γι' αυτά τα νέα παιδιά που έμπαιναν στον Ανατολικό μυστικισμό μέσω των ναρκωτικών. Ήταν και κείνος αποφασισμένος να στρατολογήσει νεαρούς Χριστιανούς για παγκόσμιο ευαγγελισμό – και αυτό, επίσης, ήταν ένα από τα ενδιαφέροντά μου.

«Τα καλοκαίρια όταν ήμουν στο Βιβλικό σχολείο είχα εργαστεί με την «Επιχείρηση Επιστράτευση», μου είπε ο Χάιντς μέσω διερμηνέα χειρονομώντας με δύναμη καθώς μιλούσε. «Οργανώνουν νέους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο να κηρύττουν στους δρόμους, να πηγαίνουν από πόρτα σε πόρτα πουλώντας Βίβλους και Χριστιανικά βιβλία και να βοηθήσουν τοπικές εκκλησίες να ευαγγελίσουν τις δικές τους χώρες. Τώρα που αποφοίτησα, θέλω να δώσω τη ζωή μου γι' αυ-

τό το σκοπό».

«Υπάρχει δουλειά για όλους!» πρόσθεσε με τη βροντερή φωνή που χρησιμοποιούσε όταν ήταν σε έξαψη – πράγμα που όπως γρήγορα έμαθα ήταν μια μόνιμη κατάσταση. Μολονότι είχε μια βαθιά αίσθηση ευθυμίας και μπορούσε ξαφνικά να εκραγεί σε γέλια, το πρόσωπο του Χάιντς γύριζε γρήγορα στη συνηθισμένη σοβαρή έκφρασή του που κατά κάποιον τρόπο φαινόταν να ταιριάζει στα άτακτα ξανθά μαλλιά του και στην κοντοκομμένη γενειάδα του. Σπανίως είχα συναντήσει κάποιον με τόσο θερμό ενθουσιασμό και φλέγοντα ζήλο για τον Χριστό.

«Δεν ήμουν πάντα έτσι», μου είπε ο Χάιντς. «Ξέρεις τους Ελβετούς. Είμαστε αρκετά δύσκολοι να ζεσταθούμε ή να αρχίσουμε κάτι. Αλλά όταν έγινα Χριστιανός πριν από λίγα χρόνια ο Χριστός με άλλαξε τελείως – και θέλω όλος ο κόσμος να ξέρει τι ο Χριστός μπορεί να κάνει». Σ' αυτό το σημείο χτύπησε τη γροθιά του στην ανοιχτή παλάμη του. «Ναι, πραγματικά το πιστεύω! Πρέπει πρώτα να ξυπνήσουμε την εκκλησία εδώ στην Ελβετία. Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που ονομάζονται Χριστιανοί δεν έχουν ποτέ αναγεννηθεί. Επίτρεψέ μου να σου πω, ότι η Ευρώπη είναι ένας πραγματικός ιεραποστολικός αγρός. Η Εκκλησία είναι πιο δυνατή στην Αμερική – υπάρχει μεγαλύτερο ποσοστό θερμών Χριστιανών εκεί – παρά στη Γερμανία ή τη Γαλλία ή την Αυστρία».

Ο Χάιντς ήταν μεγάλος οργανωτής, ένας ενεργητικός άνθρωπος που ήθελε οι δουλειές να γίνονται χθες, όχι αύριο. Αλλά δεν ήταν ο άνθρωπος που θα άρχιζε κάτι με ανθρώπινη ενέργεια και ζήλο χωρίς να γνωρίζει το θέλημα του Θεού και να βασίζεται στη δύναμη του Αγίου Πνεύματος. Εμείς οι επτά περάσαμε μια εβδομάδα σε προσευχή και νηστεία ζητώντας την οδηγία του Θεού. Στο τέλος αυτής της εβδομάδας είμαστε σίγουροι ότι ο Κύριος μας ήθελε να αρχίσουμε με επιθετική δραστηριότητα μεταξύ εκείνων των στοιχείων της κοινωνίας που οι εκκλησίες της Ζυρίχης κατά μεγάλο μέρος αγνοούσαν. Συμφωνήσαμε όλοι να διαθέσουμε τους εαυτούς μας κάτω από την αρχηγία της Επιχείρησης Επιστράτευση σαν μια από τις ομάδες της. Τα μόνα εφόδια που είχαμε στην

αρχή, εκτός από την αγάπη που ο Χριστός είχεβάλει στην καρδιά μας, ήταν ένα μικρό ποσό χρημάτων και ένα παλιό Σίμκα που ανήκε στην Αναλίζ, η οποία ήταν τόσο αφιερωμένη στον Χριστό όσο και ο Χάιντς.

Σύντομα μάθαμε ότι δεν ήταν εύκολο να στρατολογήσεις Χριστιανούς, νέους ή γέρους, να εργαστούν με την Επιχείρηση Επιστράτευση. Λίγοι ήθελαν να αφήσουν τα άνετα σπίτια τους και τις καλοπληρωμένες εργασίες τους. Ήταν πολύ πιο εύκολο να πείσεις ένα πρώην ναρκομανή ή μια αλλαγμένη πόρνη να γίνει ένας πραγματικός ακόλουθος του Χριστού, παρά να ξυπνήσεις από το βαθύ ύπνο του κάποιον που μεγάλωσε μέσα στην εκκλησία. Είναι αλήθεια, εκείνες τις πρώτες ημέρες είχαμε δυσκολία να μπαίνουμε στις εκκλησίες. Μερικοί ποιμένες νόμιζαν ότι προσπαθούσαμε να κλέψουμε τους νέους τους, επειδή πολλοί από αυτούς που έρχονταν σε επαφή μαζί μας έφευγαν για Βιβλικά σχολεία και ιεραποστολές. Οι περισσότεροι ποιμένες, όμως, ήθελαν να ακούσουν με λίγα λόγια πώς γύρισα από τον Ινδουισμό στον Χριστό – αλλά λίγοι Χριστιανοί ήθελαν να ακούσουν ο,τιδήποτε θα τάραζε τον εύκολο τρόπο ζωής τους. Η ιστορία μου, βέβαια, πάντα αυτό έκανε.

Από την αρχή στη Ζυρίχη άρχισα να εργάζομαι ημέρα και νύχτα. Την ημέρα δυο ή τρεις από εμάς θα πηγαίναμε στις ταβέρνες και μέρη που σύχναζαν Χίππυς, προσπαθώντας να πείσουμε αυτούς τους νέους να εγκαταλείψουν το πιστό, τα ναρκωτικά, και την ανηθικότητα, δίνοντάς τους τα καλά νέα ότι ο Χριστός θα τους έδινε τη δύναμη να το κάνουν εάν Τον δεχόντουσαν. Σύντομα βρεθήκαμε σε επικοινωνία με πόρνες, ομοφυλόφιλους, και εγκληματίες, γιατί οι ναρκομανείς συχνά έκαναν εγκλήματα για να μπορούν να αγοράζουν τα ναρκωτικά τους. Τι χαρά ήταν να βλέπεις κατεστραμμένες ζωές να μεταμορφώνονται με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος.

Κάθε βράδυ, όταν μερικοί από τους νέους που είχαμε συναντήσει στους δρόμους θα μαζεύονταν σ' εκείνο το υπόγειο, θα τους έλεγα πώς και γιατί είχα γίνει Χριστιανός και το απλό μήνυμα του Ευαγγελίου. Ο Μάρτιν Χέντιγκερ ήταν ο μεταφραστής μου. Όταν η συνάθροιση τελείωνε, μερικές φορές θα σπρώχναμε τα τραπέζια στον τοίχο και θα αφήναμε

τους Χίππυς να ξαπλώσουν στο πάτωμα, γιατί πολλοί από αυτούς δεν είχαν πού να κοιμηθούν. Συχνά πέρναγα τη νύχτα εκεί, κάποτε με 30 ή και περισσότερους από αυτούς. Ήταν μια φοβερή εμπειρία αποπνικτικής δυσσομίας – μερικοί δεν είχαν κάνει μπάνιο για μήνες – και τρέλας καθώς κάποιος θα είχε μια ξαφνική υποτροπή του LSD που είχε πάρει και θα έχανε κάθε έλεγχο.

Για πολλούς από αυτούς τους νέους, η Ζυρίχη ήταν μόνο ένας σύντομος σταθμός στο μονοπάτι των ναρκωτικών που θα τους οδηγούσε μέσω Τουρκίας, Περσίας, Αφγανιστάν και Πακιστάν στον τελικό προορισμό τους, που ήταν η ακτή Γκόα της Ινδίας. Μερικοί έλπιζαν να μείνουν σε κάποιο Ινδουϊστικό ναό και να σπουδάσουν κάτω από έναν Γκουρού· άλλοι προτιμούσαν Ζεν ή άλλες μορφές Βουδδισμού. Το τελικό αποτέλεσμα, όμως, θα ήταν το ίδιο· πίστη στην μετενσάρκωση και την κατοχή του μυαλού τους από πονηρά πνεύματα. Πολλοί ποτέ δεν θα γύριζαν από την Οδύσσειά τους· θα πέθαιναν από υπερβολικές δόσεις ναρκωτικών και αρρώστιες στο δρόμο. Ο παράδεισος που έψαχναν να βρουν στην Ινδία θα αποδεικνυόταν ότι είναι ακριβώς η ίδια η πόρτα της Κόλασης!

Αισθανόμουν μεγάλη ευθύνη καθώς κάθε βράδυ τους ομολογούσα πώς ο Θεός με είχε σώσει από την ίδια σατανική απάτη μέσα στην οποία αυτοί τώρα έπεφταν. Πώς προσπάθησα να τους πείσω να ανοίξουν την καρδιά τους στον Χριστό! Μερικοί ανταποκρίθηκαν, άλλοι όχι. Αλλά, όλοι φαίνονταν γοητευμένοι να ακούν πώς και γιατί ένας θρησκευόμενος Ινδουϊστής είχε γίνει οπαδός του Ιησού, του Μεσσία. Πέρασα τις μέρες και τις νύχτες μου μιλώντας με άτομα, συζητώντας μαζί τους από τη Βίβλο και τις κοινές μας εμπειρίες, προσπαθώντας να τους εξηγήσω ότι ναρκωτικά και αυτοσυγκέντρωση το μόνο που έκαναν ήταν να ανοίγουν το μυαλό τους στην επιρροή των πονηρών πνευμάτων· οι πιο όμορφες εμπειρίες που θα μπορούσαν να έχουν με το LSD ή με την αυτοσυγκέντρωση ήσαν δαιμονικά κόλπα, δελεάζοντάς τους να πάνε πιο βαθιά. Αλλά, δεν ήταν εύκολο να πείσεις εκείνους που ήσαν ήδη πιασμένοι στην έξυπνη απάτη.

Υπήρξαν και πολλές λύπες. Ποτέ δεν θα ξεχάσω τον Πή-

τερ, ένα πανέξυπνο αγόρι από πλούσια οικογένεια που μιλούσε τον πατέρα του γιατί το μόνο που τον ένοιαζε ήταν οι δουλειές, η επιτυχία, τα σπίτια, τα αυτοκίνητα, η ευχαρίστηση. Ο Πήτερ ήξερε ότι υπήρχε στη ζωή κάτι περισσότερο απ' αυτό, αλλά δεν ήταν περισσότερο αποφασισμένος να εγκαταλείψει τα ναρκωτικά και την ανηθικότητα από όσο κι ο πατέρας του να αφήσει αυτά που τον ευχαριστούσαν. Ενώ στην αρχή έλεγε ότι είναι άθεος, ο Πήτερ τελικά πείστηκε από τις πολλές αποδείξεις ότι ο Θεός υπήρχε και ότι ο Ιησούς Χριστός είναι ο Σωτήρας. Παρ' όλα αυτά, πάντα υποχωρούσε όταν ερχόταν η στιγμή να κάνει την πραγματική αφιέρωση. Συζητούσα με λογικά επιχειρήματα με τον Πήτερ ημέρα και νύχτα, προσπαθώντας να τον πείσω να δεχθεί τον Χριστό.

Ένα βράδυ τον παρακάλεσα να μη αναβάλλει άλλο, «Πήτερ, όλες οι διανοητικές αντιρρήσεις είναι μόνο δικαιολογία», είπα. «Το πρόβλημά σου δεν είναι διανοητικό, αλλά ηθικό. Γνωρίζεις την αλήθεια, και πρέπει να αποφασίσεις αν θα την ακολουθήσεις ή όχι. Δεν μπορώ εγώ να αποφασίσω για σένα. Αυτή τη στιγμή, χωρίς τον Χριστό, η ζωή σου δεν έχει σκοπό ή νόημα. Πρέπει να αποφασίσεις αν θα πας σχολείο ή όχι, αν θα δεχθείς μια εργασία, αν θα παίρνεις ναρκωτικά, αν θα αγαπάς ή θα μισείς... και επίσης θα πρέπει να αποφασίσεις αν θα δεχθείς ή θα αρνηθείς τον Χριστό. Είναι μια απόφαση που δεν μπορείς να την αποφύγεις. Δεν υπάρχει ουδέτερο έδαφος. Αλλά εσύ πρέπει να αποφασίσεις».

Την άλλη μέρα ο Πήτερ φύτεψε μια σφαίρα στο κεφάλι του και αυτοκτόνησε. Αυτά τα νέα δεν μπόρεσα σχεδόν να τα αντέξω. Είχε αυτοκτονήσει επειδή του είχα μιλήσει έτσι; Ήταν ο τρόπος που του μίλησα λανθασμένος; Μήπως έπρεπε να σταματήσω να εργάζομαι ανάμεσα στους νεαρούς ναρκομανείς; Απογοητεύτηκα τόσο, ώστε δεν μπορούσα να κηρύξω για αρκετές ημέρες. Ήμουν σε αγωνία, κυνηγημένος ημέρα και νύχτα από τη θύμηση της αυτοκτονίας του Πήτερ και την πιθανότητα ότι κατά κάποιον τρόπο ήμουν εκείνος που την συντόμευσε. Σιγά σιγά, όμως, μετά από πολλή προσευχή, ο Κύριος μου έδειξε ότι είχα προσφέρει στον Πήτερ τη ζωή, όχι το θάνατο. Όποιος αρνιόταν τον Χριστό διάλεγε

το θάνατο, χωρίς ακόμα να έχει φυτέψει μια σφαίρα στο κεφάλι του. Πολλοί κατέστρεφαν τους εαυτούς τους με ναρκωτικά, πιοτό, και σεξουαλικές διαστροφές. Αλλά πολλοί πάλι διάλεξαν τη νέα ζωή με τον Χριστό. Δεν θα βοηθούσε κανένα να παραμείνω άφωνος ή να δώσω τη λανθασμένη εντύπωση ότι η απόφαση δεν ήταν επείγουσα.

Η καρδιά μου συνέχιζε να πονά στη θύμηση του Πήτερ. Έβλεπα τη στοιχειωμένη έκφρασή του να αντικατοπτρίζεται στα πρόσωπα τόσων πολλών άλλων. Μπορούσε κανείς να αισθανθεί τη δύναμη των πονηρών πνευμάτων στη ζωή τους. Ήμουν σίγουρος ότι δαίμονες, σαν και αυτούς που είχαν στοιχειώσει το σπίτι μας και είχαν κυριαρχήσει στη δική μου τη ζωή, είχαν επηρεάσει τον Πήτερ να καταστρέψει τον εαυτό του. Είχε αφήσει τον εαυτό του στη δύναμή τους όταν αρνήθηκε τον Χριστό. Οι αποδείξεις ότι δαιμονικές δυνάμεις ενεργούσαν μέσω των ναρκωτικών και του Ανατολικού μυστικισμού έπεφταν στην αντίληψή μου καθημερινά.

Αργά κάποιο βράδυ στεκόμουν με δυο φίλους έξω από την πόρτα αυτού του υπογείου που χρησιμοποιούσαμε για τις συναντήσεις. Ήταν άδειο εκείνη τη νύχτα· κανείς δεν κοιμόταν εκεί. Προσπαθούσαμε να μιλήσουμε με ένα νεαρό ναρκομανή ονομαζόμενο Ρέυμοντ, που είχε προσπαθήσει να αυτοκτονήσει δυο φορές εκείνο το βράδυ και φαινόταν τελειώς εκτός εαυτού. Τρεις εβδομάδες πριν, τον είχα θερμά παρακινήσει να εγκαταλείψει τα ναρκωτικά και να δεχθεί τον Χριστό. Με είχε κοροϊδέψει τότε. Και τώρα καθώς μιλούσαμε και οι τέσσερις, ο Ρέυμοντ ξαφνικά με τράβηξε μέσα στο υπόγειο και κλείδωσε την πόρτα πριν καταλάβω τι συνέβηκε. Ήταν πολύ πιο σωματώδης και δυνατός από μένα και ήμουν αδύναμος να τον σταματήσω. Μέσα στο υπόγειο, με την πόρτα κλειδωμένη, άρχισε να με στραγγαλίζει. Ενώ αυτός πίεζε το λαιμό μου με όλη του την τρελή δύναμη, εγώ δεν αισθανόμουν τίποτα. Ζαλισμένος από αυτό το θαύμα, οπισθοχώρησα για λίγο. Έπιασα να ξεκλειδώσω την πόρτα, και ο Ρέυμοντ πήδηξε πάνω μου σαν τίγρη.

«Είμαι ο Σατανάς!» φώναξε άγρια. «Ο Σατανάς είναι μέσα μου!» Με πέταξε πάνω στην πόρτα και άρχισε να ψάχνει για κάποιο όπλο. Σηκώνοντας μια μεγάλη, βαριά μπουτίλια γε-

μάτη σιρόπι από αυτό που φτιάχναμε ποτά φρούτων, προχώρησε προς το μέρος μου, φωνάζοντας, «Είμαι ο Σατανάς! Μη κουνιέσαι αλλιώς θα σπάσω την μποτίλια στη μούρη σου!» Σήκωσε την μποτίλια πάνω από το κεφάλι του με το χέρι τεντωμένο έτοιμος να την πετάξει.

Δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία μέσα μου ότι ο Ρέυμοντ ήταν κατελιημμένος από δαίμονες που είχαν μπει μέσα του με τη χρήση ναρκωτικών, όπως εγώ μέσω της αυτοσυγκέντρωσης είχα καταληφθεί από δαιμόνια, που μου είχαν δώσει την υπεράνθρωπη δύναμη να στριφογυρίσω εκείνα τα βάρη σα μπαστούνι στο κεφάλι της θείας μου. Η μυϊκή δύναμη που τώρα κατείχε ο Ρέυμοντ ήταν τρομερή. Αλλά ήξερα ότι η δύναμη που αυτά τα πνεύματα είχαν πάνω μου κάποτε, είχε σπάσει τη στιγμή που ο Χριστός μπήκε στην καρδιά μου.

«Αν είσαι ο Σατανάς», απάντησα σταθερά, «τότε δεν σε υπακούω γιατί ανήκω στον Χριστό!» έκανα ένα βήμα προς το μέρος του.

Αμέσως πέταξε τη μποτίλια με όλη του τη δύναμη. Την είδα να έρχεται κατ' ευθείαν επάνω μου και φώναξα στον Ιησού. Δεν είχα χρόνο ούτε να σκύψω. Τη μια στιγμή η μποτίλια ήταν έτοιμη να με χτυπήσει στο πρόσωπο και την άλλη έσπασε με δύναμη στην πόρτα πίσω μου. Αισθάνθηκα τον αέρα, και την είδα να παρεκκλίνει γύρω μου σα να είχε αποτραπεί από κάποια αόρατη ασπίδα.

«Ρέυμοντ, ο Ιησούς σε αγαπά και θέλει να σε βοηθήσει», του είπα, προχωρώντας σιγά προς το μέρος του. «Ο Ιησούς είναι νικητής. Απαιτώ απαλλαγή για σένα στο όνομα του Κυρίου Ιησού Χριστού!»

Οι δαίμονες που ήταν μέσα του δεν μπορούσαν να υποφέρουν να ακούν το όνομα του Ιησού. Ο Ρέυμοντ έβαλε τα χέρια του πάνω από τα αυτιά του και άρχισε να τρέχει γύρω από την αίθουσα φωνάζοντας, «Όχι! Όχι!» Τώρα μπόρεσα να ξεκλειδώσω την πόρτα και να μουν μέσα οι δυο φίλοι μου. Καθώς έμπαιναν, ο Ρέυμοντ πήρε μια καρέκλα και τη σήκωσε πάνω από το κεφάλι του για να μου σπάσει το κρανίο.

«Στο όνομα του Ιησού, άφησε αυτή την καρέκλα!» Διέταξα. Η καρέκλα έπεσε στο πάτωμα πίσω του. Ήταν τώρα εντε-

λώς εκτός εαυτού. Ἄρπαξε μια βαριά φορητή θερμάστρα και σημάδευε το κεφάλι μου όταν είπα πάλι, «στο Ὄνομα του Ἰησοῦ, ἀφήσέ το κάτω!» Ἡ θερμάστρα ἐπέσε ἀπὸ τα χέρια του.

Ἀρχίσαμε νὰ προσευχόμαστε δυνατά, ζητώντας ἀπὸ τον Θεό νὰ δέσει τα πνεύματα που είχαν καταλάβει το Ρέυμοντ και νὰ τα βγάλει. Ἐτρεξε σε μια γωνιά και μαζεύτηκε ἐκεῖ σαν ζῶον, βγάζοντας παράξενους ἤχους. Συνεχίσαμε νὰ προσευχόμαστε δυνατά στο ὄνομα του Ἰησοῦ Χριστοῦ του Κυρίου. Ξαφνικά ο Ρέυμοντ φώναξε, «Ἐνα μαύρο πράγμα βγήκε ἀπὸ μέσα μου! Ἀλλά εἶναι ἓνα ἀκόμα!»

Συνεχίσαμε νὰ διεκδικούμε τη νίκη στο ὄνομα του Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τελικά ο Ρέυμοντ ἀναφώνησε, «Ἐφυγε! Ἐφυγε!» Ἀρχισε νὰ κλαίει σαν μωρό. «Σε παρακαλῶ συγχώρεσέ με, Κύριε», φώναξε, «για τα ναρκωτικά που ἔχω πάρει και για την ομοφυλόφιλη ζωὴ που ἔχω ζήσει!» Προφανῶς κέρδιζε τα χρήματα για τα ναρκωτικά μέσω ομοφυλοφιλικῶν πράξεων. Με τη χάρη του Θεοῦ ο Ρέυμοντ ἐγίνε ἓνας καινούριος ἄνθρωπος.

Οι μέθοδοί μας τάραξαν τους Χριστιανούς της Ζυρίχης. «Οι Χριστιανοὶ λένε το ἔδαφος ἐδῶ εἶναι πολὺ σκληρό», μας υπενθύμισε μια μέρα ο Χάιντς κλείνοντας το μάτι. «Ορισμένες ἐκκλησίες λένε ὅτι δεν μπορεῖς νὰ κερδίσεις στον Χριστό αὐτούς τους Χίππυς και ναρκομανεῖς και ομοφυλόφιλους και πόρνες. Και η κρατικὴ ἐκκλησία λέει ὅτι δεν εἶναι ἀπαραίτητο – αν είχαν βαπτισθεῖ μωρά και ἀφιερωθεῖ θα εἶναι στο τέλος ἐντάξει. Χα!» Ἐξερράγη με ἓνα σύντομο γέλιο. «Ἀλλά ο Θεός μας ἔχει πει νὰ βγούμε ἐξω στους δρόμους και νὰ τους κερδίσουμε στον Χριστό. Λένε ὅτι δεν μπορεῖ νὰ γίνε. Κανείς ἐκτός ἀπὸ το Στρατό της Σωτηρίας δεν το κάνει ἐδῶ. Θα δούμε τι ο Θεός μπορεῖ νὰ κάνει».

Καθημερινὰ βλέπαμε καινούριες ἀποδείξεις ὅτι «για τον Θεό τα πάντα εἶναι δυνατά». Κηρύξαμε σε πλήθη που μερικὲς φορές ἦσαν ἐκατοντάδες ἄνθρωποι μπροστὰ ἀπὸ σιδηροδρομικούς σταθμούς ἢ σε διασταυρώσεις δρόμων. Ἦταν πραγματικά ωραίο σ' αὐτές τις ομιλίες νὰ βλέπεις ἀπαθείς Ἐλβετοὺς νὰ ἐρχονται μπροστὰ στην πρόσκληση, ποιος θέλει νὰ δεχθεῖ τον Χριστό. Γνωρίζαμε ὅτι δεν ἦταν ο ζήλος μας ἢ τα ταλέντα ἢ η ἀποφασιστικότητά μας, ἀλλά το Ἅγιο

Πνεύμα που εργαζόταν. Φαινόταν ότι είμαστε απλοί θεατές που παρακολουθούσαμε μια επανάσταση να εκδηλώνεται. Ένας σκληροτράχηλος Χίππυ που είχε μεταμορφωθεί από τον Χριστό και ελευθερωθεί από τα ναρκωτικά έδειξε την ευγνωμοσύνη του δίνοντάς μας το παλιό του Φολκσβάγκεν. Έκανε τόσο θόρυβο που το ονομάσαμε «κεραυνό», αλλά βοήθωσε πολύ στη δουλειά.

Όταν ένας από τους ηγέτες μεταξύ των ναρκομανών Χίππυς δέχτηκε τον Χριστό και βαφτίστηκε στη λίμνη, ήταν το γεγονός σε όλη τη Ζυρίχη. Καθώς τα νέα άπλωναν, πολλοί νέοι από διάφορες εκκλησίες προσφέρθηκαν να βοηθήσουν. Μια νέα γυναίκα, που δέχθηκε τον Χριστό στην καρδιά της, μας έδωσε όλα τα χρήματα που είχε στην τράπεζα από ευγνωμοσύνη, και τα χρησιμοποίησαμε να προμηθευτούμε ένα μεταχειρισμένο μικρό λεωφορείο Φολκς - Βάγκεν. Μερικοί νέοι ήλθαν από τις εκκλησίες τους από περιέργεια να δουν τι συμβαίνει – και με καταστροφικά αποτελέσματα για μερικούς. Εκείνοι των οποίων ο Χριστιανισμός δεν ήταν πραγματικός και προσωπικός συχνά προσηλυτίστηκαν από τους Χίππυς στο δικό τους τρόπο ζωής· ναρκωτικά και μυστικισμός και σεξουαλική ελευθερία και διαστροφές. Πόσο καθαρά μπορούσαμε να δούμε την αλήθεια αυτού που ο Παύλος είχε πει· «Αναλάβετε όλη την πανοπλία του Θεού... επειδή δεν είναι η πάλη μας εναντίον εις σάρκα και αίμα, αλλά εναντίον εις τας αρχάς, εναντίον εις τας εξουσίας, εναντίον εις τους κοσμοκράτορας του σκότους του κόσμου τούτου».

Βρεθήκαμε σ' αυτή την πάλη ημέρα και νύχτα, και είδαμε τόσες φαινομενικά απελπιστικές περιπτώσεις, ανθρώπων, που ήσαν πραγματικά δεμένοι από τις δυνάμεις του σκότους, να ελευθερώνονται και να μεταμορφώνονται από τον Χριστό. Κανείς από εκείνους που άνοιξαν την καρδιά τους σ' αυτόν δεν αφέθηκε στη σκλαβιά των παθών και των διαστροφών που είχαν εξουσιάσει τη ζωή τους για χρόνια. Οι θεολογικές διαφορές μεταξύ φιλελεύθερων και ευαγγελικών ήσαν χωρίς σημασία. Βλέπαμε την καθημερινή απόδειξη στην πραγματική ζωή ότι ο Ιησούς Χριστός είναι πραγματικά ο *μόνος δρόμος*. Τίποτε άλλο δεν μπορούσε να φέρει την τέλεια απαλλαγή που χρειαζόταν.

Όταν είχαμε κάψει τα είδωλα εκείνη την αξέχαστη μέρα, είχα μόλις αρχίσει να καταλαβαίνω ότι ο Χριστός είχε πεθάνει όχι μόνο για να μπορέσω να λάβω συγχώρεση αλλά επίσης για να εξαφανίσει τον παλαιό Ράμπι και να μου δώσει μια νέα ζωή. Σιγά σιγά αυτή η κατανόηση και η εμπειρία της είχαν αυξηθεί. Μαζί με τον Χριστό είχα πεθάνει για όλα αυτά που ήμουν πριν. Μέσω της Ανάστασής Του είχε έλθει να ζήσει μέσα μου. Αυτό ήταν το μυστικό της καινούργιας μου ζωής, και το έβλεπα να ισχύει τώρα σε πολλούς, οι οποίοι αλλιώς θα ήσαν χωρίς ελπίδα.

Σταδιακά είχα αρχίσει να καταλαβαίνω ότι η νέα ζωή μέσα από το θάνατο – μια νέα δημιουργία μέσω του θανάτου του Χριστού και της Ανάστασής Του – ήταν το θέμα της Βίβλου από τη Γένεση μέχρι την Αποκάλυψη, το μεγάλο σχέδιο για το οποίο ο Θεός εργαζόταν από την πτώση του Αδάμ και της Εύας. Ο Χριστός δεν είχε πεθάνει μόνο για να αποκαταστήσει τον χαμένο Παράδεισο της Εδέμ. Η ανθρώπινη φυλή θα έπεφτε πάλι. Αλλά ο Χριστός αναστήθηκε από τους νεκρούς για να ζήσει μέσα μας, δημιουργώντας μια νέα φυλή αναγεννημένων ανθρώπων των οποίων οι καρδιές θα γινόταν ο θρόνος Του, φέρνοντας το βασίλειό Του μέσα μας. Για μήνες είχα συλλογισθεί πάνω στο εδάφιο 20 κεφάλαιο 2, της Επιστολής προς Γαλάτας: «Σταυρώθηκα μαζί με τον Χριστό· ζω δε όχι πλέον εγώ, αλλά ο Χριστός ζει μέσα μου». Πόσο αληθινό είχα βρει ότι είναι!

Τα γραπτά ανθρώπων όπως των Άντριου Μάрайη, Α.Γ.Τόξερ, και Όσγουαλντ Γ. Σμιθ ήσαν μεγάλη βοήθεια στο να διευρύνω αυτή την έννοια. Μέσα από τα βιβλία τους είδα πιο καθαρά από ποτέ τη διαφορά ανάμεσα στην αποχώρηση από τον κόσμο που προσπαθούσαν οι Βουδδιστές μοναχοί και οι Ινδουϊστές Γιόγκι και τη σταυρωμένη ζωή και αναστάσιμη δύναμη διαθέσιμη στον πιστό μέσω του Χριστού. Η καταστολή των φυσικών επιθυμιών που ο πατέρας μου είχε χρησιμοποιήσει δεν ήταν ο σωστός δρόμος. Υπήρχε μόνο ο δρόμος της νίκης κατά της αμαρτίας μέσω Ιησού Χριστού. Το βρήκα εκφρασμένο τόσο καλά στα γραπτά του Τόξερ.

Έχουν υπάρξει εκείνοι που έχουν σκεφθεί ότι για να ξεφύγουν από το δρόμο της αμαρτίας ήταν απαραίτητο να αποχωρήσουν από την κοινωνία· έτσι αρνήθηκαν κάθε φυσική ανθρώπινη σχέση στον αγώνα [τους] να απονεκρώσουν τη σάρκα.

... Δεν είναι γραφικό να πιστεύουμε ότι η παλιέ Αδαμική φύση μπορεί να υποταχθεί με αυτό τον τρόπο... Δεν υποτάσσεται σε τίποτα λιγότερο από τον Σταυρό.

... Θέλουμε να σωθούμε αλλά επιμένουμε ότι ο Χριστός μόνο πρέπει να πεθάνει... Παραμένουμε βασιλιάδες στο μικρό βασίλειο της Ψυχής και φορούμε το φτηνό στέμμα με όλη την υπερηφάνεια ενός Καίσαρα...

Εάν δεν πεθάνουμε, τότε... η ασταύρωτη σάρκα θα μας κλέψει την καθαρότητα της καρδιάς, χαρακτηήρα σαν του Χριστού, πνευματική ενόραση, καρποφορία.*

Όσο περισσότερο πειραματιζόμουν τη ζωή του Χριστού μέσα μου, τόσο πιο καθαρά μπορούσα να δω το λάθος που ο πατέρας μου κι εγώ είχαμε κάνει. Η απάρνηση του εαυτού που διδάσκεται στον Ανατολικό μυστικισμό όλων των ειδών ήταν βασισμένη πάνω στην απατηλή πίστη ότι το μόνο πρόβλημα του ανθρώπου ήταν η λανθασμένη σκέψη και ότι το μόνο που χρειαζόταν ήταν να «εννοήσει» ότι ήταν Θεός. Αλλά αν πράγματι ήμουν Βράχμαν, τότε έπρεπε να το ήξερα από την αρχή. Ποιο θα ήταν το κέρδος να «εννοήσω» για άλλη μια φορά κάτι που ήδη γνώριζα και είχα ξεχάσει; Σίγουρα θα το ξέχναγα πάλι. Αυτό δεν ήταν λύση αλλά ένα ψέμα του Σατανά υπολογισμένο να τυφλώνει τους ανθρώπους στο γεγονός ότι οι αμαρτίες τους έχουν χωρίσει αυτούς από τον Θεό. Δεν μπορεί κανείς να λύσει ένα πρόβλημα απλώς με το να το αρνηθεί. Ο θάνατος του Χριστού για τις αμαρτίες μας έδωσε την πραγματική λύση· τη συγχώρεση που χρειαζόμαστε για να ξανασυνδεθούμε με τον Θεό. Και η ανάστασή Του μας έδωσε μια νέα ζωή που ποτέ δεν θα τελείωνε.

Αν είμαστε πρόθυμοι να πεθάνουμε μαζί με τον Χριστό, δεχόμενοι το θάνατό του για μας, τότε μπορούσαμε πραγματικά να ζήσουμε – και μόνο τότε. Πόσο ευγνώμων ήμουν γιατί με τον Χριστό είχα πεθάνει για όλες τις εγωιστικές μου φιλοδοξίες. Τώρα πια οι προσευχές μου δεν ήσαν παρακλήσεις

προς τον Θεό να ευλογήσει τα σχέδιά μου, αλλά ο τρόπος να μάθω το θέλημά Του και να υποταχθώ σ' αυτό.

Πιστεύοντας ό,τι ο Λόγος του Θεού λέει, υποσχέθηκα να μη επιτρέψω ποτέ ήττα στη Χριστιανική μου ζωή. Μπορούσα να δω τόσο καθαρά ότι ο Χριστός πέθανε στο σταυρό για να μου δώσει τη νίκη.

Ένα εδάφιο που ο Κύριος μου έδωσε πάνω σ' αυτό με είχε εντυπωσιάσει: «Σε όλα αυτά είμαστε περισσότερο από νικητές μέσω εκείνου που μας αγάπησε». Το πίστεψα με όλη μου την καρδιά.

ΝΕΑ ΖΩΗ

Η θεολογική εκπαίδευση που πήρα στο Βιβλικό Κολλέγιο του Λονδίνου ήταν ανεκτίμητη. Δεν θα μπορούσα να εκπαιδεύσω άλλους χωρίς να είμαι εγώ ο ίδιος εκπαιδευμένος. Και ήταν πολύ εμψυχωτικό να προσεύχεται κανείς και να σπουδάζει με νέους ανθρώπους από είκοσι πέντε χώρες που είχαν αφιερώσει τη ζωή τους στην υπηρεσία του Χριστού. Κάθε Σαββατοκύριακο ήμουν απασχολημένος σ' ευαγγελισμό με κάποια ομάδα του σχολείου σε περιοδεία. Τα δίδακτρα με φαγητό και ύπνο ήσαν περίπου πεντακόσιες λίρες το χρόνο. Κατά διαστήματα θα έπαιρνα μια αναφορά από το γραφείο του σχολείου που έλεγε ότι τα χρήματα είχαν πληρωθεί για λογαριασμό μου και αυτό συνεχίστηκε όσον καιρό ήμουν στο σχολείο. Ποτέ δεν έμαθα ποιοι ήσαν οι μυστικοί ευεργέτες μου.

Όποτε είχαμε διακοπές – Χριστούγεννα, Πάσχα, και καλοκαίρι – πήγαινα πίσω στη Ζυρίχη να βοηθήσω στη δουλειά εκεί. Το υπόγειο αυτού του γηροκομείου δόθηκε στην ομάδα μας την άνοιξη του 1971.

Οι Χριστιανοί της Ζυρίχης, κυρίως οι ίδιοι νέοι τους οποίους εκπαιδεύαμε, έδιναν υλικά, χρόνο, και χρήμα να ανακαινίσουμε και να διακοσμήσουμε το μεγάλο δωμάτιο για να το μετατρέψουμε σε Χριστιανικό καφενείο. Θέλαμε να το κάνουμε όσο πιο καλό μπορούσαμε, ώστε περισσότεροι νέοι να έρχονται και να ακούν για τον Χριστό. Μέχρι τότε περίπου 150 πιστοί παρακολουθούσαν τάξεις μαθητείας που δίνουμε, και μερικοί βοηθούσαν στη δουλειά. Όλοι σκεφθήκαμε ότι έπρεπε να έχουμε ένα όνομα για το καφενείο. Το όνομα που πήρε τις περισσότερες ψήφους ήταν «Νέα Ζωή». Δεν υπήρχε πιο καλή περιγραφή του τι είχε συμβεί σε μένα, ή τη μεταμόρφωση που βλέπαμε σε τόσους άλλους ναρκομανείς, πόρνες, ομοφυλόφιλους, και εγκληματίες διαφόρων ειδών. Πολλοί άλλοι που νόμιζαν ότι ήσαν Χριστιανοί, επειδή είχαν μεγαλώσει μέσα σε κάποια εκκλησία και υπάκουαν στους νόμους συναντούσαν το Χριστό προσωπικά, και αυτοί επίσης άλλαζαν συμπεριφορά. Πήραμε αυτό το όνομα για την εργασία μας – Αδελφότητα Νέα Ζωή – και με αυτό το όνομα είμαστε γνωστοί σήμερα σε όλη την Ευρώπη. Χωρίς να είμαστε πλέον κατ' ευθείαν συνδεδεμένοι με την Επιχείρηση Επιστράτευση, ακόμα συνεργαζόμαστε στενά μαζί της.

Υιοθετήσαμε μερικές αρχές που βγήκαν από προσευχή και πείρα. Μια από τις πρώτες ήταν ότι ποτέ δεν θα ζητούσαμε δωρεές, ποτέ δεν θα παίρναμε προσφορές στις συναθροίσεις μας, και ποτέ δεν θα λέγαμε σε κανένα τις ανάγκες μας. Η εμπιστοσύνη μας θα ήταν στον Θεό και όχι στους ανθρώπους. Εάν παίρναμε βοήθεια από κάποιον, θέλαμε να είναι γιατί ο Κύριος τον είχε παρακινήσει και όχι από κάποια έκκληση εκ μέρους μας. Μια άλλη αρχή ήταν το κίνητρό μας να είναι μόνο η αγάπη του Χριστού. Από αγάπη ο Θεός είχε δώσει τον Γιο του, και επειδή μας αγάπησε ο Χριστός πέθανε για τις αμαρτίες μας. Προσευχόμαστε στον Θεό να μας βοηθήσει να κηρύζουμε τον Χριστό και να Τον υπηρετήσουμε από αγάπη, και όχι γιατί περιμέναμε κάποια αμοιβή στον Ουρανό. Η δεύτερη επιστολή προς Τιμόθεο, Κεφ. Β', εδάφ. 2 εξέφραζε την τρίτη αρχή μας: «Και όσα άκουσες από εμένα διά πολλών μαρτύρων, αυτά παράδωσε σε πιστούς ανθρώπους, που θα μπορέσουν και άλλους να διδάξουν». Καταλάβαμε ότι ο

πρωταρχικός μας σκοπός ήταν να κάνουμε μαθητές οι οποίοι με τη σειρά τους θα κέρδιζαν άλλους στον Χριστό και θα τους εκπαίδευαν.

Από την αρχή καταλάβαμε ότι μια βασική ανάγκη ήταν σταθερή Βιβλική διδασκαλία και εκπαίδευση στη Χριστιανική ζωή. Ήταν ανάγκη να γνωρίζουν οι καινούργιοι τι πίστευαν και γιατί. Ήταν σπουδαίο πράγμα ν' αρχίζει κανείς τη Χριστιανική ζωή με μεγάλο ενθουσιασμό, αλλά ήταν κάτι πιο σπουδαίο να αναπτύσσεται κάθε μέρα και πιο δυνατός στην πίστη και να κερδίζει άλλους στον Χριστό. Η καινούργια χαρά μπορούσε να κρατήσει για μέρες ή ακόμα εβδομάδες, αλλά όταν οι περιστάσεις γίνονταν δύσκολες και έρχονταν αμφιβολίες και οι φίλοι προσπαθούσαν να τους τραθήξουν πίσω στους παλιούς δρόμους, ο πειρασμός να έχουν λίγο ακόμα ελεύθερο σεξ ή ένα ακόμα μεθύσι από ναρκωτικά μπορούσε να γίνει αβάστακτος. Χρειάζεται κανείς κάτι πολύ περισσότερο από ενθουσιασμό για να περάσει μέσα από τις πραγματικές δοκιμασίες και τις μάχες της ζωής. Δίναμε έμφαση στο ότι ο Χριστός δεν είχε έρθει μόνο για να φέρει τους ανθρώπους στον ουρανό, αλλά να αλλάξει τον τρόπο που οι άνθρωποι ζουν πάνω στη γη, εδώ και τώρα· ότι περίμενε από τους μαθητές του να τον *υπακούουν*, όχι μόνο να πιστεύουν σ' αυτόν. Κηρύτταμε αυτό που ο Χριστός είπε: «Και όποιος δεν σηκώσει τον σταυρόν αυτού, και με ακολουθήσει, δεν μπορεί να είναι μαθητής μου». Και δίναμε αυτό το μήνυμα πεντακάθαρο.

Ο Χάιντς και η Αναλίζ, που είχαν παντρευτεί λίγο μετά που ήλθαν στη Ζυρίχη, χρησιμοποιούσαν το μικρό διαμέρισμά τους για «ευαγγελισμό με σπαγγέτι», προσκαλώντας νέους από τους δρόμους για φαγητό και συζήτηση. Τελικά η υπηρεσία αυτή απλώθηκε σε ένα τεράστιο παλιό σπίτι με τέσσερα πατώματα και δέκα τέσσερα δωμάτια. Αυτό έγινε βάση για την ομάδα και για εκατοντάδες Χίππυς που σταματούσαν εκεί για μια ή δυο ή τρεις νύχτες και άκουγαν για τον Χριστό. Πολλοί παρατούσαν τα σχέδιά τους να συνεχίσουν το μονοπάτι των ναρκωτικών για την Ινδία και πήγαιναν πίσω να ζητήσουν συγγνώμη από γονείς που είχαν μισήσει, αλλά τώρα αγαπούσαν με την αγάπη του Χριστού. Και εκείνο

το παλιό σπίτι της Μορλιστράσσε, όπου το 1973 άρχισε το πρώτο σεμινάριο οκτάμηνης εκπαίδευσης μαθητείας, ήταν σύντομα πολύ μικρό. Το 1974, εκεί που κάποτε ήταν ένα μεγάλο γηροκομείο, αρχίσαμε την πρώτη τάξη του τριετούς φοιτήσεως Βιβλικού Σχολείου το οποίο έδινε έμφαση στην πρακτική εξάσκηση. Διαλέγαμε τους σπουδαστές με πολλή προσοχή, μετά από στενή παρακολούθηση στις καλοκαιρινές αποστολές. Έτσι, σχεδόν όλοι ανέλαβαν πλήρη Χριστιανική υπηρεσία. Τους έξι περίπου μήνες του τρίτου έτους περνούσαν σε πρακτική ευαγγελιστική εργασία σε μια από τις Ευρωπαϊκές πόλεις, όπου είχαμε εγκαταστήσει ομάδες. Κάθε ομάδα εμπιστευόταν τον Κύριο για τις ανάγκες της και οι δεσμοί με την Αδελφότητα Νέα Ζωή ήσαν πνευματικοί, όχι οργανωτικοί. Το 1975 μετακομίσαμε σε μεγαλύτερα κτίρια στο χωριό Βάτσενχάουζεν πάνω από τη Λίμνη Κονστάνς στη βορειανατολική Ελβετία. Από το ύψος εκείνο απλώνονταν πανοραμικά κάτω από μας μέρη της Γερμανίας και της Αυστρίας και φυσικά της Ελβετίας.

Ολόκληρη η ομάδα μοιραζόταν το ενδιαφέρον μου να ενεργήσουμε κατά της επιρροής του Ανατολικού μυστικισμού που τώρα απλωνόταν τόσο γρήγορα στη Δύση. Από τότε που έγινα Χριστιανός είχα δει το μέσο Δυτικό μυαλό να παίρνει ένα βαθύ Ανατολικό προσανατολισμό. Η επιρροή τέτοιων Γκουρού των ναρκωτικών όπως ο Τίμοθυ Λήρυ, ο Άλαν Γουάτς, και ο Άλλεν Γκίνσπεργκ είναι τόσο Ινδουϊστική, ώστε συγχωνεύουν και συμπληρώνουν τις διδασκαλίες των Ινδουϊστών Γκουρού όπως του Μουκτανάντα, του Μαχαράτζ Τζι, και του Μαχαρίσι Μαχές Γιόγκι. Αυτή η νέα συναίσθηση που γεννήθηκε από τη συγχώνευση ναρκωτικών και μυστικισμού έχει κατά μεγάλο μέρος καταλάβει τη σκέψη στα πανεπιστήμια, τη συζήτηση στις λέσχες και στα πάρτυ, τον κινηματογράφο, και την τηλεόραση. Όταν επισκέφθηκα το παγκόσμιο κέντρο του Μαχαρίσι όχι μακριά από το Βάτσενχάουζεν λίγο μετά που είχε εμφανισθεί στην «εκπομπή του Μερβ Γκρίφιν», μου είπαν ότι ένα εκατομμύριο Αμερικανοί στράφηκαν στον Υπερβατικό Διαλογισμό σαν αποτέλεσμα αυτού του προγράμματος. Ο Υ.Δ. είναι καμουφλαρισμένος Ινδουϊσμός απατηλά περιγραφόμενος με ε-

πιστημονικούς όρους και αρνούμενος τη θρησκευτική του φύση για να εξαπατήσει τους Δυτικούς.

Επειδή αισθανόμουν μια ευθύνη να φανερώσω τέτοια ε-σκεμμένα και έξυπνα ψέματα, άρχισα να μιλάω πιο ανοιχτά σε δημόσιες συζητήσεις για να προειδοποιώ εκείνους που τους τραβούσε η Γιόγκα, η αυτοσυγκέντρωση και άλλες μορφές Ανατολικού μυστικισμού για την σατανική παγίδα στην οποία έπεφταν. Προσκλήσεις άρχισαν να έρχονται για να μιλήσω σε πανεπιστήμια πάνω στο θέμα σύγκριση θρησκειών ή να αντιπαραβάλω τον Ινδουισμό με το Χριστιανισμό. Στο κάτω κάτω, τα είχα ζήσει και τα δυο. Σύντομα έπαιρνα προσκλήσεις να μιλήσω σε πολλές χώρες. Δεν ήταν πλέον δυνατό να περιοριστώ στην Ευρώπη.

Ενώ βρισκόμουν στο Ισραήλ στη μέση μιας περιοδείας σε πολλές χώρες κατά το τέλος του 1972, αισθάνθηκα να οδηγούμαι, μέσω της προσευχής, να πετάξω στο Τρινιδάδ για την πρώτη μου επίσκεψη εκεί, από τότε που έφυγα για το Λονδίνο. Μολονότι τα εισιτήρια είχαν εξαντληθεί και είχαν καταστάσεις αναμονής λόγω της μεγάλης εορταστικής κίνησης, με τη χάρη του Θεού, βρήκα μια θέση από το Τελ Αβίβ στο Λονδίνο και μετά από εκεί για το Πορτ ο Σπαϊν χωρίς καθυστερήσεις. Ένας φίλος βρέθηκε στο αεροδρόμιο όταν προσγειωθήκαμε και με μετέφερε στο παλιό σπίτι. Φαινόταν σαν ένα θαύμα όταν ανέβηκα τις σκάλες και μπήκα στο σαλόνι περίπου στις 12 παρά τέταρτο. Ήταν παραμονή Χριστουγέννων.

«Ράμπι! Αυτό είναι ένα δώρο από τον Θεό!» αναφώνησε η Μα. «Τον παρακαλούσα να σε στείλει εδώ για τα Χριστούγεννα». Τι συνάντηση είχαμε μετά από έξι χρόνια!

Η Μα γερνούσε και φαινόταν πολύ πιο αδύνατη από τότε που είχα φύγει, αλλά ακόμα δοξολογούσε τον Θεό και ήταν μια μαρτυρία για τον Χριστό. Πέρασαμε πολλές όμορφες ώρες σε προσευχή και συζητώντας μαζί για το Λόγο του Θεού, ενθυμούμενοι εκείνες τις πρώτες ημέρες όταν είχαμε γίνει Χριστιανοί. Μετά από τόσα χρόνια ακόμα δεν μπορούσαμε να ξεπεράσουμε το θαυμασμό για την αλλαγή που ο Χριστός είχε κάνει στην οικογένειά μας και στην ατομική ζωή του καθενός μας. Ήταν μεγάλη χαρά να βλέπω παλιούς φίλους,

Χριστιανούς και Ινδουϊστές, και είχα το προνόμιο να κηρύξω το Ευαγγέλιο σε ολόκληρο το Τρινιδάδ.

Σύντομα μετά την επιστροφή μου στην Ευρώπη ήρθαν νέα ότι η Μα ήταν σοβαρά άρρωστη. Κράτησε λίγες εβδομάδες, φάνηκε προς στιγμήν να συνέρχεται, και μετά μάθαμε ότι έφυγε για να είναι με τον Κύριο. Στην κηδεία δεν υπήρχε ο δυνατός θρήνος που είχε συνοδεύσει τους θανάτους του Νάνα και του πατέρα μου και που πάντα σημάδευε το θάνατο ενός Ινδουϊστή. Γνωρίζαμε ότι η ψυχή της ήταν τώρα πλέον με τον Χριστό σε μια νέα διάσταση ζωής στον Ουρανό, όχι μετενσαρκωμένο σε κάποιο άλλο σώμα για να αρχίσει ένα ακόμα γύρο πόνου και θλίψης εδώ στη γη. Θα ξανάβλεπα τη Μα κάποια μέρα στον ερχομό του Χριστού, και αυτό μπορεί να είναι οποιαδήποτε στιγμή – όλα τα σημεία το δείχνουν. Εν τω μεταξύ, ήμουν ευγνώμων στον Θεό που μου έδωσε αυτή την τελευταία συνάντηση με τη Μα πριν την πάρει από ανάμεσά μας. Η μνήμη της ζωής του Χριστού που έζησε και οι πολλές ώρες προσευχής που πέρασε στα γόνατα θα παρέμεναν μια πρόκληση και έμπνευση για μένα στο να συνεχίσω να υπηρετώ τον Χριστό μ' όλη μου την καρδιά, όπως ακριβώς εκείνη με είχε προτρέψει, για μια ακόμα φορά, να κάνω, κατά τις τελευταίες μέρες που είμαστε μαζί.

Το χειμώνα του 1975 ένα από τα όνειρά μου πραγματοποιήθηκε επί τέλους. Πέντε από το προσωπικό μας και δέκα οχτώ σπουδαστές πήγαμε στην πρώτη μας εκπαιδευτική αποστολή στην Ανατολή. Ένας από τους σκοπούς μας ήταν να εκπαιδεύσουμε νέους να πάνε σε χώρες όπως το Πακιστάν και η Ινδία να μεταφέρουν το μήνυμα του Χριστού. Προσφέρουμε υποτροφίες σε εκλεκτούς σπουδαστές που θα δίνουν τη μαρτυρία τους για τον Χριστό ενώ φοιτούν σε πανεπιστήμια στην Ινδία, το Μπαγκλαντές, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν, το Νεπάλ. Ένας από τους στόχους αυτού του ταξιδιού ήταν να έχουμε επαφές γι' αυτό το πρόγραμμα.

Στη Γιουγκοσλαβία σταμάτησαν δυο από τα τρία λεωφορεία και συνέλαβαν τους επιβάτες για διανομή χριστιανικών φυλλαδίων. Μετά από μερικές ώρες αφέθηκαν ελεύθεροι και συνεχίσαμε προς την Ανατολή. Περνώντας την Τουρκία είχαμε τη χαρά να κηρύξουμε για πρώτη φορά σε Μουσουλμα-

νική χώρα και είδαμε μερικούς Μουσουλμάνους να δέχονται τον Χριστό. Στην Κωνσταντινούπολη ήταν μεγάλη ενθάρρυνση να μείνουμε στο σπίτι ενός νεαρού ζεύγους που είχαν γίνει Χριστιανοί στη Ζυρίχη πριν από τρία χρόνια, και να δούμε ότι ακόμα υπηρετούσαν τον Κύριό τους και αύξαναν στην πίστη. Ο νεαρός ανήκε σε μια από τις πιο πλούσιες οικογένειες της Τουρκίας. Είχε ζήσει σαν ελεύθερος με μια Γαλλίδα στην Ελβετία, και οι δυο με ναρκωτικά, όταν τους μίλησα για το Ευαγγέλιο στο κέντρο μας στη Ζυρίχη μόλις πριν φύγουμε για τη σταυροφορία του Μονάχου κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες το 1972. Και οι δυο προσευχήθηκαν και δέχθηκαν τον Χριστό. Όταν ο πατέρας του απείλησε να τον αποκληρώσει – είχε απαντήσει ότι ο Χριστός άξιζε περισσότερο από όλον τον κόσμο. Οι δυο τους είχαν παντρευτεί και τώρα κέρδιζαν κι άλλους στον Χριστό στην Τουρκία.

Στο Πακιστάν είδαμε καλή ανταπόκριση προς το Ευαγγέλιο. Οι μεταφραστές μου στις συναθροίσεις ήσαν δυο νεαροί Ελβετοί. Πριν μερικά χρόνια, είχαν ακολουθήσει το μονοπάτι των ναρκωτικών για την Ινδία, πέφτοντας βαθιά μέσα στα ναρκωτικά και τον Ανατολικό μυστικισμό. Κατά θαυμαστό τρόπο ο Θεός τους είχε αγγίξει ενώ ζούσαν στο Πακιστάν, όπου και οι δύο δέχτηκαν τον Χριστό. Επιστρέφοντας στην Ελβετία, είχαν έλθει στο σχολείο μαθητείας, και σ' αυτό το ταξίδι μπορούσαν να μεταφράζουν τις ομιλίες μου στη γλώσσα Ουρδού, καθώς κήρυττα σε ολόκληρο Πακιστάν.

Έλλειψη χρόνου ανάγκασε την υπόλοιπη ομάδα να επιστρέψει πίσω στην Ελβετία. Είχα συνεχίσει προς την Ινδία, θέλοντας να κάνω κι άλλες επαφές και μερικά ακόμα κηρύγματα πριν επισκεφθώ τη μητέρα μου κοντά στη Βομβάη, όπου ζούσε στο ναό του Γκουρού της. Δεν υπήρξε πρόβλημα μπαίνοντας στο Πακιστάν, αλλά όταν προσπάθησα να βγω είχα συλληφθεί, όπως έχω ήδη περιγράψει. Βέβαιοι ότι είχαν πιάσει ένα μεγάλο ψάρι στα δίχτυα τους – δεν είναι καθημερινό το να πιάνουν έναν κατάσκοπο – οι αξιωματικοί των συνόρων έστειλαν μήνυμα στο αρχηγείο στη Λαχώρη. Ο ίδιος ο αρχηγός θα ήθελε να με ανακρίνει περισσότερο πριν με ξεφορτωθούν με συνοπτική διαδικασία όπως έπρεπε σε έναν Ινδό κατάσκοπο.

Εκτός από τον οπλισμένο φύλακα έξω από την πόρτα, με άφησαν μόνο μου, ενώ όλοι περιμέναμε την άφιξη του Αρχηγού. Μου είχαν πει ότι ήταν ένας πολύ άγιος άνθρωπος, κάποιος που είχε κάνει τρία προσκυνήματα στη Μέκκα. Πώς αυτό τον αξίωνε να είναι ο αρχηγός της αστυνομίας στη Λαχώρα δεν ήξερα, αλλά δεν θα βοηθούσε τη θέση μου ακόμα και αν το ήξερα. Ένας ευλαβής Μουσουλμάνος δεν θα ήταν πιο επιεικής για ένα Χριστιανό από έναν Ινδουϊστή, όμως η μόνη μου ελπίδα ήταν να πείσω τον Αρχηγό ότι ήμουν Χριστιανός. Επί πλέον, είχα πάρει την απόφαση να ομολογώ τον Χριστό σε όποιον μπορούσα.

Αυτές τις τρεις ώρες που πέρασα φρουρούμενος μόνος μέσα στο μικρό δωμάτιο, ένα πλήθος αναμνήσεων πέρασαν από μπροστά μου. Δεν είχα μετανοιώσει που ήλθα στο Πακιστάν. Εάν, με το να βρεθώ εκεί, ένας μόνο είχε δεχτεί τον Χριστό και είχε πάρει συγχώρεση αμαρτιών και αιώνια ζωή, τότε άξιζε με το παραπάνω. Όμως, πολλοί είχαν δεχτεί τον Χριστό. Ίσως δεν θα μπορούσα να πείσω τον Αρχηγό ότι δεν ήμουν κατάσκοπος ή Ινδουϊστής. Οι άλλοι αξιωματούχοι είχαν πεισθεί ότι έλεγα ψέματα. Πόσο μισούσαν τους Ινδουϊστές! Γι' αυτούς ο θάνατός μου θα ήταν μια μερική εκδίκηση για τους χιλιάδες Μουσουλμάνους που είχαν δολοφονηθεί από τους Ινδουϊστές. Και πιστεύοντας ότι ήμουν ένας Ινδός κατάσκοπος θα έκανε την εκδίκηση πιο γλυκιά.

Δεν υπάρχει καλύτερος καιρός να δοκιμάσεις την πίστη κάποιου από το να βρεθεί αντιμέτωπος με πιθανό θάνατο, και τώρα ήμουν πιο βέβαιος από ποτέ ότι ο Χριστός με αγαπούσε και ότι ο φυσικός θάνατος δεν μπορούσε παρά να οδηγήσει την ψυχή μου στην παρουσία Του, όπου η Μα είχε ήδη προηγηθεί. Η καρδιά μου ήταν γεμάτη χαρά καθώς συλλογιζόμουν όλα όσα ο Χριστός είχε κάνει στη ζωή μου και τους πολλούς άλλους τους οποίους είχα δει να μεταμορφώνονται μέσω της πίστης σ' Εκείνον. Ήμουν στα χέρια του Θεού, επιθυμώντας μόνο το θέλημά Του και ο,τιδήποτε θα ήταν για τη δόξα Του, ενθυμούμενος την επιθυμία του Παύλου που εκφράστηκε από τη φυλακή ότι «ο Χριστός θα μεγαλυνθεί εις το σώμα μου, είτε δια ζωής ή δια θανάτου». Σκέφθηκα τα γραπτά του Τόζερ – ένα από τα βιβλία του ήταν στη βαλίτσα μου

– και το δεύτερο κεφάλαιο προς Γαλάτες, εδ. 20, πάνω στο οποίο είχα σκεφθεί για τόσα χρόνια. «Μαζί με τον Χριστό έχω σταυρωθεί· τώρα ζω όχι πλέον εγώ, αλλά ο Χριστός ζει μέσα μου». Είχα ήδη πεθάνει με τον Χριστό, έτσι ο θάνατος δεν μπορούσε να με αγγίξει. Δεν φοβόμουν τους ανθρώπους.

«Γιατί κατασκοπεύεις εδώ στη χώρα μας;» ήταν ο μόνος χαιρετισμός που ο Αρχηγός μου έδωσε, όταν τελικά έφθασε.

«Αλλά δεν είμαι κατάσκοπος», διαμαρτυρήθηκα. «Δεν θα το έκανα αυτό».

Φαινόταν να διασκεδάζει. «Δεν θα το έκανες; Γιατί όχι;»

«Επειδή είμαι Χριστιανός».

«Εσύ Χριστιανός; Δεν είναι αυτό το διαβατήριό σου;» ρώτησε δείχνοντάς το πάνω στο γραφείο μπροστά του. «Μαχαράτζ δεν είναι Χριστιανικό όνομα, όπως και να το κάνεις». Το βλέμμα του μου έλεγε ότι ήταν προσβολή στη νοημοσύνη του να φαντάζομαι ότι θα πίστευε ένα τέτοιο φανταστικό ψέμα.

«Ναι, το όνομά μου είναι Μαχαράτζ, αλλά είμαι Χριστιανός», επέμεινα.

«Απόδειξέ το». Χαμογελούσε τώρα σα να απολάμβανε ένα μυστικό αστείο.

Με αιφνιδίασε. Ποτέ δεν το είχα σκεφθεί πριν. Πώς θα μπορούσα ποτέ να αποδείξω τι πίστευα μέσα στην καρδιά μου; Δεν υπήρχε κανείς που να με ξέρει εδώ, ούτε μάρτυρες να μαρτυρήσουν για τη ζωή μου...

«Είσαστε Μουσουλμάνος;» ρώτησα με σεβασμό.

«Ναι, είμαι».

«Μπορείτε να αποδείξετε ότι είσαστε Μουσουλμάνος;» Σίγουρα θα έβλεπε πόσο απόλυτα παράλογος γινόταν.

«Γιατί θα έπρεπε να το κάνω;» μου απάντησε. «Δεν είμαι εγώ ο κατάσκοπος!»

«Αλλά ούτε εγώ είμαι κατάσκοπος!»

«Τότε απόδειξε ότι είσαι Χριστιανός!» Χαμογέλασε πάλι.

«Βλέπετε», είπα ανοίγοντας το χαρτοφύλακά μου, «εδώ είναι η Βίβλος μου. Ένας Ινδουϊστής θα κράταγε τη Βίβλο;»

Γέλασε. «Ένας έξυπνος κατάσκοπος, ναι!»

Άρχισα να γυρίζω τις σελίδες κάτω από τη μύτη του. «Αλλά κοιτάχτε, κύριε, βλέπετε πως είναι όλα υπογραμμισμένα,

σελίδα με σελίδα, τα εδάφια που έχουν κάποια σημασία για μένα...»

«Οποιοσδήποτε κατάσκοπος θα έκανε το ίδιο».

Έψαξα πάλι το χαρτοφύλακά μου. «Έχω εδώ άλλα Χριστιανικά βιβλία... και κοιτάχτε αυτά τα γράμματα από ανθρώπους που οδήγησα στο Χριστό, διαβάστε τι λένε».

Κούνησε το χέρι του χωρίς να ρίξει μια ματιά στις τελευταίες μου «αποδείξεις». «Νομίζεις ότι είμαι θλάκας; Εύκολη απομίμηση, όλα αυτά».

Ήμουν ζαλισμένος. Δεν υπήρχε τρόπος να «αποδείξω» ότι ήμουν Χριστιανός. Τότε σκέφθηκα κάτι άλλο. «Έχω μια ακόμη απόδειξη», είπα, πιάνοντας το χαρτοφύλακά μου για τελευταία φορά. «Εάν και αυτό δεν σας πείσει... Είναι χειρόγραφο, η ιστορία της ζωής μου». Το ακούμπησα πάνω στο γραφείο μπροστά του. «Λέει τα πάντα τη ζωή μου σαν Ινδουϊστής και πώς έγινα οπαδός του Ιησού, του Μεσσία. Καθένας κατάσκοπος δεν θα σκεπτόταν να υποκριθεί κάτι σαν αυτό... όχι τόσες πολλές σελίδες!»

Ρίχνοντάς μου μια ματιά δυσπιστίας, άνοιξε το χειρόγραφο και άρχισε να διαβάσει. Ήταν η τελευταία μου ελπίδα. Καθώς γύριζε σελίδα μετά από σελίδα, προσευχόμουν και παρακολουθούσα την έκφρασή του. Στο κεφάλαιο 14, «Ο Θάνατος ενός Γκουρού» – τίποτε άλλο δεν είχε γραφεί μετά από αυτό μέχρι τότε – άρχισε να διαβάσει πιο αργά, προφανώς απορροφημένος στην ιστορία του πώς είχα δώσει την καρδιά μου στον Χριστό. Κοντά στο τέλος, καθώς διάβαζε πώς σπάσαμε και κάψαμε τα είδωλα, έκανε ένα ήχο επιδοκιμασίας και κούνησε το κεφάλι του. Το Κοράνι καταδικάζει την ειδωλολατρεία, και οι Μουσουλμάνοι είχαν καταστρέψει πολλά Ινδουϊστικά είδωλα και ναούς όταν κατέκτησαν την Ινδία αιώνες πριν. Σιγά και προσεκτικά διάβασε το κεφάλαιο πάλι. Μετά μου έδωσε το χειρόγραφο πίσω.

«Με έπεισες ότι είσαι Χριστιανός», είπε, χωρίς η έκφραση του προσώπου του να μαλακώσει καθόλου. «Αλλά τι έκανες στη χώρα μας;»

Πώς να απαντούσα σ' αυτό; Μήπως είχα πηδήξει από το τηγάνι μέσα στη φωτιά; Είχα ακούσει για Χριστιανούς που είχαν εκτελεσθεί πρόσφατα στο Πακιστάν, επειδή μιλούσαν

σε Μουσουλμάνους για τον Χριστό. Άλλοι είχαν καταδικαστεί σε πολυετείς φυλακίσεις. Ζητώντας από τον Θεό σοφία, διάλεξα τις λέξεις μου προσεχτικά.

«Έχετε μια μεγάλη χώρα», είπα ειλικρινά, «αλλά επίσης έχετε πολλά προβλήματα. Ήρθα με μια ομάδα από 22 άλλους από την Ελβετία. Επισκεφθήκαμε νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, λεπροκομεία, προσπαθώντας να βοηθήσουμε με όποιο τρόπο μπορούσαμε, σωματικά και πνευματικά. Αγαπούμε το λαό σας και τη χώρα σας. Μολονότι η βοήθειά μας είναι μικρή, κάναμε ό,τι μπορούσαμε».

Με είχε παρακολουθήσει στενά. Η έκφραση του προσώπου του χαλάρωσε για πρώτη φορά. Άνοιξε το διαβατήριό μου, άπλωσε το χέρι βαριεστημένα για μια σφραγίδα, και την πίεσε στη σελίδα που είχε την ημερομηνία εισόδου στη χώρα. Δίνοντάς μου το διαβατήριο είπε, «Μπορείς να φύγεις!»

Ευγνώμων στον Θεό, περπάτησα μπροστά από τον οπλισμένο φρουρό και έξω από την πόρτα, ελεύθερος. Οι αξιωματούχοι που με είχαν ανακρίνει πριν και που περίμεναν έξω εκφράσανε το θαυμασμό τους για μένα. Δεν μπορούσαν να πιστέψουν ότι μου επιτρεπόταν να φύγω.

Διασχίζοντας τα εκατό μέτρα της ουδέτερης ζώνης προς τον Ινδικό συνοριακό σταθμό, ευχαρίστησα τον Κύριο για τη χάρη του και προσευχήθηκα ώστε ο ανώτερος Μουσουλμάνος αξιωματούχος να κερδισθεί στον Χριστό από την ιστορία που είχε διαβάσει. Είχε πεισθεί ότι ήταν αληθινή, και η έκφραση του προσώπου του καθώς διάβαζε, μου έλεγε ότι ήταν βαθιά συγκινημένος από την μεταστροφή μου στον Χριστό.

Τα προβλήματά μου, όμως, δεν είχαν τελειώσει. Αμέσως με πήρανε σε ένα εσωτερικό γραφείο για ανάκριση από Ινδούς αξιωματούχους. Αυτοί φαίνονταν να νομίζουν ότι είμαι Πακιστανός κατάσκοπος.

«Πρέπει να είσαι Πακιστανός», επέμενε ο αξιωματούχος που με ανέκρινε. «Κανένας Ινδός δεν θα θρискόταν στο Πακιστάν. Τι έκανες εκεί;»

«Είμαι Χριστιανός και έκανα Χριστιανική εργασία εκεί».

«Εσύ, ένας Βραχμάνος, Χριστιανός; Οι Πάριοι γίνονται Χριστιανοί, αλλά όχι οι Βραχμάνοι. Δεν σε πιστεύω».

«Βέβαια, μπορώ να σας πω πώς έγινε». Ἀρχισα πάλι την ιστορία μου προσπαθώντας να την κάνω σύντομη, και άκουγε με ενδιαφέρον που διαρκώς αύξανε. Ὅταν είχα τελειώσει κούνησε αργά το κεφάλι του με θαυμασμό, άνοιξε το διαβατήριό μου, πάτησε τη σφραγίδα εισόδου σε μια άγραφη σελίδα, και έβαλε την υπογραφή του. «Καλό ταξίδι», είπε ευχάριστα.

Είναι αδύνατο να περιγράφει κανείς την Ινδία σ' αυτούς που δεν την έχουν δει μόνοι τους. Η δυστυχία, η φτώχεια, η αρρώστια, και η δεισιδαιμονία είναι τρομακτική. Εάν τα χωριά παρουσιάζουν μια φρικτή εικόνα, καταθλίβεται κανείς από τη φρίκη της εικόνας που παρουσιάζουν τα ατέλειωτα εκατομμύρια που συνωστίζονται στις πόλεις της Ινδίας. Ο οικοδεσπότης μου στην Καλκούτα είπε ότι περισσότεροι από ένα εκατομμύριο περνούν μια θλιβερή ζωή στους δρόμους αυτής της πόλης χωρίς να έχουν ούτε μια λασποκαλύβα να αποκαλούν σπίτι. Πεθαίνουν εκεί που γεννήθηκαν – στους υπονόμους ή σε ένα στενό ή σ' ένα βρώμικο πεζοδρόμιο κάτω από τον καυτό ήλιο – χωρίς να έχουν γνώρισε τίποτε άλλο εκτός από την δυστυχία της αρρώστιας και φτώχειας, και την απελπιστικότητα της προσπάθειας να εξευμενίσουν ή να επικαλεσθούν τις θεότητες, που δεν δείχνουν την παραμικρή αγάπη ή ενδιαφέρον και μόνο απαιτούν περισσότερο φόβο. Να ζεις και να πεθαίνεις σε τέτοια άθλια, απελπιστική δυστυχία και όμως να σου λένε ότι είσαι Θεός και ότι μόνο χρειάζεται να το «εννοήσεις» – ποιος θα μπορούσε να σκεφθεί ένα αστείο πιο μακάθριο από αυτό; Και να σου λένε ότι οι σάπιες πληγές στο σώμα σου, η πείνα που σου τρώει το στομάχι, και το βαθύ κενό της ψυχής σου είναι μόνο Μάγια, μια ψευδαίσθηση... μπορούσε να υπάρξει μια απάτη πιο διαβολική;

Η καρδιά πολύ πονούσε καθώς έβλεπα τα πλήθη της Ινδίας που υπέφεραν. Θαύμασα για το ότι οι Δυτικοί κοίταζαν προς την Ινδία για πνευματική ενόραση. Από πείρα μου γνώριζα ότι ο Ινδουϊσμός με τη μοιρολατρική πίστη στην Κάρμα, τη μετενσάρκωση, και τους ψεύτικους θεούς, ήταν η ρίζα των προβλημάτων της Ινδίας. Τι τύφλωση για τους Δυτικούς να αποβλέπουν στον Ανατολικό μυστικισμό για φώτιση! Δεν είχε τίποτα να προσφέρει παρά σκοτάδι, και η δυστυχία της

Ινδίας ήταν εύγλωττη μαρτυρία του πόσο βαθύ ήταν πραγματικά το σκοτάδι. Τέτοια τεράστια απάτη μπορούσε να προβληθεί μόνο από την ίδια διαβολικά έξυπνη πηγή που πείθει εκατομμύρια νέους να καταστρέφουν τους εαυτούς τους για χάρη του ψεύτικου παράδεισου που βρίσκουν όταν κάνουν χρήση ναρκωτικών.

Ήταν μια ευχάριστη αλλά επίσης παράξενη και κάπως αμήχανη εμπειρία να δω τη μητέρα μου πάλι, για τρίτη φορά μέσα σε είκοσι ένα χρόνια. Λίγο μετά που άφησα το Τρινιτάδ για την Αγγλία, είχε ξαφνικά εγκαταλείψει το ναό στο Πορτ ο Σπαίην, αφήνοντας αυτή την προνομιούχα θέση όπου φαινομενικά ήταν τόσο ευτυχισμένη. Με χρήματα που οι πλούσιοι φίλοι της μάζεψαν για έπιπλα, βιβλία και άλλα εφόδια, είχε ανοίξει ένα σχολείο για κορίτσια. Όλοι ήσαν βέβαιοι ότι μ' εκείνη διευθύνουσα θα γινόταν ένα πρώτης τάξεως σχολείο μάθησης. Μολονότι υποτίθεται ότι ήταν αδογματίστο, είχε δώσει πολύ έμφαση στη Γιόγκα στο πρόγραμμα, διδάσκοντας αυτή τη σειρά των μαθημάτων η ίδια. Μετά, ξαφνικά ένα Σαββατοκύριακο, χωρίς καμιά προειδοποίηση είχε απλώς μαζέψει τις αποσκευές της και είχε εξαφανιστεί. Τη Δευτέρα το πρωί όταν τα κορίτσια γύρισαν στο σχολείο το βρήκαν κλειδωμένο χωρίς ένα σημείωμα που να δίνει εξηγήσεις. Η θεία Ρεβάτη έμαθε αργότερα ότι η μητέρα μου είχε διαταχθεί να πάει στο ναό του Γκουρού της στη Νέα Υόρκη, του Μπάμπα Μουκτανάντα. Μετά από ένα χρόνο που πέρασε εκεί βοηθώντας να στρατολογήσουν οπαδούς για το Μουκτανάντα μεταξύ των πιο πλούσιων Αμερικανών, είχε επιστρέψει στον κεντρικό ναό του στην Ινδία με μια ομάδα νέων προσήλυτων και είχε μείνει εκεί από τότε σε μια θέση μεγάλης υπευθυνότητας.

Ήσαν περίπου εκατό νεαροί Δυτικοί στο ναό του Μουκτανάντα κοντά στη Βομβάη όταν έφθασα, πολύ λιγότεροι από συνήθως, επειδή οι περισσότεροι έλειπαν για λίγες μέρες σε διακοπές. Αυτό το πολύ γνωστό συγκρότημα πολυκατοικιών του Γκουρού στέκεται σαν μια όαση ευημερίας και αφθονίας στη μέση της πιο άθλιας από κάθε πλευρά φτώχειας.

Να ζω πάλι σ' ένα Ινδουϊστικό ναό – τι αναμνήσεις μου ξανάρθαν, και πόσο καθαρά αισθάνθηκα το σκοτάδι και την κα-

ταπίεση των πονηρών πνευμάτων! Ήμουν ευγνώμων, όμως, για την ευκαιρία που είχα να μιλήσω ειλικρινά με πολλούς από τους Δυτικούς που ζούσαν και σπούδαζαν εκεί. «Κοιτάχτε όλη τη δυστυχία γύρω σας», τους έλεγα με συμπάθεια. «Με τους τεράστιους φυσικούς πόρους και εργατικό δυναμικό, η Ινδία θα έπρεπε να είναι μια από τις πιο πλούσιες χώρες στον κόσμο – αλλά έχει καταστραφεί από τη θρησκευτική φιλοσοφία της. Είναι για λύπηση! Γιατί, παρ' όλα αυτά, εσείς δεχόσαστε τον Ινδουισμό;»

«Έχουμε αηδιάσει από το Δυτικό υλισμό», απαντούσαν.

«Σήμερα η Ινδία προσπαθεί απελπισμένα να αποκτήσει Δυτική τεχνολογία – και υλισμό», θα τους υπενθύμιζα, «ελπίζοντας να σώσει τα εκατομμύρια των ανθρώπων της που πεινούν. Όχι μόνο οι Δυτικοί, αλλά πολλοί από τους πλούσιους Ινδουίστες, είναι επίσης υλιστές. Ο Ινδουισμός δεν θα σας απαλλάξει από αυτό, αλλά ο Χριστός μπορεί. Κοιτάχτε τι έχει χτίσει ο Μουκτανάντα με τα λεφτά που έχει αποκτήσει στη Δύση. Πόσα από αυτά έχει χρησιμοποιήσει για να βοηθήσει τους πεινασμένους, δυστυχισμένους ανθρώπους που ζουν στις καλύβες γύρω από την πλούσια ιδιοκτησία του; Ο Χριστός είναι η μόνη ελπίδα για σας ή εμένα... ή την Ινδία. Και ο υλισμός που έχετε απαρνηθεί δεν είναι ο Χριστιανισμός».

Η μητέρα μου φαινόταν αδύνατη και όχι πολύ καλά. Το σύστημα ήταν αυστηρό, αρχίζοντας στις 3:30 π.μ. κάθε μέρα με αρκετές ώρες Γιόγκα και αυτοσυγκέντρωση. Η μητέρα και εγώ είχαμε μερικές καλές συζητήσεις, αλλά ήταν αδύνατο για μένα να της πω μια λέξη για τον Χριστό, γνωρίζοντας ότι αυτό θα θρυμμάτιζε την εύθραυστη σχέση που προσπαθούσαμε να διατηρήσουμε. Αλλά προσευχόμουν καθημερινά στον Κύριο να μου επέτρεπε να έχω λίγες ημέρες μαζί της μακριά από την πανίσχυρη παρουσία των δαιμόνων εκεί στο ναό.

Προς μεγάλη μου χαρά, αφού έμεινα μαζί της περίπου τέσσερις μέρες, η μητέρα μου δέχτηκε να έλθει μαζί μου στη Βομβάη. Κάποιοι φίλοι μου είχαν προσφέρει το σπίτι τους να μείνουμε όσο έλειπαν. Μου φαινόταν σαν όνειρο. Η μητέρα μαγείρευε τα γεύματα, η ένταση σταδιακά ατονούσε και

είμαστε φίλοι πάλι, ζώντας σε ένα σπίτι μαζί μετά από τόσα χρόνια. Προσπάθησα να μη κάνω τίποτα που θα διατάρασσε την ηρεμία της νέας μας σχέσης, απολαμβάνοντας κάθε λεπτό, διώχνοντας από το μυαλό μου κάθε υπενθύμιση του πόσο σύντομη θα ήταν. Χαζέψαμε στις βιτρίνες των καταστημάτων και πήγαμε στα αξιοθέατα, κάναμε περιπάτους μαζί, και αρχίσαμε να γνωρίζουμε και να καταλαβαίνουμε πάλι ο ένας τον άλλο μετά από ένα τόσο μεγάλο χωρισμό. Με ευγένεια και αυξανόμενη εμπιστοσύνη αρχίσαμε να ανοίγουμε τις καρδιές μας σα να είμαστε δυο ξένοι που συναντιώνται.

Τότε ένα αξέχαστο απόγευμα η εύθραυστη καινούρια σχέση που προσπαθούσαμε να χτίσουμε έγινε ξαφνικά χίλια κομμάτια. Είχα προσπαθήσει με προσοχή να αποφύγω κάθε λέξη που θα την ενοχλούσε. Ούτε ένας υπαινιγμός για το γεγονός ότι ήμουν Χριστιανός δεν είχε βγει από τα χείλη μου, μόνο λίγες προσεκτικές παρατηρήσεις για τη φανερή δυστυχία που βλέπαμε παντού. Μπορούσε αυτό να είναι το αποτέλεσμα χιλιάδων ετών Κάρμα και ανοδικής εξέλιξης προς τη θεοποίηση μέσω της μετενσάρκωσης για την οποία μιλούσε συνεχώς; Ποτέ δεν προσπάθησε να απαντήσει σ' αυτή την ερώτηση, απλώς συνέχιζε με ενθουσιασμό – προσπαθώντας σκέφτηκα, λίγο κουραστικά να φαίνεται ευτυχισμένη – για τη Γιόγκα και την αυτοσυγκέντρωση και τις ευθύνες της στο ναό και πολλούς επαίνους για το Γκουρού της, το Μουκτανάντα, για τον οποίο μιλούσε ξανά και ξανά σα να ήταν Θεός. Εκείνο το απόγευμα, όμως, τελικά δεν μπόρεσα να παραμείνω άλλο σιωπηλός. Ήταν σφάλμα μου να μη μιλάω σα να συμφωνούσα μαζί της.

«Σε παρακαλώ, Μαμά, ο Γκουρού σου δεν είναι Θεός», είπα ξαφνικά εκπλήσσοντας ακόμα και τον εαυτό μου. «Κανείς άνθρωπος δεν έχει το δικαίωμα να αποκαλεί τον εαυτό του έτσι».

«Κοίταξε, ο δικός σου Ιησούς είπε ότι αυτός ήταν Θεός», απάντησε αμέσως, σα να περίμενε και να ήλπιζε ότι θα έκανα μια τέτοια παρατήρηση. «Ο Μπάμπα λέει μόνο αυτό που ο Ιησούς είπε για τον εαυτό του».

Την κοίταξα με θλίψη. «Αλλά, Μαμά», είπα σοβαρά, «όταν ο Ιησούς λέει ότι είναι Θεός, *πραγματικά είναι Θεός*, και

η Βίβλος το αποδειχνει ότι είναι αλήθεια – αλλά ο Γκουρού σου είναι απλώς ένας άνθρωπος».

Ανακάτευε κάποιο φαγητό πάνω στη σόμπα. Τώρα γύρισε απότομα να με αντικρύσει. «Πρόσβαλες το Γκουρού μου και τη θρησκεία μου και δεν θα το ανεχθώ άλλο! Εάν ήρθες γι' αυτό – να με προσηλυτίσεις στο Χριστιανισμό – τότε μη κάνεις τον κόπο να ξανάρθεις!» Έφυγε βιαστικά από το δωμάτιο, αφήνοντάς με πολύ ταραγμένο για να κινηθώ. Σε λίγο την άκουσα να μετακινείται μέσα στο υπνοδωμάτιο που χρησιμοποιούσε· μετά τα βήματά της κατέβαιναν τις σκάλες. Τη συνάντησα στο σαλόνι.

«Φεύγω», είπε απότομα.

«Μαμά, δεν μπορείς να το κάνεις αυτό», διαμαρτυρήθηκα, παίρνοντας τη μικρή βαλίτσα από το χέρι της και βάζοντάς την στο πάτωμα. «Σε παρακαλώ, μη φεύγεις!»

Σήκωσε τη βαλίτσα της και αποφασιστικά βγήκε από την πόρτα. Την παρακολούθησα από το παράθυρο, αισθανόμενος ανίκανος και συντριμμένος, καθώς αποχαιρετούσε μερικούς ανθρώπους που ζούσαν δίπλα και τους οποίους είχε γνωρίσει. Μετά εξαφανίστηκε στη στροφή του δρόμου κρατώντας τη μικρή βαλίτσα της.

Τρέχοντας στο δωμάτιό μου, έπεσα στο κρεβάτι με ένα αίσθημα τέλειας ερημιάς τόσο που μόλις μπόρεσα να προσευχηθώ. *Κύριε, παρακάλεσα, μετά από όλα αυτά τα χρόνια, μόνο αυτό μπορώ να πω στη μητέρα μου για σένα; Σε παρακαλώ φέρτην πίσω!* Συνέχισα να προσεύχομαι, αλλά είχα τέτοια ψυχική αγωνία ώστε αποκοιμήθηκα μέσα στη λύπη μου.

Όταν ξύπνησα είχε σκοτεινιάσει. Κάποιος μετακινιόταν μέσα στο υπνοδωμάτιο που χρησιμοποιούσε η μητέρα μου. Ανακάθισα στο κρεβάτι, και αφουγκράστηκα. Μπορούσε να είναι αυτή; Μετά όλα ησύχασαν· δεν άκουγα τίποτα εκτός από την αναπνοή μου. Περίμενα όσο μπορούσα, μετά πήγα προσεκτικά στο δωμάτιό της. Ήταν ξαπλωμένη στο κρεβάτι.

«Μπορώ να σου φέρω λίγο φαγητό;» ρώτησα.

Μουρμούρισε ένα αχνό «όχι» και γύρισε από την άλλη πλευρά. Πήγα κάτω στην κουζίνα και ετοίμασα κάτι να φάω. Όλα παρέμεναν ήσυχα επάνω. Μερικές ώρες αργότερα τη ρώτησα αν ήθελε να της φέρω κάτι να φάει ή να πιει, αλλά η

αντίδρασή της ήταν η ίδια. Προσευχήθηκα την περισσότερη νύχτα για κείνη. Την άλλη μέρα πάλι αρνήθηκε τις διστακτικές μου προσφορές για φαγητό ή ποτό και παρέμεινε κλεισμένη στο δωμάτιό της. Το βράδυ ένας φίλος από την Επιχείρηση Επιστράτευση ενώθηκε μαζί μου και προσευχηθήκαμε για ώρες κάτω από το δωμάτιο της μητέρας μου.

Το άλλο πρωί ήρθε στην κουζίνα και ετοίμασε πρωινό σα να μη είχε συμβεί τίποτα. Συζητώντας μαζί, αποφύγαμε προσεκτικά να αναφέρουμε αυτό το ατυχές επεισόδιο και μείναμε μακριά από θέματα που θα μπορούσαν να μας οδηγήσουν στην ίδια κατάσταση. Ήταν μια μέρα πριν τα Χριστούγεννα, τα πρώτα που θα περνάγαμε μαζί μετά από 21 χρόνια. Είχα μερικές δουλειές να κάνω σε ένα Χριστιανικό βιβλιοπωλείο στη Βομβάη, τελευταία ευκαιρία πριν κλείσουν για τις γιορτές. Με την άδεια της μητέρας μου πήγα εκεί αργά το απόγευμα. Μετά τη συζήτησή μας, καθώς ο διευθυντής και εγώ βγαίναμε από το γραφείο του προς την έξοδο, είδα ένα βιβλίο με ενδιαφέροντα τίτλο – *Θεολογία · Ινδουϊστική και Χριστιανική* – και αγόρασα ένα αντίτυπο για μένα. Θα είχε πολλές βοηθητικές πληροφορίες για τις πολλές συζητήσεις που είχα πάνω σ' αυτό το θέμα.

Όταν γύρισα στο σπίτι, η Μητέρα ετοίμαζε ήδη το βραδινό μας. Σταμάτησα στην κουζίνα και συζητούσαμε όταν ήρθε ο φίλος μου ο ιεραπόστολος.

«Έχω κάτι που θέλω να σου δώσω, Ράμπι», είπε δίνοντάς μου ένα βιβλίο. «Ξέρω ότι ενδιαφέρεσαι γι' αυτό το θέμα».

Παίρνοντας το βιβλίο από κείνον άρχισα να γελάω. «Ευχαριστώ», είπα ειλικρινά, «αλλά μόλις αγόρασα το ίδιο βιβλίο πριν από μια ώρα. Τι σύμπτωση!» Άνοιξα την τσάντα που είχα ακουμπήσει στο τραπέζι και τράβηξα το άλλο αντίτυπο, μετά τα ακούμπησα το ένα δίπλα στο άλλο. «Τώρα τι να κάνω με δυο βιβλία με τον ίδιο τίτλο;» ρώτησα αστεειυόμενος.

Η μητέρα μου παρακολουθούσε και άκουγε. Έσκυψε και φάνηκε να διαβάζει τον τίτλο: *Θεολογία · Ινδουϊστική και Χριστιανική*. Ξαφνικά είπε, «Θα μπορούσες να μου έδινες το ένα».

Ξαφνιάστηκα. Με δυσκολία κρατήθηκα από του να φωνάξω, Δόξα στον Κύριο! Ποτέ δεν θα τολμούσα να της προσ-

φέρω ένα τέτοιο βιβλίο. Και ακόμα και τώρα δεν άπλωσε το χέρι της. Τα άφησα στο τραπέζι. Όταν τελειώσαμε το δείπνο πήρε ένα αντίτυπο και πήγε πάνω στο δωμάτιό της, όπου ήμουν σίγουρος ότι άρχισε να το διαβάζει. Τώρα βρήκα την ευκαιρία να κάνω κάτι που περίμενα χρόνια.

Τηλεφώνησα τον διευθυντή του βιβλιοπωλείου στο σπίτι του, και τον ρώτησα αν μπορούσε να μου κάνει μια ειδική χάρη. «Ξέρω ότι το μαγαζί, έχει κλείσει για τις γιορτές» είπα, «αλλά θα μπορούσα να προμηθευτώ ένα αντίτυπο μιας Αγίας Γραφής σε σύγχρονη γλώσσα;»

Ήταν πολύ πρόθυμος να με βοηθήσει, ειδικά όταν του εμπιστευθήκα ότι ήταν για τη μητέρα μου για να το πάρει μαζί της στο ναό.

Η Μητέρα και εγώ είχαμε ήσυχα και αγαπημένα Χριστούγεννα μαζί. Το απόγευμα έπρεπε και οι δυο μας να αφήσουμε τη Βομβάη, εκείνη για να πάει πίσω στο ναό του Γκουρού της κι εγώ να πετάξω για την Ελβετία όπου θα παρέδιδα ένα έγγραφο στο Κογκρέσσο της Νεολαίας για Παγκόσμιες Ιεραποστολές, σχετικά με την πρόκληση που παρουσιαζόταν από την αυξανόμενη επιρροή του Ανατολικού μυστικισμού στη Δύση. Καθώς χωρίζαμε, της έδωσα τη Βίβλο τυλιγμένη σε ωραίο Χριστουγεννιάτικο χαρτί.

«Υποσχέσου», είπα με ένα χαμόγελο, «ότι δεν θα το ανοίξεις μέχρι να πας πίσω στο ναό».

«Υπόσχομαι», είπε χαρούμενα, «αλλά νομίζω ότι ήδη ξέρω τι είναι». Το ζύγιζε με το χέρι, και ήμουν σίγουρος ότι νόμιζε πως ήταν ένα κουτί σοκολάτες.

«Όχι, δεν ξέρεις!» είπα μ' ένα γέλιο. «Θα είναι μια πραγματική έκπληξη, αλλά ξέρω ότι θα σου αρέσει».

Λίγες εβδομάδες μετά, ένα γράμμα από τη μητέρα μου με πρόφθασε στην Αμερική. Με λίγα λόγια έλεγε, «Ευχαριστώ πολύ για τη Βίβλο, Ράμπι. Την έχω κάτω από το μαξιλάρι μου και τη διαβάζω κάθε μέρα. Θα ήθελα ν' αφήσω το ναό και να έλθω να ζήσω μαζί σου».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Ράμπι είναι διαρκώς σε κίνηση, κηρύττοντας στη Γερμανία, Γαλλία, Αυστρία, Νότιο Αμερική, Καναδά ... Δεν είναι ένας άνθρωπος που μπορεί εύκολα να τον πιάσεις στο τηλέφωνο. Αλλά αυτή τη φορά τον έπιασα στο γραφείο του στην Ελβετία. Με ενθάρρυνε να έλθω για μια επίσκεψη, με τη βεβαιότητα ότι θα περνούσαμε λίγο καιρό μαζί.

Καθώς το αεροπλάνο προσγειώθηκε στη Ζυρίχη και σταμάτησε στο σταθμό οι σκέψεις μου πήγαν τρία χρόνια πίσω εκείνη την ημέρα στο Παρίσι, όταν ο Ράμπι κι εγώ συναντηθήκαμε για πρώτη φορά. Μου είχε πει μέρος από την αξιοσημείωτη ιστορία του τότε, και εισηγήθηκα ότι έπρεπε να την κάνει γνωστή στον κόσμο – αλλά ποτέ δεν φανταζόμουν ότι θα με άκουγε, πολύ λιγότερο ότι οι δρόμοι μας θα διασταυρώνονταν πάλι ένα χρόνο μετά στη Λωζάνη στο Παγκόσμιο Συνέδριο για τον Ευαγγελισμό. Γίναμε στενοί φίλοι από τότε, αλλά αυτή θα ήταν η πρώτη μου επίσκεψη στο Βάλτσεν-χάουζεν, στα κεντρικά γραφεία της Αδελφότητας Νέα Ζωή.

Ένα πρώιμο μερικό σχέδιο του βιβλίου του είχε σώσει πιθανώς τη ζωή του Ράμπι στα σύνορα Πακιστάν - Ινδίας. Τώρα το χειρόγραφο είχε τελειώσει και θα είχα την ευκαιρία να το επεξεργαστώ μαζί του πριν το δώσει στον εκδότη. Γνωρί-

ζοντας την ιστορία τόσο καλά, ανυπομονούσα να ρωτήσω το Ράμπι τι είχε συμβεί στα χρόνια που μεσολάβησαν σε μερικούς από τους ανθρώπους που αναφέρονται εκεί.

Όταν πέρασα από τον έλεγχο διαβατηρίων με τη βαλίτσα μου μια νέα γυναίκα περίπου είκοσι πέντε με πλησίασε. «Πρέπει να είσθε ο κ. Χαντ», είπε. Με το ύψος μου, τη φαλάκρα, και τη γενειάδα δεν ήταν πολύ δύσκολο να αναγνωρισθώ.

«Ναι, είμαι». Δεν ήταν ακόμα 6 π.μ. και είχα ζητήσει από το Ράμπι να μη με περιμένει κανείς: ήταν πολύ νωρίς, και τέλος πάντων ήξερα να κυκλοφορώ στην Ευρώπη.

«Είμαι η Ρενάτε. Ο Ράμπι είπε ότι ερχόσουν, και προσφέρθηκα να σε πάω μέχρι το σταθμό. Τα λεωφορεία δεν κυκλοφορούν συχνά τόσο πρωί».

«Πολύ ευγενικό εκ μέρους σου... Πραγματικά δεν το περίμενα».

Μέσα στο σπορ αυτοκίνητό της στο δρόμο για το Μπάνχοφ, έκανα την ερώτηση που συνήθιζα: «Πότε έγινες Χριστιανή;»

Αυτή η ερώτηση αποκάλυψε μια από τις πολλές μαγευτικές ιστορίες που ο Ράμπι δεν μου είχε πει. Υπήρχαν πάρα πολλές.

«Συνέβη πριν τρία χρόνια», είπε η Ρενάτε. «Η αδελφή μου η Ίνγκε, μια χωρίς ελπίδα ναρκομανής, ήταν στο νοσοκομείο και πέθαινε από μια αθεράπευτη ασθένεια που κατέστρεφε το αίμα της. Οι γιατροί της έδιναν μόνο λίγες ώρες ζωής. Η μητέρα είχε ήδη κανονίσει για την κηδεία. Τότε εκείνη άκουσε για το Ράμπι και τη δουλειά που έκανε με τους ναρκομανείς».

Ήμουν κρεμασμένος από κάθε λέξη της τώρα. Εδώ ήταν μια ιστορία που ο Ράμπι έπρεπε να βάλει μέσα στο βιβλίο – αλλά φυσικά δεν μπορείς να τα βάλεις όλα. Ούτε η Ρενάτε τα είπε όλα. Έμαθα αργότερα ότι και η δική της ζωή ήταν ένα απελπιστικό μπέρδεμα αλκοολισμού και ελεύθερου σεξ.

«Ο Ράμπι και η ξαδέλφη του Ανάντα ήλθαν στο νοσοκομείο, μίλησαν για το Ευαγγέλιο στην αδελφή μου, και προσευχήθηκαν για κείνη. Άνοιξε την καρδιά της στον Χριστό πριν εκείνοι φύγουν. Προς μεγάλη έκπληξη των γιατρών, η

Ίνγκε γιατρεύτηκε. Εγώ, επίσης έγινα Χριστιανή – στο καφενείο το άλλο θράδυ. Αλλά και η μητέρα μου δέχθηκε τον Χριστό».

Ὡστε η Ανάντα ήταν στην Ευρώπη, και ζούσε ακόμα για τον Χριστό. Αυτό ήταν καλό να το ξέρω.

«Και ο Αμάρ είναι εδώ», πρόσθεσε η Ρενάτε, «σπουδάζει Γερμανικά όπως η Ανάντα και τραγουδάει σε μερικές συναθροίσεις του Ράμπι. Ζει με τους Χέντιγκερ εδώ στη Ζυρίχη».

Οι Χέντιγκερ. Υπήρχαν τόσα πολλά ονόματα, που όλα είχαν κάποιο μέρος στην ιστορία. Ξεφύλλισα τους φακέλλους της μνήμης μου. Ναι, είχαν υποδεχθεί το Ράμπι όταν είχε έρθει στη Ζυρίχη για πρώτη φορά, και τον μεταχειρίστηκαν σαν παιδί τους. Και τώρα είχαν πάρει τον Αμάρ, το μικρότερο γιο της θείας Ρεβάτη, ο οποίος, όπως ο Ράμπι, ήταν ένας πολύ θρησκευόμενος Ινδουϊστής σε μικρή ηλικία. Η Ανάντα και ο Αμάρ είχαν ακολουθήσει το Ράμπι στην Ελβετία. Πιο σπουδαίο, ακόμα ακολουθούσαν τον Χριστό, ακόμα τον υπηρετούσαν μετά από όλα αυτά τα χρόνια. Αυτό ήταν το είδος της πληροφορίας που με ενδιέφερε.

Ελαφρό χιόνι είχε αρχίσει να πέφτει έξω από τη Ζυρίχη. Το δώρο ταξίδι με το τραίνο μέσα από την ωραία Ελβετική εξοχή έφτασε στο αποκορύφωμά του με το απότομο ανέβασμα στο βουνό με ένα μικρό οδοντωτό τραινάκι στο γραφικό χωριό του Βάλτσενχάουζεν. Ήταν πραγματικά υπέροχη εξοχή, ψηλά πάνω από το Μπρέγκεν, της Αυστρίας, και με μια θέα που σου έκοβε την αναπνοή κάτω προς τη Λίμνη Κονστάντς. Σε απάντηση της ερώτησής μου για οδηγίες να βρω την Αδελφότητα Νέα Ζωή, ο οδηγός του τραίνου, που ήταν επίσης σταθμάρχης και εισπράκτορας, μου έδειξε «εκείνο το μεγάλο καφετί σπίτι» κουρνιασμένο πάνω σε μια απότομη πλαγιά, περίπου ένα μίλι μακριά. Προσφέρθηκε να τηλεφωνήσει. Σε λίγα λεπτά ένα VW σταμάτησε μπροστά από το μικρό σταθμό. Ο Ράμπι πήδηξε έξω και έτρεξε να με χαιρετήσει, με τα χέρια απλωμένα, το πρόσωπό του φωτισμένο από εκείνο το ακράτητο χαμόγελο.

Οι σπουδαστές που συνάντησα στο σχολείο μαθητείας στο «μεγάλο καφετί κτίριο» της Νέας Ζωής με εντυπωσίασαν πολύ. Ήσαν σχεδόν όλοι νέοι Χριστιανοί δύο, τριών, τεσσάρων

χρόνων – αλλά με μια εκπληκτική ωριμότητα που φαίνεται να έρχεται πιο γρήγορα σ' αυτούς που αφήνουν τα πάντα για να ακολουθήσουν πραγματικά τον Χριστό. Τα μαθήματα γίνονταν σε μια μεγάλη αίθουσα δίπλα από τα δωμάτια όπου έμεναν και τα γραφεία. Είχαν ακόμα και πισίνα, που τη χρησιμοποιούσαν για βαπτίσεις, με 15 πόντους χιόνι στον πάτο τώρα. Η τάξη και η ικανότητα με την οποία γίνονταν τα πάντα με εντυπωσίασε σχεδόν τόσο όσο και ο ζήλος και η αφοσίωση αυτών που την έκαναν. Αυτοί οι άνθρωποι όχι μόνο είχαν την επιθυμία να εργαστούν για τον Κύριό τους, αλλά το έκαναν με εξυπνάδα και ρεαλισμό. Ο Ράμπι μου είχε πει ότι ο Χάιντς ήταν μεγάλος οργανωτής, αλλά τα πάντα φαίνονταν να λειτουργούν χωρίς τη φανερή εποπτεία του. Δεν υπήρχε προσωπολατρεία, που να μπορούσα να διακρίνω, ούτε εξύμνηση των ιδρυτών.

«Η θεία του Ράμπι Ρεβάτη ήταν εδώ πριν μερικές εβδομάδες», είπε ένας από τους σπουδαστές συμπτωματικά ένα πρωινό στο τραπέζι. Και κάποιος άλλος, λίγο αργότερα, μου έδειξε μια φωτογραφία μιας ελκυστικής και δυναμικής γυναίκας που φορούσε ένα σαρί καθισμένη ανάμεσα στους σπουδαστές, με το πρόσωπό της να λάμπει από ένα χαμόγελο όπως του Ράμπι. Ήταν δύσκολο να τη φανταστώ σαν μια θρησκευόμενη Ινδουίστρια να λατρεύει με φανατισμό την Κάλι, την αιμοδιψή, φονική θεά που ήταν η ευνοούμενή της. *Τι αλλαγή είχε κάνει ο Χριστός!* Αυτή η σκέψη ερχόταν συνεχώς στο μυαλό μου καθώς ο Ράμπι και εγώ επεξεργαζόμαστε την ιστορία μαζί τις επόμενες δέκα μέρες. Ναι, τι διαφορά. Την είδα στο Ράμπι, και άκουσα την αλλαγή που ο Χριστός κατορθώνει καθώς μιλούσαμε για μερικούς από τους άλλους που περιλάμβανε η ιστορία και τον ρωτούσα τι έκαναν τώρα.

«Η θεία Ρεβάτη κερδίζει Ινδουιστές στον Χριστό», μου είπε ο Ράμπι χαρούμενα. «Αγαπά ιδιαίτερος να μεταφέρει το Ευαγγέλιο σε απομακρυσμένα χωριά όπου μιλούν κυρίως Ινδικά. Κάνει συναθροίσεις για παιδιά και γυναίκες και ακόμα έχει προσκληθεί να μιλήσει σε μερικούς από τους ναούς. Φαντάσου να μπορείς να μιλάς για τον Χριστό μέσα σε Ινδουιστικό ναό!»

Είχα ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον να μάθω τι είχε συμβεί σε μια άλλη από τις θείες του – την αδελφή του πατέρα του, Μοχανή. «Έγινε Χριστιανή;» ρώτησα.

Ο Ράμπι κούνησε το κεφάλι του στενόχωρα. «Όχι. Πήγα να τη δω πριν μερικούς μήνες όταν ήμουν τελευταία στο Τρινιδάδ. Δεν έκανε καμιά κίνηση όταν προσπάθησα να της μιλήσω. Έχει γίνει όπως ο πατέρας μου, τον οποίο λάτρευε. Κοιτάζει μόνο χωρίς να λέει τίποτα. Πρέπει να τη φροντίζουν όπως αυτή κάποτε φρόντιζε για κείνον. Θα νόμιζε κανείς ότι το ίδιο πνεύμα που είχε καταλάβει εκείνον τώρα έχει καταλάβει αυτήν».

Και ο Κρίσνα; Έμαθα ότι αποφοίτησε από το Γέηλ και ετοιμάζει το ντοκτορά στο πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ ενώ υπηρετεί σαν βοηθός ποιμένα σε μια ευαγγελική εκκλησία στην περιοχή της Βοστώνης. Ο θεός Λάρυ είναι καθηγητής σε ένα πανεπιστήμιο στην Ανατολική Ακτή των Η.Π.Α., και ο τελευταίος από την οικογένεια που έγινε Χριστιανός. Ήσαν τα γραπτά του C.S. Lewis που έπεισαν το λαμπρό μυαλό του. Έδωσε την καρδιά του στον Χριστό και σταθερά αυξάνει στην πίστη.

Η Σάντρα είναι επίσης στην Ελβετία, για να πλατύνει την νοσοκομειακή της πείρα, και ελπίζει να πάει σύντομα στον ιεραποστολικό αγρό. «Η Σάντη είναι στο Λονδίνο», μου είπε ο Ράμπι, «και ακόμα υπηρετεί τον Κύριο. Και ο Μπρένταν Μπαϊν, ο καλύτερος φίλος μου από τους Νέους για τον Χριστό στο Κολλέγιο Ρόγιαλ Κουήν... είναι γιατρός τώρα, στην Τζαμάικα, με μια καλή οικογένεια, ένας πραγματικά καρποφόρος Χριστιανός, που υπηρετεί τον Κύριο με πολλούς τρόπους».

Καθισμένος στο σαλόνι του σπιτιού που ο Ράμπι μοιράζεται με την Αναλίζ, τον Χάιντς, και τα τρία μικρά παιδιά τους – και διάφορους προσκεκλημένους και μέλη του προσωπικού από καιρού εις καιρόν – κοίταξα πέρα από την όμορφη Λίμνη Κονστάνς στη Γερμανία και την Αυστρία και την Ελβετία, μόλις κάτω από τη δική μας πλευρά, και σκέφθηκα πόσο θαυμάσιο ήταν ότι τόσο πολλοί από αυτούς που ήσαν ένα μέρος της ιστορίας του Ράμπι είχαν σκορπιστεί στα τέσσερα άκρα του κόσμου για να μιλήσουν σε άλλους για τον

Χριστό.

«Τι έγινε η Μόλη;» Ρώτησα με ενδιαφέρον. Για μένα ήταν ο πιο ενδιαφέρων χαρακτήρας. Τι κουράγιο είχε δώσει ο Θεός σ' αυτό το κορίτσι! «Πού είναι τώρα και τι κάνει;»

Ο Ράμπι χαμογέλασε. «Πέρασα λίγες μέρες μαζί με την οικογένειά της κι εκείνη τον περασμένο Ιούνιο στη Νέα Υόρκη. Παντρεύτηκε ένα νέο που άκουσε για το Ευαγγέλιο από τον Κρίσνα. Έχουν δυο χαριτωμένα μικρά. Η Μόλη είναι διπλωματούχος νοσοκόμα και ο άντρας της σπουδάζει Ιατρική. Ετοιμάζονται για το ιεραποστολικό έργο».

«Όλος ο κόσμος είναι ένας ιεραποστολικός αγρός, αδελφέ!» μού είπε ο Χάιντς Στρούπλερ όταν τον συνάντησα για πρώτη φορά. Ήταν ακριβώς όπως τον είχε περιγράψει ο Ράμπι – με το δικό του ενσωματωμένο megaphone, που ήταν η φωνή του, για να κηρύττει οπουδήποτε, ένα μίγμα ενέργειας και ζήλου, εξολοκλήρου αφιερωμένος στον Χριστό. Επιπλέον με μια διάθεση εύθυμη που χαλιναγωγούσε την υπεραφίερωση από του να γίνεται βάρος. «Δεν μπορείς να φανταστείς πόσο ριζοσπαστικές φάνηκαν οι ενέργειές μας στους Ευρωπαίους Χριστιανούς στην αρχή», είπε ο Χάιντς. «Και τι αντίσταση συναντήσαμε στο μήνυμα για αληθινό Χριστιανισμό και υπηρεσία από τις εκκλησίες. Ξέρεις πως οι Ελβετοί και οι Γερμανοί θέλουν να κάνουν τα πάντα με το ρολόι», πρόσθεσε με ένα κλείσιμο του ματιού. «Θυμάμαι κάποτε ο Τζωρτζ Φέρβερ – είναι ένας από τους ιδρυτές της Επιχείρησης Επιστράτευσης – έλεγε αυτά που ο Θεός τον ήθελε να πει χωρίς να ενδιαφέρεται για την ώρα. Τελικά, ένας από τους ποιμένες προσπάθησε να τον σταματήσει. Ήταν όρθιος στο τέλος της αίθουσας και κούναγε το ρολόι του. Ο Τζωρτζ τον κοίταξε και είπε, «Δόξα στον Κύριο! Ο αδελφός εκεί πίσω θέλει να δώσει το ρολόι του για τις ανάγκες στο Μπαγκλαντές!» Αυτό σταμάτησε το κούνημα του ρολογιού, και ο Τζωρτζ συνέχισε λέγοντας για τη μεγάλη ανάγκη να απαρνηθούμε τον εαυτό μας, να σηκώσουμε το Σταυρό, και να ακολουθήσουμε τον Χριστό».

Τα άλλα μέλη του προσωπικού της Αδελφότητας Νέας Ζωής τους οποίους συνάντησα φαίνονταν να έχουν όλοι το ίδιο πάθος να μεταφέρουν το Ευαγγέλιο του Χριστού στον

κόσμο. Ήδη περισσότεροι από 300 νέοι άνθρωποι που είχαν εκπαιδευτεί είχαν φύγει για να δαπανήσουν τις ζωές τους κηρύττοντας τον Χριστό σε πολλές χώρες. Περίπου 85 σπουδαστές είναι στο σχολείο τώρα. Ελπίζουν να επεκταθούν, αλλά όχι να γίνουν τόσο μεγάλοι ώστε να χάσουν την προσωπική επαφή με τον κάθε ένα μαθητή κάτι που είναι τόσο βασικό.

Το πρόσωπο του Ράμπι ακόμα φωτίζεται όποτε μιλάει για τη Μα. Η ζωή της προσευχής που εκείνη ζούσε είχε μεγάλη επίδραση επάνω του. «Είχε πολύ λίγα πράγματα», μου είπε. «Μόνο λίγα ρούχα. Τα μόνα πράγματα που άφησε όταν πέθανε ήταν μερικά μεγάλα κουτιά γεμάτα γράμματα από φίλους και τα πολλά παιδιά και εγγόνια σε όλο τον κόσμο... και κάτι άλλο, το πιο ακριβό απόκτημά της. Ήταν η Βίβλος που της είχε δωρήσει ο Διοναρίν... στη γιορτή της Μητέρας. Εύρισκε μεγάλη παρηγοριά απ' αυτή. Της έδινε ελπίδα ότι είχε γίνει Χριστιανός πριν πεθάνει. Ο θεός Κουμάρ έχει τη Βίβλο στο Λονδίνο τώρα».

Όταν ο Ράμπι μιλάει για το μέλλον, πάντα έρχεται στο ίδιο θέμα: την ανάγκη να πολεμήσει την επίδραση του Ανατολικού μυστικισμού που σαρώνει τη Δύση. Εκατομμύρια που κάποτε πίστευαν στην Ανάσταση του Χριστού, τουλάχιστον σαν ιστορικό γεγονός, τώρα πιστεύουν στη μετεμψύχωση. Η ιδέα ότι ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ ήταν απλώς μια από τις πολλές ενσαρκώσεις του «πνεύματος του Χριστού» που υποτίθεται ότι ήταν και στο Ράμα, Κρίσνα, Βούδδα, μεταξύ άλλων, γίνεται ολοένα και πιο δημοφιλής, στρώνοντας το δρόμο για τον Αντίχριστο, που θα υποκριθεί ότι είναι η τελευταία του ενσάρκωση. Ο προσωπικός Θεός της Βίβλου συγχέεται από πολλούς ανθρώπους, με τις Φυσικές ή Κοσμικές Δυνάμεις ή τους Φυσικούς Νόμους του Μαχαράσι ή τη Βάση της Ύπαρξης του Πωλ Τίλιχ. Είναι όλα Δυτικοποιημένες εκδόσεις του Ινδουϊστικού Βράχμαν.

«Προσεύχομαι για το άνοιγμα ενός Κέντρου Ανατολικών Σπουδών κάπου στην Ελβετία», είπε ο Ράμπι. «Θα ήταν ένα μέρος όπου άνθρωποι που έχουν εξαπατηθεί από τον Υ.Δ. ή τη Γιόγκα ή άλλες μορφές Ανατολικού μυστικισμού όπως Ζεν, Εκανκάρ, EST είναι σχεδόν αμέτρητες – θα μπορούσαν να έλθουν για συμβουλή στο πώς να ξαναβρούν τον εαυτό

τους και να οδηγηθούν στον Χριστό. Και οι Χριστιανοί θα μπορούσαν να σπουδάσουν ώστε να προετοιμασθούν να ομολογούν τον Χριστό σε κείνους που έχουν συνηθίσει σε ένα Ανατολικό τρόπο σκέψης. Υπάρχει μια καινούρια γενιά ανθρώπων στη Δύση τώρα, ιδιαίτερα στα πανεπιστήμια, με τους οποίους ο μέσος Χριστιανός δεν μπορεί να επικοινωνήσει, αλλά χωρίς να το αντιλαμβάνεται. Υπάρχουν εκατομμύρια τέτοιοι Δυτικοί, και ο αριθμός τους αυξάνεται γοργά».

Από το δωμάτιό μου στη σχολή, καθώς παρακολουθούσα το Ράμπι να κατεβαίνει ένα απότομο, χιονισμένο μονοπάτι για μια ακόμα συνεδρίαση επανεξέτασης του χειρογράφου, όλα αυτά μου φαινόταν σα να ήταν όνειρο. Δεν είναι τόσο συνηθισμένο να βλέπεις έναν Ινδό να περπατάει μέσα στη χιονοθύελλα με Ελβετικά σαλέ γύρω γύρω. Με βλέπει να κοιτάζω από το παράθυρο τώρα, με χαιρετάει, και χαμογελάει. Σκέπτομαι το Ράμπι στα δεκάξη του στο Τρινιδάδ, να προσεύχεται εκείνη την «ανόητη» προσευχή – για να του επιτρέψει ο Θεός να κηρύξει το Ευαγγέλιο σε ένα εκατομμύριο ανθρώπους – και αντιλαμβάνομαι ότι έχει κηρύξει σε αρκετά εκατομμύρια μέχρι τώρα.

Ο Ράμπι φθάνει στο δωμάτιό μου χτυπώντας τα πόδια του για να διώξει το χιόνι από τα παπούτσια του βγάζοντας το παλτό, αρχίζει να μιλάει για το μέλλον του Σχολείου και για τη δική του υπηρεσία. Υπάρχει μια βαθιά ικανοποίηση στη φωνή του, και αυτό το αιώνιο χαμόγελο αντανακλά μια εσωτερική ειρήνη που τίποτα δεν φαίνεται ικανό να διαταράξει. Η συζήτηση στρέφεται προς το Κέντρο για Ανατολικές Σπουδές που έχει προταθεί. Λέω του Ράμπι πόσο πολύ συμφωνώ ότι είναι τρομερά απαραίτητο και πόσο καλό θα ήταν αν η μητέρα του, μετά απ' όλα αυτά τα χρόνια στον Ινδουισμό, θα μπορούσε να γίνει μέλος του προσωπικού.

Νεύει αργά. «Αυτό θα ήταν τόσο υπέροχο. Η μητέρα μου πραγματικά ψάχνει για την Αλήθεια, αλλά υπάρχει ακόμα μια πνευματική μάχη που συνεχίζεται. Πρέπει να φύγει μακριά από το Γκουρού της. Προσεύχομαι πάρα πολύ γι' αυτή να ανοίξει την καρδιά της τελείως στον Χριστό – και σύντομα».

«Θα προσεύχομαι για κείνη, και εγώ, αδελφέ!» Υποσχέθηκα.

Είχα ελπίσει τόσο πολύ να συναντήσω τη μητέρα του Ράμπι, έλπιζα ότι θα ήταν στην Ελβετία μέχρι να φθάσω εκεί. Αλλά εκείνη είναι ακόμα στο ναό κοντά στη Βομβάη. Αυτός δεν είναι ο τρόπος που θα έπρεπε να τελειώσει αυτή η ιστορία – αλλά φυσικά δεν έχει τελειώσει.

Νταϊήθ Χαντ

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ΑΒΑΤΑΡ: Στην ευρύτερη έννοια, η ενσάρκωση κάποιου Θεού σε ζωντανή μορφή. Κάθε είδος έχει προφανώς τις δικές του μετενσαρκώσεις. Στη στενότερη έννοια, όμως, ένας Αβατάρ είναι η μετενσάρκωση του Βισνού. Μερικοί Ινδουϊστές επιμένουν ότι ο Βισνού έχει μετενσαρκωθεί αναρίθμητες φορές, ενώ άλλοι διδάσκουν ότι έχει έλθει μετενσαρκωμένος μόνο εννιά φορές: Ως Ψάρι, Χελώνα, Άνθρωπος – Λιοντάρι, Αγριογούρουνο, και, ως Παιδί – Νάνος, Ράμα, Κρίσνα, Βούδδας και Χριστός.

Ο ακριβής ρόλος που ο Αβατάρ παίζει για να φέρει σωτηρία στον άνθρωπο δεν είναι ξεκάθαρος, αλλά ένας Αβατάρ θεωρείται γενικά ότι ενεργεί ως Γκουρού σε κάθε μετενσάρκωση. Πολλοί ορθόδοξοι Ινδουϊστές πιστεύουν ότι ο ΚΑΛΚΙ, ο επόμενος Αβατάρ μετά τον Χριστό, πρόκειται να εμφανισθεί στη γη σε 425.000 χρόνια. Όμως, υπάρχουν εκατοντάδες Γκουρού σήμερα που θεωρούνται από τους οπαδούς τους ότι είναι Αβατάρ.

ΑΡΤΙ: Μια θρησκευτική τελετουργία που γίνεται με την περιστροφή της ιερής φλόγας ή του θυμιάματος καθώς κρατιέται πάνω σε μια πιατέλα με το δεξί χέρι – κάνοντας κύκλους, όπως περιστρέφονται οι δείχτες τους ρολογιού, γύρω από το ομοίωμα ενός Θεού ή άγιου. Αυτό μπορεί να γίνει από κάθε έναν Ινδουϊστή στο δικό του δωμάτιο της προσευχής.

ΑΣΡΑΜ: Από την Ινδική λέξη Ασράμα που δηλώνει τις τέσσερις «φάσεις» στη ζωή του Ινδουϊστή, που γεννήθηκε δυο φορές (υψηλή τάξη): 1) Εφηβική ηλικία σαν άγαμος σπουδαστής της θρησκείας· 2) Παντρεμένος νοικοκύρης με παιδιά· 3) Χρόνος για απόσυρση στο δάσος για αυτοσυγκέντρωση και τελετουργίες· 4) Γεράματα, όταν από κάποιον αναμένεται να απαρνηθεί όλα τα υπάρχοντα, εκτός από ένα κομμάτι ύφασμα, που δένει από τη μέση και κάτω, κι ένα κατσάρολι, να ζει από τη ζητιανιά και να είναι ελεύθερος από κάθε υποχρέωση και τύπους. Ο όρος έχει φθάσει να εφαρμόζεται περισσότερο στην τρίτη «φάση» της ζωής, καθώς και στη μοναδικότητα ενός σοφού. Σήμερα, συνήθως, χρησιμοποιείται για μια θρησκευτική κοινότητα ή μοναστήρι στην Ινδία, συχνά εκεί που πάει να σπουδάσει κάποιος κάτω από έναν Γκουρού και, ακόμα, μερικές Χριστιανικές Οργανώσεις στην Ινδία, αποκαλούν σήμερα τα άσυλά τους «Ασράμ».

ΑΥΤΟ-ΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ: Αυτογνωσία, ο τελικός σκοπός της Ανατολικής Αυτοσυγκέντρωσης (Διαλογισμού) και της Γιόγκα, όποιο όνομα και αν έχει. Απελευθέρωση από την «ψευδαίσθηση», ότι το ατομικό εγώ είναι διάφορο από το Παγκόσμιο Εγώ ή το Βράχμαν. Μέσω της άγνοιας ο άνθρωπος έχει ξεχάσει ποιος πραγματικά είναι και, θεωρεί έτσι τον εαυτό του διαφορετικό από το γείτονα και το Βράχμαν. Μέσω της αυτογνωσίας ελευθερώνεται απ' αυτή την άγνοια της ατομικής ύπαρξης κι επανέρχεται στην Ένωση με το Βράχμαν.

ΑΥΤΟΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ (ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ): Για τους Δυτικούς αυτό σημαίνει περισυλλογή του νου, αλλά για το Μυστικιστή της Ανατολής είναι ακριβώς το αντίθετο, και προκαλείται μεγάλη σύγχυση πάνω σ' αυτό το θέμα στη Δύση.

Η Ανατολική αυτοσυγκέντρωση, (που διδάσκεται σαν Υ.Α., ZEN κ.λπ.)*, είναι μια τεχνική για ν' απαγκιστρώσει κανείς τον εαυτό του από τον κόσμο των πραγμάτων και των ιδεών (από τη Μάγια), με την απελευθέρωση του νου από κάθε εκούσια ή λογική σκέψη. Αυτό τον ανεβάζει σε «ανώτερες» καταστάσεις συ-

* Σημ. Μεταφρ.: Υ.Α. σημαίνει Υπερβατική Αυτοσυγκέντρωση, και Υ.Δ. σημαίνει Υπερβατικός Διαλογισμός.

Zen: είναι μια μορφή Βουδδισμού, που λέει ότι ο φωτισμός έρχεται από την Αυτοσυγκέντρωση και το ένστικτο με λιγότερη εξάρτηση από τις βεδικές γραφές.

ναίσθησης.

Αν και είναι γνωστές στη Δύση κάτω από πολλά ονόματα, ο στόχος κάθε μορφής Αυτοσυγκέντρωσης της Ανατολής είναι η «συνειδητοποίηση» του ανθρώπου στην ενότητα με το Σύμπαν. Είναι η πόρτα στην «ανυπαρξία» που αποκαλείται Νιρβάνα. Γενικά προσφέρεται μεν ως τεχνική «χαλάρωσης», όμως, η Αυτοσυγκέντρωση, στην πραγματικότητα στοχεύει – και σε τελική ανάλυση οδηγεί – στην υποταγή του ανθρώπου σε μυστικές δυνάμεις του αόρατου πνευματικού κόσμου.

ΑΧΙΜΣΑ: Το δόγμα της μη βίας προς κάθε μορφή ζωής. Αφού ο Ινδουϊστής πιστεύει ότι τα έντομα και τα ζώα, μέσω καλής κάρμα, εξελίσσονται προς τα επάνω για να γίνουν άνθρωποι – και ότι άνθρωποι μέσω κακής κάρμα μπορούν να γίνουν ζώα ξανά ή έντομα – θα ήταν ισοδύναμο με φόνο και καννιβαλισμό να σκοτώσει και να φάει ο,τιδήποτε ζωντανό, εκτός από φυτά. Ο Ινδουϊστής πρέπει να είναι χορτοφάγος.

Το δόγμα Αχίμσα, όμως, δεν είναι συνεπές με τις Ινδουϊστικές γραφές και πρακτική. Πολλοί Ινδουϊστές ακόμα προσφέρουν ζώα για θυσίες, και κατά την εξέλιξη της Ιστορίας, οι Ινδουϊστές έχουν επιδείξει όχι λιγότερη ροπή στο να σκοτώνουν τον εχθρό σε πολέμους κι επαναστάσεις, από ανθρώπους που δεν παραδέχονται το δόγμα Αχίμσα. Οι Ινδουϊστές, οπωσδήποτε έχουν συστηματικά αποφύγει να σκοτώνουν τις αγελάδες.

ΒΑΓΚΑΒΑΝΤ-ΓΚΙΤΑ: Βλέπε Μπαγκαβάντ - Γκιτά

ΒΑΓΚΒΑΝ: Βλέπε Μπαγκβάν

ΒΕΔΑΝΤΑ: κυριολεκτικά «το τελικό ή τελευταίο ή το καλύτερο από τις Βέδες». Στην πιο πλατιά έννοια, αναφέρεται στις Ουπανισάδες· στη στενότερη αναφέρεται σ' ένα από τα έξι ορθόδοξα συστήματα Ινδουϊστικής φιλοσοφίας, βασισμένα πάνω στις Ουπανισάδες, που πρωταρχικά διατυπώθηκαν από το φιλόσοφο Μποδοραγιάννα, ο οποίος έζησε περίπου πριν 2000 χρόνια. Η Βεδάντα είναι ανυποχώρητη στις μονιστικές και πανθεϊστικές απόψεις της. Το Βράχμαν είναι το Παν κι η μόνη Πραγματικότητα, όλα τα άλλα είναι αυταπάτη.

Η Εταιρεία Βεδάντα, που ιδρύθηκε από τον Βιβεκανάντα, το διάδοχο του Ραμακρίσνα, με κέντρα σε όλο τον κόσμο, επαγγέλλεται ότι διδάσκει ανοχή για όλες τις θρησκείες. Όμως, η

«Ένωση όλων των θρησκειών», την οποία υιοθετεί, είναι στην πραγματικότητα όχι φιλελεύθερη ή ανοιχτή, αλλά βασισμένη πάνω στον ανυποχώρητο Μονισμό, ο οποίος λέει ότι τα πάντα είναι Ένα.

ΒΕΔΕΣ: Οι αρχικές γραφές του Ινδουισμού, λέγεται ότι είναι μεγαλύτερες από τους θεούς, επειδή αυτές θα υπάρχουν, ακόμη κι όταν οι θεοί θα χαθούν. Πιστεύεται ότι είναι αποκάλυψη από το ίδιο το Βράχμαν, το Απόλυτο, και υπήρξαν στην αιώνια και τέλεια μορφή τους από την αρχή. Οι Βέδες είναι οι: Ριγκβέδα, Γιαχουρβέδα, Σαμαβέδα και Αθαρβαβέδα. Σαν σύνολο έχουν διαιρεθεί σε τέσσερις τάξεις: Οι Μάντρας (μετρικοί ψαλμοί δοξολογίας), οι Βραχμάνας (εγχειρίδιο ιεροτελεστίας και προσευχής για οδηγία του ιερέα), οι Αρανιάκας (ειδική πραγματεία για ερημίτες και άγιους), και, οι Ουπανισάδες (φιλοσοφική Πραγματεία).

ΒΕΔΙΚΑ: Η γλώσσα στην οποία οι Βέδες αρχικά είχαν συνταχθεί, μια αρχαϊκή μορφή Σανσκριτικών, που, επίσης, ονομάζονται Αρχαία Ινδο-Αριανικά. Ως επίθετο σημαίνει, «όπως διδάσκεται ή εξηγείται στις Βέδες».

ΒΡΑΧΜΑ: Να μη γίνει σύγχυση με το Βράχμαν, το οποίο είναι όλοι οι Θεοί σε ένα. Ο Βράχμα, ο Δημιουργός είναι ο πρώτος θεός του Ινδουϊστικού Τριμούρτι (Τριαδικότητας). Οι άλλοι δυο είναι ο Βισνού, ο Διατηρητής, και ο Σίβα, ο καταστροφέας. Υποθετικά κάθε 4.320 εκατομμύρια χρόνια ο Σίβα καταστρέφει τα πάντα. Ο Βράχμα τα δημιουργεί όλα πάλι, και, ο Βισνού ενσαρκώνεται, για να δείξει το δρόμο για το Βράχμαν. Συχνά απεικονίζεται να βγαίνει από τον αφαλό του Βισνού (πράγμα που, όμως, φαίνεται να αντιβαίνει στο ρόλο του σαν Δημιουργού)· ο Βράχμα συνήθως εικονίζεται με τέσσερα κεφάλια και τέσσερα χέρια να κρατάει σκεύη θυσίας, χάντρες προσευχής κι ένα χειρόγραφο.

ΒΡΑΧΜΑΝ: η τελική Πραγματικότητα. Ασώματο, ανέκφραστο, δεν γνωρίζει και δεν μπορεί να γνωρισθεί, γιατί ούτε προσωπικό είναι, ούτε απρόσωπο· και Δημιουργός και όλα όσα έχουν δημιουργηθεί. Το Βράχμαν είναι το Παν και το Παν είναι το Βράχμαν.

Η τελική αλήθεια και η σωτηρία για τον Ινδουϊστή είναι να «εννοήσει» ότι και ο ίδιος είναι Βράχμαν, ότι αυτός και όλο το

σύμπαν είναι ένα και το αυτό ΟΝ. Οποσδήποτε το Βράχμαν δεν είναι ένα ακόμη όνομα για τον Θεό της Βίβλου, αλλά μια αντίληψη ξένη και αντίθετη προς τον Ιουδαιο-Χριστιανικό Θεό. Το Βράχμαν είναι όλα και τίποτε. Περιλαμβάνει καλό και κακό, ζωή και θάνατο, υγεία και αρρώστια και, ακόμα, τη μη πραγματικότητα.

ΒΡΑΧΜΑΝΟΣ: Η ανώτατη Ινδουϊστική τάξη και η πλησιέστερη ανθρώπινη μορφή στο Βράχμαν, μετά από χιλιάδες μετενσαρκώσεις, και επομένως, το ενδιαμέσο μεταξύ του Βράχμαν και των άλλων τάξεων. Για να γίνει κάποιος ιερέας πρέπει να είναι Βραχμάνος. Αυτό δίνει στους Βραχμάνους μεγάλη επιρροή πάνω στις άλλες τάξεις· οποσδήποτε, οι Βραχμάνοι πρέπει να ζουν μια πολύ περισσότερο θρησκευτική ζωή, παρά οι μη-Βραχμάνοι, και κάθε κακή πράξη τιμωρείται πιο βαριά σ' αυτούς παρά στις κατώτερες τάξεις.

Στα Σανσκριτικά η λέξη για την κάστα (τάξη) είναι *θάρνα*, που σημαίνει χρώμα. Οι Βραχμάνοι, πιθανόν, είναι απόγονοι των λευκών Αρίων, οι οποίοι κατέλαβαν την Ινδία και ακόμα και σήμερα το δέρμα των Βραχμάνων είναι γενικά αρκετά πιο ανοιχτό από τις άλλες τάξεις.

ΒΡΑΧΜΑΧΑΡΙΓΙΑ: Κατά κυριολεξία σημαίνει «θρησκευτική ζωή». Η ονομασία έχει δοθεί στην πρώτη από τις τέσσερις φάσεις στη ζωή του Ινδουϊστή της ανώτερης τάξης. Εφόσον αυτή ήταν η εποχή κατά την οποία η σεξουαλική αποχή ήταν υποχρεωτική, η λέξη έφτασε να χρησιμοποιείται και για γεροντότερους θρησκευόμενους Ινδουϊστές, οι οποίοι ζούσαν ακόμα κάτω από αυτό τον όρκο της αγαμίας.

ΓΙΟΓΚΑ: Στην κυριολεξία σημαίνει «ζευγάρωμα» κι αναφέρεται στην ένωση με το Βράχμαν. Υπάρχουν διάφορα είδη και σχολές Γιόγκα, αλλά και διάφορες τεχνικές. Όλες, όμως, έχουν τον ίδιο τελικό σκοπό, την ένωση με το Απόλυτο.

Οι στάσεις κι ο έλεγχος της αναπνοής έχουν σκοπό να βοηθήσουν στην Ανατολικού τύπου αυτοσυγκέντρωση, και, ως μέσον ελέγχου του σώματος στην πειθαρχία του ανθρώπου ν' απαρνηθεί όλες τις επιθυμίες που το σώμα θα μπορούσε διαφορετικά να επιβάλει στο νου.

Η Γιόγκα έχει σχεδιαστεί ειδικά να επιφέρει μια κατάσταση

ύπνωσης, η οποία, υποτίθεται, επιτρέπει στο νου ν' ανέβει ψηλά σε ένωση με το Βράχμαν. Είναι ένα μέσον απομάκρυνσης από τον κόσμο της αυταπάτης κι αναζήτησης της μόνης αληθινής Πραγματικότητας. Εάν κάποιος θελήσει ν' αποκτήσει καλή φυσική κατάσταση μόνο, πρέπει να διαλέξει μάλλον ασκήσεις που είναι μόνο γι' αυτό το σκοπό. Κανένα μέρος της Γιόγκα δεν μπορεί να χωρισθεί από τη φιλοσοφία, που βρίσκεται πίσω απ' αυτή.

ΓΙΟΓΚΙ: Σε κάπως ελεύθερη έννοια πρόκειται για κείνον που έχει επιτύχει κάποια πρόοδο στην εξάσκηση της Γιόγκα, αλλά, στην αληθινή της έννοια αναφέρεται σε κείνον που είναι δάσκαλος της Γιόγκα· αυτό σημαίνει κάποιον που, με την εξάσκηση στη Γιόγκα, έχει επιτύχει την ένωση με το Βράχμαν που είναι κι ο πραγματικός της σκοπός.

Ο αληθινά αυτοσυγκεντρούμενος Γιόγκι έχει αποκόψει τον εαυτό του από κάθε λογική (αισθητή) αντίληψη, συμπεριλαμβάνοντας και την οικογένεια και τους φίλους, αλλά κι όλες τις ανθρώπινες συγγένειες. Υποτίθεται ότι είναι έξω από χώρο και χρόνο, τάξη, χώρα και θρησκεία, και ακόμα, πέρα από το καλό και το κακό.

Όπως ο Κρίσνα είπε στην *Βαγκαβάντ-Γκιτά*, τίποτα δεν έχει αξία για τον Γιόγκι εκτός από την ίδια τη Γιόγκα.

ΓΚΑΤ ή ΓΑΤ: Μια ειδική περιοχή, που είναι ορισμένη για τελετουργικές καύσεις ανθρώπινων σωμάτων. Υπάρχουν πολλά τέτοια μέρη σε όλη την Ινδία, αλλά τα πιο δημοφιλή και ιερά είναι αυτά κοντά σε ορισμένες «ιερές» πόλεις, όπως το Μπεναρές, κατά μήκος στις όχθες του Γάγγη, επειδή είναι πιο εύκολο να σκορπιστεί η στάχτη στο ιερό ποτάμι.

ΓΚΙ: Λάδι που γίνεται από βούτυρο, χρησιμοποιείται για τελετουργικούς σκοπούς και θεωρείται πολύ ιερό, γιατί προέρχεται από την Αγελάδα, το ιερότερο από όλα τα πλάσματα.

ΓΚΟΥΡΟΥ: Κατά κυριολεξία σημαίνει «δάσκαλος», αλλά, με την έννοια ότι είναι εκδήλωση του Βράχμαν. Τεχνικά, οι Ινδουϊστικές γραφές δεν μπορούν να γίνουν αντιληπτές μόνο με το διάβασμα, αλλά, πρέπει να διδαχθούν από έναν Γκουρού, που κι ο ίδιος έχει μαθητέψει στα πόδια κάποιου Γκουρού. Κάθε Ινδουϊστής πρέπει ν' ακολουθεί έναν Γκουρού, για να καταφέρει να

φτάσει σε αυτογνωσία. Είναι μέσω των Γκουρού που η αρχαία σοφία των σοφών περνάει στις επόμενες γενεές. (Πολλοί σπουδαστές της Βίβλου βρίσκουν καταπληκτική σχέση μεταξύ αυτής της αντίληψης της πνευματικής διαφώτισης μέσω της γνώσης και του Δένδρου της Γνώσης, που έφερε την πτώση του ανθρώπου στην Εδέμ).

Ο Γκουρού λατρεύεται και μετά θάνατο και θεωρείται από πολλούς Ινδουϊστές ότι επικοινωνεί μαζί τους πιο δυνατά από πριν όταν φύγει από αυτή τη ζωή, και βρίσκεται, καθώς υποτίθεται, σε ανώτερα επίπεδα ύπαρξης. Γι' αυτό, ο τάφος ενός Γκουρού θεωρείται από πολλούς ότι είναι ο ιδεώδης τόπος για αυτοσυγκέντρωση.

ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ: Βλέπε Αυτοσυγκέντρωση.

ΙΝΔΟΥΪΣΜΟΣ: Η κυριότερη θρησκεία της Ινδίας, η οποία περιέχει τόσες πολλές διαφορετικές κι αντικρουόμενες δοξασίες, ώστε είναι αδύνατο να προσδιοριστούν. Ο Ινδουϊστής μπορεί να είναι Πανθειστής, Πολυθειστής, Μονοθειστής, Αγνωστικιστής ή, κι ακόμα, και άθεος· με ενδιαφέρον για την ηθική ή κι αδιάφορος· δυαρχικός, πλουραλιστής ή μονιστής, τακτικός στους ναούς και στη λατρεία των διάφορων θεών ή και χωρίς θρησκευτικά καθήκοντα – και, όμως, να αποκαλείται Ινδουϊστής.

Ο Ινδουϊστής λέει ότι αγκαλιάζει και δέχεται όλες τις θρησκευτικές δοξασίες, αλλά, κάθε θρησκεία που μ' αυτό τον τρόπο αγκαλιάζεται γίνεται μέρος του Ινδουϊσμού. Ο συγκρητιστής προσπαθεί ναβάλει τον Χριστιανισμό μέσα σ' αυτό το «αγκάλιασμα, που ισοπεδώνει» αλλά, είναι σαφές ότι, ο Θεός της Βίβλου δεν είναι το Βράχμαν, ο Ουρανός δεν είναι η Νιρβάνα, ότι ο Ιησούς Χριστός δεν είναι απλά μια ενσάρκωση του Βισνού και, ότι η σωτηρία του Θεού κατά χάρη μέσω της πίστης στο θάνατο του Χριστού για τις αμαρτίες μας, και, η ανάστασή Του, αντιτίθενται στην όλη διδασκαλία του Ινδουϊσμού.

ΚΑΡΜΑ: Για τον Ινδουϊστή, η Κάρμα είναι ο τελικός Νόμος του προορισμού ή η μοίρα. Το δόγμα διδάσκει ότι για κάθε ηθική ή πνευματική σκέψη, λέξη ή πράξη, η Κάρμα παράγει ένα αναπόφευκτο αποτέλεσμα. Προφανώς αυτό δεν θα μπορούσε να υποφερθεί σε μια και μόνη ζωή· έτσι, η Κάρμα απαιτεί τη μετενσάρκωση. Τα περιστατικά κι οι καταστάσεις κάθε διαδοχικής γέννη-

σης, και τα γεγονότα κάθε διαδοχικής ζωής, είναι, καθώς δέχονται, καθορισμένα απόλυτα από τη συμπεριφορά στην ίδια ηλικία σε προηγούμενες ζωές. Δεν υπάρχει συγχώρηση στην Κάρμα. Καθένας πρέπει να υποφέρει για τις πράξεις του.

ΚΑΣΤΑ: Κοινωνική Τάξη: Πρόκειται για ένα δόγμα, που εφευρέθηκε από τους Άριους ιδρυτές του Ινδουισμού για να κρατούν τους μελαμψούς Δραβιδιανούς, σε ήρεμη υποταγή όταν πια τους είχαν νικήσει κι έγιναν κατακτητές. Οι Βέδες διδάσκουν ότι, οι τέσσερις κάστες (τάξεις) – Βραχμάνοι, Κσατρίγια, Βαϊσιγια και Σούντρα – αρχικά είχαν θγει από τέσσερα μέρη του σώματος του Βράχμα: Οι Βραχμάνοι, από το κεφάλι και, οι άλλοι, από προοδευτικά κατώτερα μέρη. Τα δόγματα της Κάρμα και της μετενσάρκωσης ακολούθησαν αυτή την αντίληψη φυσιολογικά, διδάσκοντας ότι, αυτοί από τις κατώτερες τάξεις, με το να αποδεχθούν τη μοίρα τους αδιαμαρτύρητα, μπορούν να βελτιώσουν τις πράξεις τους και έτσι να ελπίζουν σε μια ανώτερη μετενσάρκωση την επόμενη φορά.

Οι Πάριοι* ήσαν κάτω από κάθε τάξη και έτσι έξω από το θρησκευτικό σύστημα του Ινδουισμού. Όταν οι Μουσουλμάνοι εισέβαλαν στην Ινδία, οι Πάριοι προσηλυτίστηκαν πιο εύκολα αφού ο Ισλαμισμός τους πρόσφερε άμεση αναγνώριση. Οι περισσότεροι από τους Χριστιανούς της Ινδίας είναι απόγονοι των Πάριων και πολλοί απ' αυτούς ονομάζονται Χριστιανοί, μόνο και μόνο για να υψώσουν τους εαυτούς τους πάνω από την οικογένεια των Πάριων.

ΚΡΙΣΝΑ: Ο πιο λαοφιλής κι αγαπημένος θεός των Ινδουϊστών, που έγινε θέμα αμέτρητων μύθων, από τους οποίους πολλοί είναι ερωτικοί. Ο Κρίσνα είναι ο πιο γνωστός από τους Ινδουϊστικούς θεούς στη Δύση εξαιτίας του ιεραποστολικού ζήλου των οπαδών που υπάρχουν στις κυριότερες πόλεις και τραγουδούν, χορεύοντας το «Χάρε Κρίσνα». Ελπίζουν να φτάσουν στην ευτυχία και τη σωτηρία, με το να ψάλλουν ακατάπαυστα τη Μάντρα: «Χάρε Κρίσνα, Χάρε Κρίσνα, Χάρε Ράμα, Χάρε Ράμα, Χάρε Χάρε Χάρε». Σαν τον Ράμα, ο Κρίσνα υποτίθεται ότι είναι μια από τις ενσαρκώσεις του Βισνού.

* Σημ. τ. Μεταφρ: Θεωρούντο οι απόβλητοι, αφού ήσαν έξω από τις τέσσερις κάστες κι επομένως, ακάθαρτοι. Αυτούς ούτε να τους αγγίζουν επιτρεπόταν, γι' αυτό στην Αγγλική ονομάζονται «Μη εγγίσιμοι».

ΚΟΥΝΤΑΛΙΝΙ: Κατά κυριολεξία σημαίνει «Περιτυλιγμένη» κι είναι το όνομα μιας θεάς, που συμβολίζεται από ένα φίδι, από τριάμιση περιτυλίγματα, και το οποίο κοιμάται με την ουρά στο στόμα του. Αυτή η θεά, ή «όφιος της ζωής, της φωτιάς και της σοφίας» υποθέτουν ότι κατοικεί μέσα στο σώμα του ανθρώπου, κοντά στη βάση της σπονδυλικής στήλης. Όταν ξυπνήσει, χωρίς κατάλληλο έλεγχο, μαίνεται σαν τρομερό φίδι, μέσα στον άνθρωπο, με μια δύναμη που είναι αδύνατο να αντισταθεί κανείς.

Λέγεται ότι, χωρίς κατάλληλο έλεγχο, η Κουνταλίνι παράγει υπερφυσικές ψυχοσωματικές δυνάμεις, που έχουν την πηγή τους σε δαιμονικά όντα, και οδηγούν τελικά σε ηθική, πνευματική και φυσική καταστροφή. Ωστόσο αυτή τη δύναμη της Κουνταλίνι είναι που η αυτοσυγκέντρωση κι η Γιόγκα σκοπεύουν να ξυπνήσουν και να ελέγξουν. Προχωρημένοι σπουδαστές σε Υ.Α. (Υπερβατική Αυτοσυγκέντρωση), καθώς κι άλλους τύπους αυτοσυγκέντρωσης, που τώρα χρησιμοποιούν στη Δύση, είχαν μάλιστα εμπειρίες της Κουνταλίνι.

ΛΙΝΓΚΑΜ: Όρος που χρησιμοποιείται για το φαλλικό έμβλημα του θεού Σίβα. Υπάρχουν αποδείξεις λατρείας του Λίνγκαμ στην κοιλάδα του Ινδού, που χρονολογικά προηγούνται της εισβολής των Αρίων. Αρχικά, ενώ γελοιοποιήθηκε από τους Άριους εισβολείς, η λατρεία αυτού του ερωτικού συμβόλου αργότερα υιοθετήθηκε κι απ' αυτούς. Παρόλο που συνδέεται με μορφές λατρείας της γονιμότητας, Ταντρισμό και θρησκευτικές ιεροτελεστίες, που αφορούν σεξουαλικές διαστροφές, το έμβλημα του Σίβα είναι πρωταρχικό αντικείμενο λατρείας σε κάθε σχεδόν Ινδουϊστικό ναό και όχι μόνο σ' αυτούς που είναι αφιερωμένοι αποκλειστικά στον Σίβα.

ΛΟΤΑ: Μικρή ορειχάλκινη κούπα, από την οποία «ιερό» νερό χύνεται ή ραντίζεται ή πίνεται σε διάφορες θρησκευτικές τελετές.

ΜΑΧΑΒΑΡΑΤΑ: Ένα από τα δυο μεγάλα επικά ποιήματα στις Ινδουϊστικές γραφές, το άλλο είναι το *Ραμαγιάννα*. Αποτελείται από 110 χιλιάδες δίστηλα, είναι τρεις φορές μεγαλύτερο από τη Χριστιανική Βίβλο και έτσι, το πιο μεγάλο ποίημα στον κόσμο. Ήταν εργασία αμέτρητων ποιητών και συντακτών, οι οποίοι έκαναν συνεχώς προσθέσεις, απαλείψεις και μετατροπές, κατά την αρέσκειά τους. Τα δόγματά του είναι ασαφή και, συχνά, αντι-

κρουόμενα. Όμως, θεωρούνται ακόμα από τους Ινδουϊστές ιερές γραφές.

ΜΑΝΤΙΡ: Μια ακόμα λέξη για τον Ινδουϊστικό ναό.

ΜΑΝΤΡΑ: Ηχητικό σύμβολο από μια ή περισσότερες συλλαβές, χρησιμοποιούμενο συχνά για να επιφέρει μυστικιστική κατάσταση. Πρέπει να διδαχτεί από τη ζωντανή φωνή ενός Γκουρού και δεν μπορεί να μαθευτεί με άλλο τρόπο. Δεν είναι ανάγκη να καταλάβει κανείς τη σημασία της Μάντρα. Η δύναμη είναι στην επανάληψη του ήχου. Λέγεται ότι περικλείει ένα πνεύμα ή θεότητα και η επανάληψη της Μάντρα, καλεί αυτό το πνευματικό ον κοντά σε αυτόν που την επαναλαμβάνει. Έτσι η Μάντρα από τη μια μεριά προσκαλεί ένα ον να μπει μέσα σ' αυτόν που τη χρησιμοποιεί, και, από την άλλη, δημιουργεί την παθητική κατάσταση στον αυτοσυγκεντρούμενο να δεχθεί την είσοδο αυτού του πνευματικού όντος.

ΜΑΓΙΑ: Η Ινδουϊστική εξήγηση για την ύπαρξη ολόκληρου του σύμπαντος, τόσο του πνεύματος όσο και του σώματος, όπως την καταλαβαίνει ο άνθρωπος. Εφόσον το Βράχμαν είναι η μόνη Πραγματικότητα κάθε τι άλλο είναι αυταπάτη, που εκπέμπεται από τον Βράχμα, το Δημιουργό, όπως η θερμότητα από τη φωτιά. Η άγνοια του ανθρώπου αποτυχαίνει να δει τη μια πραγματικότητα και, έτσι, δέχεται την αυταπάτη ή το φανταστικό σύμπαν σχημάτων, πόνου και θλίψης. Η σωτηρία έρχεται μέσω του φωτισμού, ο οποίος και διασκορπίζει την αυταπάτη. Αφού το Σύμπαν φαίνεται το ίδιο σε όλους τους παρατηρητές κι ακολουθεί ορισμένους νόμους, μερικές Ινδουϊστικές αιρέσεις διδάσκουν ότι, η μάγια είναι πραγματικά ένα όνειρο των θεών, και, οι άνθρωποι προσθέτουν μόνο την προσωπική τους αίσθηση τλαιπωρίας.

ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΑ: Η κατάσταση που επιτυγχάνεται όταν η αυταπάτη της ύπαρξης, μακριά από το Βράχμαν – το οποίο είναι Αγνή Ύπαρξη – Γνώση – Μακαριότητα – έχει εξαφανιστεί μέσω της αυτοσυγκέντρωσης και του φωτισμού και, όλες οι επιθυμίες έχουν πάψει. Εφόσον αυτή η κατάσταση λέγεται ότι είναι πέρα από πόνο ή ευχαρίστηση, ο Βούδδας, ο οποίος μεγάλωσε Ινδουϊστής, τη θεωρούσε σαν «εκμηδένιση» και την αποκαλούσε, επίσης «NIPBANA».

ΜΟΚΣΑ: Απελευθέρωση από τον κύκλο της μετενσάρκωσης, με την είσοδο στην ανώτατη κατάσταση ύπαρξης, που κατορθώνεται από εκείνους που έχουν ξεφύγει από το σύμπαν της Μάγια κι έχουν φτάσει σε ενότητα με το Βράχμαν. Οι Ινδουϊστές προσμένουν τη Μόκσα ως το τέλος του πόνου και της ταλαιπωρίας, που η μετενσάρκωση έχει σωρεύσει επάνω τους από τη μια ζωή στην άλλη. Όμως, σύμφωνα με τους ορθόδοξους Ινδουϊστές δεν υπάρχει τελική φυγή, και, ο άνθρωπος πρέπει τελικά να ξαναμπει στον κύκλο των γεννήσεων και των θανάτων. Εφόσον κάποτε υπήρχε μόνο το Βράχμαν, σύμφωνα με τις Ινδουϊστικές γραφές, δεν ωφελεί να επανέλθεις σ' αυτό. Η Μόκσα είναι μόνο προσωρινή ξεκούραση, ένας άλλος σταθμός στον «Τροχό» που γυρίζει διαρκώς ολόγυρα, χωρίς τελειωμό επαναλαμβάνοντας αυτό τον ίδιο κύκλο κάθε 4.320 εκατομμύρια χρόνια.

ΜΠΑΡΑΧΙ: Σημαίνει «Δώδεκα», μια θρησκευτική τελετή που γίνεται τη δωδέκατη ημέρα μετά τη γέννηση του άρρενα Βραχμάνου, κατά την οποία οι Παντίτ κι οι αστρολόγοι κάνουν προγνώσεις, οι οποίες αφορούν το μέλλον του παιδιού.

ΜΠΑΓΚΑΒΑΝΤ-ΓΚΙΤΑ: Το πιο δημοφιλές από τα Ινδουϊστικά γραπτά, τμήμα του *Μαχαβαράτα*, και το πιο διαβασμένο, από κάθε Ινδουϊστικό ιερό βιβλίο σε Ανατολή ή Δύση. Γνωστό ως «ο Ύμνος του Κυρίου» και, που συχνά, αποκαλείται «το Ευαγγέλιο του Ινδουισμού», η *Γκίτα* είναι ένας διάλογος ανάμεσα στον πολεμιστή Αρτζιούνα, και δειλιάζει να σκοτώσει τους συγγενείς του, που συναντάει στον πόλεμο, και τον ενσαρκωμένο Θεό Κρίσνα, ο οποίος οδηγεί το άρμα του και τον εμψυχώνει να κάνει το καθήκον του, σαν καλός και γενναίος Πολεμιστής.

ΜΠΑΓΚΒΑΝ: Ινδική λέξη για τον Θεό ή τον Κύριο.

ΜΠΑΪ: Κυριολεκτικά σημαίνει «Αδελφός». Είναι όρος τιμής που δίνεται σε κάποιον που είναι όμοιος μ' αυτόν. Σπάνια ένας ηλικιωμένος θρήσκος Ινδουϊστής θα χρησιμοποιούσε αυτόν τον όρο, απευθυνόμενος σ' ένα νεαρό άτομο, πάντως ποτέ σ' ένα παιδί. Επομένως, όταν ο Γκοσίν άρχισε να απευθύνεται στον Ράμπι κατ' αυτόν τον τρόπο ήταν μια ένδειξη ότι είχε μεταφέρει σ' αυτόν την τιμή και το σεβασμό που είχε για τον πατέρα του.

ΜΠΑΤΖΑΝΣ: Τραγούδια λατρευτικής αγάπης, που χρησιμοποιούνται στη λατρεία των θεών.

NAMASTE: Κοινός Ινδουϊστικός χαιρετισμός, που για μερικούς σημαίνει απλά, «Γειά σου», συνοδεύεται δε από το σφίξιμο των χεριών και μια ευγενική υπόκλιση, σε αναγνώριση του Παγκόσμιου Εγώ, που βρίσκεται μέσα σε όλους τους ανθρώπους.

NIPBANA: Η λέξη σημαίνει «φύσημα», όπως όταν σθήνουμε ένα κερί. Νιρβάνα είναι «ο παράδεισος», τόσο για τους Ινδουϊστές όσο και για τους Βουδδιστές, παρ' ότι οι πολλές αιρέσεις τους έχουν διαφορετικές ιδέες περί του τι είναι και πώς μπορεί κανείς να τη φτάσει. Υποθετικά δεν είναι ούτε τόπος ούτε κατάσταση και υπάρχει μέσα σε όλους, περιμένοντας τον καθένα μέχρι να τη «συνειδητοποιήσει». Είναι μηδενισμός, ή η μακαριότητα που έρχεται από το να μη μπορεί κανείς πλέον να αισθανθεί μέσω της εκμηδένισης πόνο ή ευχαρίστηση, της προσωπικής ύπαρξης, μέχρι ν' απορροφηθεί μέσα στο καθαρό ΟΝ.

ΝΓΙΑΣΑ: Η τελετουργική πράξη του καλέσματος μιας θεότητας να μπει στο σώμα του λατρευτή με επίθεση των χεριών κάποιου, (συνήθως, Γιόγκι ή Γκουρού), πάνω στο μέτωπο, τους ώμους και στήθος, κ.λπ. ενώ επαναλαμβάνεται μια Μάντρα. Η επανάληψη της Μάντρα είναι σχεδιασμένη να μεταμορφώσει τον λατρευτή στην ομοιότητα της θεότητας, που περικλείεται στη δόνηση ή τον ήχο της Μάντρα. Η Νγιάσα έχει σκοπό να δυναμώσει αυτή την ενέργεια.

ΝΤΕΒΑΤΑΣ: Οι θεότητες ή οι θεοί.

ΝΤΑΚΣΙΝΑ: Ένα από τα πολλά ονόματα του Σίβα, που σημαίνει «δεξιά» και, γι' αυτό όταν δίνονται χρήματα στους Βραχμάνους σαν προσφορά, πρέπει να δίνονται με το δεξί χέρι.

ΝΤΑΡΜΑ: Ο σωστός τρόπος ζωής για έναν Ινδουϊστή. Δεν είναι κάτι το απόλυτο, διαφέρει δε όχι μόνο για κάθε τάξη, αλλά και για κάθε πρόσωπο και πρέπει καθένας να την ανακαλύψει για τον εαυτό του. Δεν είναι μια ηθική αρχή, περιέχει όμως ορισμένο σύστημα κανόνων, που, υποτίθεται οδηγούν ένα πρόσωπο σε μυστική σύνδεση με το Βράχμαν, αλλά που δεν σχετίζονται, αναγκαστικά και με την ηθική αναγνώριση του σωστού ή λανθασμένου, το οποίο είναι σύμφυτο με την ανθρώπινη συνείδηση. Η Ντάρμα κάποιου μπορεί, στην πραγματικότητα, να είναι πάνω από το σωστό ή το λανθασμένο.

ΝΤΕΓΙΑ: Μικρή κούπα από πηλό, μ' ένα προεξέχον χείλος που συνήθως, περιέχει Γκι (βλ. λέξη), ή κάποιο άλλο είδος λαδιού, κι ένα φυτίλι, το οποίο πρέπει να είναι αναμμένο κατά τις θρησκευτικές τελετές και τις ειδικές γιορτές.

ΝΤΟΤΙ: Ένα μακρύ ύφασμα, το οποίο ο άντρας τυλίγει γύρω του σαν φούστα. Κανονικά, κρέμεται σχεδόν μέχρι το έδαφος, αλλά όταν κάνει ζέστη ή όταν εκτελεί βαριές εργασίες, μπορεί ν' αναδιπλώνει το κράσπεδο προς τη μέση, μειώνοντας έτσι το μήκος στο ήμισυ. Μερικοί τραβούν το ύφασμα που κρέμεται ανάμεσα στα πόδια τους και μετατρέπουν τη φούστα σε ένα είδος πανταλόνι, που μοιάζει με σακούλα. Παρόλο που στις πόλεις πολλοί Ινδοί τώρα φορούν Δυτικά ρούχα, το Ντότι συνηθίζεται ακόμα στα χωριά. Επιπλέον και στις πόλεις, οι άγιοι άνθρωποι και οι ιερείς, γενικά, φορούν ένα Ντότι, συχνά μάλιστα, κάτω από το σακάκι.

ΟΜΠΕΑ ΜΑΝ: Πρόκειται για το Ινδουϊστικό αντίστοιχο του μάγου, ο οποίος, γενικά θεωρείται ότι έχει στην εξουσία του τις δυνάμεις των δαιμόνων κι άλλες κατώτερες οντότητες τις οποίες χρησιμοποιεί, επί πληρωμή, για να εκπληρώνει τις επιθυμίες αυτών, που έρχονται και του ζητούν βοήθεια.

ΟΥΠΑΝΙΣΑΔΕΣ: Στην κυριολεξία σημαίνουν, «καθισμένος – κοντά». Η ονομασία δόθηκε σε ένα τμήμα των Ινδουϊστικών γραφών, που περιέχει ορισμένες μυστικιστικές διδασκαλίες, οι οποίες υπέθεταν ότι είχαν παραδοθεί αρχικά από αρχαίους Γκουρού σε εκλεκτούς μαθητές, που τους είχαν επιτρέψει να καθήσουν κοντά τους για καθοδήγηση.

Ενώ οι Ουπανισάδες χρονολογούνται από το 400 π.Χ. και δεν θεωρήθηκαν αρχικά μέρος του Βεδικού κανόνα, έγιναν ωστόσο αποδεκτές σαν τέτοιες μόλις τα τελευταία χρόνια.

Η φιλοσοφία των Ουπανισάδων είναι εσωτερική και γίνεται καταληπτή μόνο από λίγους. Καλύπτουν μια ποικιλία περιπλοκών θεμάτων, από τη φύση του Θεού και του ανθρώπου μέχρι το σκοπό της ύπαρξης και της τελικής σωτηρίας. Οι Ουπανισάδες προσπαθούν να λύσουν όλα τα προβλήματα με μια μόνο θέση, η οποία διαπερνά όλες αυτές. Αυτή παραδέχεται την ταυτότητα της ατομικής ψυχής (άτμαν) με την Παγκόσμια Ψυχή (Βράχμαν) και την ουσιαστική ενότητα των πάντων σαν κάτι ενι-

αίο. Μια από τις πιο γνωστές εκφράσεις αυτού του δόγματος βρίσκεται στη διδασκαλία του Ουδδαλάκα προς τον γιο του Σβετακέτου στην Ουπανισάδα Χαντογκιγιά: «Η λεπτή ουσία είναι παγκόσμια διαχυμένη σε όλα τα πράγματα, όπου και να βρεθούν· είναι το αληθινό Εγώ. Και, Σβετακέτου, αυτό είσαι εσύ!»

ΠΑΝΤΙΤ: Βραχμάνος, ο οποίος είναι ειδικά σπουδασμένος στον Ινδουισμό, κι ο οποίος μπορεί να μεταδώσει αυτή τη γνώση προς ωφέλεια των άλλων, με μια συμβουλή για το μέλλον ή με τη μεσιτεία του στους θεούς. Όλοι οι Βραχμάνοι δεν είναι ιερείς ή Παντίτ. Παρ' ότι κάθε Βραχμάνος είναι αυτόματα ικανός – λόγω της καταγωγής του – να γίνει Παντίτ. Εντούτοις, όλοι τους δεν αφιερώνουν τους εαυτούς τους αρκετά στη θρησκεία, ώστε να γίνουν Παντίτ. Έτσι οι περισσότεροι Βραχμάνοι στην Ινδία, σήμερα, ακολουθούν άλλα επαγγέλματα.

ΠΟΥΤΖΙΑ: Κυριολεκτικά, σημαίνει «λατρεία». Κι η λέξη κι ο τύπος της λατρείας που χρησιμοποιείται έχουν ρίζα Δραβιδική. Υιοθετήθηκε σαν όρος για κάθε τελετουργική και γιορταστική λατρεία, σαν συνήθεια των Αρίων στις ζωοθυσίες, συμπεριλαμβάνοντας και την επάλειψη του θυσιαστηρίου με αίμα. Σταδιακά υποχώρησε κάτω από την πίεση του Βουδδισμού στη μη χρήση θίας, σύμφωνα με τη Δραβιδική πρακτική της προσφοράς λουλουδιών και το σημάδεμα των λατρευτών με κρέμα σανταλόξυλου. Μαζί με τα λουλούδια, νέες μορφές της Ινδουϊστικής Πούτζια, που εκτελούνται σε ναούς κι ιδιωτικά σπίτια, περιέχουν γενικά προσφορές από φρούτα, ρούχα, νερό και χρήματα.

ΡΑΜΑ: Η ενσάρκωση του Βισνού, του οποίου η ζωή είναι το θέμα του έπους *Ραμαγιάνα*. Για τον Ινδουϊστή, ο Ράμα συμπεριφέρεται πάντοτε με τη μεγαλύτερη ευγένεια, και, είναι ο ιδεώδης άντρας. Η γυναίκα του, Σίτα, είναι η ιδεώδης γυναίκα. Κάθε Ινδουϊστική αίρεση σέβεται τον Ράμα και το όνομά του είναι από τα συνηθέστερα που δίνονται στα παιδιά των Ινδών. Όλοι οι Ινδουϊστές θα ήθελαν να πεθάνουν με το όνομα του Ράμα στα χείλη τους. Όταν, ο Μαχάτμα Γκάντι έπεσε θανάσιμα τραυματισμένος από τον Ινδουϊστή δολοφόνο του μπουρμούρισε «Ω, ΡΑΜΑ! Ω, ΡΑΜΑ!»

ΡΑΜΑΓΙΑΝΑ: Κυριολεκτικά σημαίνει, «οι μεταβάσεις του Ράμα», είναι ένα από τα δυο μεγάλα Ινδουϊστικά επικά ποιήματα, (αποτε-

λούμενο από εφτά βιβλία), όπου εκτίθεται η ανθρώπινη ζωή του θεού Ράμα, η μετενσάρκωση του Βισνού. Πιθανότατα, δυνατό επηρεασμένο από Βουδδιστές συντάκτες, ήταν αρχικά σε διάφορες εκδόσεις· σήμερα, υπάρχει σε τρεις επίσημες εκδόσεις, που κάθε μια είναι διαφορετική από τις άλλες σε μερικές λεπτομέρειες, κι είναι, γενικά αναγνωρισμένες στην Ινδία.

ΡΙΓΚΒΕΔΑ: Η πιο σπουδαία και σεβάσμια από τις τέσσερις Βέδες (αλλ' όχι κι η αρχαιότερη). Μια συλλογή από διάφορους παλιούς μύθους, ψαλμωδίες (Μάντρας) και ύμνους, χωρισμένη σε δέκα βιβλία. Οι ύμνοι της, γενικά στερεότυποι και ξεροί, εκφράζουν δοξολογίες για πολλούς αρχέγονους θεούς της Φύσης. Οι ιερατικές προσευχές είναι εγωιστικού και σαρκικού χαρακτήρα, που σπάνια εκφράζουν τον πόθο για πνευματική σοφία, αλλά κυρίως για κρασί, γυναίκες, πλούτο κι επιρροή.

ΣΑΝΑΝ: Μαλακή, αρωματική κρέμα σανταλόξυλου, που χρησιμοποιείται για να κάνουν διακριτικά της κοινωνικής τάξης και τελετουργικά σημεία για θρησκευτικούς σκοπούς, τόσο στους θεούς όσο και στους λατρευτές, γενικά, πάνω στο μέτωπο και στο λαιμό ή μόνο στο λαιμό.

ΣΑΝΓΙΑΣΙ: Θρησκευόμενος Ινδουϊστής, στην τέταρτη φάση της ζωής του, ο οποίος, έχοντας απαρνηθεί τα πάντα, είναι πλέον πάνω από νόμους κι ιεροτελεστίες και κρατάει τον εαυτό του μακριά από την κοινωνία και τις τελετές. Εάν δεν ανήκει σε καμιά ειδική τάξη, αλλά είναι ανεξάρτητος, μπορεί να αποκαλείται Σαντού, ή θα μπορούσε να αποκαλείται Γιόγκι, εάν είναι δάσκαλος της Γιόγκα.

ΣΑΚΤΙ ΠΑΤ: Όρος που χρησιμοποιείται για το άγγιγμα του Γκουρού, συνήθως από το χέρι του στο μέτωπο του λατρευτή, το οποίο παράγει υπερφυσικά αποτελέσματα. «Σάκτι» κατά κυριολεξία σημαίνει δύναμη· και με το να δίνει το Σάκτι - Πατ ο Γκουρού γίνεται κανάλι αρχικής δύναμης, της κοσμικής δύναμης, που υποθαστάζει το Σύμπαν, ενσωματωμένη στη θεά Σάκτι, τη σύντροφό του Σίβα. Το υπερφυσικό αποτέλεσμα του Σάκτι, με το άγγιγμα του Γκουρού, μπορεί να ρίξει το λατρευτή στο έδαφος ή μπορεί να τον κάνει να δει ένα λαμπρό φως και να πάρει την πείρα του φωτισμού ή εσωτερικού φωτισμού, ή να έχει κάποια άλλη μυστικιστική ή ψυχοσωματική εμπειρία.

ΣΑΝΤΓΙΑ: Ο θεός του λυκόφωτος, όνομα που δίνεται επίσης στην πρωινή, μεσημεριανή και βραδυνή προσευχή του Ινδουϊστή, που είναι γεννημένος δυο φορές (στις τάξεις πάνω από την τάξη των Σάντρα, βλέπε λέξη «κάστα»), κατά την οποία η Γκαγιάτρι Μάντρα πρέπει να επαναληφθεί όσες φορές είναι δυνατόν, για να κρατήσει τον Ήλιο στον ουρανό και να φέρει σωτηρία σ' αυτόν που την ψάλλει.

ΣΟΥΑΜΙ: Ένας Σανγιάσι ή Γιόγκι, ο οποίος ανήκει σε μια ειδική θρησκευτική τάξη. Στην πράξη ο όρος χρησιμοποιείται συχνά ως τίτλος για έναν Γκουρού ή τον αρχηγό ενός τάγματος (θρησκευτικού).

ΤΑΞΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ: Βλέπε λ. «κάστα».

ΤΑΣΑΣ: Μεγάλα τελετουργικά τύμπανα.

ΤΖΑΝΜΑ: Ένα όνομα που δόθηκε σε μια προηγούμενη ζωή από κείνους που πιστεύουν στη μετενσάρκωση. Χρησιμοποιείται με την έννοια του σκαλοπατιού στο δρόμο της ύπαρξης, που έχει προετοιμάσει κάποιον να κάνει το επόμενο βήμα. Το προηγούμενο Τζάνμα αποφασίζει τι θα είναι το επόμενο Τζάνμα.

ΤΖΙΒΑΝ – ΜΟΥΚΤΙ: Επαινείται πάρα πολύ στη Μπαγκαβάντ-Γκιτά, ως το ανώτατο ιδεώδες του ανθρώπου. Είναι το επίτευγμα – μέσω της Γιόγκα – της μυστικής ένωσης με το Βράχμαν, ενώ ακόμα ο άνθρωπος βρίσκεται μέσα στο σώμα.

ΥΨΗΛΟΤΕΡΗ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΤΗΤΑ: Υπάρχουν ποικίλα «επίπεδα» συνειδητότητας, που διανοίγονται μέσα από τη Γιόγκα και την αυτοσυγκέντρωση, ονομάζονται δε «υψηλότερες» καταστάσεις γιατί διαφέρουν από την κανονική συνειδητότητα του καθενός και, υποτίθεται, ότι γίνονται βιώματα στο δρόμο για τη Νιρβάνα. Οι διάφορες σχολές του Ανατολικού Μυστικισμού, τα ερμηνεύουν και με διαφορετικό τρόπο. Χαρακτηριστικές καταστάσεις είναι η «συνειδητότητα της ενότητας» κατά την οποία κάποιος πειραματίζεται μια μυστικιστική ένωση με το Σύμπαν, και η «συνειδητότητα της θέωσης» όταν κάποιος πειραματίζεται ότι στην πραγματικότητα είναι ο ίδιος Θεός*.

* Σημ. τ. μεταφρ.: Η γνωστή κατάσταση άσκησης μέσω της Γιόγκα, που φτάνει στη γνώση αυτή κι α-
ναφωνεί: «Άχαμ Βράχμα Άσσι», δηλ. «Είμαι Βράχμαν». Βλέπε τα διθλία των «Εκδόσεων Πέργαμος»,
ιδίως το: «Γιόγκα».

Όμοιες «καταστάσεις συνειδητότητας» πειραματίζονται πολλοί μέσω της ύπνωσης, μέσω της διαμεσσιτικής έκστασης (Μέντιουμ), μέσω ορισμένων ναρκωτικών, μέσω τελετουργιών όταν ασκείται η μαγεία, μέσω του Βουντού κ.λπ. Όλες αυτές οι περιπτώσεις είναι ελαφρές διαφοροποιήσεις του ίδιου αποκρυφιστικού φαινομένου.

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ*

Αριθμός Βιβλίου **	Τίτλος	Τιμή
1	Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΚΟΥΡΟΥ (2η Έκδοση)	200
2	Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΜΑΓΕΙΑΣ (4η Έκδοση)	400
3	ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ; (2η Έκδοση)	80
4	Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΩΕ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΟΛΙΘΩΜΑΤΑ (3η Έκδοση)	80
5	ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ (2η Έκδοση)	150
6	ΜΙΛΟΥΣΑ ΜΕ ΠΝΕΥΜΑΤΑ (3η Έκδοση)	400
7	ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΝΙΚΗ	250
8	ΘΕΣΕΙΣ • ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ • ΘΕΩΡΙΕΣ Πόσο επιστημονικός είναι ο Νεο-Δαρβινισμός	150
9	ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ	120
10	ΑΥΤΟΓΕΝΕΤΙΚΗ	80
11	ΠΙΟΓΚΑ	100
12	ΚΥΡΙΟΙ, ΕΚΑΝΑ ΛΑΘΟΣ!	100
13	ΤΟ ΚΥΚΝΕΙΟ ΑΣΜΑ ΤΗΣ ΓΗΣ (5η Έκδοση) Το Βιβλίο της Αποκάλυψης του Ιωάννη Κείμενο-Μετάφραση-Σχόλια-Ερμηνεία Μεγάλο σχήμα, πολυτελής έκδοση, σελ. 368	1.200

* Με κάθε επιφύλαξη για τυχόν αλλαγή των τιμών

** Για παραγγελίες, αρκεί ο αριθμός του κάθε βιβλίου

14	ΒΕΛΟΝΙΣΜΟΣ	150
15	ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥΣ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ	300
16	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΣΕΥΧΗ	400
17	ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ (εξαντλήθηκε - ετοιμάζεται 2η έκδοση, αναθεωρημένη)	—
18	ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΥΘΟΙ	500
19	ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ...	
	Το εκπληκτικό διβλίο, σε περιεχόμενο και εκτύπωση, με τετράχρωμες φωτογραφίες	800
20	ΕΚΛΕΚΤΟΙ Ή ΠΛΑΝΗΜΕΝΟΙ; (2η Έκδοση)	
	Ποιοι είναι οι «Μάρτυρες του Ιεχωβά»;	150
21	ΣΑΝΤΟΥ ΣΟΥΝΤΑΡ ΣΙΝΓΚ	120
22	Η ΒΙΒΛΟΣ (5η Έκδοση)	
	Δέκα λόγοι για τους οποίους πιστεύω ότι η Βίβλος είναι ο Λόγος του Θεού	80
23	Η ΒΙΒΛΟΣ ΚΙ Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (2η Έκδοση)	700
24	Θ' ΑΣΤΕΙΕΥΣΑΙ, ΒΕΒΑΙΑ	
	Το διβλίο πρόκληση για την εποχή μας	500
25	Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΓΚΟΥΡΟΥ	
	Μια συνταρακτική περίπτωση	600
26	ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ (3η Έκδοση)	150
27	«ΤΟ ΑΙΝΗΓΜΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ»	
	Απάντηση στον Ν. Κόκκινο	400
28	Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ (2η Έκδοση)	400
29	Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΡΥΒΕΙ ΤΗ ΛΥΣΗ (2η Έκδοση)	500
30	ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ: (3η Έκδοση)	
	Είναι άραγε αξιόπιστα;	500
31	ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΣ, ΜΑΥΡΗ ΜΑΓΕΙΑ... ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗ- ΜΟΝΙΚΗ ΜΑΣ ΕΠΟΧΗ • (3η Έκδοση)	
	• Διάλεξη που έγινε στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης	150
32	ΟΙ ΑΡΝΗΤΕΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΟΥ (2η Έκδοση)	400
33	ΥΠΟΘΕΣΗ ΙΗΣΟΥΣ... • (2η Έκδοση)	
	• Διάλεξη που έγινε στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης	150
34	ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑΣ	
	Για όσους ψάχνουν για την Αλήθεια και το νόημα της ζωής	400
35	Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΙ Ο ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΑΙΩΝΑΣ (2η Έκδοση)	150
36	ΠΡΟΣ ΤΙ; (Η ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΗ • Η ΣΤΑΥΡΩΣΗ • Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ • Η ΑΝΑΛΗΨΗ • Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ)	150
37	Η ΜΕΡΑ ΠΟΥ ΠΕΘΑΝΕ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ	
	Σίγουρες αποδείξεις για την Ανάσταση του Χριστού	400
38	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ: Αίτια και Θεραπεία (2η Έκδοση)	800

39	ΜΕΤΑΞΥ ΟΥΡΑΝΟΥ ΚΑΙ ΚΟΛΑΣΗΣ	500
40	Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ	500
41	ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΔΑΧΤΥΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΙΑ	
	Παιδικό-εικονογραφημένο. Μια αληθινή ιστορία	150
42	ΠΡΟΔΟΜΕΝΟΣ	400
43	ΕΥΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ	60
44	ΑΥΤΑΠΑΘΗ	60
45	ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΗ	60
46	ΞΕΝΕΣ ΙΔΕΕΣ	60
47	ΠΙΣΤΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ	60
48	ΕΞΥΨΩΣΗ ΤΗΣ ΧΑΡΗΣ - ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΥΧΗΣΗΣ	60
49	Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΗΣ	60
50	Ο ΦΙΛΟΣ ΤΩΝ ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ	60
51	ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	200
52	ΒΡΟΧΗ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ	600
53	ΤΙ ΑΛΛΑΞΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	400
54	ΜΙΛΑΕΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ	300
55	Η ΜΑΧΗ: Εγχειρίδιο πορείας και ζωής	700
56	ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΣΕ ΦΥΓΗ	400
57	ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ: Μέσα από την Επιστήμη	500
58	ΣΤΗΝ ΑΡΕΝΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ	400
59	ΑΠΑΝΤΗΣΗ: ΣΤΟΝ R. AMBELAIN, Ο «ΠΑΥΛΟΣ»	400
60	ΕΙΝΑΙ ΤΑΧΑ ΚΑΝΕΝΑΣ ΕΚΕΙ;	500
61	Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ	400
62	ΤΟ ΦΟΡΤΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΛΑΦΡΥ	
	Ένα ανεπανάληπτο και συνταρακτικό διδύλιο	700
63	ΤΟ ΜΟΝΙΜΟ ΘΑΥΜΑ: Οι προφητείες της Βίβλου	700
64	ΤΑ ΔΥΝΑΤΑ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΟΣΥΝΗ ΤΟΥ	★
65	ΣΥΓΧΩΡΗΣΗ	★
66	ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΣΜΟΥ	300
67	ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ	400
68	Η ΠΙΣΤΗ ΣΕ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ	400
69	Η ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΣ: Στη Νεοελληνική	700
70	Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΟΥΔΑ: Κείμενο-Μετάφραση-Σχόλια-Ερμηνεία	500
71	Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΚΟΜΒΩΝ	
	Μια συγκινητική ιστορία από τους διωγμούς των πρώτων Χριστιανών	300
72	ΟΙ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΙ	
	Βιβλίο ντοκουμέντο. Καταπιάνεται με όλο το φάσμα του θέματος	1.000

73	ΨΥΧΙΚΗ ΤΟΝΩΣΗ (8η Έκδοση)	
	Σκέψεις για κάθε μέρα	★
74	ΟΙ ΨΑΛΜΟΙ. Σε Νεοελληνική μεταφορά	500
75	ΙΗΣΟΥΣ ΤΟΥ ΝΑΥΗ/ΚΡΙΤΕΣ/ΡΟΥΘ	
	Σε Νεοελληνική μεταφορά	400
76	ΕΣΔΡΑΣ/ΝΕΕΜΙΑΣ/ΕΣΘΗΡ	
	Σε Νεοελληνική μεταφορά	300
77	Ο ΘΑΝΑΤΟΣ. Το λυκόφως ή το λυκαυγές της ανθρώπινης υπόθεσης;	
	• Διάλεξη που δόθηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης	300
78	ΒΙΒΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	100
79	Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	
	Εκτεταμένη και βαθιά επιστημονική έρευνα για την προέλευση του ανθρώπου	★
80	Ο ΕΩΣΦΟΡΟΣ ΣΑΤΑΝ ΚΙΝΕΙΤΑΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΜΑΣ	
	Η ιστορία και η δράση του, άλλοτε και στις ημέρες μας	★

Ισχύει από 1-3-1990
κάθε προηγούμενος τιμοκατάλογος ακυρώνεται

**Τα βιβλία μας
υπάρχουν στα κεντρικότερα βιβλιοπωλεία
των περισσότερων πόλεων της Ελλάδας
και σε ορισμένες πόλεις του Εξωτερικού.**

***Μπορείτε να τα ζητήσετε
στα ακόλουθα βιβλιοπωλεία:***

ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΑΤΤΙΚΗΣ:

- Βιβλιοπωλείο «ΕΠΙΛΟΓΗ», Τασοπούλου 2.

ΑΓΡΙΝΙΟ:

- Βιβλιοπωλείο «ΣΚΑΜΝΕΛΗ», Παπαστράτου 2.

ΑΘΗΝΑ:

- Βιβλιοπωλείο «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ», Ιπποκράτους 9.
- Βιβλιοπωλείο «ΑΝΩΓΕΙΟΝ», Πολυτεχνείου 1.
- Βιβλιοπωλείο ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ιπποκράτους 15.
- Βιβλιοπωλείο «ΓΡΗΓΟΡΗ», Σόλωνος 71.
- Βιβλιοπωλείο ΔΗΜΑΚΑΡΑΚΟΥ, Πατισίων 32.
- Βιβλιοπωλείο «ΔΙΦΡΟΣ», Ακαδημίας 57.
- Βιβλιοπωλείο «ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΠΙΣΤΗ», Εμμ. Μπενάκη 3.
- Βιβλιοπωλείο «ΕΣΤΙΑΣ», Ι. Κολλάρου, Σόλωνος 60.
- Βιβλιοπωλείο «ΚΑΛΟΣ ΤΥΠΟΣ», Σίνα 2.
- Βιβλιοπωλείο ΚΑΝΔΗΛΑΠΤΗ, Αιόλου 104 (1ος όροφος).
- Βιβλιοπωλείο ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΑ, Ιπποκράτους 8.
- Βιβλιοπωλείο ΛΑΔΙΑ, Ιπποκράτους 22.
- Βιβλιοπωλείο «ΜΗΝΥΜΑ», Σόλωνος 83.
- Βιβλιοπωλείο «Ο ΛΟΓΟΣ», Εμμ. Μπενάκη 28.
- Βιβλιοπωλείο «ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ», Ακαδημίας 57.
- Βιβλιοπωλείο «ΠΑΡΟΥΣΙΑ», Σόλωνος 94.
- Βιβλιοπωλείο ΠΙΤΣΙΛΟΥ, Σοφοκλέους 4.
- Βιβλιοπωλείο «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ», Σταδίου 41.
- Βιβλιοπωλείο «ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ», Ιπποκράτους 16.
- Βιβλιοπωλείο ΣΙΔΕΡΗ, Σταδίου 44.
- Βιβλιοπωλείο ΧΡΙΣΤΑΚΗ, Σόλωνος 81.

ΑΙΓΑΛΕΩ:

- Βιβλιοπωλείο «ΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ», Μοσχονισίων 3.

ΑΙΓΕΙΡΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ:

- Βιβλιοπωλείο ΛΥΡΙΝΤΖΗ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ:

- Βιβλιοπωλείο ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ, Βασ. Γεωργίου 366.

ΑΜΑΛΙΑΔΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΑΦΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΙ, Δεληγιάννη 1.

ΒΕΡΟΙΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΥΙΟΙ ΚΑΡΑΝΙΚΑ, Μητροπόλεως 50.

ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΣΤ. ΣΕΜΕΡΤΖΗΣ & ΣΙΑ, Βενιζέλου 122.

ΓΥΘΕΙΟ:

- Βιβλιοπωλείο ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Βασ. Κωνσταντίνου 45.

ΔΡΑΜΑ:

- Βιβλιοπωλείο «ΔΟΜΗ», Γ. Ζερβού 22.

ΕΔΕΣΣΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΤΣΙΚΟΓΛΟΥ, Δημοκρατίας 10.

ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

- Βιβλιοπωλείο ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ, Έβανς 83.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

- Βιβλιοπωλείο «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πλάτωνος 10.
- Βιβλιοπωλείο ΒΑΥΡΟΥΔΗ, Εθν. Άμυνας 13.
- Βιβλιοπωλείο «Η ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ», Εγνατίας & Αγ. Σοφίας.
- Βιβλιοπωλείο ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗ, Αριστοτέλους 4.
- Βιβλιοπωλείο ΜΠΙΜΠΗ, Εγνατίας 108.
- Βιβλιοπωλείο «Ο ΛΟΓΟΣ», Εγνατίας 65.
- Βιβλιοπωλείο «ΜΗΝΥΜΑ», Δέλλιου 6.
- Βιβλιοπωλείο ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ (Κληρονόμοι), Εγνατίας & Κ. Παλαιολόγου.
- Βιβλιοπωλείο ΠΟΥΡΝΑΡΑ, Καστρισιού 12.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΛΙΓΟΥΡΑ, Μητροπόλεως 3.

ΚΕΡΚΥΡΑ:

- Βιβλιοπωλείο «ΤΟ ΦΩΣ», Μ. Αρλιώτη 27.

ΚΟΜΟΤΗΝΗ:

- Βιβλιοπωλείο ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ & ΥΙΟΙ, Μητροπόλεως 3.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ:

- Βιβλιοπωλείο ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Κύπρου 18.

ΛΑΜΙΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΦΥΚΟΥ, Υψηλάντου 7.
- Βιβλιοπωλείο ΚΥΡΚΟΥ, Όθωνος 2 (Πλατεία Λαού).

ΛΑΡΙΣΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΛΙΤΑΙΝΑ, Μανδηλαρά 24.

ΜΥΤΙΛΗΝΗ:

- Βιβλιοπωλείο Β.Π.Δ. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, Αλκαίου 12.

ΝΑΟΥΣΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΜΑΡΜΕΡΗ, Παναγούλη 4.

ΞΑΝΘΗ:

- Βιβλιοπωλείο ΣΤΟΪΔΗ, Βασ. Κωνσταντίνου 5.

ΠΑΤΡΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΒΑΓΕΝΑ, Καραϊσκάκη & Τσαμαδού.
- Βιβλιοπωλείο «ΕΜΜΑΟΥΣ», Μαζώνος 14α.
- Βιβλιοπωλείο «Η ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ», Αγ. Νικολάου 32.
- Βιβλιοπωλείο ΜΕΘΕΝΙΤΗΣ & ΣΙΑ, Κανακάρη 178.
- Βιβλιοπωλείο ΣΙΚΟΥΤΡΗ, Γούναρη 81-83.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ:

- Βιβλιοπωλείο ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, Πραξιτέλους 141.
- Βιβλιοπωλείο ΛΑΟΥΤΑΡΗ & ΣΙΑ, Καραολή & Δημητρίου 34.
- Βιβλιοπωλείο ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ, Κολοκοτρώνη 92.
- Βιβλιοπωλείο ΤΣΑΜΑΝΤΑΚΗ, Αγ. Κωνσταντίνου 11
(Στοά Θεολόγου), Πλατεία Δημοπικού Θεάτρου.

ΠΡΕΒΕΖΑ:

- Βιβλιοπωλείο Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ
- Βιβλιοπωλείο ΝΙΚΑ, 21ης Οκτωβρίου 85.

ΣΕΡΡΕΣ:

- Βιβλιοπωλείο ΚΑΡΑΛΗ, Παπαυάου 5.
- Βιβλιοπωλείο «ΤΟ ΛΥΧΝΑΡΙ», 29ης Ιουνίου 7.

ΣΤΥΛΙΔΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΚΑΤΣΑΡΟΥ, Λαμίας 3.

ΤΡΙΚΑΛΑ:

- Βιβλιοπωλείο ΠΑΝΟΥΡΓΙΑ, Ασκληπιού 4.

ΧΑΛΑΝΔΡΙ ΑΤΤΙΚΗΣ:

- Βιβλιοπωλείο ΟΡΕΣΤΗ ΜΑΥΡΙΔΗ, Πλάτωνος 14.

ΧΙΟΣ:

- Βιβλιοπωλείο ΚΑΣΣΙΩΤΗ, Φ. Αργέντη 4.

ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ:

ΑΓΓΛΙΑ:

- Βιβλιοπωλείο CLC, 2 Cathedral Place, **ΛΟΝΔΙΝΟ**.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

- Βιβλιοπωλείο GMG, 16 Aurum Crescent, **RINGWOOD**,
Victoria 3134, τηλ.: 03/8791080.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ:

- Βιβλιοπωλείο M. VOSSOS, Am Sammettschain, 36, 5900 **SIEGEN**,
τηλ. 0271/83061 και 86262.

ΚΥΠΡΟΣ:

- Βιβλιοπωλείο CLC, Αγίας Ζώνης 33α, **ΛΕΜΕΣΟΣ**.
- Βιβλιοπωλείο «ΑΓΑΠΗ», Σεφέρη 4α, **ΛΕΥΚΩΣΙΑ**.
- Βιβλιοπωλείο Θεοφ. Παναγιώτου, Τ.Κ. 1720, **ΛΕΥΚΩΣΙΑ**.

• • • • •

*Αν τυχόν δεν βρείτε τα βιβλία μας, παρακαλούμε να
τα ζητήσετε απευθείας από μας, στη διεύθυνσή μας
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΡΓΑΜΟΣ, Αλκιδιάδου 3, 104 39 Αθήνα.*

*Για το ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ αποστέλλονται
χωρίς επιβάρυνση ταχυδρομικών,*

*εφόσον μας σταλεί η αξία τους με ταχυδρομική
επιταγή ή σε γραμματόσημα.*

*Για το ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ τα ταχυδρομικά
τέλη ανέρχονται σε 25-35% περίπου
επί της αξίας, ανάλογα με τη χώρα
αποστολής.*

Βιβλία

**στο σφυγμό
της εποχής μας**

εκδόσεις

έργαμος

ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ 3, 104 39 ΑΘΗΝΑ

Ο συγγραφέας, Rabindranath R. Maharaj, κατάγεται από οικογένεια Βραχμάνων ιερέων με μακρινή παράδοση, όπου και πήρε όλες τις βάσεις του Ινδουισμού. Αργότερα, συμπλήρωσε τα κενά με ειδική εκπαίδευση σε φημισμένο Ινδουϊστικό ναό, για να γίνει μεγάλος δάσκαλος κι οδηγός του λαού στον Ινδουισμό· κάτι εξάλλου, που συνεχώς πρόβλεπαν οι Ινδοί Παντίτ κι οι Αστρολόγοι της πατρίδας του.

Στο ξετύλιγμα της δραματικής, αλλά και συναρπαστικής, αυτοβιογραφίας του, έρχονται στο φως όλες οι μορφές και τα έθιμα της Ινδουϊστικής ζωής, που με σαφήνεια κι ελκρύνεια, αλλά και με ζωντάνια και γλαφυρότητα, παρουσιάζει ο ίδιος, αποκαλύπτοντας έτσι σε βάθος τον εσωτερικό κόσμο της Ανατολής.

Μέσα στα βάθη της ψυχής αυτού του Βραχμάνου, όμως, γίνεται ένας πιτάνιος αγώνας, γιατί παράλληλα αναζητάει το βαθύτερο νόημα της ζωής, που όχι μόνο δεν έβρισκε στον Ινδουισμό, αλλά, η μια απογοήτευση έφερνε την άλλη. Αναπάντεχα, όμως, έρχεται αντιμέτωπος και με το πρόσωπο και την αλήθεια του Ιησού Χριστού, ώστε να βρεθεί πλέον μπροστά στο μεγάλο δίλημμα: Τι θα διαλέξει, τον Ινδουισμό ή τον Χριστό;

Τούτο το βιβλίο είναι μοναδικά αποκαλυπτικό, καθώς ξετυλίγει τους εσωτερικούς αγώνες ενός Ινδουιστή-Γκουρού, που τον οδηγούν στον θρίαμβο, όταν ανακαλύπτει το μυστικό της νίκης. Είναι βιβλίο προκλητικό, αλλά και φωτεινό, δυναμικό, γεμάτο ζωή και δράση. Δεν μπορείς να μη το διαβάσεις.